

EDINBURGH / TOLIKANJ PRIČAKOVANI VRH

Razvita Evropa najprej o sebi, šele nato o Balkanu

Več pesimizma kot sanj o enotni, veliki Evropi

MARGARETH McDOWELL

EDINBURGH - Vrhunsko srečanje Evropske skupnosti v Edinburgu je premier John Major začel z zgodovino. Dvanajstim voditeljem je povedal zgodbo o kraljevski rezidenci Holyrood, v kateri naj bi v dveh dneh našli rešitev za probleme, ki bodo določili prihodnost skupnosti.

Morda se je britanski premier nameraval le poslati, toda zdi se, da si je skušal priboriti se nekaj zadnjih minut pred spopadom. V evropskih vrstah se je namreč razširil precejšnji pesimizem in dvanajsterica obupno potrebuje rešitev.

Udeleženci vrha so se najprej lotili danskega vprašanja. Velika Britanija je pripravila kompromisni predlog, vendar enajsterica vztraja, da ne bo novih pogajanj niti nove ratifikacije, da ukrepi veljajo le za Dansko in da so časovno omejeni. Čeprav so strokovnjaki, ki so zasedali ves dan, še vedno na različnih bregovih, imajo največ težav pravniki. Nahujski problem je namreč nove in nove kompromise stlačiti v tako pravno obliko, ki ne bo nasprotovala vsem dosedanjim sporazumom. Danski premier Paul Schluter pa je neuradno že napovedal, naj bi ponovni referendum o ratifikaciji sporazuma iz Maastrichta pripravili aprila ali maja prihodnje leto.

Voditelji držav članic

Evropske skupnosti so prvič na vrhunsko srečanje pripeljali tudi finančne ministre. Skupnost zadnji dve leti namreč dosega komajda nekaj več kot enoodstotno gospodarsko rast.

Financi ministri so predlagali ustanovitev investicijskega sklada, ki naj bi mu dodelili od deset do dvanajst milijard evrov začetnega kapitala. S tem denarjem naj bi investirali predvsem v evropski infrastrukturni sistem.

Z razmerami v nekdanji Jugoslaviji se je, kot je že v navadi, dvanajsterica ukvarjala ob hrani; zunanji ministri med kosilom, voditelji pa ob kavi po večerji, ki jo je na jahti Britanija pripravila kraljica Elizabeta II. Makedonskega vprašanja tudi tokrat niso obravnavali ločeno. Grčija je dan pred srečanjem znova zaostrila svoje stališče in grški premier Micotakis je v posebnem pismu Johnu Majorju vztrajal, da je treba spoštovati odločitve iz Lizbone. To pomeni, da ni pripravljen sprejeti kompromisa, ki ga ponujajo v Skopju. Dodatek k uradnemu imenu - Republika Makedonija (Skopje), ki naj bi ga uporabljali le na tujem, za Atene ni dovolj.

Ko bodo drugi dan zasedanja voditelji držav članic ES začeli sprejemati odločitve, priznanja Makedonije verjetno ne bo med njimi.

BIH / VOJNA

Polkovnik Šiber piše pisma, ki jih nihče ne bere

Sarajevčani ne zaupajo vojakom z modrimi čeladami

ZEKERIJAH SMAIČ, STA

SARAJEVO - Sarajevčani pravijo, da nekdanji obrambni minister BiH Jerko Doko vse življenje ni napisal toliko pisem, kot jih je v desetih mesecih svojega poveljevanja v Sarajevu kanadski general McKenzie. Zdaj je v podobnih težavah namesnik načelnika glavnega staba armade BiH polkovnik Stjepan Šiber, ki se pogaja o demilitarizaciji Sarajeva in vsak dan odposlje nekaj pisma Nambiarju, Morillonu in Galiju.

Ta pisma niso dopisovanje med prijatelji. Dokazujejo predvsem, da v odnosih med Unproforjem, vojskarni in bosansko-hercegovačskimi oblastmi ni posebne prijaznosti. V sredo je Šiber dvakrat dokazoval, da s polozajem okoli sarajevskega letališča, ki so pod nadzorom mirovnih sil, srbski tanki rusijo civilna naselja na Alipasinem polju. Unprofor je to dvakrat uradno preklical.

Vojske oblasti v Sarajevu so zadnje dni večkrat uradno objavile, da srbska vozila in celo tanki vozijo ob robu letališke steze iz Lukavice proti Ilidži in v nasprotno smer. Predstavniki modrih čelad so tudi to zavrnil. V zadnjem pismu 10. decembra pa je Šiber opozarjal častnike ZN na možnost, da je srbska stran z belo barvo mirovnih sil prebarvala svoje tanke in oklopnike. Dobil je uradni odgovor, da mirovne sile nimajo takšnih podatkov. Šiber je odposlal novo pismo z registr-

skimi številkami sumljivih vozil in casom uradnega manevra. Odgovora ni bilo.

Razpoke v odnosih med Unproforjem in BiH pa so se globlje od jezne dopisovanja, saj so načelne narave. Ljudstvo BiH in legalna državna oblast se upravičeno počutijo žrtev invazijske politike iz Beograda. Poveljniki modrih čelad pa se še niso srečali s takšnim načinom vojskovanja. V BiH se jim lahko zgodi, da ne bodo deležni priznanja in da bodo zapisani kot navadni opazovalci izstreljenih granat. Zaslugo za to imajo imajo tudi generali sami, ker so svetovno javnost in VS zasipali s samo delno resničnimi poročili.

Mirovne sile bi morale same sebi zastaviti vprašanje, kakšen je njihov namen. Nejasno je, ali so te sile clovekoljubni ali vojaški ustroj OZN. V vsakem primeru so brez učinka. Če bi samo površno pregledali uresničene in neuresničene sklepe ZN, bi se lahko takoj vprašali o legitimnosti ZN in njihovih mirovnih sil. Večina sklepov ZN je veljala samo toliko časa, dokler so o njih glasovali. Zaprtje meje med srbsko-hercegovaško tvorbo in BiH, s katero bi lahko vplivali na ustave sovražnosti v BiH, tri mesece po sprejetju ni uresničena. Gre pa za to, da se bi naredili tisto, kar so izglasovali, bi se Karadžić in Mladić znela v hujšem primezu, kakršen je zdaj njun obroč okrog Sarajeva.

MOJA BANKA

BCIKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Reportaža iz Vareseja

Milijon volilcev iz raznih krajev Italije bo šlo jutri in v ponedeljek na volišča za obnovo kakih 50 občinskih in enega pokrajinskega sveta. Vojnik, Tavcar poroča, kakšno je predvolilno vzdušje v Vareseju, mestu, kjer napovedujejo zmago Bossijeve Severne lige.

..... stran 4.....

V Gorici srečanje med manjšinami

Dve manjšinski skupnosti, slovenska v Italiji in italijanska v Sloveniji, sta se srečali in izmenjali poglede na skupne ali vsaj sorodne probleme, ki jih doživljata, pa tudi postavili zamečke tesnejšega sodelovanja. Na pobudo Zveze slovenskih kulturnih društev in združenja slovenskih športnih društev v Italiji so v Gorico prišli predstavniki Skupnosti Italijanov iz Pirana..

..... stran 5.....

Tržaška umetnostna obrt v centru Giulia

V bivši pivovarni Dreher v trgovskem centru Il Giulia so včeraj odprli 11. prodajno razstavo umetnostne obrti, ki bo odprta danes, jutri in prihodnjo soboto in nedeljo z neprekinjenim urnikom od 9. do 19. ure. Med 28 razstavljalci so tudi vidna imena slovenske umetnostne obrti.

..... stran 6.....

Na tržaški občini barantanje z imenovanji

Na četrtkovi seji tržaškega občinskega sveta bi bila morala imeti glavno besedo razprava o proračunskem dokumentu. V resnici pa je sejo »monopoliziralo« vprašanje imenovanja predstavnikov Občine v razne javne ustanove, o čemer so se občinski možje »dogovarjali« po hodnikih in sobanah. O proračunu sta se zelo kritično izrekla slovenska svetovalca Anamarija Kalc (DSL) in Samo Pahor (SSK).

..... stran 6.....

Slepa ženska ob življenje v Brdih

V Škriljevem v Brdih je včeraj dopoldne 58-letna slepa ženska izgubila življenje, ko je požar - najbrž zaradi cigaretnega ogorka - zajel njeno spalnico. Šmrti sicer niso povzročile opekline, temveč jo gre po vsej verjetnosti pripisati srčni kapi zaradi strahu ob izbruhu požara.

..... stran 8.....

Prvi konkretni rezultat posega v Somaliji

Voditelja obeh sprtnih somalskih skupin, general Mohamed Farah Adid in začasni predsednik Ali Mahdi, sta včeraj podpisala mirovni sporazum, ki naj bi prekinil spopade.

..... stran 16.....

Huda poškodba Nataše Bokal

Najboljša slovenska smučarka si je na smučaškem treningu v ZDA huje poškodovala kritne kolenske vezi - Sezona je tako za 25-letno škojločanko končana, potrebna pa bošča operacija in dolgotrajno okrevanje.

..... stran 19.....

PIZA, LIVORNO, BRINDISI

Odhod italijanskih vojakov v Somalijo

PIZA, LIVORNO, BRINDISI - Zacela se je operacija Ibis: z letališča v Pizi je proti Somaliji vzletela prva eskadra petih letal C-130 in enega letala cisterne, iz Livorna so proti Afriki na rogu izplule fregata Grecale, izkrcevalna ladja San Marco in civilni trajekt Sardinia Viva, iz Brindisija pa vojska ladja San Giorgio. V prihodnjih dneh bodo z letali odletele se druge enote, celoten kontingent 3.800 vojakov bo operativen v Somaliji do 4. januarja.

Slovo od svojcev in prijateljev je bilo ganljivo (na sliki AP). V Pizi je specialce bataljona Col Moschin in Com. Sub. pozdravil obrambni minister Salvo Andò, ki se je trudil, da ne bi izpadel preveč retorično, saj se vsi zavedajo, da se ne sme ponoviti ameriški televizijski »somalski show«.

Novinarjem in televizijskim operaterjem so zato zagrenili delo. Mi-

nister Andò je vojakom zazele »dobro delo in veliko uspeha«. S tem delom pa ima po zaslugi ameriškega spektakla in francoske ichtavosti prve pomisleke tudi papež Janez Pavel II. in z njim vatičanska diplomacija. Tajnik pontifikalnega sveta msgr. Jorge Maria Mejia pa je ob citiranju sv. Pavla poudaril: »Če je treba ubijati Somalce, da se jih lahko prehrani, kot

so to storili francoski legionarji, je vse nesmiselno, še več, je v protislovju s cilji humanitarne akcije.«

Nezadovoljni z ameriškim konceptom vodenja operacije Vrnimo upanje so tudi v Stekleni palaci. Generalni tajnik OZN zahteva namreč razorožitev vseh Somalcev in ne samo oboroženo zaščito pri nujenju pomoči.

TRST / PODATKI ZAVODA ISTAT

Nezadržno demografsko upadanje se stopnjuje

V zadnjih desetih letih kar 24 tisoč prebivalcev manj

TRST - V zadnjih desetih letih je tržaška pokrajina izgubila skoraj 24 tisoč prebivalcev, medtem ko jih je v zadnjih 30 letih izgubila nekaj več kot 37 tisoč. Ze ta prvi podatek iz poročila osrednjega statističnega zavoda Istat, v katerem je objavil podatke lanskega 13. splošnega popisa prebivalstva, zelo nazorno potrjuje nezadržno demografsko upadanje na tem koncu Italije, ki se je v zadnjem popisnem desetletju (1981-91) se znatno posušilo: v dveh desetletjih 1961-81 je namreč sttevilo prebivalcev upadlo za veliko manj (13 tisoč), kot v desetletju 1981-91 (24 tisoč).

Tudi razlogi za ta negativni trend so že dolgo znani, na prvem mestu pa je seveda negativni naravni prirastek, kar pomeni, da umrlih Tržčanov novorojeni niti približno ne uspejo nadomestiti, medtem ko naravnega deficita ne more ublažiti niti skrom-

no priseljevanje novih prebivalcev.

Po zadnjem popisu je 20. oktobra 1991 v tržaški pokrajini zivel 259.698 stalnih prebivalcev, v tržaški občini 229.216, v miljski pa 13.253. Statistični izračuni za zadnja štiri desetletja kažejo, da je Trst v dvajsetletju 1951-71 doživljal postopno, pa čeprav počasno demografsko rast, medtem ko se je v zadnjih dveh desetletjih ta trend povsem preusmeril in se v osemdesetih letih strmoglav spustil, se zlasti za tržaško občino. S številom prebivalcev pa pada tudi sttevilo članov družinskih jeder, ki je leta 1981 v pokrajinskem okviru znašalo povprečno 2,35 člana na družino, medtem ko je lani to povprečje padlo na 2,21. Tudi ta podatek gre predvsem na račun položaja v tržaški občini, kjer je v istem desetletju povprečno sttevilo družinskih članov zdrnilo od 2,33 na 2,18.

Podobno nespodbudno sliko dajejo tudi podatki o številu stanovanj. V osemdesetih letih je njihovo sttevilo ostalo več ali manj nespremenjeno, tako v pokrajinskem kot v tržaškem občinskem merilu, pri tem pa se je vidno posušilo sttevilo praznih stanovanj - za 23 odstotkov - medtem ko se je sttevilo zasedenih stanovanj znazalo za 1,4 odstotka. Ob lanskem popisu je bilo v tržaški pokrajini 124.776 stanovanj, od tega 10.937 nezasedenih, kar pomeni, da je za vsako družino brez stanovanja potencialno na voljo kar sedem prostih stanovanj, v tržaški občini pa celo osem. Izraziti presežek stanovanj glede na povprasevanje se je z leti vsekakor stopnjeval, saj je sttevilo praznih stanovanj za vsako družino brez strehe leta 1981 znašalo komaj dve stanovanji v pokrajinskem merilu in štiri v tržaški občini.

Franciskani so dobili nazaj del nekdanje posesti

NOVA GORICA - Občinska komisija za vračanje nacionaliziranega premoženja nekdanjim lastnikom je včeraj opravila za naše razmere pomembno delo: meniskemu redu franciskanov je vrnila del njihovih posesti na Sveti gorici. V »paketu« vrnjenega premoženja gre za blizu 47 hektarjev zemljišč in gozda; to seveda še ni vsa njihova posest, ki jo ima franciskanski red s Svetogore. Se naprej pa ostaja v državnih rokah nekaj poslopij, na primer zgradba nekdanje žirnice in stavba, v kateri je zbirka o prvi svetovni vojni. Nad temi objekti drži roko ministrstvo za kulturo.

To je prvi primer v novogoriški občini, da je država vrnila Cerkv tako obsežen del posesti. (V.C.)

KOMENTAR

Ali ljubite D' Hondta?

MILAN MEDEN

Joze Pucnik je komentiral prve nepopolne volilne rezultate v Sloveniji z eno samo besedo: katastrofa. Sprva je res kazalo, da se je posrečil veliki met le Drnovsku. Toda premocna koalicijska bi bila za Slovenijo nevarna. Discipliniran glasovalni stroj je namreč ponavadi gluh za argumente.

Problem je učinkovito rešil sistem za računanje mandatov, ki ga je v prejšnjem stoletju razvil belgijski matematik D' Hondt. Pomanjkljivost tega sistema je v tem, ker ni povsem pravičen: precejšen odstotek glasov za posameznega kandidata nima vpliva na volilne rezultate.

Po drugi strani pa ta računski operacija, ki so jo pred prvo svetovno vojno uporabljali v Belgiji, kasneje tudi v Nemčiji, Poljski in Grčiji in leta 1950 v Jugoslaviji - vendar le na zvezni ravni - preprečuje nastanek premocnih koalicij, ki dušijo manjšine. Seveda le v kombinaciji z ustreznimi volilno geometrijo, ki nekoliko zmanjšuje vpliv neposrednega odločanja in favorizira posamezne politične elite. To se doseže s pisanimi volilnimi območji, ki imajo vse mogoče oblike: v teh geometrijskih likih je težko postaviti tipične interese pod skupni imenovalec. Zaenkrat so ti interesi preveč spolitizirani, da bi bili koristni. To dokazuje vzpon Slovenske nacionalne stranke.

Zato je v tem trenutku ohranjanje manjših strank pri življenju bistvenega pomena za Slovenijo. S tem je bila preprečena ostra nacionalna in politična polarizacija. Manever Ivana Omana in Marjana Podobnika, ki sta predsedala vsak v svojo stranko - Slovenski krščanski demokrati in Slovenska ljudska stranka - ni bil nič drugega kot obupen poskus razbijanja večinskega enoumja. Vsakršnih diktatorov - partijskih ali nacionalnih - je Slovenija sita. Očitno se se premalo slovenskih politikov zaveda, da je problem odločanja zapletena zadeva. Sestop v cudoviti svet etike, omike in znanja je prvi pogoj za uresničenje slovenske zgodbe. Podjetništvo brez teh elementov je blefaranje. Sestop v kriminalizacijo. Skrb nas lahko, ker je bil prenovljen Drnovškov volilni stab tako politološko neizobražen. Zdaj utegne izgubiti ljudi, ki so trsili pot slovenski pomladi. To bi bila zanj katastrofa. Ali se bo znal Drnovsek korigirati?

Verjetno bo uporabila Slovenija pri prihodnjih volitvah se kakšen drugačen sistem in pravilnejšo volilno geometrijo, ki bo omogočila tudi novim strankam in gibanjem vstop v parlament. Navsezadnje uporabljajo vse strankarske parlamentarne demokracije zgubane tehnike, ki so se iz prejšnjega stoletja. Sociologi in politologi iščejo po vsem svetu (Bernard Crick, Clement Bezold, Salvador Araneta, Gerhard Loewenberg, Alvin Toffler itd.) modernije metode. Tudi nekdanji interesi nestrankarski delegatski sistem je bil le eden izmed poskusov. Zatrlo ga je ideološko enoumje. Vsi iščejo zato, ker so se problem radikalno spremenili - medtem pa se odločitve se vse prepogosto sprejemajo na nacionalnih ravneh. V bistvu se odločitve v modernem svetu prenašajo na nadnacionalno in podnacionalno raven (regije - manjše lokalne skupnosti).

V to smer mora tudi Slovenija. Pri tem je postranskega pomena simpatija do posameznih politikov, čeprav so se obnasali kot vnaprejšnji zmagovalci. Prenekateri je dobil na teh volitvah lekcijo, ki jo bo pomnil vse življenje. Toda najpomembnejše je, da so ostale v parlamentu tudi manjše stranke, ki bodo strankam - slonom prekrizale račune, če bi jih začela premetavati nadutost.

Nespameten uvoz nemškega modela - krščanski demokrati plus liberalci - se ni posrečil. Slovenija se je po teh volitvah v elegantnem loku izognila pravcati nacionalni katastrofi: delitvi na rdece in črne. Svojo vlogo je odločno odigral pokojni belgijski matematik.

Za sol pa ni poskrbel nihče drug kot bolehn slovenski metropolit Alojzij Šuštar, ki grobe igre na izločanje enostavno ne pozna ...

Toda ali bo Slovenija zdaj znala prestopiti iz prejšnjega stoletja v novo?

BOJKOT

Talci neumnosti

ERIKA REPOVZ

»Hostages of stupidity« je bil naslov javne tribune, ki je potekala konec novembra na Nizozemskem. Na njej so spregovorili o smiselnosti kulturnega bojkota Srbije in Crne gore. Tribuna je bila pomembna predvsem iz treh razlogov: odvijala se je v okviru najbolj znane kulturne tribune v Amsterdamu De Baile, ki ima zelo velik vpliv na nizozemsko javno mnenje; doživela je močan odziv v nizozemskih medijih in izpostavila temo, ki je v današnjih casih v mnogih krogih neprijetna in se je, če se le da, rajši sramežljivo izogibamo. Če pa se je lotimo, moramo zaceti razmišljati in nevaleznih moralnih kategorijah, ki jih imenujemo kolektivna krivda naroda in moralna odgovornost posameznika. Če razmislimo odkrito, se na koncu najdemo pred zoprno dilemo: ali je pošteno a priori zaznamovati posameznike le zato, ker so južnoafričani, Iranci, Srbi, Crnogorci.

Verjetno je najlažje in prav odsejujoče enostavno konkludirati na temelju absolutnih okvirov, znotraj katerih ni sivih odtenkov, vse je le črno-belo. Vemo,

da se takšna projekcija z ostrimi mejami v politiki redko dogaja. Z ekonomskimi sankcijami in bojkotom Srbije in Crne gore bi naceloma vsi soglasali, če bi prizadele uradno politiko teh držav in dosegle svoj namen. Zahod morda ni seznanjen, morda pa si hote zatistik oči pred neprijetno resnico: ideja bojkota, ki so ga uvedli ZN z resolucijo 757, najbolj prizadene tiste, ki z rezimom ne soglašajo. Vecinoma so to umezniki in intelektualci, ki postanejo žrtve osebnih mascevanj, lokalnega triumfalizma in drugih najbolj nizkotnih produktov provincializma, ki nas obkrožajo. Bojkot se v vsakem pogledu spreminja v svoje nasprotje. Trgovanje z orožjem ni prekinjeno, Srbija ni izgubila niti enega potencialnega tržisca, na katerega se je naslanjala že v preteklosti, in kriminal je dobil razsežnosti, ki si jih prej ni mogel nihče niti v sanjah predstavljati. Najbolj paradoksalno in na prvi pogled najtežje razumljivo pa je dejstvo, da bo bojkot pripomogel tudi k zelo verjetni Milosevičevi zmagi na bližnjih volitvah.

Ce se torej že sprašu-

jemo o moralni odgovornosti, je ta vsaj na dveh straneh. Na strani Zahoda, ki je v balkanski vojni doživel evidentni poraz svoje diplomacije in na strani srbskih in crnogorskih intelektualcev, ki se niso storili vsega, kar bi lahko in kar je v danih okoliščinah njihova dolžnost. Kaj naj bi torej storili prvi in kaj drugi? Sklepna misel Svetlane Slapask v Amsterdamu je bila, naj Zahod sprejme cimvec beguncev, predvsem mladih in naj jim omogoči izobraževanje. Na takšen način bo nova generacija tista, ki bo predstavljala zarišče novega kulturnega delovanja v okolju, ki upošteva danes le brutalno govornico nasilja.

In tisti »drugi Srbi«? Znašli so se v trenutku, ko je njihova dolžnost, da brezpogojno obsodijo voditelje svoje države. Kajti če ne bodo uspeli zaznamovati in jasno obsoditi srbskih vojnih zločinov in srbske odgovornosti za vojno na Balkanu, bo dialog v prihodnje tudi ob ukinitvi blokade nemogoč. K takšni zavesti pa kulturni bojkot njihove države ne pripomore in tudi nič ne spremeni.

Vodoravno: 1. obtežitev, 8. narava za sortiranje, 10. podolgovat, votel, navadno valjast predmet, 11. izbrana družba, 12. velika, muhi podobna žuželka, ki sesa kri, 14. ljubimec Galateje v grški mitologiji, tudi Akis, 15. licinka metuljev, 17. ime slikarja Subica, 18. mesto v grofiji Yorkshire na severovzhodu Anglije, 20. Alfred Nobel, 21. Charles Morris, 23. nekdanja izraelska političarka, ministrska predsednica 1969-74 (Golda), 25. pogon zivali, 27. večja kamnita gmota, 30. primorska rastlina z zelo disecimi listi, ozepek, 32. vrtilna količina rotacije elementarnega delca, 33. v grški mitologiji Tezejeva žena, tudi Fajdra, 35. čebeli podobna nadležna žuželka, 36. na današnji dan leta 1821 rojeni francoski pisatelj objektivnega realizma (Gustave, umrl 1880), 38. zveza držav.

Navpisno: 1. persona, 2. naslovna junakinja najbolj znanega dela pisatelja pod 36. vodoravno (Madame), 3. Tine Rozanc, 4. figura pri četvorki, 5. del tele, po katerem se pretaka kri, 6. prebivalci Goriskih Brd, 7. cisto premoženje, 9. norveški slovnikar in pesnik (Ivar Andreas), 10. kraj pri Vipavi, 13. sumnja, skepsa, 16. grški bog vojne, 19. spodrsiljaj, napaka, 21. ime pevskega Richarda, 22. levi pritok Rena, ki priteče skozi Lotaringijo (nemsko Mosel), 24. vojaško poročilo, 26. staroslovansko božanstvo voda, 28. seznam, spisek, imenik, 29. ime sopranistke Pussar-Jeric, 31. levi pritok Donave, mejna reka med Romunijo in Moldavsko, 34. grobo domače sukno, 37. Emil Nolde.

Zmagor Pezdirc

SLOVENSKA FONDACIJA

Združenje z velikimi ambicijami

BISERKA M. MAROLT

V Ljubljani je bilo 25. novembra 1992 registrirano združenje Slovenska fundacija, kajti v Sloveniji se nimamo zakonodaje, ki bi urejala področje fundacij in drugih oblik filantrop-skega dela.

»Ko sosedje pomagajo sosedom in neznanci pomagajo neznancem, se spreminjajo tisti, ki pomagajo in tisti, ki pomoč prejema.« To je moto Slovenske fundacije, zapisan tudi v gradivih Sveta fundacij v Washingtonu. Ta pomaga zainteresiranim skupinam in posameznikom, ki v zadnjem času predvsem v vzhodnoevropskih državah ustanavljajo območne fundacije. V ZDA je danes več kot 900.000 ne-profitnih fundacij, od katerih se večina ukvarja s problemi lokalnih skupnosti. Vsak drugi odrasli American dela kot prostovoljec v ne-profitnih organizacijah povprečno tri ure na teden.

Filantropska dejavnost (ali prostovoljno delo oziroma človekoljubna dejavnost) ima tudi v Sloveniji že dolgo tradicijo, se posebej pa se uveljavlja v zadnjih letih. Karitasu in Rdečemu križu, ki ze

imata razvejano mrežo prostovoljcev, so se pridružile nove manjše večje skupine, ki si prizadevajo uresničiti različne civilne pobude oziroma omiliti številne, predvsem socialne težave, s katerimi se srečujemo.

Društvo za razvijanje preventivnega in prostovoljnega dela pomaga beguncem, mlajšim mladostnikom v osnovnih solah, razvija oblike preventivnega dela v zvezi z uporabo in zlorabo drog, posebno skrb posveča invalidom in mladim Romom. V Sve-tovalnem centru za mladostnike razvijajo pomoč prostovoljcem tistim mladostnikom, ki jo potrebujejo. Odbor za materinski dom je z enoletnim prizadevnim prostovoljnim delom uspel zbrati približno tretjino potrebnih sredstev in uredil skoraj vso dokumentacijo, tako da bomo v letu 1993 odprli posvetni materinski dom, ki ga resnično potrebujemo. Ljudje dobre volje v okviru Zveze prijateljev mladine imajo dolgoletno tradicijo prostovoljnega dela za otroke. Trstenjakova fundacija stipendira študente. In se bi lahko navedeli.

Slovenska fundacija je neprofitna, nestrankarsko in nevladna prostovoljno združenje, ki ima velike ambicije. Predvsem zeli privabiti v svoje vrste čim več so-misljenikov, ki bi po svojih močeh (z donacijami ali prostovoljnim delom) prispevali, da bi Slovenska fundacija lahko sirila, razvijala in krepila pomen prostovoljnega delovanja v mestu in na vasi ter tako pomagala ljudem v stiski in vseh življenjskih obdobjih.

Tako kot za mnoge druge človekoljubne akcije v Sloveniji je tudi za Slovensko fundacijo začetna sredstva prispevala The Hacin Family Foundation, ko jo vodi nas rojak Janez Hacin, sicer uspešen podjetnik v Svcii.

Jeseni je bila ustanovljena fundacija Triglavski narodni park in gospod Hacin oziroma Slovenska fundacija ji je za programe revitalizacije namenila 20.000 nemških mark. V kratkem bo sprejel konkreten program Slovenske fundacije, ki bo ne glede na politično in versko prepričanje združeval državljane Slovenije v skupni akciji za boljši danes in jutri.

POGLED

Politika sestopa s svojega trona

JOZE OSTERMAN

Volitve so za nami. Zdaj se vrste analize, komentarji, sodbe. Cevravno so volitve v marsičem pretresle našo deželo, se je vendar pokazalo, da so bile ljudem na nek način nadežne. V njihova življenja so vstopale vsiljivo in vzbujale videz, da je od njih odvisno takorekoč vse. Pa so si bile v tem smislu vendarle svoj lasten labodji spev. Povsem neposredno od volitev zagotovo že dolgo nismo odvisni in bomo se manj. Vzvodi odločanja se iz politike premesajo tudi v druge sfere - predvsem ekonomijo, gospodarstvo, upajmo da tudi v znanost. Politika postaja vse bolj le goli instrumentarij za njihovo prehodnost, pospeševalec usklajenosti in učinkovitosti.

Male stranke so v takem okviru postale anahronizem. Odvrgli smo jih. Romantika posameznikov je obledela. Kandidiralo je kakih deset donkihotskih list in nekaj sto njihovih ljudi, narcisoidno in mesijansko zazrtih predvsem vase. Njihov poraz je bil za tiste, ki malikujejo individualizem in osebnost, grozo-

vit... Ljudje so rekli, da bodo volili imena, osebe, pa so zaradi narave politike samo spoznali, da je to nesmisel. Volili so torej instrumente moči - stranke. V politiki skorajda ni več posameznikov, niti karizme. Junake osamosvojitve so obdarili z odklivanjem in zapustili. Po tej plati torej postajamo normalni. Politika scena ne bo nikdar več razslojena na dosežanji način.

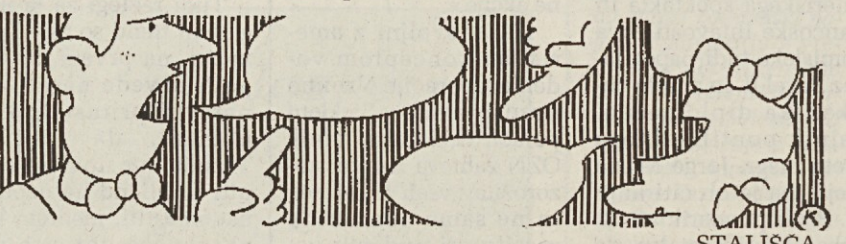
Nacionaliste, ki si niso upali naravnost povedati, da je vnjirovem programu tudi lepa doza sovinnizma in sovratva do drugega, je povzila stranka, ki je to nezenirano razložila. Razsula se je cela srenja strank, ki so zase trdile, da so...kratične... beralne...isticne, in so z nacionalnim trgovalet kot z okrasom. Tako jih je požrl hudici, ki so ga zredile same, vendar zato sedaj postal vrag, ki bo gotovo moral pozreti se marsikaj drugega.

Ali bomo Slovenci korakali? Kam in kako, v kakšnih uniformah, v kakšnih barvah? Proti komu: najprej proti ljudem drugega rodu, nato proti nam samim?

Starejši se vedo, kaj pomeni, ko se začne črno nevarno družiti z olivnozelenim!

Nekateri trde, da smo volili previdno. A se zdi, da ne. Medtem, ko je večina strank popustila v svojem sovratstvu, celo proti komunizmu, je hkrati očitno, da največje volilno presenečenje predstavljata vzpona SLS in SNS, dveh radikalnih desnih strank. Veliko ljudi je torej volilo poenostavljeno prepoznavnost, radikalnost, navidezno odločnost ne pa umirjenost, previdnost, pretekanosti in argumentiranosti. In ker je očitno, da je takih ljudi vsaj petina, bodo časi, ki prihajajo, morda težji, kot bi si želeli.

Pa vendar: politika sestopa s svojega trona gospodarja nad našim življenjem. Vse manj ljudi bo, ki bi se jim ljubilo veliko govoriti o njej. S tem bo dobila možnost, da res postane poklic. Resen, analitičen, nič bahaski, skoraj asketski. »Zazelimo torej novemu parlamentu, da cimprej postane dolgocasen! Kajti prava politika je pravzaprav dolgocasnica zadeva.

DEVETI STOLPEC

Politična moč presoje

Velikokrat domnevamo, da je temeljni politični problem v tem, kako zagotoviti skladnost človeka s samim seboj oziroma kako ohraniti samobitnost slehernega posameznika. Moralna avtonomija pa vendarle ni nujen in se manj zahtoven pogoj za politično delovanje. Ključni politični problem je pravzaprav možnost ustvarjanja soglasja z drugimi, se pravi, kako se lahko prepletajo različni posamični interesi tako, da se med seboj spodbujajo, oziroma kako je mogoče uskladi delovanje mnogih, če že ne kar vseh ljudi na svetu - ne da bi se ti morali ukloniti nekakšni objektivni nuji (naravni ali zgodovinski), ampak bi izhajali iz predpostavke o svobodi.

Preprosto ni res, da se človek, ki deluje politično, ukvarja predvsem s samim seboj, in da je samo prisila politično dejanje, nasilja nad samim seboj pa edini legitimni temelj človeškega življenja v skupnosti. Tudi moralni vidiki niso odločilno pomembni v političnem smislu, a tudi zunanja ali notranja prisila nista temeljni značilnosti politike. Osnovno dejstvo političnega področja je raznolikost in raznovrstnost človekovih interesov. Kajti človek obstaja v množini, ne v ednini. In tega dejstva ne moremo spregledati kar tako, s sklicevanjem na nekakšno (prostovoljno ali izsiljeno) soglasje človeka s samim seboj. Se manj je človeka mogoče zavešati na tako soglasje. Politčna enotnost človeške skupnosti ne vsebuje tudi moralne enotnosti njenih članov. Soglasje s samim seboj ni pogoj za soglasja z drugimi. Pravzaprav se človek zares zaveda samega sebe toliko, kolikor se zaveda drugih. Odnos do drugih bistveno opredeljuje odnos do samega sebe. Soglasje s samim seboj pride torej sele za soglasjem z drugimi. Drugače receno: transsubjektivna naravnost kot skupnemu svetu ljudi je materialna a priori celotnega političnega delovanja. Če hoče človek delovati politično, se mora dvigniti nad svoje posamično stališče, postaviti se mora na stališče drugih, presoditi mora, če njegova zahteva drži in če je upravičena glede na zahteve drugih.

Ob svojem posamičnem interesu ali ne glede nanj mora sprejeti in dopustiti te druge zahteve v vsej njihovi vsebinski dolocnosti. Stari Grki niso zaman poudarjali, da obstaja med političnim področjem in drugimi področji človekovega življenja nepremostljiva vrzel, jez.

Vedeli so, da je človek na področju politike nekaj povsem drugega kot v območju svoje domače ekonomije. V politiki je človek »politik« - sodržavljan ali državljani, ki skupaj z drugimi svobodno odloča o splošnem blagru. Na področju domače ekonomije pa je človek »idiotes« - čisto navaden zasebnik, ki kot suženj sledi zgolj svojim ozko zasebnim interesom. Te preproste razlike ne gre spregledati. Bi bilo lahko hudo nevarno.

Mario Kopic

V galeriji Dessa je na ogled razstava projektov arhitektov Vesne in Mateja Vozliča.

Novi posegi v slovensko arhitekturo

BRUNO URH

Arhitekta Vesna in Matej Vozlič sta diplomirala v Ljubljani pred dobrimi desetimi leti. Sodelovala sta na razstavah *Kritiki izbirajo* v Ljubljani, *Novejša slovenska arhitektura, vizija realnosti* v Benetkah in *Contemporary Architecture in Slovenia* v New Yorku. Ravnokar imata samostojno razstavo v galeriji Dessa v Ljubljani. Omenjenemu se pridružujejo se triletno delo v biroju prof. Borisa Podrecca in predvsem realizacije v slovenskem prostoru.

V Ljubljani povezujejo vajino ime s prof. Borisom Podrecco in Dunajem.

Ljubljanski arhitekturni krogi so okoli leta 1980 ponovno odkrivali moderno. Enoplatnost dogajanja v stroki ter želja po boljsem razumevanju predvsem slovenskega kulturnega prostora sta naju pet let po diplomii pripeljali v atelje prof. Borisa Podrecca. Ob delu (tudi na nalogah za Ljubljano, Celje in Piran) so njama postajala razumljivejša dela Semperja, Looša, Wagnerja, Plecnika in Fabijanija. Borisu Podreccu nista hvalezna le kot arhitektu, ob katerem sva se učila arhitekturne obrti. Poznava ga kot pedagoga, svetovljana in v zadnjih letih prijatelja.

Naredili ste nacрте za ...

Arhitekta Vesna in Matej Vozlič sta diplomirala v Ljubljani pred dobrimi desetimi leti. Sodelovala sta na razstavah *Kritiki izbirajo* v Ljubljani, *Novejša slovenska arhitektura, vizija realnosti* v Benetkah in *Contemporary Architecture in Slovenia* v New Yorku. Ravnokar imata samostojno razstavo v galeriji Dessa v Ljubljani. Omenjenemu se pridružujejo se triletno delo v biroju prof. Borisa Podrecca in predvsem realizacije v slovenskem prostoru.

Lahko poveste kaj vec

o Cankarjevem nabrežju, realiziranem projektu na desni strani Ljubljane med dvema Plecnikovima mostoma?

Historično bogat pre-

zahtevi mestne kanalizacije v zvezi s centralnim kolektorjem.

Na Cankarjevem nabrežju se bo te dni pričel tudi božično novoletni sejem. Nabrežje je letos zelo obiskano in kaže, da so ga someščani pospravili v podzavest.

In kakšni so posegi v Nazorjevo ulico?

Letosnje poletje sva posvetila razmisljanju o tej nalogi in se odločila za rešitev s prostorsko intervencijo.

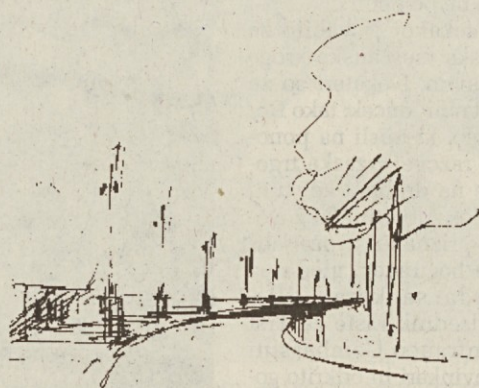
Tu se stikata dve bogati sliki Ljubljane: baročna s franciskanskim kompleksom ter secesijska s hotelom Union. Neuravnoteženost uličnega prostora urejava z v ravno

veni steni. Najino razmisljanje se ni omejilo samo na ozek ulični prostor. Vpeto je v mesto in najina rešitev ureja tudi te mestne površine.

Tendence projektiranja v prostoru izven meja Alpe - Jadran in projektiranje tako mestnega prostora, arhitektonskih objektov kot interierja vse do zadnjega kosa pohištva pomeni včasih internacionalnost, univerzalnost, ali celo totalitarost. Za kaj gre v vajinem primeru?

Dvakrat so naju povabili na natečaj v Celovec. Rešitev za Solski center so odkupili. S prvim mestom na natečaju za most v Sacilu v Italiji sva

Zgoraj levo in v sredini: Cankarjevo nabrežje (Foto: Matej Vozlič), desno: Rock'n'roll Kijev (Foto: arhiv), spodaj desno: Addamsovi (Foto: arhiv)

del sva zelela s premisljenim izborom materiala in z zadržano obravnavo urediti v liricno mestno sprehajališče. Novi elementi te ureditve so tripartitnost tlaka, Ribji trg, potegnen vse do vode, nov peščen park v dvorišču stavbe na Mestnem trgu 17 in nova betonska stebričasta ograja nasproti Dvornega trga. V resnici je Cankarjevo nabrežje le polovica naloge. Drugi del je Hribarjevo nabrežje na levem bregu, ki bi se le s peščenim vrtom pred Zlato ladjico, novim Dvornim trgov in beton-skim tlakom predstavljal zaključeno nalogo. Projekti so pripravljeni, realizacija se je zataknila ob

si odprla veliko vrat, tudi doma. Ravnokar naju vabijo v Graz, pripravili so natečaj za ureditev trga Jakomini. V kratkem lahko pričakujemo, da bo

KLOBUK DOL! / VIDEO

Rock'n'roll Ukrajina

MARINA GRZINIČ

V gledališkem in filmskem muzeju v Ljubljani so 11. 12. predstavili stiri dokumentarna video dela o ukrajinski underground kulturi, umetniški in politični sceni avtorjev P. Zlobca in J. Hribnikov.

Rock'n'roll Kijev ali Nikol me ne glej v oči, Dan umira rano ali Pravoslavna cerkev v novi Sovjetski zvezi, Galina ali Fenomen cloveka in Cernobilski zvonovi so stiri dokumentarni avtorski projekti, posneti maja 1991 v Kijevu in okolici. Vsi dokumentarci skupaj so dolgi kot en celovečerni film in v najboljši maniri raziskovalnega novinarstva predstavljajo drugo, neznano stran nekoč socialistične bratske države.

Projekt starih video del je zgodba/zgodovina o tem, kako je imel Lenin navkljub neznosni revščini 273 plašcev, eden od

akterjev underground umetniške scene v Kijevu namreč pravi: »Potoval sem po različnih koncih Sovjetske zveze in primerjal Leninove spomenike, na vsakem je upodobljen v drugacnem plascu.« Toda Rock'n'roll Ukrajina pripoveduje tudi o bogu, parapsihologiji in revoluciji (Galina kot ljudski zdravilec), o pravoslavju in ruskem samostanu Pecarska Lavra, ki se prvic razgali očesu kakšne tuje snemalne ekipe, pa tudi o bedi, sivih obrazih, razpadajočih mestih in iznakaženih cloveskih in zival-skih zordkih - pet let po cernobilski katastrofi.

Vse to pa je podano brez patetike, morda v skladu z leitmotivom iz videa Rock'n'roll Kijev »Kdor ne živi, ne more umreti, kdor ni spal, se ne more zbuditi«, in prav tako brez predvidljivih sce-

narističnih prijemov in montaze.

Ob dokumentarni vrednosti gradiva par excellence, ki prinaša pred televizijske gledalce strahove in upanja undergrounda in izjemno artikularne, doslej neidentificirane množice ustvarjalcev, kulturnikov, »partizan-skih« intelektualcev, operira projekt tudi z izjemno učinkovitim konceptualnim estetskim prijemom. Priče smo zavestnim motnjam tako v sliki kot v dialogu, uporabi nesmislov v zgodbi in montaži, ki noče proizvesti iluzije realnosti.

Projekt v celoti ne skuša proizvesti umetniškega objekta, upodablja predvsem situacije in izkušnje. In rezultat ni množica dokumentov, temveč telo, clovesko telo v skrajnih situacijah svoje fizične in mentalne eksistence.

TELEVIZIJA / ADDAMSOVI

Najbolj čudna družina na svetu

MAX MODIC

Nekje na koncu mesta je hisa, kjer se vedno, ne samo v nevihtnih nočeh, dogajajo čudne reči: po širokih stopnicah teka Thing, roka s petimi gibnimi prsti, v baročni dvorani pleše bratranec It, ki je ves kosmat in nima ne nog ne rok, niti glave niti obraza. Sarmantni Gomez se igra z miniaturnimi vlakci - v enem od teh sedi celo majcen potnik, ki zbežano gleda, kaj se dogaja. Stric Fester v sobi, v katero 25 let ni stopil nihče, iz kovčka vleče razstrelivo in strupe. Wednesday in Pugsley se igrata z električnim stolom, samostrelom in ostrimi predmeti, medtem ko demonsko lepa Morticia reže vrtnicam cvetove. Babica pripravlja žive malice, Lurch pa poskrbi za hišna dela... Da, to so utrinki iz tretjega pohoda Addamsovih skozi medijski prostor. Celovečerni film je lani domiselno zreziral Barry Sonnenfeld.

Addamsovi, ta najbolj čudna družina na svetu, so najprej nastali davnega leta 1932 v domisljiji risarja Charlesa Addamsa, ki je za časnik *The New Yorker* zrisal prek 1300 vinjet in kratkih stripov, prežetih s crnim humorjem in posebnosti, ki jih do takrat sindikalni strip se ni srečal. Če pogledamo profil takratnega časopisnega stripa, vidimo, da je potencialni družinski življenje srednjega ameriškega razreda in neekscenčno idilo, ki jo vsakdanjik vtke v takšno družino. Casopisni strip je v vseh oblikah favoriziral to idiliko in poudar-

jal enotnost družine kot ameriško vrednoto, med vrsticami pa se je zacej ponavljati in pocasi dolgočasiti tiste, ki se jim družina ni zdela ravno vir idej in miselnih avantur. Addams je tako družino v svojih stripih ohranil, resda zelo karikirano in fragmentarno, ne namerno pa je s crnim humorjem, bizarnostjo in so fasciacijo nad vsem morbidnim in okultnim, kar je moto Addamsovih, radikalno zavrtal v družinsko tihožitje.

Addamsovi so postali hudomušen negativ družinskega življenja, ukvarjali pa so se z vsem tistim, kar bi morala prava ameriška družina odstraniti iz svojega sveta. Kot ponavadi večina bralstva te osti ni zaznala, toda kljub temu so stripom z navdušenjem sledili: Addamsovi so kmalu po-

stali reden gost na nočnih omarih takratnih intelektualnih struktur. Nekaj podobnega se je zgodilo septembra 1964, ko so se Addamsovi pojavili na televizijskih ekranih: razbili so monotoni situacijskih komedij, njihovost sterilnost in tako se sirsemu krogu ljudi razkrili svoja mračnaska nagnjenja in užitke. Da so bili Addamsovi predvsem zabava intelektualne publike, dokazuje tudi dejstvo, da po prvotnem prikazovanju serije kaksnega gorečega zanimanja zanje ni bilo - serija je dosegla svoj pravi uspeh sele po reprizah, skoraj tri desetletja pozneje pa je B. Sonnenfeld z istoimenskim filmom sprožil pravo addamsomanijo: ameriške televizijske postaje so zacele znova predvajati 64 originalnih epizod iz leta 1964.

Določene so izšle na videokasetah - in zanimivo je, da so Addamsovi svoja imena dobili sele z nastankom serije, kajti avtor svojih risanih originalov ni nikoli imenoval. Res pa je, da so bili tudi v 60. Addamsovi ravno dovolj popularni, da so takoj dobili konkurenco: na televizijski postaji CBS (Addamsovi so bili last ABC-ja) se je pojavila njihova kopija z naslovom *The Moonsters*, ki je svojo inspiracijo crpala ravno iz Addamsovih; toda *The Moonsters* so bili prepozni - na programu se niso obdržali več kot dve sezoni.

V letih med 1973 in 1975 sta se aktivirala tudi ne trudna Hanna in Barbera, avtorja nestetih risank, ter naredila animirano verzijo Addamsovih: kot zanimivost omenimo, da sta bila gla-

sova Lurcha in strica Festerja originalna. Animiranim likoma sta jih dala T. Cassidy in J. Coogan, ki sta istoimenska lika igrala v televizijski seriji. Drugace pa od osmih igralcev, ki so v 60. vdihnili življenje Addamsovim, danes živijo samo še trije: zadnji, ki je odšel s sveta leta 1984, je bil J. Coogan, ki je v 20. zaslovel v Chaplinovem filmu *The Kid*.

Addamsovi so se takoj potem za slabih trideset let zaprli v svojo strasliho in tam počakali devetdeseta: obdobje, ki je ze po definiciji upehano in vsega navelicano, ker ga prevec zanima prelom tisočletja, obdobje, ki se prevec utaplja v resnicnosti.

Devetdeseta pocasi pozablja na zar in entuziazem cudovitega sveta z one strani vsakdanjosti; tudi zato je Sonnenfeld lani posnel *Addams Family* - da bi opozoril na usihanje B produkcije.

Addamsovi nedvomno stopnjujejo vse tisto, kar je bilo v zanru vedno prisotno, le da si tega marsikdo ni upal strniti v televizijsko serijo (ravno takrat, torej leta 1964, je v drive-in kinih sirom Amerike vzletela brutalna in krvava klasika H. G. Lewisa *2000 Maniacs*, ki pomeni za takratno grozljivko to, kar predstavlja *Addams Family* v okviru situacijske komedije); poleg tega pa so družina, ki se ji morate pridružiti - kajti v nasprotjem primeru se oni pridružijo vam in takrat na lastni kozi občutite, kaj pomeni biti resničen, pust in brez domisljije.

MEHKO IN TRDO

Dolgčas v kavarni Landtman

SLAVENKA DRAKULIČ

Konec novembra sedim v kavarni Landtman s prijateljem. Mrak je in z reflektorji osvetljeni Burgteater je ves bel kot smetanova torta. Po motnih sipah polzi dež. Znotraj je toplo in nekako mirno: pomirljiv je selest moskih, ki listajo casopise v bambusovih okvirjih, stare gospe z vijolicasto prelinitimi lasmi dvigajo melanzan k suhim ustnicam, ne da bi snele cipkaste rokavice, prostor obvladujejo pridusena osvetlitev, teman lesen opaz na stehnah in naslonjaci, prevleceni z rjavim zametom...

Natakarji so diskretni in ljubeznivi, takšni, kakršne clovek na Dunaju tudi pričakuje, kava pa je močna in dišeca. Prijatelju rečem, on je Dunajčan, kako rada imam stare dunajske kavarne in kako se v njih pocutim varno kot v notranjosti velikanske, zanesljive ladje, v kateri se mi ne more zgoditi nič. U. se smeje mojemu navdušenju in narocni belo vino. Vino pije v tisini, hladni pozirki mi pocasi polzijo po grlu in zdi se, da ulica mežika od zarometov avtomobilov, ki med hitro voznjo za seboj puscajo sledove svetlobe na mokrem asfaltu.

V tem dezevnem, blazenem cetrtku Dunaj deluje udobno zaspano, skoraj razvajeno. Saj, pravi U. zamisljeno, in meni se zdi zalostno, ampak ce zivis tukaj, se res ne zgodi prav nic. Gres v kino in kavarno, mogoce v gledališce ali na otvoritev kaksne razstave. V nedeljo gres na družinsko kosilo ali pa na izlet v naravo s prijatelji. Vmes gres k psihoanalitiku in sanjas morje, toploto. Dunaj je provinca, reče U. vdano, tukaj je vse tako zaspano, tako neznosno dolgočasno. Besedico dolgčas izgovarja nekam odsotno in pri tem gleda skoze me. Kako dolgo ze nisem slisala te besede, si mislim in se skusam spomniti,

kdaj sem jo pravzaprav slisala zadnjic, poleti na plazi, v kinu? Na kakšnem srednjesolskem zuru? Dolgčas - si ponavljam - dolgčas, dolgčas, dolgčas, kot bi to pozabljeno besedo vadila in pri tem ne bi vedela, kaj naj pravzaprav z njo. Spremljam pogled U., kako drsi po obrazih ljudi, ki so kot iz mavca, po obrazu mladega dekleta z rdečo baretko, po obrazu starejšega gospoda, ki pravkar je kremno rezino.

Malo se zadrži na meni, a nisem prepričana, da me sploh vidi. Potem s pogledom utrujeno zdrsne ob ogledalu in ga spusti na mizo, z očmi, ki se nikjer ne zaustavijo in vse poetnotijo. Mene pa privlači ta lahkočnost, s katero se odganja od enega obraza do drugega. U. ima cudovite modre oči. Sedim mu nasproti in gledam, kako se vanje zajedata ravnodušnost in mrak.

Kmalu bova vstala od mize. U. bo z nje vzel knjigo in se pes napotil domov. Prižgal bo televizor in si medtem pripravil lahko vecerjo, mogoce solato ali sendvic, vrgel pogled na zaslon, na kak star hollywoodski film, ki ga je ze videl, saj zadnje case velikokrat ponavljajo filme. Zadnjih porocil ne bo gledal, televizor bo ugasnil, kakor hitro se bo na zaslonu prikazala plavalasa napovedovalka s stisnjenimi ustnicami.

V postelji bo se malo bral, med petimi ali šestimi knjigami pri vzglavju bo izbral roman mladega pisatelja, ki je menda obetaven. Mogoce bo pomislil na jutrisnje delo in na to, kako bi navsezadnje moral zaceti pisati tisto knjigo o filozofu S., ki jo je zacel ze pred dvema letoma, cas pa kar tece. In medtem ko moj prijatelj tone v mirno avstrijsko spanje, na stropu njegove sobe, v dvosobnem stanovanju poplesuje senca veje, ki jo stresa veter.

Medtem ko ga gledam, vse to vem, saj se mi bo, ko se bom jutri in pojutrisnjem ne bo nic spremenilo. Kako je to dobro, kako mu zavidam! Ko sva se sedela v kavarni Landtman, sem mu rekla, kako rada biokusila ta njegov dunajski dolgčas, kako bi ga se in se okusala kot sladko mlado vino, od katerega se hitro zavrti v glavi.

On ve, da prihajam iz Zagreba in da se mi bo, ko se bom cez kak dan vrnila domov, ta mračni in megleni Zagreb zdel se manjši in se bolj stisnjen, kot kaksno obmejno mesto, v katerem ljudje vecno cakajo na hitri vlak za Zahod.

On ve, da je Zagreb na robu prepada, na robu vojne, mesto, ki si hudo prizadeva, da bi bilo navzven videti, kot da v njem živijo normalno. Rada bi mu povedala, kako pravzaprav ljudje tam živijo, rada bi mu pripovedovala o negotovosti in strahu, ki ga nosimo s seboj kot kocke in ki mogoce popustita samo za hip, medtem ko pijemo vino v kavarni Landtman in ne mislimo, ne mislimo na prav nic.

Poskusam. On me poslusa. Ve, o cem govorim, bil je v Zagrebu in se dlje, proti jugovzhodu. In vendar, kakor hitro se vrne in sede za mizo v tisti kavarni, ko pri vходу obrise prah s cevclje, se ta stvarnost - moja stvarnost - razblini kot utvara.

In ceprav na prvi pogled ni nobene razlike med mojim in njegovim življenjem, ta razlika vendarle je v eni sami besedici, ki jih do takrat sindikalni strip se ni srečal. Če pogledamo profil takratnega časopisnega stripa, vidimo, da je potencialni družinski življenje srednjega ameriškega razreda in neekscenčno idilo, ki jo vsakdanjik vtke v takšno družino. Casopisni strip je v vseh oblikah favoriziral to idiliko in poudar-

In ko odhajava iz kavarne, si mislim kako na Zahodu spet obstaja nekaj nedosegljivega, nekaj, o cemer jaz lahko samo sanjam.

NOVICE

V Trstu zaplenili večjo količino orožja

TRST - V večernih urah, ko smo že zaključevali redakcijo, se je izvedelo, da so agenti politične policije trzasko kvesture odkrili neke na Trzaskem večjo količino vojnega materiala, ki naj bi prišel z ozemelj bivše Jugoslavije. Med zaplenjenim orožjem naj bi bili tudi raketni deli. Vest je kvestura potrdila, ni pa še razkrila nobene podrobnosti v zvezi s to zadevo. Preiskava je še v polnem teku.

Volitev v Isernii za zdaj ne bo

ISERNIA - V Isernii v deželi Molise, kjer bi morali v nedeljo in ponedeljek voliti za obnovo občinskega sveta, so volitve odložili. Sklep je sprejel včeraj Državni svet, ki je sprejel priziv Orlandove »mreže«, ki je bila izključena iz volilnih list zaradi nekaterih nepravilnosti. Volilni urad v Isernii je namreč zavrnil Orlandovo listo, ker je na njej bilo nezadostno število kandidatov, to pa zato, ker je isti urad razveljavil kar sedem imen kandidatov, češ da niso predložili kazenskih potrdil, ki jih predvideva zakon. Predstavniki »mreže« so se pritožili na deželno upravno sodišče Moliseja, ki pa je priziv zavrnilo, medtem ko je Državni svet včeraj pritrdil Orlandovim somišljenikom. Sedaj bodo morali upravne volitve v Isernii ponovno sklicati, in sicer v roku 60 dni. V občinskem svetu v Isernii je imela Krščanska demokracija absolutno večino, do predcasnih volitev pa je prislo zaradi notranjih sporov v stranki.

Petdeset poslancev zahteva razpravo o bivši Jugoslaviji

RIM - Poslanska zbornica naj razpravlja o razmerah na tleh bivše Jugoslavije se pred božicem: poziv v tem smislu je poslala predsedniku zbornice Giorgiu Napolitanu skupina 50 poslancev, podpisali pa so ga med drugimi Emma Bonino in Marco Pannella (Evropski federalizem), Enzo Scotti (KD), Massimo Salvadori (DSL), Laura Fincato (PSI), Marco Boato (Zeleni), Guglielmo Catagnetti (PRI), Alfredo Biondi (PLI) in Robinio Costi (PSDI). Prva podpisnica Emma Bonino opozarja pri tem, da je zunanji minister Emilio Colombo predvčeršnjim izrazil pripravljenost, da se udeleži parlamentarne debate o nekdanji Jugoslaviji. »Politično nevzdržno bi bilo,« je zapisano v pismu, ki ga je omenjena skupina poslancev naslovila Napolitanu, »ko bi bila vsa zadeva odložena do januarja zaradi odgovornosti parlamenta.«

GORICA / POSVET O MITTELEVROPI

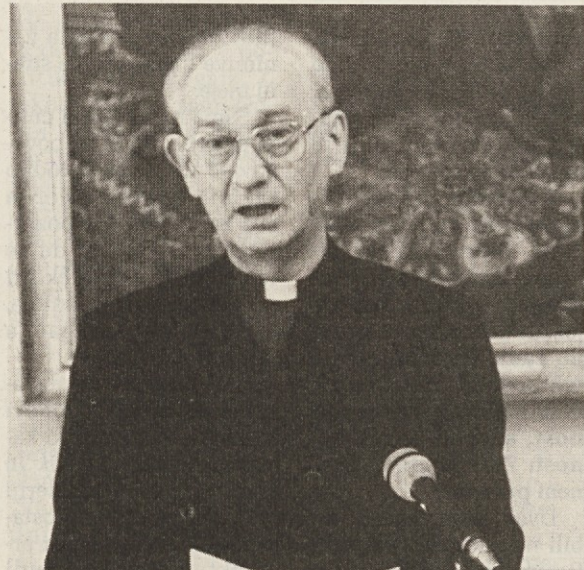
Nadškof Šuštar o nalogah Cerkve

O vlogi Cerkve med Slovenci in Furlani za časa fašizma je govoril prof. Sergio Tavano

MARKO WALTRITSCH

GORICA - V svojem pozdravu na posvetu o krščanskem tkivu v Srednji Evropi je slovenski metropolit in ljubljanski nadškof mons. Alojz Šuštar, povedal kakšno naj bo za držanje katoliške Cerkve v državah, ki so se otresle komunističnih vladavin. Čeprav je bila v teh državah Cerkev tepena in zanicevana, so današnje naloge kristjanov trojne. Prvic: prijateljsko morajo gledati na vse sodobnike in odpustiti storjeno jim zlo. Drugic: ne smejo gojiti revansističnih želja, kajti agresivnost prinaša dodatno agresivnost. Tretjic: od strani morajo predvsem apatijo in indiferečnost družbe do Cerkve. Če je komunistična ideologija bila velika nasprotnica Cerkve, nič manj nasprotno niso današnje liberalne ideje.

V dopoldanskem delu zasedanja je za nas bil pomemben se zlasti poseg Goricanca prof. Luigija Tavana o delovanju Cerkve na Goriskem v času med dvema vojnama. Rim ni razumel tukajšnje specifičnosti, najprej jo je označil za filovavstrijsko, zatem pa za filo-

Msgr. Alojz Šuštar na posvetu o Mitteleuropi v Gorici

slovansko. Zaradi tega je udarjal tudi po tukajšnji Cerkvi, ki je imela svojo slovensko in furlansko duso. Zaradi tega so k odstopu prisilili skofe v Gorici, Trstu in na Krku, zaradi tega so sem prišli skofje, ki so soglasali s takšno politiko in tudi župniki so prihajali od drugod. Niso razumeli tukajšnjih razmer in niti misljenja tukajšnjih kristjanov. To je privedlo od odpora takšni politiki in zaradi tega ni nič čudnega, da na Goriskem ni bilo obojenega katoliškega odpora v času vojne proti fašistom in nacistom.

Prof. Tavano je se prikazal, kakšno vlogo je gorisko semenišče imelo v prejšnjih stoletjih v zelo širokem kontekstu, kakšno vlogo so v času fašistične vladavine imeli slovenski duhovniki, ki so, po njegovem, ohranjali tudi in predvsem domačo katoliško identiteto, zbrani okrog dekanov in ne nadskofa, in kako so slovenski duhovniki (izrečno je omenil Juvancica in Cuka) bili kulturno evropsko zelo razgledani. Kritično je ocenil tudi nezanimanje italijanskih katoliških zgodovinarjev za specifično položaja Cerkve v naših krajih.

OSIMO / NOVI STIKI?

Srbi vabijo Listo za Trst

Govor o reviziji meje

JANEZ J. NOVAK

TRST - Trst in Srbija skupaj v boju proti Slovincem in proti Slovincem? Tako bi lahko razumeli vabilo v Beograd, ki ga je podpredsednik srbske vlade Maljković v imenu predsednika Božovića poslal Listi za Trst. V njem je govor o zgodovinskih vezeh Srbije in Crne Gore z Italijo in se zlasti s Trstom, pa tudi o potrebi po preverjanju možnosti skupnih pobud »na gospodarskem in družbenem področju«. V vabilu je se rečeno, da bi bila koristna izmenjava mnenj o dvostranskih odnosih.

Vabilo je prejelo predstvedstvo Liste za Trst. Baje so bili povabljeni tudi filozofski socialistični senator Arduino Agnelli, voditelj organizacije istiskih beguncev Paolo Sardos Albertini in predsednik zveze trzaskih trgovcev, krščanski demokrat Adalberto Donaggio. Vesti ni nihče zanikal, potrdila pa ga je samo Lista za Trst. Sklepa, ali se bo vabilu odzvala, se ni bilo. Zupan Giulio Staffieri nam je včeraj povedal, da o tem se razmišljajo. »Slisati moramo tudi zunanje ministrstvo, saj ne bomo sami vodili zunanje politike,« je se dejal. Ni se znano, kdo naj bi šel v Beograd. Poslanec in

podtajnik v ministrstvu za prevoze Giulio Camber je na vprašanje, ali namestila v Beograd, včeraj reško odgovoril. »Jaz gotovo ne pojdem!«

Vsekakor je vabilo za trzasko meščanske kroge mikavno. Nekateri so že pristavili lonček: tako Donaggio, ki misli na ponoven razcvet trzasko trgovine na drobnem, kot tudi Sardos Albertini, ki govori o priznanju zveze istiskih beguncev, gleda pa morda se korak dlje. Predsednik Liste za Trst Gianfranco Gambassini ne ovinkari in odkrito govori o reviziji meje. Seveda, Srbija bi se z lahkoto odpovedala Istri...

Vmes sta Slovenija in Hrvaska, večkratnogi poslanci za sovražnici Trsta.

Trzaski meščanski krogi so se že ob osamosvojitvi Slovenije opredelili za Srbijo. Sedaj nadaljujejo po zacrtani poti. Pri tem jim pomaga po eni strani sicer maloštevilna, a bogata in vplivna srbska skupnost, po drugi pa se obstoječ jugoslovanski konzulat v Trstu. Ta sorazmerno močan srbski lobi je vključen v trzaski vrh, ki je že od nekdaj v rokah framazonov. Ti pa so z Beogradom imeli vedno neposredno zvezo.

Je srbska pravoslavna cerkev v središču Trsta res samo kraj molitve? (foto Krizmančić)

PRED NEDELJSKIMI UPRAVNIMI VOLITVAMI V ŠTEVILNIH KRAJIH ITALIJE

Varese: dokaj tiha volilna kampanja v pričakovanju Bossijeve zmage

V bogatem lombardskem mestu skoraj ni zaznati, da bodo jutri volitve

VOJMR TAVCAR

VARESE - »Prosim, ali je prihodnja postaja Varese?«

»Ne vem, danes se prvič peljem na tej progi. Imel sem sestanek zgodaj dopoldne v Milanu in, da ne bi zamudil zaradi iskanja parkirnega prostora, sem pustil avto doma in se odločil za vlak. Pa je zamudil. Dobre pol ure po napovedanem urniku je pripeljal v Milan in tedaj mojega sogovornika ni bilo več. Najbrž je mislil, da sem pozabil...«

»Pol ure na tako kratki progi... javni prevozi so res nekaj nemogočega.«

Tako sta modrovala gospoda srednjih let, dokaj profesionalnega videza, poslovneza ali obrtnika na vlaku severnih železnic, ki povezuje Milan z Varesejem. Pogovor je za novinarja, ki nateguje usesa, zanimiv iz dveh razlogov: prvič ker nacenja temo povezav, prepustnosti cest, probleme parkiranja, o katerih se tako ali drugače med volilno kampanjo stalno govori; drugič ker niti z besedico ne nacenja skorajšnjih volitev. Varese je v teh dneh v ospredju pozornosti vsedravnega tiska, obiskujejo ga vsedravnji tajniki in vidni voditelji vseh strank, celo predsednik vlade Giuliano Amato pripisuje volitvam v tem »lombardskem mestu vrtov« vsedravnji pomen, radijska postaja radikalcov tu že dober mesec oddaja na posebni frekvenci svoj vsakodnevni program, posvečen v dobri meri prav volitvam? Toda obiskovalec, ki prvič pride v Varese, bi najbrž sploh ne opazil, da se jutri in v ponedeljek voli, ko ne bi tega prej prebral na časopisih, slisal po radiu ali na televiziji.

Volilnih lepakov ni v bistvu nikjer, volilne kampanje navzven dejansko ni opaziti. Niti

posebnih tabel za volilno propagando tokrat niso postavili. Ograje, ki omejujejo gradbišča in delovišča, so prelepljene z lepaki, ki opozarjajo na skorajšnje razprodaje, na koncert Ornelle Vanoni, na konjsko dirko... Le tu pa tam na kakšnem stebri je opaziti majhne, skoraj sramezljive, volilne plakate. Vendar za to človek zve se, ko se jim približa, da bi jih prebral. In mora iskati zelo pozorno, da jih najde. Ena sama, majhna izjema je v tem pravilu: na središčnem trgu ravno pred sedežem Lombardske lige je nekaj plakatov, s katerimi se »lumbardi« zavzemajo za absolutno večino. Geslo 51 odstotkov Ligi je skoval Umberto Bossi, potem ko mu je pred nekaj tedni spodletel poskus, da bi v Mantovi v koaliciji z drugimi strankami postavil pokrajinsko upravo. Stranke so tedaj »lumbardom« zaloputnile vrata in se raje opredelile za zopetne predcasne volitve, kot da bi sklepale zaveznitvo z osvojenimi ligasi. Bossi je odgovoril v Vareseju z geslom o absolutni večini.

Varese je mesto, ki je zraslo ob izhodu iz dolin, ki iz Svice peljejo v lombardsko nizino, obvezni vezni člen med razvitim Milanom in prav tako razvito in premožno Svico. Nekot trgovsko središče, danes pretežno industrijski center (usnje, cevli, bela tehnika, orožje) sodi Varese po vsedravnih statistikah med šest najpremožnejših mest v Italiji. A zob recesije je nacerl tudi standard prebivalcev Vareseja: napoveduje se dopolnilna blagajna, napovedujejo se odpusti, nakazuje se trda in mrzla zima, ne glede na odgovor volilnih zar in na to, ali bo v Vareseju Bossi uspel skleniti trd-

na zaveznitva po zmagi (v to nihče ne dvomi). Vprašanje je le ali bo liga tu dosegla in preseгла 40 odstotkov glasov.

Varese pa ni gost na straneh vsedravnih časopisov samo zaradi skorajšnjih volitev in zaradi tega, ker je bil zibelka Lombardske lige. Varese je tudi eno mest, kjer je moralizacijski pis sodstva zapihal najbolj ostro. Zaceło se je pred dobrim letom, ko je javni tozilec Agostino Abbate poslal prva jamstvena sporočila deželnim svetovalcem Vittorio Caldiroliju (Krščanska demokracija) in Carlu Facchiniju (PSI) v zvezi z nepravilnostmi in upravljanju domov za ostarele. Novici ni tedaj nihče dal posebne teze. Facchini je bil potrjen za deželnega odbornika, socialistična stranka je spomladl za Lucianom Bronzajem pridobila zupansko mesto. A takoj po političnih volitvah, ko je kazalo, da so se vode polegle, pomirile, je sodstvo spet izstrelilo rafal jamstvenih obvestil: pokrajinskima tajnikoma KD in PSI, zupanu Bronziju, vrsti pokrajinskih in občinskih odbornikov. Občinski svet je tedaj z večino glasov sklenil razpust, razpisane so bile nove volitve. Notranji minister Nicola Mancino jih je hotel razpisati na pomlad, ob groznji lige, da bo priredila nadomestne volitve na trgu v Vareseju, pa je pristal na december. In v tem času se en udarec za krajevni politični razred: jamstvena obvestila za pet krajevnih poslancev KD, PSI in Demokracije stranke levece. Ob koncu nembra pa se aretacija načelnika svetovalske skupine KD v deželnem svetu Giuseppeja Adamolija.

Ob vsem tem je po napovedi najbrž nazazeljeno odgovornost, odgovoril Varese.

Bossijeve lige, ki se nakazuje kot nesporni zmagovalce teh upravnih volitev, medtem ko bosta KD in PSI najbrž krepko kaznovani. DSL bi morala ohraniti glasove, po javnomnenjskih raziskavah pa naj bi napredovala Orlandova Mreža. Podkupninski potres je najbrž glavni vzrok, da je volilna kampanja navzven dosti manj opazna kot spomladl. Nic osebnih reklam, malo reklame na televizijah, malo plakatov. In na vseh zborovanjih poučarjanje, kako malo so stranke potrošile za te volitve. Razlika s političnimi volitvami minulega aprila kar boče v oči.

Na ulicah ljudje ne razpravljajo o politiki in volitvah. Težko je ujeti kak pogovor o skorajšnjem glasovanju. Zato pa radi in brez težav odgovarjajo novinarjem zlasti krajevnih radijskih in televizijskih postaj, ki silijo vanje in vprašujejo za mnenje o volitvah. Nekateri se izmikajo, večina pa napoveduje zmago lige, čeprav niti njej ne pripisuje tavnaturških lastnosti. Vtis je, da so ljudje proti lastni volji postali vsedravnji test. Zainteresirani so za dobro upravljanje mesta, za ustrezne povezave z Milanom, predvsem pa za tako upravo, ki bo znala biti kos izzivom gospodarske recesije. Vsedravnje stranke in tudi predsednik vlade so jim zvalili na ramena drugačno breme. »V Vareseju se voli tudi za Italijo, zato da bo ostala odprta edina možna pot zoper razkrajanje, gospodarsko in družbeno krizo, institucionalno, upravno in gospodarsko paralizo,« je zapisal Giuliano Amato v sporočilu nosilcu liste PSI Mariu Talamoni.

Vprašanje je, kako bo na to, najbrž nazazeljeno odgovornost, odgovoril Varese.

TRST / OD PETKA DO NEDELJE NA POMORSKI POSTAJI

Prihodnost Evrope: zaščita ras ali združevanje narodov?

Tretje srečanje Permanentne konference občanov AJ

TRST - »Prihodnost Evrope: zaščita ras ali združevanje narodov?«: na to temo se bo prihodnji konec tedna odvijalo tretje srečanje Permanentne konference občanov Alpe-Jadrana. Tridnevno zasedanje - od petka, 18. t. m., do nedelje, 20. t. m. - bo na Pomorski postaji. Prireajo ga stiri večja združenja civilne družbe, ki delujejo na ravni Dezele Furlanije - Julijske krajine, in sicer ACLI, ARCI, Združenje za mir in Zveza slovenskih kulturnih društev.

Gre za mednarodno srečanje, ki prostorsko prekriva dežele in države Alpe-Jadrana in se od vsega zadetka odvija v Trstu kot »idealnemu« stičišču različnih narodov, kultur in veroizpovedi. Odprto člansko permanentne konfe-

DAMIANA OTA

rence pa sestavljajo predstavniki t.i. nevlavnih organizacij, ki delujejo v civilni družbi v Italiji, Avstriji, Sloveniji, Hrvaški, Madžarski in CSFR.

Pobuda o tovrstnem srečanju je pred dvema letoma nastala iz želje in potrebe, da bi sorodna združenja in gibanja tega evropskega prostora navezala tesnejši stik in s tem vzpostavila novo sodelovanjsko mrežo, ki naj bi odgovarjala takorekoč »razsežnosti posameznika«. Zelja, ki je pobudnike vodila pri urenitvevanju te plemenite, a zahtevne zamisli, je bila tudi ta, da bi ob politično-institucionalnih in gospodarskih odnosih zazivela se tista raven sodelovanja,

ki pobleže izraza potrebe človeka, tvorno soudeležene v družbenem tkivu dežel in držav tega evropskega prostora. Glede na najaktualnejše dogodke se letosnje srečanje nekoliko »oddaljuje« od prvotno zacrtane poti: tako se bo ob tretjem srečanju razprava preusmerila v globlje in večstransko razmisljanje o pojavih nestrpnosti, rasizma in antisemitizma, ki Evropo na pragu združevanja zaskrbljujejo preplavljajo ob čedalje bolj tragičnih posledicah vojne med narodi bivše Jugoslavije.

Ta vsebina povzema tudi skupni dokument, ki ga prireditelji ponujajo kot izhodišče za razpravo v pr-

vem delu letosnjega srečanja (v petek ob 17.30). Naslednji dan bo v dopoldanskih urah posvečen pogovor in razpravi na temo »Rasizem in majnsine«, popoldne pa bodo v ospredju pozornosti obravnave kocljičnega vprašanja beguncev pod skupnim naslovom Vojna in solidarnost. Tretje srečanje bo v nedeljo, 20. t. m., dopoldne sklenila okrogla miza na temo Različnost kot bogastvo v Evropi dežel in narodov. To bo tudi priloznost, ki bodo trzaski javnosti spregovorili vidni predstavniki narodnostnih in verskih, pa tudi »družbenih« manjšin, ki si v stvarnosti Trsta zamen in ne brez velikih zrtve iscejo pot k boljsemu - kulturnejšemu in koristnejšemu sožitju.

VIDEM / POSVET NA UNIVERZI

Večjezičnost v obmejnem prostoru

Prof. Tullio De Mauro: Bolje informirati italijansko javnost o manjšinski problematiki

VIDEM - Na videmski univerzi je bilo včeraj študijsko srečanje na temo »Vloga večjezičnosti v našem obmejnem prostoru - projekt uvajanja furlanskega jezika v nekatereh otroških vrtcih na Videmskem«. Posvet je izpostavil tudi splošno vprašanje manjšinskih narodnostnih skupnosti, o katerih je spregovoril profesor na rimski univerzi »La Sapienza« Tullio De Mauro, sicer mednarodno priznani proučevalec tovrstnih vprašanj.

Na nase vprašanje, kako ocenjuje stopnjevanje protislovenske gonje pri nas

RUDI PAVSIC

vsakic, ko teče beseda o zakonski zaščiti, je bil prof. De Mauro dokaj jassen in dejal, da gre sicer za zaskrbljujoč splošen evropski trend medetnične nestrpnosti. Specifično o vprašanjih nase skupnosti pa je prepričan, da je treba delati v smeri prodornejšega informiranja italijanske večine ter o samem vprašanju »kultimizacije« italijanskih državljanov, ki niso še prišli do spoznanja, da narodnostna skupnost prispeva k bogatitvi določenega prostora,

nikakor pa ne predstavlja nevarnosti za pripadnika večine.

Pobudnica videmskega posveta, bivša poslanka Silvana Schiavi Fachin, je podrobno spregovorila o petletnih izkusnjah enakopravnega uvajanja furlanske v nekatereh vrtcih videmske pokrajine. Ugotovila je, da je bil projekt deležen odobravanja od same Evropske skupnosti, ki ga je tudi financirala, njemu pa so bile manj naklonjene solske oblasti v sami državi. Tudi do fur-

lanskih staršev ni bila povsem ravnodušna, saj je ocenila, da v veliki večini niso sprejeli zanimivega večjezičnega izziva. Obratno so se obnašali tisti starsi, ki so se na Videmskem naselili iz drugih italijanskih dežel in tistih, ki so se vrnili iz izseljenstva. Uvodno poročilo na posvetu je imel prof. Nereo Perini, ki je spregovoril o krajevnih izkusnjah glede dvojezične vzgoje, prof. Giulio Lughni pa je razčlenil vprašanja tematskih in strukturalnih vidikov naj-sodobnejših publikacij o dvojezični vzgoji na Videmskem.

GORICA / OKROGLA MIZA Z ITALIJANI IZ PIRANA

Manjšini za sodelovanje in poglobljanje dialoga

Srečanje na pobudo ZSKD in ZŠSDI se nadaljuje nočaj

MARKO MARINCIC

GORICA - Dve manjšinski skupnosti, slovenska v Italiji in italijanska v Sloveniji, sta predstnici imeli priložnost za srečanje in izmenjavo pogledov na skupne ali vsaj sorodne probleme, ki jih doživljata, pa tudi za postavljanje zametkov tesnejšega sodelovanja. Priložnost za soočenje je po dolgih letih gotovo nezadostnega dialoga med manjšinama ponudila pobuda Zveze slovenskih kulturnih društev in Združenja slovenskih sportnih društev v Italiji, ki sta v Gorico povabila predstavnike Skupnosti Italijanov iz Pirana.. Srečanja so se udeležili generalni tajnik piranske Skupnosti Italijanov Stefano Lusa, član izvršnega sveta Skupnosti Sandro Kravanja, Amalia Petronio, ki je na nedavnih volitvah kandidirala za mesto predstavnika italijanske manjšine v slovenskem parlamentu, ter predsednik sportnih organizacij iz Pirana Plinio Tomasini.

Goste je v imenu organizatorjev pozdravil predsednik Goriške ZSKD Rudi Pavšič, ki je podčrtal pomen sodelovanja med manjšinama in koristnost takih srečanj tudi v odgovor

Gostje iz Pirana s Pavšičem na predsinočnji razpravi (foto Studio Reportage)

na polemike in natolcevanja nacionalističnih krogov glede zahtev slovenske manjšine v Italiji in statusa italijanske onkraj meje. Prav poznavanje resničnih razmer, ki se bistveno razlikujejo od predstav, ki jih ima pri nas del javnosti, je najboljša pot za reševanje problemov in podiranje zidov med pripadniki dveh narodnosti. Zal je treba s tem v zvezi ugotoviti, da goriska javnost, zlasti italijanska toda v manjšini meri tudi slovenska, ni doumela pomena tega srečanja. To seveda ne bo odvrnilo organizatorjev od nadaljevanja po zacrtani poti pospeševanja stikov, je poudaril Pavšič. Vsekakor je skromna udeležba dokaz, da premnogi pri nas samo spekulirajo z vprašanjem manjšin za utrjevanje svojega na lažeh in zavajanju javnega mnenja osnovanega političnega kapitala in so jim taka informativna srečanja kvečjemu v napoto.

Kljub temu je bila informacija, ki so jo podali gostje, zanimiva in spodbudna za nadaljnje razmišljanje o izboljšanju statusa manjšin stran in onstran meje. Sandro Kravanja je tako predstavil dokaj zadovoljivo raven formalne zaščite, ki jo uživa italijanska narodnostna

skupnost v Sloveniji. Problemi se pojavljajo v disharmoniji med tem, kar je uzakonjeno, in konkretno stvarnostjo. Težnja manjšine je zato ta, da bi si priborila možnost poseganja v konkretno administracijo, za kar pa bi morala imeti svoje predstavnike ne le v izvoljenih zakonodajnih telesih, temveč tudi v izvršnih organih. Kravanja je tudi poudaril, da morata manjšini sodelovati s ciljem, da si zagotovita čim višjo stopnjo zaščite, kar sicer ne pomeni enakih temveč vsaki stvarnosti prilagojenih instrumentov, ki pa morajo biti taki, kakršne si želi manjšina.

Stefano Lusa je govoril o možnostih sodelovanja pri upravljanju teritorija, ki jih italijanska manjšina v Sloveniji ima na področju toponomastike, kulture, solstva in izpostavljanja lastnih simbolov. Predstavil je tudi delovanje in organizirano durzbeno življenje okrog 3 tisoč Italijanov, ki živijo v treh slovenskih obalnih občinah Koper, Izola in Piran.

Solsko strukturo je predstavila Amalia Petronio, ki je povedala, da manjšinska razpolagaja s solami vseh stopenj do pedagoške akademije. Učenje italijanske je obvezno tudi v večinskih solah, italijanske pa se v zadnjem času skušajo diferencirati, tako da bi ne bile zgolj "prevredena verzija" slovenskih. Plinio Tomasini je končno predstavil se sportno organiziranost in zaključil s spodbudno željo, da bi se dialog s Slovenci v Italiji pospešil in poglobil.

Predstavitev italijanske manjšine iz Pirana v Gorici se nočaj nadaljuje ob 18. uri v galeriji kina Vittoria na Travniku z odprtjem slikarske razstave Fulvie Zudić in recitalom poezije Cesarien Smrekar, ob 20.30 pa bo v telovadnici goriškega Kulturnega doma Ekshibicija plesne sole Italijanov iz Pirana "Kiwi".

Klobuk za BiH: teater zbira pomoč

VIDEM - Z gledališkimi predstavami nabirati sredstva za begunce iz BiH: to je osnovni namen solidarnostne akcije, ki jo v okviru humanitarne pobude zbiranja zdravil in najosnovnejših zdravil prirejajo Združenje za mir, Acli-Cepas, Furlanski odbor za mir, Združenje Proiezione Peters, »Int di pas« in skupina Tchambuli & Stage on. Pobuda »Klobuk za Bosno« predvideva osem prireditvev: danes in jutri se bodo v gledališču Ristori v Cedadu zvrstili koncerti, od 15. do 31. t.m. bo v galeriji Tergesteo v Trstu nastopala gledališka skupina Teatro delle Bolle, 15. popoldne bo tudi v Vidmu gledališka predstava Zadruga Damatrà-DLF. Od srede, 16. t.m. se bodo zvrstile razne gledališke predstave po Furlaniji (Villanova di S. Daniele, Lignano, San Vito al Tagliamento, remanzacco, Tolmezzo). Zbrana sredstva bodo izročili združenju »Dai ruote alla pace«, ki je že večkrat posredovalo pomoč Bosni.

VLADNI OSNUTEK O ZDRAVSTVENI REFORMI (2)

Za zdravstvo globlje v žep

Koliko nas bo stalo zdravljenje

BORIS SIMONETA

Zdravstvena reforma ne napoveduje uravnovešene in pravilne ravni storitev. Znatno bo za veliko večino zavarovancev poskobil strošek za zdravstvene storitve in se bo povprečno skoraj podvojil za vse tiste družine, katerih skupni dohodek presega po zakonu določeno mejo.

DRUŽINSKI DOHODKOVNI PRAG
Dodatni ticket za posamezne storitve bodo placale maja 1993 ob predstavitvi davčne prijave tiste družinske enote, katerih skupni dohodek presega: 1) 30 milijonov lir za eno osebo; 2) 42 milijonov lir za dve osebi; 3) 50 milijonov lir za tri osebe; 4) 55 milijonov lir za štirilanske in 5) 60 milijonov lir za petlanske družine.

Ti zavarovanci z visjimi dohodki bodo morali globlje seči v žep in placati: a) za usluge družinskega zdravnika bo vsak član družine od 1. januarja 1993 odšel 85 tisoč lir letnega forfetarnega prispevka, ki ga bo treba poravnati maja ob predstavitvi davčne prijave;

b) za nakup zdravil bo zavarovanec od 1. marca 1993 v celoti nosil breme do zneska 40 tisoč lir, oziroma se 10 odstotkov stroška za vsje cene recepta;

c) za specialistične preglede, diagnostične izvide in termalno zdravljenje bo treba do 100 tisoč lir kriti celoten strošek in se dodatnih 10 odstotkov za vsje stroške.

Poglejmo nekaj specifičnih primerov: 1) delavec ali upokojenec brez družinskih članov z manj kot 30 milijoni dohodka, bo potrosil 40 tisoč lir več kot doslej, če pa znesek presega 30 milijonov, se vsjji prispevek podeseteri (400 tisoč lir);

2) odvisni delavec z zakoncem - odvisnim delavcem: ob skupnem dohodku 45 milijonov lir se bodo prispevki povečali za 650 tisoč lir;

3) če zakonca z dvema otrokoma imata 60 milijonov lir skupnega dohodka bo za zdravstveno varstvo vseh članov družine treba odšteti 1 mi-

lijon 200 tisoč lir več kot doslej.

OPROSCENI DODATNEGA TICKETA

Zavarovanci, katerih družinski dohodek bo nižji od zgoraj omenjenih vrednosti, pa ne bodo obremenjeni z doplačili visjih ticketov. Placali bodo le tisoč lir visji fiksni prispevek za vsak recept (od 3 tisoč bo torej poskočil na 4 tisoč lir) oziroma 500 lir več za enodozna zdravila (skupaj 2 tisoč lir). Sicer bo za to kategorijo participacija ostala nespremenjena: 1) 50 odstotkov za zdravlila z najvišjim zneskom 50 tisoč lir in 2) 50 odstotkov za specialistične preglede in izvide za zgornjo mejo 70 tisoč lir. Da bodo oproščeni visjega ticketa, si bodo morali priskrbeti posebno potrdilo in zaenkrat ni se znano, kateri urad ga bo izstavljaj, tako da bomo zadnje dni v letu bili spet priča običajnim dolgim vrstam.

OPROSCENI TICKETA

Upokojenci, ki so na podlagi dohodkovnega kriterija bili že doslej oproščeni participacije za neomejeno stevilo zdravil in izvidov, bodo imeli pravico le do 16 nalepk letno za prav toliko zdravniških receptov. Zaenkrat jih bo KZE se pred koncem leta razdelila upravencem le 8 za prvih 6 mesecev. Na ta način namerava država preprečiti ali vsaj omejiti zlorabe. V zvezi s temi nalepkami lekarnarji glasno opozarjajo, da bo ta postopek v tako kratkem roku težko izvedljiv in bo povzročil le zmedo med pacienti.

MOREBITNE DAJATVE DEZELI

Za kritje morebitnega primanjkljaja za upravljanje struktur in stroškov zdravstvenih storitev bo lahko dežela po svojih kriterijih in uvidevnosti določila se dodatne tickete (na primer za prvo pomoč in za Day Hospital), povečala zdravstvene prispevke za največ 6 odstotkov in deželne davscine za največ 75 odstotkov.

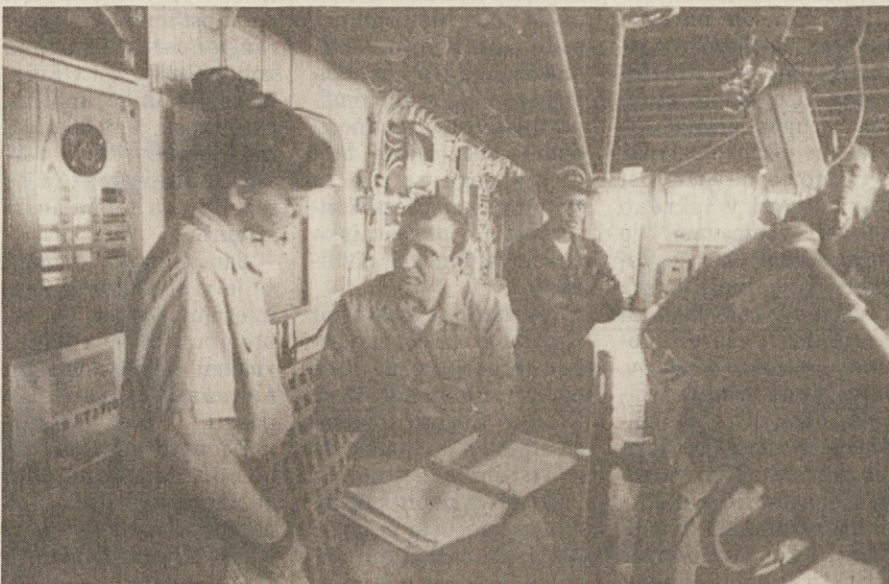
KONEC

LADJA / PUGET SOUND V TRSTU

Ameriške mornarke na ladji brez ljubezni

Na krovu opravljajo vsa opravila kot moški

MARJAN KEMPERLE

Ženski-mornarki na poveljniškem mostu, v sredini oficir (foto Krizmančič)

TRST - Ko bi ameriška feministka Kate Millett, avtorica znamenite Politike spolov, stopila na krov ameriške vojne ladje Puget Sound, bi ji gotovo poskočilo srce. Na krovu »dela« ob 1150 moskih mornarjev in oficirjev tudi 350 mornark in oficirk žensk. Zenska emancipacija je v Ameriki prodrla tudi v nekoč nepremagljivo mosko trdnjavo - vojsko.

Puget Sound je tčas privezana ob 7. pomolu v trzaskem Novem pristaniscu. Med ogledom ladje je mogoče že sedaj na vsakem koraku »vonjati« praznično vzdušje. V konferenci dvorani, kjer je poveljnik, kapitan Dave Secrest, sprejel novinarje, so ze postavili jaslice, na katere budno pazi »to-tem«, simbol Puget Sounda. Ladja ni klasi-

na vojna edinica, saj se ne udeležuje oboroženih spopadov, pac pa služi za nekakšno »oporo« praviim vojnim ladjam. Gre takorekoc za servisno ladjo. Puget Sound skriva v svojih obseznih nedrih elektricni in elektronski laboratorij, mehanično delavnico, bolnišnico in celo livarno (!).

»Posebnost« ladje predstavljajo seveda ženske. Kapitan Secrest je povedal, da so ženske v ameriški vojni mornarici povsem enakovredne moskim, prepovedano jim je le sodelovanje pri vojnih operacijah. Mornarke opravljajo na ladji vsa opravila. Dogodi se lahko, da ženska tudi vodi livarno, kot to dela podoficirka Ema Bourn, ki ima celo visji čin od moža, mornarja.

Zensko ekipo Puget Sounda vodi kapitanka

brigade Linda Bird. To je najvisji čin, ki ga lahko dosežejo ženske v mornarici ZDA. Linda je poročena, ima hčerko, ki jo vidi, ko se Puget Sound vrne v matično bazo v Norfolku v Virginiji. »S hčerko imam povsem normalen odnos; ona razume moje odsotnosti, saj je to del mojega poklica,« je povedala.

Zenska prisotnost vsaj po kapitanovih besedah ne povzroča nevšečnosti. Saj jih tudi ne bi mogla: predpisi o odnosih med moskim in ženskim delom so namreč zelo strogi. Vsako spogledovanje, sentimentalnost, da ne govorimo o ljubezni, so strogo prepovedani. Če do tega pride, mora eden od »krivcev« zapustiti enoto. Tako je bilo navsezadnje tudi z Emo Bourn: njen most pluje na drugi ladji USS Navy.

NOVICE

Odobren v komisiji deželni proračun

TRST - Dezelna svetovalska komisija za proračun je včeraj odobrila finančne dokumente dežele, o katerih bo zdaj razpravljala dezelna skupščina. Imenovali so tudi poročevalce, ki bodo Vattovani, Lepre (oba KD) in Cinti (PSI) za večino ter Padovan in Poli (DSL) za opozicijo.

Deželna vlada in sindikati o tobačnih tovarnah

VIDEM - Podpredsednik deželne vlade Ferruccio Saro je včeraj s sindikati pregledal položaj tobačnih tovarn v deželi, ki prizivljajo hudo krizo zaradi napovedanih privatizacij. Najbolj ogrožena je trzaska tobačna tovarna, težave pa so tudi v onih v Vidmu in Gorici, skupno pa je 340 delovnih mest v nevarnosti. Dežela vsekakor nima pristojnosti na tem področju, je poudaril Saro, ki se je zato obvezal, da cimprej skliče sestanek sindikatov z deželni parlamentarci, da bi se dogovorili za koordinirano akcijo. Ukrep o privatizaciji je namreč tčas v razpravi v parlamentu.

Čestitke Ruffina (DSL) Kučanu in Battelliju

VIDEM - Dezelni tajnik Demokracne stranke levice Elvio Ruffino je brzojavno čestital jslvenskemu predsedniku Milanu Kučanu in predstavniku italijanske skupnosti v slovenskem parlamentu Robertu Battelliju ob njuni izvolitvi.

Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo trzaskga tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - PR A.E. d.d. - Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Fotostavek: ZTT, Trst

Tisk: VITA, Videm

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakciji: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax: 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel: 0481-533382, fax: 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax: 0432-730462
Ljubljana, NIA, Slovenska 54, tel. 061-113121, fax: 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel: 0463-318510, fax: 0463-318506

Prodajno naročniška služba
Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax: 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel: 0481-533725 fax: 0481-532958
Ekonomska propaganda: Trst in Gorica: Publist
tel: 040-7796611, fax: 040-768697
Italija: podružnice SPI

Cene oglasov
Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec višina 42 mm) 80.000 LIT,
financi in legalni 120.000 LIT, ob praznikih povisek 20%; mali oglasi
850 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.200 LIT - 40 SIT

Naročnina za Italijo - mesečna 23.000 LIT letna 276.000 LIT

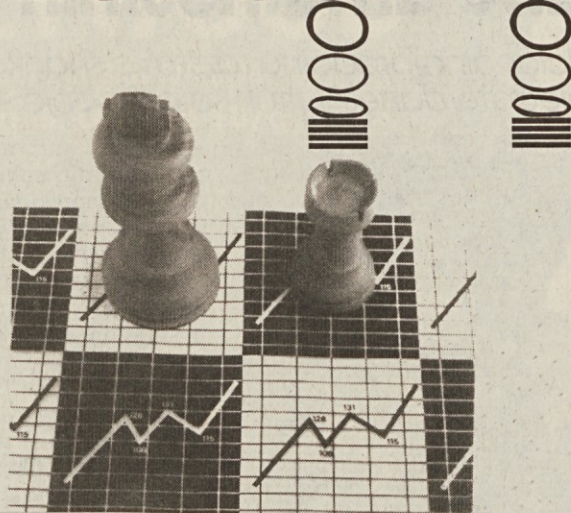
za Slovenijo: mesečna 1.200 SIT

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6-12-1948

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

prihranek z eno samo potezo INVESTICONTO

Lasten kapital

brez stalne skrbi za prihranek in pazljivim ravnanjem s finančnimi sredstvi je sen vseh varčevalcev.

Z INVESTICONTO JE ZDAJ TO MOGOČE

Investiconto, nova, zanimiva ponudba, ki jo je pripravila Trzaska hranilnica CASSA DI RISPARMIO DI TRIESTE - BANCA SPA, pomeni varčevalni načrt, ki z majhnimi mesečnimi prihranki ustvarja denarno rezervo, skoraj ne da bi se tega zavedli.

MEHANIZEM JE ENOSTAVEN

Dovolj je, da ste klient CRTRIESTE in ze lahko samo s podpisom pooblastite banko, da avtomatično in na najbolj donosen način upravlja s prihranki. Ko na koncu potegnete crto, ugotovite

DA JE INVESTICONTO RES PRAVA DODATNA PONUDBA.

Podrobnejše informacije lahko zainteresirani dobijo na analitičnih informativnih listicah (zakon st. 164, z dne 17.2.1992 in min. odlok, z dne 24.4.1992), ki so na razpolago pri vseh naših podružnicah.

VEDNO KONKRETNI ODGOVORI

NOVICE

Tragediji na Krasu: mlad moški in upokojenec sta si sama sodila

Na dnu nabrežinskega kamnoloma so odkrili truplo 28-letnega, neozenjenega Paola Solarija. Po prvih izsledkih preiskave, ki so jo sprožili devinsko-nabrežinski karabinjerji, naj bi mladi moški hudo bolehal na živcih in se zaradi tega odločil za skrajno dejanje: z roba kamnoloma da se je vrغل v vec kot dvajset metrov globoko jamo in pri prici umrl, kakor je pojasnil sodni zdravnik.

Na povsem drugacen nacín pa si je vzel življenje 73-letni upokojenec in vdovec Pietro Suga in Briscikih na območju zgoniske občine: zastrupil se je ogljikovimi oksidi iz izpušne cevi lastnega avtomobila znamke opel, model corsa 2000. Proseki karabinjerji, ki raziskujejo ozadje tragedije, niso odkrili v avtomobilu nobenega listica, s katerega bi se dalo razbrati, čemu ta usodna odločitev

Nova razstava v občinski galeriji

V občinski galeriji na Trgu Unitá bodo danes, ob 17.30 odprli novo razstavo, za katero je dalo pobudo občinsko odborništvo za kulturne dejavnosti, priredili pa so jo mestni muzeji s finančno pomočjo deželne uprave. Razstava pod geslom »S prijaznim poletom širokogrudno darovati« bo odprta do 17. januarja (ob delavnikih in praznikih od 10. do 13. ure ter od 16. do 19.30, zadnjega dne v letu pa samo od 10. do 13. ure, medtem ko bo na božični in novoletni dan zaprta).

Odložili proces zaradi napada na Sama Pahorja

Za danes zjutraj napovedana sodna obravnava proti trem fašističnim skrajnežem -zaradi povzročitve telesnih poškodb oziroma izrekanja psovka na račun tržaškega občinskega svetovalca Slovenske skupnosti Sama Pahorja - je bila odložena na sredo, 17. decembra, ob 9.30 na preturi.

Na zatožni klopi so Pietro Tononi (pripadnik skrajno desničarske univerzitetne organizacije FUAN), ker je dvakrat močno brcnil tožitelja, in Alessia Rosolen ter Roberto Menia (tržaški občinski svetovalec MSI-DN), ker sta z ogabnimi protislovenskimi psovki zalila človeško dostojanstvo profesorja Sama Pahorja.

Pohod po Krasu

Delavska turistična ustanova ETLI prireja jutri peti pohod po Krasu v letošnji sezoni. Tokrat bo potekal na pet kilometrov dolgi progi med Bazovico in Gropado. Udeležencem priporočajo, naj s sabo prinesejo fotoaparate.

OBČINA / NA ČETRTRKOVI SEJI

Proračun ali imenovanja?

Posega Kalčeve (DSL) in Pahorja (SSk)

Tržaški občinski svet je imel na dnevnem redu četrtkovne seje razpravo o proračunu, bolj kot proračun pa so veljake večine zanimala imenovanja občinskih predstavnikov v raznoraznih ustanovah (ACEGA, ACT, IPAB itd.). Občinski svet je moral na vrat na nos vključiti to točko na dnevni red, ker bi sicer zapadel rok za imenovanja.

Dogodilo se je tako, da se je v napol prazni dvorani bolj malo dogajalo, zato pa je bilo po hodnikih, sobah, vogalčkih toliko bolj vroče z mrzličnimi posvetovanji in barantanjem pri razdeljevanju stolčkov. Duh 5. aprila, ko so itajjanski volilci dali s svojimi glasovnicami klofuto sedanjemu strankarskemu sistemu, skratka se ni zavel v tržaški občinski palači...

A vrtno se k proračunski razpravi. Med četrtkovimi razpravljalci sta bila tudi slovenska svetovalec Anamarija Kalc (DSL) in Samo Pahor (SSk). Kalceva, ki je uvodoma predložila resolucijo proti prepovedi televizijskega snemanja sej občinskega sveta, je zelo ostro ocenila proračunski dokument. Omenila je, da komisije sploh niso razpravljale o tem kompleksnem vprašanju, ker jih

ni preprosto nihče sklical. Nov zakon je dal upravi možnost drugačnega delovanja, ki pa ga odbor ni izkoristil. Kot primer je omenila mačehovski odnos do jusarskih odborov.

Kalceva je izvedenec za skrbstvena vprašanja, kljub temu pa ji sploh ni uspelo razumeti, kaj predvideva proračun za področje socialnega skrbstva. To že jasno kaže, kakšen tip dokumenta so pripravili občinski upravitelji. Svetovalka DSL se je zaustavila se pri vprašanju deželnih prispevkov. Nove norme predvidevajo izdajanje deželnih prispevkov za konkretne načrte. Kalceva je ugotovila, da uprava tudi te možnosti ni znala izkoristiti.

Svetovalec Slovenske skupnosti Samo Pahor je ocenil, da je predloženi proračun »zgrešen« tako z metodološkega kot tudi z vsebinskega vidika. Začel je pri metodi. Dejal je, da so bili svetovalci dejansko postavljeni pred »izvršeno dejstvo«, saj ni bil predložen v komisijah. Pahor se je obredil tudi ob »prozornosti« dokumenta. Pot, ki vodi do nastanka proračuna, ostaja skrivnost. Človek ob prebiranju sploh ne more ugotoviti, kako je prišlo do definiranja posameznih postavk.

Proračun je po Pahor-

jevem mnenju tudi vsebinsko pomanjkljiv, in to predvsem kar se tiče storičev na območju obeh kraskih rajonskih svetov. Dokument je glavni politični akt občinske uprave, in prav tu se po mnenju Sama Pahorja začena najhujše. Odnos do slovenske manjšine je pod vsako kritiko. Omenjena je sicer možnost ustanovitve slovenskih jasi v središču mesta, a to je le kapljica v vsepšnji proračunski puscavi.

Sindikati ne odobravajo občinskega proračuna 93

Tržaški zupan Staffieri in proračunski odbornik Seghene sta se sšla včeraj s predstavniki pokrajinskih vodstev sindikatov CGIL (Bua), CISL (Kakovic) in UIL (Fuligno). Obravnavali so občinski proračun za leto 1993 in pripombe oz. predloge sindikalistov za njegovo izboljšanje.

Sindikati ocitajo Obcini med drugim sledece: da zevela globoka razlika med cilji, zapadenimi v računovodski listini, in odbornikovim poročilom; da od-

TERITORIJ / SEJA UPRAVNEGA ODBORA

KGS noče biti razpolovljena

Predsednik I. Širca napovedal popravke k načrtu o krčenju gorskih skupnosti

BORIS SIMONETA

Omejevalni predlog dezelnega odbornika za javne uprave Barnabe, ki je v imenu dezelne vlade napovedal krčenja števila gorskih skupnosti v naši deželi, močno odmeva v krajevnih političnih krogih.

Posebno ogorčeni so upravitelji Kraske gorske skupnosti, ki se ji obeta politično in operativno izumrtje, če bi prodrla predlagana opcija, da bi

zduževala samo tri manjše občine v tržaški pokrajini (Devin-Nabrežino, Zgonik in Repentabor) in bi poleg teritorija trzasko in dolinske občine, izpadle goriske občine Doberdob, Sovodnje, Trzic, Ronke in Foljan. Takoj se je se stal upravni odbor in poglobljeno proučil nastali položaj. »Ker mora ta predlog se odobriti dezelni svet, menimo,

da obstaja dovolj manevrskega prostora, da vnesemo popravke, v kolikor nam ne bo celo uspelo zamrzniti tega ukrepa,« pravi predsednik Kraske gorske skupnosti Ivo Širca. »Kraska gorska skupnost je bila že ob ustanovitvi priznana kot posebna ustanova in ta specifični status, ki pri določanju homogenosti zemljepisnega območja zaobema tudi narodnostno mešano sestavo, treba ohraniti, kar ni v nasprotju z duhom zakona stev. 142 o krajevnih avtonomijah. V prihodnjih dneh bomo poklicali na posvet zupane vseh zainteresiranih občin in poiskali bomo stik z vsemi političnimi silami, ki so zastopane v dezelnem svetu. Ni izključeno, da bomo intervenirali tudi v Rimu, da preprečimo uredništev tako krivicega in po političnem scenariju začrtanega kratkovidnega načrta,« je zaključil Širca.

Upravni odbor Kraske gorske skupnosti je tudi razdelil prispevke na podlagi zakona stev. 10. Podprli bodo pobude za ureditev greznicega odтока, za podporo agriturstični dejavnosti, za sociokulturne posege in vodovodno napeljavu.

Spet z njim v srcu

Na openskem strelšču se bomo v nedeljo ob 15. uri spet zbrali pred spominsko ploščo, ki prica o nekdanjem fašističnem nasilju nad našim ljudstvom. Tu, kjer se danes streljajo, ceprav samo v rekreacijske in sportne namene, in kjer ze leta in leta zaman cakamo od občinskih, da bi prostor vendarle spomensko uredile, so pred 51 leti omahnili pod fašističnimi svincenkami Pinko Tomazic, Kos, Vandal, Bobek in Ivancic.

Letos bosta pred spominsko ploščo spregovorila Stojan Spetic in Giorgio Marzi, predsedovala bo Kostasna Filipovic in kot vsa ta leta bo padlim v spomin zapel MPZ Tabor. Udeleženci se bodo nato lahko udeležili v Prosvetnem domu otvoritve dokumentarne razstave Trst med Vzhodom in Zahodom, ki jo je pripravila Nevena Troha. Predstavil bo Ciril Zlobec, nakar bodo nastopili domaći moški in ženski zbor ter recitatorja Lidija Sosic in Drago Gorup.

PRIZNANJE / POBUDA TRŽAŠKIH KRONISTOV

Židovski pisatelj Giorgio Voghera je prejel včeraj Zlatega sv. Justa

Med slovesnostjo na županstvu smo čuli tudi kakšno razglašeno struno

DRAGO GASPERLIN

»Močno sem navezan na Trst, na njegovo zgodovino, njegov zunanji videz in nekatere osebnosti v njem, poznam pa tudi vse njegove napake, a ravno ta navezanost naj izžveni v iskreno zahvalo vsem vam,« je dejal pisatelj Giorgio Voghera, ko je prejel iz rok predsednika tržaških kronistov Cesareja petindvajseti zlati kipec sv. Justa. Toda to ni le izbira casnikarjev, to je izbira celega mesta, je naglasil zupan Staffieri ter označil nagrajenega židovskega razumnika in kulturnika kot svobodnega duha in antikonformista, moza, ki zna opazovati in ocenjevati dogajanje

okoli sebe bistroumno, toda umirjeno, odmaknjeno, kot cloveka, ki pooseblja tradicionalno tržaškost, značilnosti obmorskega mesta, bolj dovzetnega za gib in avanturo kot pa za konservativno posestniško miselnost kmečke civilizacije...

Ne vemo, s kakšnimi občutki je sprejel slavilec te besede, pa tudi ne, kaj si je mislil, ko je Giorgio Cesare smatral za umesten poudarek, da je Trst italianissimo. Ta izraz, ki ga dobro poznamo kot pogosto geslo iz ust nacionalistične desnice, je sicer govornik uokviril v širši kontekst: Zlati sv. Just podcrtuje

enotnost mesta v njegovi različnosti, ki jo tako znotraj Italije kot v Evropi cenijo in ki sloni na prisotnosti raznih etničnih, jezikovnih in verskih komponent, a se razpoznava v italijanski kulturi.

Sam Giorgio Voghera se je v predvčeršnjem intervjuju za naš list izpovedal, da je v Trstu »najbolj doma«, da se tu »najmanj nelagodno« počuti.

Z modrovanji, kakršna bi bolj sodila na sejo občinskega sveta kot pa na včerajšnjo slovesnost v isti dvorani, je bila brzkone narejena uglednemu somesčanu medvedja usluga.

IL GIULIA / V PROSTORIH BIVŠE PIVOVARNE DREHER

Pri izbiri darila nikar ne prezrite ponudbe umetnostnih obrtnikov

Njihovo tradicionalno prodajno razstavo si lahko po neprekinjenem umiku ogledate danes, jutri in še prihodnjo soboto in nedeljo

Z otvoritve razstave umetniške obrti (foto Ferrari)

Danes in jutri, nato pa se prihodnjo soboto in nedeljo, neprekinjeno od 9. do 19. ure: urnik, ki si ga velja zapomniti in ga izrabiti za predpraznični nakup, ali pa samo za privlačen sprehod po svetu, ki so ga v dvorani bivše pivovarne Dreher v trgovskem centru Il Giulia pričarali tržaški umetnostni obrtniki. Včeraj dopoldne so namreč pod opečnatimi oboki nekdanje pivnice odprli svojo 11. prodajno razstavo, ki je v novem okolju nedvomno pridobila na atmosferi. Udeležuje se je 28 bolj ali manj znanih imen krajevnega umetnostnega obrtništva, ki razstavljajo v režiji Promocijskega odbora za tržaško umetnostno obrt,

katerega krmilo je prav pred kratkim prevzela izkušena Silva Bogatec. Odboru so tudi tokrat priskočili na pomoč tržaška Trgovinska zbornica, dezelno odborništvo za obrtništvo in zavod za razvoj obrti ESA.

Kot so na krajsi slovesnosti podčrtali predstavniki pokroviteljev in stanovskih združenj obrtnikov - ki prav na področju umetnostne obrti najvzorneje sodelujejo - poteka letos razstava pod nelagodnim vtisom težkega ekonomskega trenutka, ki tudi tej posebni vrstni obrti posteno krči življenjski prostor in jo postavlja med klavirno in nakovalno zaostrenega davčnega pritiska in po sili razmer upadajočega povprševanja. V krajevnem merilu pa gre dodati že leta neresen problem prepotrebne stalnega razstavno-prodajnega prostora, zaradi katerega so se toliko bolj dobrodošle te predbožične razstave, ki obiskovalcu ponudijo vsaj skrcen pogled v obrtne delavnice in ga nagradijo z izbiro izvršnega darila.

Ustvarjalci iz vrst SDGZ nam ponujajo se posebno lepe, na naši tradiciji sloneče izdelke v kamnu, keramiki, lesu in tkaninah iz znanih delavnic P. Hrovatina, G. Ozbic, M. Starec in Doljakovih. V predverju bivše pivnice pa poleg prelepe ikone Silve Bogatec najdemo tudi kamnite stvaritve skupine mladih oblikovalcev, ki delajo na Proseku-Kontovelu in o katerih bomo gotovo še slisali.

GLASBENA MATICA / PRISRČNA SLOVESNOST

Ravnatelj Sveto Grgič odšel v pokoj

Ob številnih vaščilih so mu izrazili tudi priznanje za dolgoletno opravljeno delo

Odhod v pokoj za dolgoletnega ravnatelja Glasbene matice Sveta Grgiča gotovo ne bo pomenil tudi mirovanja. Njegova pomoč bo se naprej dragocena na glasbenem področju. To je bilo hkrati voščilo in priznanje Grgiču na prijateljskem srečanju, ki so se ga na sedežu GM udeležili profesorji ter upravno osebje, predstavniki glasbenih sol z obeh strani meje in predstavniki SKGZ ter SSO. Na prisrčni slovesnosti so Grgiču čestitali predsednik upravnega odbora GM Semen, predstavnik SKGZ Udovic, ravnateljica novogoriške glasbene šole Amine Slapernik in predsednica SSO Ferletic.

PROCES / UMOR BRUNA BENCICHA

Sodno razpravo proti Robertu Attiniju so morali odložiti na prihodnjo sredo

Proces proti 35-letnemu Robertu Attiniju, ki je obtožen, da je 13. decembra lani umoril Bruna Bencicha, se je včeraj nadaljeval pred potnim sodiščem (predsednik Mario Trampus, javni tožilec Piervalerio Reinotti) z zasliševanjem prič, vendar le nekatere, saj so bile ostale, ki bi lahko razjasnile okoliščine umora, odsotne. Predsednik sodišča je zato odredil odložitve obravnave na sredo, 16. decembra.

Predsednik Trampus je včeraj zaslišal prico Miriam Candut. Potrdila

je, da je tistega usodnega večera, ko je ob 19.30 šla v Ul. Marchesetti 20, videla oranžen autobianchi A 112; po njenem pričevanju je iz njega izstopil moški in obrnjen proti oknom nižjih nadstropij začel vpiti, pri čemer se dobro spominja besede »pridi dol!«. Vse to je videla iz avtomobila in bila v dvomu, ali naj iz njega izstopi, končno pa je to le storila. Priznala je vsekakor, da ni v stanju, da bi lahko prepoznala to osebo, obtoženec pa je izjavil, da ni nikoli imel takšnega avtomobila.

Med včerajšnjo sodno razpravo so spregovorile se nekatere druge priče, med njimi tudi Romano Petrina. Slednji je izjavil, da obtoženca sploh ne pozna, celo niti po imenu, in prav tako ni seznanjen z okolščino, da bi bil Bruno Bencich zasvojen od mamil, ali pa da bi jih razpeceval. Priznal je vsekakor, da ze stiri leta uživa heroine, o tem pa da ni nikoli spregovoril niti ene same besede z Bencichem. Petrina sedi že tri mesece in pol v zaporu zaradi uživanja mamil.

Sklad Mitja Cuk prireja
pod pokroviteljstvom Vzhodnokraske konzulte

predpremiersko predvajanje filma:
»**POMAGAJMO OTROKOM!**«

v ponedeljek, 14. 12. 1992

ob 19. uri odprte razstave ilustracij slikarja Walterja Grudine, avtorja predstavita: Giancarlo Pellegrin in Livio Sossi

ob 20. uri uvodni koncert: Marko Feri - klasična kitara

ob 20.30 kratkometražni film »Pomagajmo otrokom«
režija Marko Sossi
realizacija Videocast
produkcija »Sklad Mitja Cuk«

Vljudno vas vabimo v
HRANILNICO IN POSOJILNICO NA OPCINAH
Ul. Ricreatorio 2.

KAMEN...

razstava kamnitih izdelkov mladih domačih ustvarjalcev

V dvorani KD Igo Gruden v Nabrezini

URNIK:
danes, 12. t. m., od 18. do 21. ure
jutri, 13. t. m., od 10. do 12. in od 16. do 20. ure

KD PRIMORSKO priredi

PEVSKI DRUŽABNI VEČER

danes, 12. decembra, ob 20.30
v Srenjski hiši v Mackoljaj

Nastopata: MePZ Primorsko gost večera bo MePZ Società Alpina delle Giulie - CAI iz Trsta

Toplo vabljeno!

DRUŠTVO SLOVENSkih UPOKOJENCEV TRST
ZDRUŽENJE AKTIVISTOV IN INVALIDOV NOB NA TRZASKEM
in KRUT

vabijo na

TRADICIONALNO NOVOLETO DRUŽABNOST

ki bo 29. t. m. ob 17. uri v gostilni Sardoč v Prečniku

Nastopajo Vanca in Tonca ter glasbeni trio Mara, Neva in Cesare

Vstop samo z vabil, ki so na razpolago na sedežu organizacij
v Ul. Cicerone 8/B, tel. 360324. Zagotovljen prevoz z avtobusi

KINO

ARISTON - 15.30-17.45-20.00-22.15 »I protagonisti«, r. Robert Altman.

EXCELSIOR - 15.30, 17.00, 18.45, 20.30, 22.15 »La bella e la bestia«, Produkcija Walt Disney.

EXCELSIOR AZZURRA - 16.00, 18.00, 20.00, 22.00 »Un cuore in inverno«.

NAZIONALE I - 16.15, 18.15, 20.15, 22.15 »Inserzione pericolosa«, i. Brigitte Fonda, Jennifer Jason Leight.

NAZIONALE II - 16.15, 18.15, 20.15, 22.15 »Tre ragazzi Ninja«, Produkcija Walt Disney.

NAZIONALE III - 16.00, 18.00, 20.05, 22.15 »Pomodori verdi fritti alla fermata del treno«, i. Katty Bates, Jessica Tandy.

NAZIONALE IV - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 »Delitti e segreti«.

GRATTACIELO - 17.00, 18.40, 20.20, 22.15 »Avventure di un uomo invisibile«.

MIGNON - 16.00, 18.00, 20.30, 22.15 »Un'estranea fra noi«, i. Melanie Griffith.

EDEN - 15.30, 22.15 »Orgasmi di porcone bagnate«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

CAPITOL - 16.30, 18.20, 20.10, 22.10 »Anni novanta«.

LUMIERE - 15.45, 17.55, 20.00, 22.10 »Basic Instinct« i. Michael Douglas, Sharon Stone.

Izšla je

ENCIKLOPEDIJA SLOVENIJE

.....6. knjiga.....

Tržaska knjigarna

ALCIONE - 15.30, 17.45, 20.00, 22.15 »La peste«, r. Luis Puenzo, i. William Hurt, Robert Duval, Sandrine Bonnaire, Raoul Julia.

RADIO - 15.30, 21.30 »Lingua di velluto«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

VČERAJ-DANES

Danes, SOBOTA, 12. decembra 1992
IVANA

Sonce vzide ob 7.37 in zatone ob 16.21 Dolžina dneva 8.44 - Luna vzide ob 19.18 in zatone ob 9.33.

Jutri, NEDELJA, 13. decembra 1992
LUCIJA

VREME VČERAJ: temperatura zraka 8,2 stopinje, zračni tlak 1022,4 mb narasča, veter 16 km na uro vzhodnik, severovzhodnik, burja s sunki do 43 km na uro, vlaga 48-odstotna, nebo skoraj jasno, morje razburkano, temperatura morja 13,1 stopinje.

ROJSTVA, SMRTI IN OKLICI

RODILI SO SE: Marvin Giacomini, Alessia Cerigioni, Daniele Ceschia, Diego Debarbora, Riccardo Giroto.

UMRLI SO: 59-letni Graziano Bressan, 62-letni Francesco Porcheddu, 77-letna Carla Hualich, 95-letni Antonio Renzo, 86-letna Ernesta Piemonti, 83-letna Anna Colli, 83-letni Maurizio Urizio, 78-letna Guerrina Spadoni, 69-letni Attilio Geretto, 78-letna Albina Kracman, 72-letna Bruna Paulin.

OKLICI: tehnični operater Gianni Cetina in uradnik Luisa Rasman, uradnik Giorgio Bonivento in poklicna bolničarka Lucilla Clari, zidar Zoran Milenković in točajka Violetta Aleksić.

NOCNA SLUŽBA

Lekarna odprta od 20.30 do 8.30

Largo Piave 2 (tel. 361655).

Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505 - TELEVITA

Urad za informacije KZE

Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. - tel. 573012.

Zdravstvena dežurna služba

Nočna služba od 20. do 8. ure, tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

PRIPREDITVE

SKAVTINJE IN SKAVTI 3. STEGNA SZSO - TS vabijo na prireditve ob

40-letnici ustanovitve slovenskih tržaskih skavtov danes, 12. decembra, ob 20. uri v Mladinskem domu v Boljuncu. Prikazali vam bodo skavtsko delovanje in Bregu nekod in danes. Toplo vabljeno!

BRISCIKI - V galeriji Pavla Hrovatina je na ogled razstava umetnin in obrti iz kraskega kamna. Urnik: vsak dan, razen ponedeljka, od 11.30 do 19.00.

PREDAVANJE Kako si pomagamo pri isiasu, astmi in prehladu z bioenergetskimi masazami bo jutri, 13. t. m., ob 9. uri v Domu na Brdini, Proseška 109, Općine. Sledijo praktični prikazi. Vabljeno.

ZSKD vabi na SEMINAR O LJUBITELJSKI KULTURI, ki bo v Gorici v Dijaskem domu jutri 13. decembra, ob 10. uri.

SLOVENSKI KULTURNI KLUB, Ul. Donizetti 3, vabi danes, 12. decembra, na II. srečanje z besednim ustvarjalcem. Gost večera bo znana pisateljica slovenskih uspešnic MARINKA FRITZ-KUNC. Zacetek ob 18.30; prisrčno vabljeno.

V DRUŠTVU SLOVENSkih IZOBRAZENECV v Trstu, Ul. Donizetti 3, bo v ponedeljek, 14. decembra, predstavitev knjige o slikarju in kritiku MILKU BAM-BICU, ki jo je napisal Marko Vuk in jo je izdal Gorški muzej v sodelovanju s Svetom slovenskih organizacij. O knjigi bo govoril direktor Arhitekturnega muzeja v Ljubljani dr. Peter Krečič. Zacetek ob 20.30.

DRUŠTVO SLOVENSkih UPOKOJENCEV TRST prireja v torek, 15. decembra, ob 16. uri v Gregorčičevi dvorani v Trstu v Ul. sv. Franciska 20 recital Staneta Raztresena »Na 80. pragu«. Sodeluje trio harmonikarjev gojencev Glasbene matice Igor Kante, Aleksander Ipavec in Dario Savron. Vljudno vabljeno.

KD KRASKI DOM vabi danes, 12. decembra, na CLANSKI VEČER, ki bo v Kulturnem domu na Colu s pričetkom ob 20.30. Sodelovalci bosta Tonca in Vanka, na harmoniko pa nas bo zabaval Aleksander Ipavec. Vabljeno člani, simpatizerji in vsi ostali.

SLOVENSKI KLUB vabi v torek, 15. decembra, ob 20.30 v Gregorčičevo dvorano na srečanje »KAJ MISLIMO O NOVEM PRIMORSKEM DNEVNIKU?« Na naša in predvsem vaša vprašanja bo odgovarjal odgovorni urednik Bojan Brezigar. Razgovor bo uvedla in vodila novinarka Barbara Gruden.

KD VALENTIN VODNIK - Dolina - vabi na

LEKARNE

Od ponedeljka, 7. decembra, do nedelje, 13. decembra 1992

Normalen urnik lekarn: od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Ul. Bernini 4 (tel. 309114), Ul. Felluga 46 (tel. 390280), Lungomare Venezia 3 (Milje) (tel. 274998).

OPCINE - Proseška ulica 3 (tel. 215170) - samo po telefonu za najnужnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30

Ul. Bernini 4, Ul. Felluga 46, Largo Piave 2, Lungomare Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica 3 (tel. 215170) - samo po telefonu za najnужnejše primere.

OBVESTILA

SPI - ZVEZA UPOKOJENCEV CGIL bo zbirala na vseh svojih sedežih denar za nakup oblacil za 200 otrok iz Bosne, ki so nastanjeni v zbirnem centru v Postojni. V Skednju zbiramo denar na sedežu zveze v Ul. Servola 30 v uradnih urah.

ZVEZA UPOKOJENCEV SPI - CGIL iz Kriza poziva vse vasčane, da prispevajo v sklad za begunce BiH v Postojni. Prispevke zbirajo na sedežu ob torkih in petkih med 9. in 12. uro.

ZSKD ponuja tečaj kitare - rock, country, pop - za vse starostne stopnje. Vodi ga bo kitarist Nevio Miklavcic. Za informacije in prijave smo vam na razpolago v uradih ZSKD - Ul. sv. Franciska 20 - tel. 635626, vsak dan, razen ob sobotah, ob uradnih urah. Rok za vpisovanje do 18. decembra letos.

SD ZARJA BAZOVICA vabi na SILVESTROVANJE v Motelu Kozina. Igral bo ansambel Happy Day. Vpisovanje in informacije v krožku društva vsak večer, razen ob sredo, od 18.30 do 20.00. Na razpolago je se nekaj prostih mest - pohitite!

OBČINA DEVIN-NABREZINA obvešča interese, ki so že dvignili besedilo javnega razpisa selekcije za namestitve enega geometra (6. funk. kval.) za določen čas, da se obrnejo na Urad za osebe (soba št. 2) in da dvignejo popravljeno besedilo razpisa. Rok oddaje prošnje za pristupitev na navedeno selekcijo bo potekel danes, 12. 12. 1992, ob 11.30.

ROD MODREGA VALA TRST-GORICA vabi na 39. redni občni zbor, ki bo jutri, 13. t. m., ob 10. uri na Bukovju v Steverjanu.

VZPI-ANED-VZED. Jutri, 13. t. m., ob 15. uri na openskem strelšči SPO-MINSKA SVEČANOST ob 51-letnici usmrtnice obsojencev na 2. tržaskem procesu. Spregovorila bosta Stojan Špetic in Giorgio Marzi. Predsedovala bo Kostanca Filipović. Sodeloval bo MPZ Tabor.

KNJIZNICA PINKO TOMAZIC IN TOVARISI v sodelovanju z Arhivom republike Slovenije - Prosvetni dom. Jutri, 13. t. m., ob 16. uri odprte dokumentarne razstave

RAVNATELJSTVO PEDAGOSKEGA LICEJA A. M. SLOMSEK vabi vse starše na roditeljski sestanek, ki bo v sredo, 16. t. m., ob 18. uri.

RAVNATELJSTVO DTTZ ZIGA ZOIS z oddelkom za geometre sporoča, da bodo roditeljski sestanki za posamezne razrede po naslednjem razporedju: v torek, 15. t. m., na podružnici v paviljonu B v Ul. S. Cilino 16 ob 17. uri za 1. A, 2. B, 2. C, 3. geom., 4. geom. in 5. geom.; ob 18.30 za 2. A, 1. B, 1. geom. in 2. geom.; v sredo, 16. t. m., na sedežu Zavoda, Vrdelska cesta 13/2, ob 17. uri za 3. A, 3. C, 4. B, 4. C in 5. B; ob 18.30 za 4. A, 5. A, 3. B in 5. C.

MALI OGLASI

OSMICA pri Pisančih, Silvano Ferluga vabi prijatelje in goste na pokusno domače kapljice in svežih kolin. Na zalogi ima tudi sauvignon 91, zlata medalja na Vinskem sejmu v Ljubljani.

OSMICO ima v Borštu Danilo Glavina.

ALDO LAKOVIC je pri cerkvi v Doberdobi odprl osmico.

OSMICA je odprta v Koludrovici vsako soboto in nedeljo.

OSMICO je odprl Zvonko Ostrouska v Zagradcu. Toci belo in crno vino.

SONJA STRAIN je odprla osmico v Mackoljaj, Krizpot 84.

OSMICO je odprl Josip Pangerc po domače Pepi Petrinč v Dolini št. 480.

MARCO POLO - TURISTICNA AGENCIJA

Tel. 0038 65 61530 in 62742 (sobota od 9. do 12. ure)
Tel. 0038 65 61858 (v nedeljo po 17. uri)

Vas vabi

NA SILVESTROVANJE V RIM (od 30. 12. do 2. 1. 93) samo 330.000 ITL

V BUDIMPESTO (od 3. 1. do 6. 1. 93) samo 250.000 ITL

Odhod avtobusa z Općin (ali po dogovoru)

SISLI s.n.c. Boljunc 449
Tel. 228877

MIZARSTVO TESARSTVO

• projektiranje in realizacija lesnih struktur iz lepljenega lesa • strehe in lopi raznih termoizolacijskih sistemov • restavriranje razpadajočega tramovja • povečanje nosilnosti • protimrčesna zaščita lesa.

Zanj, zanj...za vašo darila smo v mesecu decembru ODPRTI NON STOP

...pravilčno...ljubezensko...smešno...pustolovsko... zgodovinsko...kuharsko...psihološko

DECEMBRA DARUJ KNJIGO!

Trst, Ul. Sv. Franciska, 20. Urnik: 8.30-13.00, 15.30-19.00

TRST MED VZHODOM IN ZAHODOM - Politicno življenje v Trstu in cona A Julijske krajine leta 1946. Predstavitev Ciril Zlobec. Prisotna bo avtorica razstave in kataloga Nevenka Troha. Kulturni program izvajajo moški in ženski pevski zbor Tabor z recitatorjema Lidijo Sosic in Dragom Gorupom.

SKD CEROVLEJ-MAVHINJE priredi v sredo, 16. t. m., v osnovni soli M. Vilhar v Cerovljah II. redni občni zbor članov ob 19.30 v prvem sklicanju in ob 20.30 v drugem sklicanju. Vabljeno vsi člani in simpatizerji.

KD VALENTIN VODNIK - Dolina - prireja v nedeljo, 20. t. m., od 19. ure dalje POZDRAV STAREMU LETU, družabno srečanje ob domači hrani in kulturno-razvedrilnih utrkkih. Prijave sprejemajo v gostilni Pri studencu v Dolini vsak dan razen ob nedeljah.

SEKCIJA SLOVENSKE SKUPNOSTI - Zahodni Kras - vabi na javno srečanje, ki bo v ponedeljek, 14. t. m., ob 20.30 v Sosčevi hiši na Proseku z naslednjim dnevnim redom: politična situacija na Trzaskem, nova kraska občina ter lokalni problemi Kriza, Proseka in Kontovela.

OSMICO je odprl Slavko Svava v Trnovci 14.

21-LETNO marljivo in posteno dekle isče delo na Općinah (likanje, čiščenje, varstvo otrok). Telefon 003867 31270.

UNIVERZITETNA studentka nudi lekcije iz kemije, fizike, matematike, slovenscine in nemscine. Tel. na št. 220402 - Katarina.

KUPIM samostojno hiso z vrtom na Općinah, pri Sv. Ivanu ali Kjadi-nu; tel. 722872.

PROSTORE primerne za urade ali ambulanto v centru Nabrezine od-dajam v najem. Tel. po 18. uri na št. 823293.

PRODAJAM belgijske kanarcke (Malinois Waterslager), odlične pevce. Tel. na št. 200957 ali 200539.

PRODAM dvojna balkonska vrata, široka 150 cm, visoka 215 cm, termopan, les douglas, v odličnem stanju. Tel. po 19. uri na št. 225122.

BARVNI televizor grundig 26 palcev v odličnem stanju prodam po ugodni ceni. Tel. (0481) 535353.

FOTOGRAFSKI aparat canon T 50, zoom 35-70, flash in torbo v odličnem stanju prodam. Tel. (0481) 535353.

PRODAM volks wagen kombi, 9 sedezev, v dobrem stanju. Tel. na št. 228090.

LJUBITELJU zivali podarim mesec in pol starega kuzka. Tel. na št. 211336 med 8.30 in 13.00 ter 15.30 in 19.00.

PRISPEVKI

Namesto cvetja na grob Edija Germanija daruje Elvira Scavec 20.000 lir za Pihalni orkester Breg.

V počastitev spomina Edija Germanija darujeta Miro in Lidija Zerjal 20.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB iz Boljunca.

V spomin na pok. starše daruje Nivea Tul 50.000 lir za KD Primorsko - Mackoljaj.

Namesto cvetja na grob Mare Ban daruje družina Ivana Versa 50.000 lir za Sklad Mitja Cuk.

Za sekcijo VZPI-ANPI - KONTOTVEL darujejo: Dusan Krizman 5.000lir, Karel Kriscak 20.000 lir, Mario Surer 5.000 lir, Aldo Colja 5.000 lir, Mario Cirieli 10.000 lir, Stanko Stoka 10.000 lir, Mario Matjasic 3.000 lir, Jospina Volaric 3.000 lir, Livio Albi 5.000 lir, Rado Munnucci 10.000 lir, Vida Munnucci 10.000 lir, Rajmund Praselj 10.000 lir, Andrej Starc 10.000 lir, Ravel Kodric 10.000 lir, Valentin Peric 10.000 lir, Gino Verginella 10.000 lir, Andrej Udovic 10.000 lir, Mara Ukmar 10.000 lir, Josip Stoka 10.000 lir, Alojz Praselj 10.000 lir, Andrej Starc - Stanko 10.000 lir.

V spomin na dragega oceta Josipa Stoko daruje hci Anica z družino 50.000 lir za vzdrževanje partizan-skega spomenika na Kontovelu.

V spomin na Angela Daneua daruje družina 50.000 lir za vzdrževanje partizan-skega spomenika na Kontovelu.

POPOLNA LIKVIDACIJA

zaradi zamenjave poslovanja

s POPUSTI od 20% do 80% pri

HOLLYWOOD

moška in ženska oblačila

TRST - Ul. S. Lazzaro 10/c

NEKAJ PRIMEROV:

• ženska PARKA	po 139.000 lir
• ženski SUKNJIČI - čista volna	94.500 lir
• FUSO'	po 15.800 lir
• ŽENSKJE SRAJCE viskoza in svila	po 39.000 lir
• MONTGOMERY za moške in ženske	po 159.000 lir
• moške OBLEKE - čista volna	195.000 lir
• moška PARKA	po 99.000 lir
• modni moški SUKNJIČI - čista volna	po 118.000 lir
• moške HLACE	po 39.000 lir
• moške SRAJCE	po 29.000 lir

in še mnogo artiklov po izredno ZNIZANIH CENAH

HOLLYWOOD - Ul. S. Lazzaro 10/c - TRST

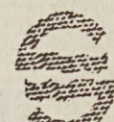
SLOVENSKI DENARNI ZAVODI V ITALIJI

ZDRUŽENI V BANČNI SEKCIJI SDGZ

ČESTITAJO KMEČKI BANKI - GORICA

OB OTVORITVI AGENCIJE ŠT. 1 V GORICI - ULICA KUGY 22

IN JI ŽELIJO NADALJNIH POSLOVNIH USPEHOV

KMECKO-DELAWSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA V SOVODNJAH

KMECKA IN OBRTNA HRANILNICA IN POSOJILNICA V NABREZINI

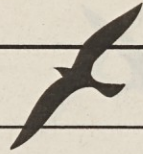
KMEČKO-OBRTNA HRANILNICA DOBERDOB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

CASSA RURALE ED ARTIGIANA OPICINA - TRIESTIE

NOVICE

Kongres Confcoltivatori

Jutri dopoldne bo v dvorani goriškega pokrajinskega sveta kongres stanovske sindikalne organizacije kmetov Confcoltivatori. Poleg organizacijskih zadev - med drugim bodo na kongresu predlagali preimenovanje organizacije - bodo razpravljali o številnih neresenih vprašanjih kmetijske politike. Kongres se bo začel ob 9.30.

Zabava na kmečkem turizmu

Prireditev»3 x 3 = 9, vsakdo mora sovjo pet...«, ki jo prireja Kulturni dom, bo po prvih dveh "roundih" v Dijaskem domu v Gorici in Pri Francetu v Sovodnjih v tretje na Oslavju pri Agriturizmu Radikon v petek, 18. t.m., ob 20.30. Gostji večera bosta humoristki s Trzaskega Vanka in Tonca. Vstop z vabil, ki so na voljo v uradu Kulturnega doma (Ul. Brass 20, tel. 33288) do torka, 15. t.m.

Zbor Podgora v Trevisu

Jutri bo mešani pevski zbor Podgora sodeloval na reviji božičnih pesmi "Intorno al presepe", ki bo ob 16.30 v baziliki Sv. Marije Velike v Trevisu. Naše pevce je povabilo združenje Associazione Friulani e Trevigiani iz Trevisa, ki je do slej vabilo samo furlanske zборе iz naše dežele, tokrat pa jim je referent za FJK, prof. Dipiazza označil naš zbor, da bi na prireditve prinesel tudi slovenske božične pesmi. Furlanijo bo zastopala ženska skupina G. Fauré iz Romansa, ki jo vodi prav prof. Dipiazza. Tretji nastopajoči pa bo mešani zbor Cappella Musicale Monteberico iz Vicenze.

Uspeh predavanj o vzgoji

Društvo krvodajalcev v Sovodnjih je pripravilo niz predavanj o vzgoji otrok. Pobuda je naletela na zelo velik odziv, kar je organizatorje spodbudilo, da bodo spomladi pripravili nov cikel srečanj s psihoterapevtom dr. Vilijemom Ščko. Zadnje od treh predavanj je bilo na sporedu prejšnji ponedeljek. Od tajnice društva, Marinke Batič smo zvedeli, da se je vsakega predavanja - tokrat so bila v glavnem namenjena starešem - udeležilo okrog osemdeset poslušalcev. V drugi polovici februarja, bo cikel srečanj za mlade.

Skupščina evropeistov

Pred kratkim so se na redni skupščini zbrali člani Evropeistične akademije za območje Furlanije - Julijske krajine. Predsednik dr. Fabio Illusi in ravnatelj Pio Giorgio Baissero sta podala obračun v letu 1992 opravljenega dela in nakažala smernice za 1993. Ugotovila sta med drugim, da je v tukajšnji stvarnosti premalo razprave o vsebini evropskega združevanja ter napovedala vrsto pobud v tej smeri in ki jih bodo izpeljali v prihodnjem letu.

ŠKRLJEVO / TRAGEDIJA NA DOMU

Cigareta vzrok požara in smrti

Žrtev je 58-letna slepa ženska

MARKO MARINCIC

Cigaretni ogorek je po vsej verjetnosti vsaj posredni vzrok smrti 58-letne Stelle Bordon, ki je včeraj dopoldne izgubila življenje med požarom v spalnici na njenem domu na Škrljevem pri Dolenju. Preiskovalci nam včeraj niso hoteli dati nobene uradne informacije, iz neuradnih virov pa smo izvedeli, da naj bi smrt nastopila zaradi srčne kapi ob požaru. Opeklina na nogah in rokah nesrečne ženske namreč niso bile take, da bi jim slo pripisati smrt.

Kaj se je torej zgodilo? Stella Bordon, ki je pred nekaj leti popolnoma izgubila vid, je bila včeraj sama na domu, kjer je živela s 36-letnim sinom Sandrom in 25-letno hčerko Lucio. Tretji sin, 32-letni Claudio, se je po poroki odselil. Hčerka je včeraj zjutraj dala mami cigareto in se nato prepričala, da je ogorek ugašjen, preden je odšla po nakupe. Očitno pa je mati po njenem odhodu sama prižgala se eno cigareto, ki je nato povzročila požar.

Alarm je sprožil mimosoidi domačin, ki je nekaj po 10. uri opazil gost dim iz splanice, kjer je ležala ženska. Ga-

silci so prihiti, preden bi se ogenj iz spalnice razširil na druge prostore, toda Bordonova je bila že mrtva. Možno je, da jo je obsla usodna slabost med kajenjem in da je požar izbruhnil, ko je bila v nezavesti. Dru-

ga hipoteza pa je, da ji je padla cigareta ali ogorek, ki je zanetil požar. Ženska naj bi si skušala pomagati sama, nakar naj bi jo obsla usodna slabost morda iz strahu in v brezupnem poskusu gašenja.

Gasilec se vzpenja proti oknu spalnice, kjer je izgubila življenje 58-letna Stella Bordon (foto Studio Reportage)

KD / FORNASIR IZKLJUČEN

Je začetek obračuna znotraj KD?

MARKO MARINCIC

Ce je Krščanska demokracija v dobrem in slabem utelesala dosežani politični sistem tako na vsedržavni ravni kot v krajevnem merilu, potem so njene notranje težave najbolj otipljiv znak razkroja tega političnega sistema. Se pred dobrima dvema letoma je KD imela v goriškem občinskem svetu skoraj absolutno večino (18 svetovalcev na 40) kar ji je ob podpori nekaterih zvestih partnerjev dopuščalo popolno politično-upravno hegemonijo. Alarmni zvonec je zazvonil ob zadnjih občinskih volitvah z izgubo dveh svetovalcev. Sledila je pravcata "kalvarija": prisilna zamenjava svetovalcev Ape in Damiana s sodnim odlokom zaradi protizakonite kandidature, prestop Cociannija k gibanju La Rete, izstop Agatija (neodvisen), trajni konflikt močne interne opozicije glede vseh pomembnejših izbir (bolnišnica, obvoznica, financarska sola).

Predsinoci je v občinskem svetu odjeknila vest, ki jo je v sklepnem delu proračunske razprave posredoval Agati, da je vse-

državno razsodišče njega, Nicolaja Fornasirja in Luciana Franca izključilo iz stranke, ker so ob letosnjih političnih volitvah javno napovedali, da ne bodo podprli Scaranove kandidature za senat.

Vest je močno odjeknila predvsem zaradi Fornasirja, ki je danes na celu interne opozicije. Z njegovim odhodom bi stranko utegnili zapustiti vsaj še dva občinska svetovalca. Prav zato si pokrajinski tajnik Grion na vse načine prizadeva, da bi dosegel preklis sklepa razsodišča, ki mu je botrovalo "maščevanje" andreottijevcev, ki jim pripada Scarno.

Tudi Fornasir je dejal, da upa, da gre le začasno suspenzijo. Očitno se upa, da bo stranko spremenil "od znotraj", na razliko od drugih (med temi so mnogi pristasi La Rete, ki so včeraj spet polemično odgovorili zupanu Tuzziju ni polemiki s Cociannijem o financarski soli), ki so jo zapustili v prepričanju, da s sedanjo vodilno garnituro ni več dialoga. Nekaj je jasno: KD potrebuje temeljito razčiščenje in z njo ves politični sistem.

OBČINA / NA ZADNJI SEJI

Odobrili so proračun 93

Z glasovi 24 svetovalcev Na Pokrajini še razpravljajo

VLADO KLEMSE

V občinskem svetu v Gorici se je v četrtek zvečer z glasovanjem zaključila proračunska razprava. Za dokument je od osemindesetih prisotnih občinskih svetovalcev glasovalo štiriindvajset. Pet svetovalcev se je vzdržalo (MSI in Fornasir, do zadnje seje sicer uradno se zmeraj predstavnik KD), medtem ko jih je devet volilo proti (DSL, zeleni Fiorelli, zeleni Genovesse, neodvisni Cocianni, Agati in Baiocchi). V zaključnem delu razprave se je o razčlenitvi zaradi komentarjev k vesti, da so iz stranke KD izključili nekdanjega odbornika Nicolaja Fornasirja, svetovalca Giuseppe Agatija in Luciana Franca, o čemer sicer poročamo tudi na drugem mestu.

V razpravi o proračunu je bilo posebej poudarjeno delo finančno stanje občine, ki mu trenutno ni videti izhoda. Tako stanje bo v prihodnjem in predvidoma tudi v naslednjih dveh letih sililo v iskanje rešitev, kako cim gospodarneje uporabiti finančna sredstva in istocasno ohraniti sedanje ali zagotoviti višjo raven storitev. Ena od nakazanih možnosti je v

privatizaciji nekaterih služb (najprej naj bi to skušali uvesti za službo pobiranja in uničevanja odpadkov).

Odbornik za finance Alberti je kar nekajkrat poudaril, da proračun za leto 1993 ni sanjska knjiga ampak sloni na zelo trdni podlagi. Če se bo s prihodnjim letom v občinsko blagajno pričel stekati tudi davek ICI, bodo lahko dodatno financirali posege, ki jih tokrat niso upoštevali.

Medtem ko so občinski odborniki, vsak za svoj resor, odgovarjali na pripombe in ugotovitve, je župan Tuzzi prebral daljši dokument in v njem skušal pojasniti, kako si uprava zamišlja gospodarski in kulturni dvig mesta. V dokumentu je Tuzzi že spet pojasnjeval smisel svojega telegrama ministru Ruplu, v isti sapi pa priznal večplastno prepletenost goriške stvarnosti.

Medtem ko se je postopek obravnavanja proračuna za leto 1993 in triletnega proračuna v občinskem svetu sklenil, pa se bo razprava na Pokrajini zaradi obstrukcionizma MSI še nadaljevala. Napovedani sta namreč dve novi zasedanji: v petek, 18. t.m., in v ponedeljek, 21.

CAFO / POSOJILLO BO PRIŠLO

Metan za Sovodnje

Iz Rima prihaja spodbudna vest, ki bo gotovo razveselila sovođenjsko javnost in občinske upravitelje. Podtajnik pri zakladnem ministru Paolo Bruno je namreč sporočil predsedniku konzorcija CAFO Sandri Calligaris, da je upravni svet Rimskih institutov za skrbstvo odobril konzorciju dve posojili, ki se bosta pridružili finančnim sredstvom Dezele in Goriške pokrajine.

Prvo posojilo v vrednosti 1.340 milijonov lir je namenjeno 10. sklopu del za plinsko omrežje. S tem zneskom bodo na-

peljali metan v Sovodnje in uredili napeljavo zemeljskega plina med Faro in Gradišcem. Drugo posojilo v znesku nekaj čez milijardo lir pa bo namenjeno postavitvi vodovodnih cevi večje zmogljivosti (400 mm premera) med Faro in levim bregom Soče, s čemer bodo zagotovili zadostno dobavo občinama Zagraj in Foljan.

Predsednica CAFO je ob vesti o finansiranjih izrekla zadovoljstvo, saj bo konzorcij s tem lahko izpolnil obveze, ki jih je prevzel s sovođenjsko ter drugimi občinami.

SODIŠČE / IZVAJANJE ČL. 109

Slovenščina spoštovana Imenovali so tolmača

Dolocila členu 109 kazenskega postopnika, po katerem imajo pripadniki slovenske narodnostne skupnosti pravico govoriti na sodišču v svojem jeziku, spostujejo tudi na goriškem okrožnem sodišču. Včeraj je bila napovedana kazenska obravnava proti 24-letnemu Albertu Kovicu iz Rupe. Obtožen je upiranja in groženj javnemu funkcionarju. To naj bi zagrešil 30. aprila 1988 med postavljanjem mlaja v Rupe.

Kovic je včeraj takoj na začetku procesa izjavil, da se želi poslužiti členu 109 kazenskega posto-

pnika, kar je sodišče (predsedujoči Gorian) takoj sprejelo in razpravo odložilo, zaradi imenovanja prevajalca, na 29. januar.

Ob tem velja ugotoviti: prvič je bila postavljena in sprejeta zahteva po izvajanju členu 109 na okrožnem sodišču v Gorici. Ta pravica je bila doslej priznana na preturi (na primer steverjanskemu župniku), kjer je prvič tako zahteval postavil sovođenjski župan Primožič, a je bila zavrnjena. Sele drugostopenjsko sodišče je razsodilo drugače.

PRIREDITVE

OBCINA SOVODNJE sporoča, da bo predstavitev nacrtu soskega parka v sredo, 16. t.m., ob 20. uri v Kulturnem domu v Sovodnjih. Vabljeni vsi, ki jih stvar zanima.

KSD VIPAVA vabi na kotalkarsko revijo, ki bo v občinski telovadnici v Sovodnjih v soboto, 19. decembra, ob 20.30 in v nedeljo, 20. decembra, ob 20. uri.

DRUŠTVO UPOKOJENCEV - GORICA priredi v nedeljo, 27. decembra, silvestrovanje v Galianu pri Cedadu. Prijave do 16. decembra na se-dezu in pri poverjenikih.

RAZŠIRJENI ODBOR STARSEV prireja Silvestrovanje v telovadnici Katoliškega doma. Celovečerni program z ansamblom Vrtnica. Okusna večerja, domaća pijaca, presenečenje. Vstop samo z vabil, ki so na razpolago v Katoliški knjigarni in na Placuti, 18.

OBVESTILA

SPD - SMUCARSKI ODSEK sprejema prijave za tečaj smučanja na Nevejskem sedlu. Prirediteli bodo tečaj za začetnike, nadaljevalne tečaje in tudi za posebne zvrsti. Prijave ob sredah med 11. in 12. uro in ob četrkih med 17. in 19. uro na se-dezu društva ter v trgovini Bavcon.

KINO

GORICA VITTORIA 17.30 - 19.45 - 22.00 »Ragazze vincenti«. Igrata Geena Davis in Madonna.

CORSO 17.30 - 22.00 »Pomodori verdi e fritti alla fermata del treno«.

VE RDI 17.00-22.00»La città della gioia«. TRZIC COMUNALE 17.00 - 22.00»Casa Howard«. EXCELSIOR 17.30 - 22.00 »Femmine corrotte«. Prep. ml. pod 18. l.

POGREBI

Danes v Gorici ob 11.30 Franco Pizzignacco iz splosne bolnišnice v Trzic, 10.10 Katerina Tomic iz bolnišnice Janeza od Boga v cerkev v Sovodnje in na tamkajšnje pokopališče, 12.00 Carmen Furlani por. Cernovitz iz splosne bolnišnice v cerkev Srca Jezusovega in na glavno pokopališče, 13.15 Nives Marcolin iz splosne bolnišnice v Krmin, 13.15 Antonio Bettiol iz splosne bolnišnice v Gradišče.

Sportno društvo Olympia izreka obcuteno sozalje Gregorju in družini ob izgubi dragega očetca Sava Šfiligoja.

ROD MODREGA VALA TRST - GORICA

vabi na

39. REDNI OBČNI ZBOR

ki bo jutri, 13. decembra, ob 10. uri na Bukovju v Steverjanu.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Stridesetletnica gledališkega dela Mire Sardoč

Anton Pavlovič Cehov

ČEŠNJEV VRT

Režija Boris Kobal

V torek, 15. t. m., ob 20.30 v gledališču G. Verdi v GORICI.

Abonma RED A in RED B.

Avtobus vozi po običajnem voznem redu.

Nova Agencija

Nove Priložnosti

Banca Agricola - Kmečka banka v Gorici odpira novo agencijo v mestu.

Nova priložnost na uslugo Vašim potrebam in več: na razpolago smo tudi ob sobotah zjutraj z vsemi uslugami, vključno s storitvami za tujino.

Med ostalimi ponudbami: obširno parkirišče, Bancomat 24 ur na dan, menjalnica.

Nova agencija, nove priložnosti, pričakujemo Vas.

V Gorici
Mejni prehod pri Rdeči hiši - Ulica Kugy, 22

Banca Agricola Gorizia
Kmečka banka Gorica

AJDOVŠČINA

Tkanine
ščitijo
pred
sevanji

ARTUR LIPOVZ

Tovarna Tekstina se je potem, ko je prebrodila krizo, začela hitreje usmerjati na zahodno tržišče. Ajdovci so veliko naredili za modnost svojih, predvsem lahkih tkanin. To jim nedvomno pomaga v krizi, ki jo preživljajo predvsem zaradi izgube južnih trgov. Slovenska tekstilna industrija je bila namreč prilagojena dvajsetmilijonskemu trgu. Ob preusmeritvi na zahod pa se prav tako srečujejo s krizo, ob tem pa tudi s ceneno vzhodnoevropsko ponudbo. Delež izvoza je Tekstina v zadnjih mesecih povečala na 50, v nekaterih primerih celo do 80 odstotkov. Glavni izvozni program predstavlja predvsem blago za srajce in tiskana viskosa. Tako izvozno kot razvojno je izredno zanimiva nova tkanina z okoli 12 odstotki kovinskih vlaken. Tkanino je začela izdelovati v sodelovanju s Muro in nemškimi partnerjem. Skupno ustanovljeno podjetje za trženje naj bi začelo prodajati iz te tkanine izdelane srajce najprej v Nemčiji. Prvi kupci bodo srčni bolniki z srčnim vzpodbujalcem. Tkanina namreč dokazano ščiti predkaterskimi sevanjem.

NOVA GORICA / LOKALNA SAMOUPRAVA

Državi držimo svečo, vsaka vas
pa trmasto vztraja: hočemo občino!

Volitve so mimo, vračamo se v normalno življenje! V novogoriški občini je več krajev, ki ne zadovoljujejo normativom, a vseeno hočejo osnovati svojo občino. Kaj pravi stroka?

VALTER PREGELJ

Volitve so mimo. V Sloveniji se spet lotevamo problemov, ki smo jih vsaj za pol leta potisnili ob stran. Med drugimi se bomo zopet lotili preurejanja občin, ali kot učenec pravijo - lokalne samouprave. Republika se je obrnila na enega najboljših poznavalcev te snovi - dr. Cvetka Vidmarja, pravnik iz Nove Gorice.

Pri oblikovanju novih občin je treba upoštevati razvojne vidike in interese prebivalcev, meni dr. Cvetko Vidmar z občinskega Sekretariata za notranje zadeve in občo upravo. Pri tem podjetju je treba spoštovati in upoštevati obstoječe prometne in druge povezave, potrebe in interese prebivalcev. V novi slovenski ustavi je občina opredeljena kot temeljna oblika lokalne samouprave, poleg katere lahko obstajajo tudi ožje (krajevne, vaske skupnosti, četrti - op.a.) in širše samoupravne lokalne skupnosti (pokrajine - op.a.). Iz dosedanjih razprav o pricujoci tematiki, kjer naj bi se po novem lokalnem sistemu število gibalo med dvestopedesetimi in dvestosedemdesetimi občinami, je se največ nejasnosti okrog teritorialnega vzpostavljanja bodočih občin. Kar nekaj predlogov o oblikovanju novih

občin na sedanjem območju občine Nova Gorica je pripravil dr. Igor Vršer, profesor na oddelku za geografijo na Ljubljanski Univerzi.

Njegova zadnja varijanta opredeljuje sedanjosti krajevni skupnosti Sempeter in Vrtojbo, z možnostjo priključitve Bukovice, Volčje Drage in Vogrskega, kot samostojne občine. S tem se nikakor ne strinja dr. Cvetko Vidmar, ki pravi, da bi »delitvijo mestne občine Nova Gorica razbili mesto na dva dela in mu zmanjšali veljavnost regionalnega središča.« Vidmarjeva varijanta vključuje področje od Solkana do Vrtojbe v eno občino, kar pomeni z urejeno zdravstveno oskrbo, solstvom, gospodarsko in komunikacijsko infrastrukturo regionalnega središča za celotno Gorisko in kompetenten geografsko-politični pojem v medosredskih dogovorjanjih z Gorisko provinco v Italiji. »Malo znan je podatek, «pravi Vidmar, »da je območje mesta Gorice od leta 1927 do 1947 obsegalo sedanje krajevne skupnosti Solkan, Kromberk, Nova Gorica, Rožna dolina, Sempeter, Vrtojba in Bukovica. To je celotno področje, na katerem se je razvilo novo mesto. Toda to mesto doslej ni bilo definirano

kot politično - teritorialna enota - razen v urbanističnih in nekaterih pravnih aktih. V želji da bi zabrisali razliko med mestom in podeželjem tudi ni bilo nobenega interesa, za opredelitev mesta.« Ceprav je bila leta 1952 ustanovljena mestna občina Nova Gorica, tedaj Nova Gorica z nekaj predmestnimi naselji kot mesto se ni obostajala. Mestna občina Nova Gorica je bila ob ustanovitvi leta 1952 bolj projekt, ki pa se ni obdržal več kot tri leta, kajti že leta 1955 so začeli z ustanavljanjem

komun in z njimi s komasacijo občin.

Kljub vsem ugovorom Sempeter, ki se sklicuje na zgodovinsko neodvisnost, ne vidi dr. Vidmar nobenega resnejšega argumenta, da se kraj ne vključi v mestno občino Nova Gorica. »Med drugimi ne premorejo krajevne urade in nekaj gorecnezev in lokalpatriotov res ne sme biti ovira pri vzpostavljanju celovite regije.« Tudi možnost, da bi Solkan postal samostojna občina, dr. Vidmar izključuje. Ne ti societna zgodovina ne objektivni pogoji in ne

gospodarska podlaga, kar navajajo Solkanci, niso prepričali strokovne skupine Odbora za lokalno samoupravo pri republiki Skupščini, da ta ne bi sprejel stališča, »da mest ne delimo na več občin, ker se to ni obneslo.«

Naslednji primer zelje po oblikovanju občine predstavljajo kraji Sempas, Ozeljan - Smihel in Osek-Vitovlje. Mnenje strokovne skupine Odbora za lokalno samoupravo je, da bi te krajevne skupnosti združene v novo občino Sempas stele samo 2.584 prebivalcev, kar je manj od predvidenega števila 3.000, imele pa bi vse funkcije razen ambulate. Dr. Vidmar prepisuje odločitev krajanom. Glede Trnovoga, Cepovana in Lovke se dr. Vidmar strinja s prof. Vršerjem, da bi bila to enotna gorska občina, ceprav se na Trnovem in v Cepovanu pojavljajo zelje, ki po Vidmarjevi sodbi niso realne. »V Brdih je predvidena ena občina, toda na referendumu bi se krajani Kojškega po mojem zagotovo odločili za samostojno občino, «pravi dr. Vidmar. Podobni primer je v Braniku, kjer odklanjajo vključitev v novo občino Dornberk, a imajo vse potrebne funkcije (trgovina, osnovna zdravniška in

socijalna oskrba, osnovno solanje, komunalna in prometna ureditev, občinska stavba) razen števila prebivalcev.

V kolikšnem času naj bi se oblikovale nove občine je odvisno predvsem od sprejetja zakona o lokalni samoupravi, kjer so postavljeni tudi roki in postopki za posamezne izvedbene akte. Glede zakonskega predloga dr. Cvetko Vidmar sodi, da je zaenkrat osnutek zakona se sprejemljiv, razen v primeru upravnno - teritorialnega oblikovanja pokrajin.

»V tem primeru pa je krivda v Ustavi, kjer piše, da se bodo bodoče občine lahko domenile in ustanovile pokrajino. To je po mojem mnenju čista iluzija, kajti ne morejo občine združevati svojih skromnih pristojnosti za zagotavljanje lokalnih interesov v neko pokrajino. Pokrajine bi se morale ustanovljati tako kot občine: z zakonom in po predhodni določitvi območja. «Kar zadeva financiranje bodočih občin Vidmar dodaja, da morajo težiti k finančni avtonomiji. »Samouprava bo vsekakor nekoliko dražja, zato pa prinaša sistem druge prednosti in koristi.«

Seveda ima vsaka občina drugačne značilnosti. O njih kdaj drugič.

Dr. Cvetko Vidmar

NOVA GORICA /

Napravite nam šolo
spet bolj prijazno!

MARJANA REMIJAS

ter slabi odnosi med učenci in mentorji. Mladi parlamentarci so ob

pripombah postregli tudi s konstruktivnimi rešitvami in predlogi,

naprimer preživljanje solskih odmorov, uvedba drugega tujega jezika na nižji razredni stopnji, ter uvedbe računalništva kot vede prihodnosti.

Iz oči v oči: šolarji so povedali odraslim, da njihovo šola ni prijazna (Foto: O'Hara)

Tri leta po tem, ko so v Vanganelu pri Kopru zaprli osnovno šolo in vrtec, se krajani z novim stanjem se niso sprijaznili. Zdaj upajo da bo kraj dobil takojmenovano »inovativno« šolo, v kateri bi njihove in druge otroke iz občine vzgajali tudi s številnimi izbirnimi predmeti, umetnostmi in sporti. Pobudnica tega načrta je arhitektinja in pedagoginja mag. Mojca Vogelink, ki dela tudi kot tajnica krajevne skupnosti. Kmalu bo preteklo leto, kar je predlog predstavila zavodu in ministrstvu za solstvo, pedagoški fakulteti in inštitutu ter občinskemu sekretariatu za družbene dejavnosti. Vsi so ga podprli. Pedagoški inštitut je npr. učiteljem in

FRANC ORESNIK

učencem bodoče sole ponudil strokovno pomoč, gradiva in učne pripomočke. Konec septembra se je, tudi v zvezi s to pobudo, v Kopru srečalo več kot sodelavcev projekta o celostni estetski vzgoji na razredni stopnji pouka. Krajevna skupnost je pripravljena z lastnimi sredstvi obnoviti telovadnico, solsko poslopje pa je, pravijo, v dobrem stanju in bi ga lahko urejali postopoma. Tako po mnenju krajanov ta prizadevanja zavira občina. Ze pred tremi leti, so bili stari izpostavljeni hudim pritiskom in nepopolnim informacijam, da so svoje otroke iz sole izpisali,

potem naj bi občina stori la več nepravilnosti v formalno pravnem postopku, zdaj pa da ima odklonil en odnos do ozivljanja sole. Čiril Koprivc, občinski sekretar za družbene dejavnosti, očitke zavrača in opozarja, da je uresničitev tega projekta stvar republiškega in ne občinskega proračuna. Morda bo bolj prijazno in ustvarjalno vzdušje nastalo po naslednji seji občinske skupščine, ko naj bi o tem vprašanju razpravljali. Vanganelcani predlagajo, da se namesto (ne) dialoga vzpostavi komuniciranje med koprsko občino kot ustanoviteljico, koprsko enoto Zavoda za solstvo, krajevno skupnostjo Vaganel in mag. Mojco Vogelink. «

KOPER / ŠOLSTVO

V Vanganelu hočejo
izobraževati drugače

NOVICE

Igra s prostori (popravek)

POSTOJNA - V včerajšnjem prispevku, v katerem smo pisali o zadregah Notranjskega muzeja, nam jo je zagodel tiskarski skrat. Prav je, da bo »SKB kupila stavbo UNZ« in ne stavbo nekdanje komande garnizije, kot je stalo zapisano. Zapisalo se nam je tudi »vojaški muzej« namesto »vojaški objekt«. S tem se je seveda smisel sestavka spremenil.

Še vedno brez inšpektorja

TOLMIN - Črne gradnje, gradnje izven določil gradbenega dovoljenja, uporaba neprimernih materialov za stresne kritine, izigravanje veljavne zakonodaje, gradnje mimo placevanja komunalnih prispevkov, prikrivanje sprememb namembnosti stavb in zemljišč itd. so tudi v tolminski občini prisilile pristojne, da so razpisali delovno mesto za dodatnega urbanističnega gradbenega inšpektorja. Sedaj pokriva namreč to dejavnost en sam inšpektor za tri severnoprimorske občine. Porocali smo že, da prvi razpis ni uspel, ker prijavljeni kandidat ni bil iz te občine. V kratkem bodo razpis ponovili. Čeprav je nastal zaplet okoli placevanja inšpektorja, ki ga morajo razrešiti občine Nova Gorica, Ajdovščina in Tolmin. Občani pa pričakujejo od nove zakonodaje več prožnosti, da bodo postopki pridobivanja dovoljenj hitrejši, kriteriji pa jasni in realni. (MM)

Jubilejni koncert in kasete

KOVARID - Kobarški moski oktet Simon Gregorčič slavi v tem letu 15-letnico svojega delovanja. Za njim je množica koncertov in priloznostnih nastopov, uspehov in priznanj, pa tudi razočaranj. Svoj jubilej bodo proslavili s koncertom, ta bo jutri, v nedeljo, 13. decembra, ob 16. uri v dvorani kulturnega doma v Kobaridu. Na njem bodo predstavili tudi novo kaseto, ki je izšla te dni.

Asfalt čez Petrovo brdo

PODBRDO - Graparjem je Milan Brečko iz Ministrstva za promet prejšnji teden obljubil asfaltiranje osem kilometrov dolgega makadamskega odseka med Podtostom in Petrovim brdom. Ta odsek bodo cestarji vključili v plan naslednje leto. (MM)

Slovenija iz višin

IDRIJA - V ciklusu Muzejski večeri bo v torek, 15. decembra, na vrsti letosnje četrti predavanje. Tokrat bo fotograf Jože Hanc iz Ljubljane predstavil Slovenijo iz zraka. Pogled na Slovenijo iz ptičje perspektive odkriva njeno novo dimenzijo, njene lepote, naravno in kulturnozgodovinsko dediščino, pa tudi nas odnos do nje. (RB)

Smetišče na Poljancih?

MOST NA SOCI - Mostarji in Volčani so se na referendumu, ki je potekal ob enem z volitvami, spet odločili o urejanju odlagalisa komunalnih odpadkov na Poljancih ne daleč od Mosta na Soci. Pri referendumu je sodelovalo 815 prebivalcev. Tudi tokrat so, kot ob prvem referendumu odločili, da niso za takšen predlog. (MM)

So tudi druge lepote

POSTOJNA - Svetovno slavo je to turistično mesto doživelo zaradi Postojnske jame. Vendar pa to ni edini biser, s katerim se mesto lahko ponaša. To so dokazali prizadevni mladi člani turistične krožka na OS Miroslav Vilhar v Postojni, ki so v četrtek, 10. decembra predstavili osnutke razglednic in prospektov Postojne. Izdelava in predstavitev sta njihov prispevek k prihajajočemu letu turizma in obenem izziv tistim, ki naj bi za razvoj Postojne kot turističnega kraja skrbeli. Za to nalogo so se turistični »podmladkarji« odločili iz dveh preprostih razlogov. Gostem ki obiščejo Postojno, je na voljo le nekaj različnih razglednic in se na tih so samo kapniki. Sicer številni prospekti prav tako prikazujejo le jame, Predjamski grad in hotele. Včerajšnja otvoritev razstave in prikaz diaprojektov z motivi Postojne sta pokazala, da je Postojna pravzaprav lepo in v zadnjem času vse bolj urejeno mesto, ki pa je dolga leta kljub rekam turistov samevalo v senci lepote Postojnske jame. (MG)

Država ne bo obrnila hrbita

TOLMIN - Med predvolilnim obiskom dr. Janeza Dmrovskega v Tolminu je predsednik vlade obljubil da Trentarjem država ne bo obrnila hrbita. Pripravljen se je zavzeti zanje pri ministrstvu za varstvo okolja in urejanje prostora. Kot je znano očitoja ministru Jazbinsku, da se v primeru HE Krajcarica spreneveda in prelaga odgovornost za sedanje stanje v Trenti na naravovarstvenike. Vsega siti Trentarji postavljajo zahtevo, naj država problem takoj reši ali naj ga prepusti Trentarjem samim. Nekateri naravovarstveni predpisi so neprimerni in so ljudem nenaravno vsiljeni. V drugih alpskih naravnih parkih dobijo domačini vse omejitve zadovoljivo plačane, država pa neprestano bdi nad uspešnostjo revitalizacije v pokrajini. Pri nas pa... (MM)

Avtobus za igralniške goste

NOVA GORICA - Na zanimivo idejo je prišel novogoriški Casino. Da bi igralniški gostje na iskali brezuspešno parkirnih prostorov za svoje automobile, je vpeljal poseben »nočni« avtobus med mejnim prehodom Rožna dolina in hotelom Park. Ta vozi na vsakih deset minut in sicer od 20. ure do 4. ure zjutraj. Gostje lahko pustijo svoje jeklene konjčke na drugi strani meje, pridejo peš čez mejo, od koder jih - po obveznem kozarku dobrodošlice v obmejnem bifeju - z avtobusom prepeljejo do igralnice. Po koncani zabavi jih avtobus spet odpelje do meje. Domiselno, primerno in prijazno.

TOLMINSKA / PO POPLAVAH

Škoda ob novembrskih poplavih je
ocenjena na okrog 40 milijonov tolarjev

MIRAN MIHELIC

Je pri dveh zasebnih hisah v Dolenji Trebusi škode za 38 tisoč tolarjev, v Stopniku na eni za 40 tisoč in na eni v Bači pri Modreju pa za 65 tisoč. Hudourniški značaj Idrije in pri tokov je povzročil za 22 milijonov in 660 tisoč tolarjev škode tudi na kmetijskih zemljiščih, saj je nanje nanesel veliko količino rečnege proda in kamenja. Ribiska družina je utrpela za milijon 144 tisoč tolarjev škode na ribjem

življu v gojitvenih potokih Trebusice, Hotinje, Prsice in Gacnika. Na lokalnih cestah je za okrog 7 milijonov tolarjev SIT škode, na krajevnih poteh za 23 tisoč tolarjev, na električnih napravah na območju Trebusa pa za do dva milijona tolarjev.

Poplav se da tudi ubraniti. Pred leti so naprimer poglobili strugo reke Soče pri Zvikarju blizu Bovca in od takrat naprej tam nimajo več težav z naraslo vodo, ki je prej poplavljalja polja, cesto in hiše.

LOKVE, BOVEC, ČRNI VRH / ZIMSKI TURIZEM

Snega je sicer nekaj več kot za vzorec, a tisti, ki živijo
od turizma si že manejo roke: prazniki so tu

Zadnje sneženje je prineslo na smučišča kar nekaj snega. Na Lokvah nad Novo Gorico ga je med 25 in 50 centimetri, a je precej spihan. Belo preprogo imajo tudi na drugih smučiščih, največ seveda na Kaninu, kjer ga je nametlo že kar krepko čez meter. Iz Bovca sporocajo, da je vse pripravljeno za bližnje praznike in da imajo precej polno. Za tiste, ki se radi zapeljejo na Lokve, povejmo, da ze dela ena zicnica, tako, da se najbolj navdušeni ze lahko posmucajo. Zanje velja snezakov pozdrav...

Zima, zima bela! Vrh gore sedela... (Foto: arhiv PD)

ZASTOPSTVO
SERVIS - REZERVNI DELI
TOMAURO
GORICA (ITALIJA) ul. Nizza, 15 - Tel. 99-39/481/533923
DO KONCA LETA POSEBNE UGODNOSTI PRI
NAKUPU AVTOMOBILOV ROVER NA ZALOGI
POSEBNA DECEMBERSKA PONUDBA
MINI MAYFAIR SAMO 9.990 DM
VSE REZERVNE DELE DOBIMO V 48. URAH

SVET / DENARNI TRG

Posredniki bodo zdaj počivali

DARKO TORKAR

Zadnji dnevi trgovanja v letu 1992 se že iztekajo.

Vrednost dolarja, napovedana za prejšnji petek (4.12.), se je gibala pri spodnjem delu razpona. Tecaj je bil včeraj, 11. decembra, praktično enak tecaju v petek, 4. decembra. Če bi kdo pričakoval, da je bilo trgovanje v posameznih dneh razburljivo, bi zivel v globoki zmoti.

Se najbolj živahno je bilo v torek, 8. decembra, ko se je vrednost ameriškega dolarja spustila celo do 1,5560 nemške marke za 1 ameriški dolar. Nekateri so pod prevelikim vplivom trga že napovedali vrednost okrog 1,5350, vendar se to ni uresničilo.

Se naprej lahko spremljamo zelo ugodne podatke o stanju ameriškega gospodarstva. Dvajset največjih bank je za prihodnji teden napovedalo takole razmerje med dolarjem in marko (do 18. decembra): največja pričakovana vrednost 1,6300, najmanjša 1,5350, srednja pa 1,5869.

Naj zelo kratko predstavimo najbolj vpadljive dogodke tedna od 7. do 11. decembra. V ZDA je g. Clinton imenoval svoje

prve nove sodelavce za finance: Bentsen je postal finančni minister, Altman izvršni pomočnik finančnega ministrstva, Panetta je novi šef proračuna, Rubin pa je postal vodja ekonomskih svetovalcev. Ti ljudje naj bi zmanjšali ameriški proračunski primanjkljaj.

Nestrpno pričakujejo gospodarske nacрте, ki jih bo ta ekipa pripravila Clintonu do 20. januarja 1993.

V četrtek, 10. t.m. je bilo redno zasedanje nemške centralne banke. Rezultat: določili so rast denarne mase (M3) za leto 1993, ta naj bi bila od 4,5 do 6,5 odstotka.

Prav tako smo v četrtek doživeli 7-odstotno devalvacijo norveške krone in prehod te valute na drsece oblikovanje tecaja.

V petek se je v Edinburghu začelo srečanje Evropske skupnosti. Osrednji temi srečanja sta proračun Skupnosti in razprava o danskem »ne«.

Sicer pa za letos končujemo tedenska poročila o dogajanjih na deviznih trgih, saj bodo dilerji do konca leta bolj ali manj samo se proslavljali svoje uspehe, tj. dobičke, in obiskovali drug drugega.

LJUBLJANA / VLADA ŠE ENKRAT O CENI ELEKTRIKE

Podražila se bo, podražila se ne bo

Ministra Kračun in Avberšek sta zagotovila, da ne gre za manipuliranje s potrošniki

MILE ČUK

Tok za gospodinjstva se s 1. januarjem ne bo podražil za 27 odstotkov, kot

letošnjih mesecih in januarja, februarja ter marca prihodnje leto enaki, seve-

so poročala množična občila. Pri tem ne gre za nikakršne nove ali drugačne odločitve, ampak za nesporazume v zvezi z novim tarifnim sistemom oziroma za neupravičena namigovanja, da je vlada do volitev zavlačevala s podrazitvijo elektrike. To sta na včerajšnji tiskovni konferenci zatrdila ministra za energetiko in planiranje Franc Avberšek in Davorin Kračun. Po njunem mnenju ne gre torej za manipuliranje s porabniki ali volilci, saj bodo obračuni za elektriko, porabljeni v zadnjih starih

da ob enaki porabi. Kot je pojasnil minister Avberšek, novi tarifni sistem sicer zvišuje ceno elektrike za gospodinjstva za 27 odstotkov, sočasno pa zmanjšuje tarifo za obračun moči in rezultat se izniči. Avberšek je razložil, da moč pac ne bo upoštevana, obračun za elektriko pa je sestavljen iz osnovne cene in obračuna moči. Vlada je torej, po njegovem mnenju, dosledno upoštevala politiko, da račun ne sme biti višji. Minister Kračun je tudi pojasnil, da ne bo neposrednega vpliva cen električne energije na

inflacijo. Pri dozdajšnjih načinih izračunavanja drobnoprodajnih cen se upoštevajo samo kilovatne ure, ne pa prispevek za moč. Ocena, da se bo zaradi povečanja cen električne energije inflacija povečala za dva odstotka, je torej po njegovem mnenju rezultat pomanjkljivosti v statističnem spremljanju drobnoprodajnih cen.

Aprila bodo obračuni za elektriko celo nižji, saj od tega meseca pa tja do septembra 1993 ne bo obračuna moči. Torej bo povprečni slovenski odjemalec, ki porabi povprečno 275 kWh na mesec, januarja plačal enak znesek kot decembra (1.538 SIT), aprila bo za takšno porabo moral odšteti 1.618 SIT, oktobra 1993, ko bo veljala zimska tarifa, pa 2.050 SIT. Približno 50.000 odjemalcev, ki porabijo le 20 kWh na mesec, bo v omenjenih mesecih plačevalo le 161 tolarjev.

Gospodinjstva, ki porabijo do 150 kWh na mesec, bodo decembra letos in januarja prihodnje leto plačevala 840 SIT, aprila 966 in oktobra 1.249. Tisti, ki porabijo 700 kWh na mesec, bodo decembra in januarja odšteli 3914 tolarjev, aprila 3505 in oktobra 4440 SIT. Vsem tem zneskom je treba pristeti še deset odstotkov davka.

SLOVENIJA / STANOVANJSKI SKLAD

Pot do denarja za stanovanja

Sklad ponuja sodelovanje občinam

Konec oktobra zaključeno tretji razpis Stanovanjskega sklada Republike Slovenije za pridobitev posojil z ugodno obrestno mero za reševanje stanovanjskih problemov je pokazal, da razpisana milijarda tolarjev zadošča za plačilo slabe sestine vseh potreb.

Zato je upravni odbor sklada sklenil, da bo povečal sredstva za potrebe razpisa na 1,6 milijarde tolarjev, kar pa se zmeraj ne zadošča za upravičene potrebe.

Na podlagi podatkov Ministrstva za varstvo okolja in urejanje prostora, da se je v slovenskih občinah do konca septembra zbralo nekaj več

kot osem milijard tolarjev iz naslova kupnin za prodano stanovanja, je Stanovanjski sklad Republike Slovenije zaprosil občine za sodelovanje.

Predlagali so, da občine iz zbranih sredstev od odkupa stanovanj dodelijo stanovanjska posojila svojim občanom, ki zaradi omejenih finančnih sredstev sklada ne morejo dobiti posojila, so pa visoko razvrščeni v okviru prioritete, usklajenih s stanovanjskim zakonom.

Na Stanovanjskem skladu Republike Slovenije pričakujejo, da bo njihov predlog za sodelovanje naletel na ugoden odziv v občinah, ki so se hitro po sprejemu Stano-

vanskega zakona dejavno vključile v razreševanje stanovanjskih problemov na svojih območjih.

Po predvidevanjih Stanovanjskega sklada Republike Slovenije bi tako lahko zadovoljili povprečno 85 odstotkov vseh potreb po sredstvih pete, najvišje prioritete skupine, 65 odstotkov potreb četrte in 50 odstotkov potrebe tretje prioritete skupine.

V nasprotnem primeru pa bi sklad za samostojno razreševanje vseh upravičenih vlog potreboval še enkrat toliko sredstev, kot jih ima na voljo z vsemi prilivi, ki se bodo vanj stekali v prihodnje. (Obvestilo sklada)

POGOVORI / SVETOVALNA ORGANIZACIJA MCKINSEY V FRANCIJI

»Nič nimam proti, da se delnice delijo«

MATIJA HUDOVERNIK

Na vprašanje, ali je sodobni menedžment znanje prihodnosti ali ne, bi vsaj v razvitem okolju težko odgovorili z ne, kajti sodobna znanja vodenja in upravljanja procesov in proizvodnje so znanja prihodnosti tudi

gato znanje in izkušnje posreduje s predavanji. V Centru za usposabljanje vodilnih delavcev na Brdu pri Kranju, kjer je tudi predsednik medna-

saj ustvari šestdeset odstotkov prometa zunaj Zdrženih držav Amerike. Deluje v tridesetih državah, specializirana je za velika mednarodna podjetja, ker pa se ukvarja s celotnim menedžmentom, svoje znanje ponuja tudi vladam in neprofitnim organizacijam.

McKinsey pa je bolj ali manj uspešno svetovala tudi v Sloveniji. Tako je mariborski TAM večino predlogov, ki so jih pripravili skupaj (-McKinsey namreč svojih nasvetov ne vsiljuje), dobro izvajali in je po Kraljicevem mnenju primer podjetja, v katerem delajo po zahodnem sistemu. Kljub temu, da razmere niso roznate in je objektivnih težav veliko, se stvari premikajo v pravo smer. Naspoten primer pa so Slovenske železarnice, v katerih niso izvedli koncepta, dogovorjenega z McKinseyem.

»Ce nekdo privoli v koncept, potlej pa se ga ne drži, se seveda stvar lahko zaplete, kot se je zgodilo železarnam,« pravi dr. Peter Kraljič. »Slovensko gospodarstvo ima v primerjavi z drugimi vzhodnoevropskimi državami izredno dobro izhodišče. Elan, Gorenje, Iskra so bila imena, ki so tudi zunaj nekaj pomenila.

Nas menedžment je bil bolj usposobljen za delo na zahodnem trgu kot denimo vzhodno-nemški. V vladi bi bilo treba ustvariti trdno jedro - na primer okoli Rigelnika, ki ga izredno cenim. Le tako bi bilo mogoče oblikovati gospodarsko politiko, ki bo omogočila, da bodo naša podjetja kompetitivna z zahodnimi.

Marsikdo je govoril, da so velika podjetja slaba, vendar nam je v resnici potrebna mešanica velikih, srednjih in majhnih podjetij. Če bomo stivali vse samo na drobno gospodarstvo, male trgovce, Slovenija ne bo mogla preživeti. To je brez dvoma utopija.

Dr. Peter Kraljič je tudi sam menedžer, direktor in simbolčen lastnik (delničar) svetovalne organizacije. Iz Nemčije odhaja zdaj na direktorsko mesto McKinseya v Franciji. Ko se bodo tudi v Sloveniji razmere priblizale zahodnoevropskim, bo mogoče prišel domov. In kaj pravi o lastništvu?

»Neodvisno od tega, kdo je lastnik, se morajo ljudje v podjetju obnašati kot lastniki. Lastnik, tudi če je družba, mora usposobiti menedžerje za uspešno vodenje podjetij, menedžerji pa se morajo obnašati, kot da so lastniki.

Tudi na Zahodu imate državna podjetja, ki so dobro vodena (obstajajo pa tudi slabo vodena), a imate tudi zasebna podjetja, ki so slabo vodena. Nič nimam proti, da se delnice delijo; naj ljudje za delo tudi kaj dobijo, a predvsem se moramo zavedati, da nam je potreben kakovosten menedžment, ki zna iz podjetja tudi kaj narediti.

SRBIJA / ŠE EN BANKOVEC

Za dinar je mogoče dobiti vsak dan manj

Uradni devizni tečaj se precej razlikuje od tistih na črnem trgu - Marke so najbolj zanesljiva naložba

BRANISLAV BOSKOV

Novi bankovec za deset tisoč jugoslovanskih dinarjev (YUD) bo prišel v obtok najpozneje 18. decembra, je izjavil guverner NBJ Vuk Ognjanović. S tem je tudi potrdil neuradne novice o novem jugoslovanskem bankovcu. Teško je seveda reči, kakšna bo njegova vrednost, ko bo prišel v roke državljanov, včeraj pa je bilo zanj mogoče kupiti komaj 8,33 nemške marke, katere ulična cena je 1.200 dinarjev. Razpecevalci jo odkupujejo za največ 1050 dinarjev, kar je za 23,529 odstotkov več kot pred tednom dni. Med tednom se je cena marke in ameriškega dolarja oziroma

svicarskega franka spreminjala in najvišji tečaj dosegla prav včeraj. Ameriški dolar so odkupovali po 1550 dinarjev, kar je 19,230 odstotkov dražje kot pred tednom dni, svicarski frank pa se je podražil za 18,279 odstotkov in je vreden 1100 dinarjev.

Uradna tecajna lista je bila bolj umirjena. Srednji tečaj se seveda ni spreminjal in je se naprej 750,00 dinarjev, marka se je podražila za 0,3358 odstotka, svicarski frank pa je celo nekoliko zdrsnil, za 0,530 odstotkov v primerjavi s prejšnjim petkom. Skoraj vsi poznavalci ocenjujejo, da bo tečaj narasčal, zlasti

na črnem trgu. Pričakujejo namreč, da bodo prišle nove količine denarja, se posebej, če se bo izboljšal položaj v bankah, kjer že dalj časa vlada kronično pomanjkanje gotovine. Kot pojasnjuje guverner Ognjanović, pa je cilj spuščanja novega apoenja v obtok prav v tem, da zapolni to pomanjkanje.

Za dogajanja na črni denarni borzi, ni nepomembno, da so kmetje končno prejeli denar za letošnje posevke: ker mu hočejo ohraniti vrednost, ga nemudoma pretrapljajo v devize. Ob nakupih deviz za slabe case Beogradjani omenjajo, da je v Sarajevu hrano mogoče kupiti samo se za devize

LJUBLJANA / GOSPODARSKA ZBORNICA

Odbor Združenja za trgovino ni zadovoljen s položajem te dejavnosti

IRENA PIRMAN

Miran Goslar, predsednik Združenja trgovine, je na seji odbora povedal, da slovenska trgovina zaposluje približno 12 odstotkov vseh delavcev v gospodarstvu in obsega 18- do 20- odstotni delež v družbenem proizvodu. Tako je za industrijo in rudarstvom druga najpomembnejša gospodarska dejavnost. Kljub deklariranim nacelom, daje trgovinsko poslovanje svobodno in enakopravno, država se vedno ohranja dvotimnost notranje in zu-

nanje trgovine - nad prvo bdi Ministrstvo za trgovino, nad drugo pa Ministrstvo za zunanje zadeve. Odprava omejitev pri poslovanju je v zadnjih letih sprožila pravi razcvet nastajanja novih zasebnih podjetij v vseh trgovinskih dejavnostih, največ v trgovini na drobno. Analiza komparativnih prednosti slovenskega gospodarstva bi pokazala, da imajo največ možnosti za hiter razvoj terciarne dejavnosti, zlasti trgovina, turizem, transport in

bančno-finančne dejavnosti. Vendar promet se naprej upada, zato predvideva jo nadaljnje upadanje za tri odstotke. Kljub narasčanju stevila pravnih oseb v trgovini se brezposelnost ne zmanjšuje, promet tudi ni evidentiran, kar pomeni, da trgovina posluje v neenakih pogojih poslovanja. V razpravi so posebej opozorili na dvojno obdavčevanje, ki ni spodbudno, in poudarili pomen oblikovanja partnerstva med zbornico in vlado.

NOVICE

Avstrijska Koroška: več delovnih mest v Rožu

CELOVEC - Koroska tovarna akumulatorjev Jungfer iz Bistrice v Rožu in italijanski koncern Fiamm sta podpisala partnersko pogodbo. Italijanski koncern bo pri proizvodnji akumulatorjev v Bistrici v Rožu udeležen s 70 odstotki. Partnerski sporazum predvideva 25-odstotno povečanje podjetniškega kapitala. To pomeni, da bodo v Bistrici v Rožu na leto izdelali 250.000 akumulatorjev več kot do zdaj. Tako si je tovarna zagotovila najmanj 500 delovnih mest, kar je za gospodarsko sibli Roz zelo pomembno. Koroski deželni glavar je ob podpisu pogodbe za omenjeno gospodarsko kooperacijo dejal, da bi bila lahko zgled sodelovanja v prostoru Alpe-Jadran. (I. L.)

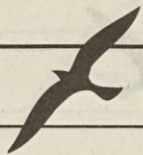
Višji limit na tekočih računih

ZAGREB - Združenje bank in drugih finančnih ustanov, ki delujejo v okviru hrvaške Gospodarske zbornice, je včeraj sprejelo sklep o povečanju limita na tekočih računih, ki bo začel veljati 14. decembra letos. Po novem lahko na Hrvaškem z enim cekom plačujejo zneske do 50.000 hrvaških dinarjev, najmanj pa 2000 HRD. (Hina)

Manjši primanjkljaj v madžarski trgovinski menjavi

BUDIMPESTA - Primanjkljaj v trgovinski menjavi Madžarske je v prvih desetih mesecih letos znašal 433 milijonov ameriških dolarjev, v istem obdobju lani pa kar 1,6 milijarde dolarjev. Madžarsko ministrstvo za finance je sporočilo, da so v tem obdobju izvozili za 8,5 milijarde dolarjev ali kar za 900 milijonov dolarjev več kot v istem lanskem obdobju. Hkrati je Madžarska uvozila za 8,9 milijarde dolarjev blaga, tj. za 300 milijonov dolarjev manj kot v lanskih prvih desetih mesecih. (Hina)

MENJALNIŠKI TEČAJI

11. decembra 1992

menjalnica	Nemška marka (tečaj za 1 DEM)		Avstrijski šiling (tečaj za 1 ATS)		Italijanska lira (tečaj za 100 ITL)	
	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni
A Banka	61,35	61,98	8,55	8,75	6,50	6,93
Akonit no.1	61,20	62,20	8,70	8,85	6,75	7,20
AMTK Plus d.o.o.	61,60	62,10	8,65	8,80	6,70	7,10
Avtohitla Ljubljana*	61,50	62,10	8,69	8,80	6,79	7,08
BTC terminal Sezana*	61,00	62,00	8,55	8,75	6,70	6,92
Banka Vipra, Nova Gorica	61,12	62,04	8,50	8,71	6,50	6,94
Bela vrtnica	61,30	62,40	8,65	8,90	6,80	7,20
Bobr Fuzine	61,60	61,95	8,70	8,85	6,80	7,10
Bobr Trzin	61,60	61,95	8,70	8,85	6,80	7,10
Brdar Koper	61,40	62,15	8,50	8,82	6,73	7,03
Burin Moste*	61,60	62,00	8,70	8,90	6,85	7,15
Burin Center*	61,70	61,95	8,70	8,90	6,85	7,15
Come 2 Us*	61,40	62,20	8,60	8,80	6,80	7,20
Creditanstalt - Nova banka	61,20	61,80	8,65	8,80	6,80	7,10
Dom na trgu	61,71	61,99	8,72	8,79	6,86	7,00
Dom - Kaffe*	61,50	61,80	8,72	8,80	6,85	7,05
Emona Globtour*	61,10	61,95	8,60	8,79	6,70	6,99
Eros Ljubljana*	61,55	61,85	8,70	8,85	6,70	7,07
Eros Kranj*	61,60	62,00	8,70	8,85	6,70	7,07
Euroservis d.o.o. Sezana	61,60	61,95	8,74	8,79	6,89	6,93
Eurokurs international*	60,95	61,95	8,70	8,83	6,75	7,10
Feniks Portoroz*	61,20	62,20	8,50	8,70	6,72	7,02
Fiba d.o.o. Koper	61,55	62,16	8,60	8,82	6,69	6,99
Golfurist	61,10	62,20	8,55	8,81	6,70	7,10
Hida*	61,75	61,90	8,70	8,79	6,85	7,05
Hipotekarna banka Koper*	61,50	62,30	8,60	8,85	6,75	7,15
Hranilno kreditna služba	61,00	62,00	8,62	8,78	6,70	7,07
Ilirika Ilirska Bistrica	61,10	62,25	8,45	8,70	6,72	6,94
Ilirika Slovenj Gradec	61,50	61,90	8,58	8,75	6,60	7,10
Ilirika Postojna	61,35	62,15	8,67	8,76	6,87	6,95
Ilirika Sezana	61,65	61,84	8,74	8,78	6,85	6,93
Invest Škofja Loka	61,50	62,40	8,68	8,86	6,82	7,09
Italdesign Nova Gorica*	61,65	62,40	8,66	8,80	6,75	6,96
Klub Slovenijales	61,60	62,10	8,65	8,80	6,80	7,10
Komercialna banka Triglav d.d.	61,30	62,18	8,60	8,81	6,80	7,00
Komercialna banka N.G. d.d.	61,06	62,50	8,51	8,90	6,58	6,92
Kompas Hertz Celje*	61,60	62,00	8,65	8,80	6,80	7,10
Kompas Hertz Velenje*	61,40	61,80	8,65	8,80	6,80	7,10
Kompas Hertz Idrija*	61,80	62,80	8,65	8,80	6,80	7,10
Kompas Hertz Tolmin*	61,80	62,80	8,65	8,80	6,80	7,10
Kompas Hertz Novo Mesto*	61,80	62,20	8,65	8,80	6,80	7,10
Kompas Hertz Krško*	61,60	62,20	8,65	8,80	6,80	7,10
Kompas Hertz Bled*	61,60	62,10	8,65	8,80	6,80	7,10
Kompas Holidays*	61,50	62,00	8,70	8,80	6,78	7,05
Kompas Fintrade*	61,20	61,89	8,62	8,82	6,80	7,09
Kreditna banka Maribor d.d.*	61,00	62,10	8,63	8,78	6,60	7,20
Libertas*	61,55	62,00	8,62	8,78	6,65	7,00
Ljubljanska banka	60,70	62,00	8,58	8,81	6,74	7,00
LB Banka Zasavje Trbovlje	60,95	61,80	8,66	8,78	6,80	7,15
LB Dolenjska banka Novo Mesto	61,00	62,10	8,65	8,80	6,90	7,15
LB Splošna banka Celje	61,30	62,00	8,68	8,80	6,84	7,05
LB Splošna banka Koper*	61,04	62,26	8,44	8,69	6,69	6,92
MA	61,60	62,10	8,55	8,85	6,80	7,10
Media*	61,60	61,95	8,70	8,80	6,80	7,05
Mercator Turist	61,50	62,20	8,60	8,82	6,73	7,07
O.M.D.B.*	61,60	62,00	8,65	8,85	6,70	7,10
Petrol*	61,70	61,90	8,65	8,80	6,60	7,05
Pionir Avtohitla Novo Mesto	60,70	61,90	8,77	8,79	6,60	7,05
Posilna banka Slovenije*	61,05	62,10	8,40	8,74	6,40	6,95
Probanka Maribor	61,00	62,00	8,65	8,77	6,90	7,10
Publikum Ljubljana	61,55	61,85	8,70	8,82	6,80	7,00
Publikum Celje	61,50	61,94	8,65	8,79	6,75	7,04
Publikum Dobova	61,50	62,40	8,52	8,90	6,80	7,05
Publikum Kranj	61,55	62,05	8,65	8,81	6,75	6,99
Publikum Krško	61,50	62,40	8,52	8,90	6,80	7,05
Publikum Maribor	61,45	62,09	8,60	8,79	6,60	7,15
Publikum Metlika	61,50	62,20	8,50	8,70	6,75	7,00
Publikum Mozirje	61,50	62,19	8,55	8,85	6,90	7,20
Publikum Novo Mesto	61,40	62,10	8,55	8,80	6,80	7,10
Publikum Piran	61,20	62,10	8,45	8,65	6,73	6,90
Publikum Sentilj	61,45	62,09	8,60	8,79	6,60	6,99
Publikum Sentjur pri Celju	61,65	62,10	8,65	8,80	6,85	7,19
Publikum Trebnje	61,30	62,50	8,55	8,85	6,85	7,19
Publikum Zalec	61,55	62,05	8,65	8,79	6,75	6,95
Publikum Sevnica	61,50	62,50	8,55	8,85	6,85	7,19
Roja	61,70	62,00	8,72	8,80	6,85	7,00
Simotisk*	61,50	62,00	8,65	8,80	6,80	7,10
SKB banka d.d. Ljubljana	61,70	61,88	8,77	8,79	6,86	7,01
Sonce	61,50	61,98	8,70	8,80	6,80	7,00
Slovenijaturist Ljubljana	61,60	61,90	8,68	8,76	6,70	6,90
St. hranilnica in posojilnica	61,40	62,10	8,65	8,80	6,70	7,00
Slovenska investicijska banka	61,50	62,10	8,45	8,80	6,80	7,05
SZKB	61,00	62,00	8,62	8,78	6,70	7,07
Štajerska banka obrti in podj.	61,40	62,00	8,60	8,75	6,80	7,10
Tartarus Postojna	61,22	62,07	8,46	8,67	6,73	6,91
Tentours Domzale	61,55	62,05	8,65	8,82	6,65	7,00
Tourist service Portoroz	61,40	62,20	8,53	8,72	6,75	7,08
Tori*	61,60	62,00	8,70	8,85	6,60	7,20
Tricas*	61,50	62,00	8,70	8,85	6,70	7,10
Upimo	61,60	61,85	8,71	8,79	6,90	7,00
Valuta*	61,60	62,10	8,65	8,85	6,70	7,13
Wolf	61,40	61,70	8,65	8,80	6,85	7,05

Tečaj velja danes: *

MENJALNICA HIDA

Pokrita trznica Ljubljana

MENJAMO TUDI LIRE, DOLARJE, FRANKKE, KRONE, FUNTE, IN GULDNE
VEDNO NA ZALOGI TUDI HRVAŠKI DINARJI

Delovni čas: 7.00 do 19.00 Tel.: 061/126-111, 127-273

BANKA SLOVENIJE

Tečajna lista št. 242 z dne 11. decembra 1992 — Tečaji veljajo od 12.12.1992 od 00.00 ure dalje

država	šifra	valuta	enota	ZA DEVIZE		
				nakupni	srednji	prodajni
Avstralija	036	avstr. dolar	1	66,0986	66,2975	66,4964
Avstrija	040	šiling	100	861,3357	863,9275	866,5193
Belgija	056	frank	100	294,3437	295,2294	296,1151
Kanada	124	dolar	1	75,2027	75,4333	75,6595
Danska	208	krona	100	1555,3494	1560,0295	1564,7096
Finska	246	marka	100	1867,7525	1873,3726	1878,9924
Francija	250	frank	100	1773,2135	1778,5491	1783,8847
Nemčija	280	marka	100	6060,1964	6078,4317	6096,6670
Grčija	300	drahma	100	—	45,9226	46,0604
Irska	372	funt	1	—	159,4373	159,9156
Italija	380	lira	100	6,8298	6,8504	6,8710
Rep. Hrvaška	385	hrv. dinar	100	—	14,0000	—
Japonska	392	jen	100	77,3584	77,5912	77,8240
Nizozemska	528	gulden	100	5386,3026	5402,5101	5418,2176
Norveška	578	krona	100	1396,2696	1400,4707	1404,6721
Portugalska	620	escudo	100	67,4499	67,6529	67,8559
Švedska	752	krona	100	1403,5415	1407,7648	1411,9881
Švica	756	frank	100	6790,4501	6810,8827	6831,3153
Velika Britanija	826	funt sterling	1	148,4748	148,9216	149,3684
ZDA	840	dolar	1	95,6905	95,9784	96,2663
Evropska Skupnost	955	ECU	1	118,6890	119,0461	119,4032
Španija	995	peseta	100	84,7822	85,0373	85,2924

Opomba: Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.

Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov
Banke Slovenije na dan 12.DECEMBRA 1992

št. dni do zapadlosti	veljavni srednji tečaj BS za 1 DEM	cena za vpis v % od nominalne vrednosti (tečaj)			tekoča nominalna vrednost za APOEN (v SIT)			
		(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj	APOEN	(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 15.MARCA. 1993:					1,000,000	572,686	596,072	1,168,758
93	60,7843	114,5372%	119,2144%	116,8758%	100,000	57,269	59,607	116,876

Blagajniške zapise izplačujejo banke. Znesek izplačila dvodelnih blagajniških zapisov 12. 12.1992: apoen 100.000: tolarski del 58,729 SIT, devizni del 1.000 DEM; apoen 1.000.000: tolarski del 587,287 SIT, devizni del 10.000 DEM

MENJALNI TEČAJ ZA HRD

11. DECEMBRA 1992		v SIT za 100 HRD	
menjalnica		nakupni	prodajni
A banka		9,70	13,70
Banka Zasavje		13,00	19,00
Bela vrtnica		10,00	15,00
Hida*		10,00	14,50
Hipotekarna banka Koper*		12,00	18,00
Ilirika Ilirska Bistrica		12,50	16,50
Ilirika Sezana		12,50	16,50
Invest		10,00	17,00
Sonce		12,00	15,00
Tori*		12,00	18,00
Upimo		13,50	16,50

Tečaj velja danes: *

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

11. DECEMBRA 1992		v LIRAH	
valuta		nakupni	prodajni
ameriški dolar		1385,00	1425,00
nemška marka		880,00	893,00
francoski frank		257,00	262,50
holandski gulden		780,00	795,00
belgijski frank		42,00	43,35
funt sterling		2160,00	2200,00
irski sterling		2300,00	2350,00
danska krona		224,00	230,00
grška dramma		6,00	6,85
kanadski dolar		1085,00	1115,00
japonski jen		11,00	11,35
švicarski frank		982,00	1000,00
avstrijski šiling		124,50	127,50
norveška krona		211,50	218,50
švedska krona		200,00	208,00
portugalski escudo		9,00	10,00
španska peseta		11,75	12,40
avstralski dolar		930,00	980,00
madžarski florint		11,00	15,50
slovenski tolar		14,00	14,50
hrvaški dinar		1,20	2,00

TEČAJ TOLARJA V TUJINI

11. DECEMBRA 1992			
država	banka	nakupni	prodajni
Avstrija	Posojilnica Pilberk	10,00	11,00
Avstrija	Posojilnica Železna Kapla	10,70	11,70
Avstrija	Posojilnica Borovlje	10,50	12,00
Avstrija	Posojilnica Šentjakob	10,70	11,70
Avstrija	Posojilnica Ločilo	11,00	12,00
Italija	Kmečka banka Gorica	14,00	14,70
Italija	Tržaška kreditna banka	14,00	14,50
Hrvaška	Privredna banka Zagreb	6,10	7,00

DEVIZNI TRG BEOGRAD

11. DECEMBRA 1992			ZA DEVIZE		
država	valuta	enota	nakupni	srednji	prodajni
Avstrija	šiling	100	6749,2402	6769,5488	6782,8574
Francija	frank	100	13897,3759	13939,1935	13981,0111
Nemčija	marka	100	47385,8249	47529,4101	47670,9953
Italija	lira	100	53,6020	53,7633	53,9246
Šveica	frank	100	52863,0836	53022,1500	53181,2165
ZDA	dolar	1	747,7500	750,0000	754,2500
V.Britanija	funt	1	1162,0000	1165,4970	1168,9936

opombe: Povzeto po Reuterju.

NOVICE

V Somalijo prihajajo okrepitev

WASHINGTON, MOGADIS - Ameriške sile bodo v Somaliji vzpostavile še en zračni koridor severno od Mogadisa, prek katerega naj bi prispele okrepitev k enotam marincev, napovedujejo pa tudi okrepitev kopenskih enot. Admirala Cramer je izjavil, da so se razmere južno od somalskega glavnega mesta zaradi spopadov in ropanja precej zaostrele. V petek sta se prvič po letu dni medsebojnih spopadov sestala poveljnika sprtnih strani v Somaliji Ali Mahdi Mohamed in Mohamed Farah Aideed. Ameriško veleposlanstvo v Mogadišu, v katerem sta se sestala, so varovali ameriški marinci. Z domaćini, ki so skušali preprečiti ropanje konvojov s hrano, se je v petek spopadla francoska tajska legija, ki je prav tako nameščena v Somaliji. Ubili so dva Somalca, sedem pa so jih ranili. (Reuters, AFP, Hina)

Odstop japonske vlade

TOKIO - Japonska vlada je v petek kolektivno odstopila, da bi ministrskemu predsedniku Kiiciju Mijazawu onemogočila sestavo nove vlade, sporočajo japonski uradni viri. Takoj po seji vlade je odstopilo 19 od 20 ministrov. Minister za kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo Tanabu pa je odstopil takoj po vrnitvi s turneje po ZDA. Japonski premier Mijazawa je že imenoval nekaj novih ministrov. Svojegega bližnjega sodelavca Josira Hajasija je imenoval za finančnega ministra, novi minister za zunanjo trgovino in industrijo je postal Josiro Mori, namestnik premiera in zunanji minister Micio Watanabe pa je svoj položaj obdržal. Mijazawa mora imenovati še tri nove voditelje vladajoče Liberalno-demokratske stranke, predvsem generalnega sekretarja. (AFP, Hina)

VS o posredovanju v Mozambiku

NEW YORK - Varnostni svet Združenih narodov je v četrtek zvečer za zaprtimi vrati razpravljal o možnosti, da bi pripadnike modrih celad poslali v Mozambik. Generalni sekretar ZN Butrus Gali je predlagal, da bi v to državo poslali približno 7.500 vojakov, o resoluciji pa naj bi glasovali v ponedeljek. Naloga mirovnih sil v Mozambiku, kjer že 14 let divja državljanska vojna, že nekaj let pa jih pesti huda suša, naj bi bila razoroževanje različnih enot in pripadnikov uporniškega gibanja Renamo, oskrba prebivalcev, zavarovanje transportnih koridorjev in priprava volitev. (STA, DPA)

Letos v svetu ubili 82 novinarjev

WASHINGTON - Letos je bilo med opravljanjem svojega dela na svetu ubitih 82 novinarjev, od tega kar 27 v nekdanji Jugoslaviji, je sporočila ameriška organizacija za zaščito svobode izražanja Hiss svobode. Predstavnik te organizacije Sussman je povedal, da je to največje število, odkar so začeli voditi statistiko leta 1934. Poleg nekdanje Jugoslavije so med državami, kjer je bilo ubitih največ novinarjev, še Turčija, kjer je bilo ubitih 12 novinarjev. V Peruu pa so večino od 10 novinarjev ubili gverilci. Organizacija navaja še podatke, da je bilo letos 56 novinarjev ranjenih, 199 so jih pretepli, 69 grozili s smrtjo, 88 pa so zasegli posnetke ali članke. (STA, AFP)

Zapomniki iz Manjače odpotovali na Nizozemsko

ZAGREB - Sestnajst zapornikov iz taborišča Manjače, ki so bili začasno nameščeni v Karlovcu, je v petek s svojimi družinami odpotovalo na Nizozemsko, so sporočili s sedeža Visokega komisariata ZN za begunce v Zagrebu. Isti vir se sporoča, da bo v soboto okoli sto nekdanjih zapornikov s svojimi družinami odpotovalo na Norveško. (STA, Hina)

Ponovno humanitarni zračni most v Sarajevo

ZAGREB, ZENEVA - Predstavniki treh sprtnih strani v BiH so v četrtek v Zenevi visoki komisarki ZN za begunce Sadako Ogati predali pismena zagotovila, da ne bodo streljali na letala s humanitarno pomočjo. Kljub temu letala pred torkom ne bodo poletela, so sporočili iz Zagreba. Države, ki skrbijo za zračni most, pa že proučujejo zagotovila za varne polete. Sadako Ogata se je s predstavniki sprtnih strani pogovarjala tudi o možnosti kopenskih humanitarnih kovonjev in o možnosti trajnega premirja. (-STA, Hina, DPA)

ZN bodo v Makedonijo poslali vojaške opazovalce

NEW YORK - Varnostni svet ZN je v petek odločil o namestitvi vojaških opazovalcev v Makedoniji. Generalni sekretar Butros Gali je predlagal, naj v Makedonijo pošljejo okoli 700 vojakov. Namestili naj bi jih na obmejna področja s Srbijo in Albanijo. V Makedonijo naj bi šli tisti vojniki, ki so zdaj na Hrvaškem in v Bosni in Hercegovini. (STA, DPA)

Nato o vojaškem posredovanju v nekdanji Jugoslaviji

BONN - Generalni sekretar zveze Nato Manfred Woerner je v petek izjavil, da severnoatlantska vojaška zveza razmislija o možnosti vojaškega posredovanja v nekdanji Jugoslaviji, s čimer naj bi ugodila morebitnim zahtevam ZN v zvezi z reševanjem krize na Balkanu. V izjavi za medije je Woerner se dodal, da je Nato okreplil sodelovanje z Albanijo z namenom, da bi preprečil širitev spopadov na Kosovu. (STA, Hina)

Čurkin opozarja ZRJ, naj preneha z vojno

BEOGRAD - Na obisk v ZRJ je v petek prišel namestnik ruskega zunanjega ministra Vitalij Curkin. Sestal se je z Dobrico Čosićem, Milanom Panoćem, Slobodanom Miloševićem in jugoslovanskim zunanjim ministrom Ilijem Djukićem. Na tiskovni konferenci je novinarjem posredno povedal, naj Beograd preneha z vojno politiko, saj je za to že skrajni čas. Curkin je svojim sogovornikom dal vedeti, da ima ZRJ samo dve možnosti: konfrontacijo z mednarodno skupnostjo ali pa mir. Curkin je se dodal, da je od razvoja dogodkov v BiH odvisna ekonomska deblokada ZRJ. Druga možnost je vojaški poseg v BiH. (D. P.)

RUSIJA / PO SPOPADU NA KONGRESU POSLANCEV

Preobrat namesto prevrata

Ruski kongres poslancev in predsednik Jelcin morata poiskati kompromis

ALEKSANDER S. TEREHIN

MOSKVA - Spopad med kongresom ljudskih poslancev Rusije in predsednikom Jelcinom se mora končati s kompromisom, morda gniličim, pa vendar. Posledice soočenja so usodnejše od nečimnosti politikov. Dan po »vojni napovedi« staja najvišja centra politične moči v državi že podpisala »pakt o nenapadanju« in državljane pozvala k miru. Začenja se nov krog zakulisnih pogajanj za izhod iz ustavne krize.

Pretanjen politični instinkt, ki ga tradicionalno pripisujejo predsedniku Borisu Jelcinu, je zlata vreden, vendar samo do trenutka, ko se začenja spreminjati v improvizacijo. Deset dni kongresnih vzponov in padcev

med drugim dokazuje, da se predsednik in njegov aparat na kongres nista dobro pripravila. S takšno partijsko sestavo je kongres povsem mogoče podcenjevati in zanicevati. Toda 104. člen ustave Ruske federacije določa, da je kongres ljudskih poslancev najvišje telo oblasti v državi. Boris Jelcin pravi, da je delo s takšnim kongresom preprosto nemogoče in zato državljane prosi, naj se na referendumu odločijo, ali so na strani predsednika ali kongresa. Zlasti Boris Jelcin pa bi se moral zavedati, da ga je nekot prav ta kongres postavil za predsednika vrhovnega sovjeta, kar mu je pravzaprav odprlo politično-državni maneverski prostor, da je kongres potrdil

institut predsednika v Rusiji in da mu je konec koncev prav ta kongres lani dal tudi razširjena polnomocja »razsvetljenega monarha«.

Se na kraj pameti nam ne pade, da bi zagovarjali kongres, kaj šele njegova duharmna zasedanja. Dokler pa velja ruska ustava, če se tako luknjasta, je z njo pač pac potrebno računati. Lahko se predajamo utopičnemu romantizmu, da je po analogiji najprimernejša samorazpustitev kongresa ljudskih poslancev po zgledu nekdanjega zveznega (sovjetskega) kongresa.

Izhod iz ustavno-politične krize je v predčasnih parlamentarnih in predsedniških volitvah in v novi ustavi. Toda to je nemogoče na vrat na nos.

Mahanje z referendumom in sklicevanje na narodovo voljo je sicer privlačen spektakel. Toda, kaj če tudi opozicija začne zbirati potrebne podpise državljanov za referendum o likvidaciji instituta predsednika. Sodeč po razpoloženju javnosti, število potrebnih glasov sploh ni vprašljivo. Rezultat referendumov bo globoko razkral javnost na zgodovinsko tragico delitev »nasi in sovažniki«. To je pomembnejša plat referendumske medalje. Druga pa opozarja, da Jelcin na januarskem referendumu ne more računati na več kot tretjino glasov.

Jelcinovi pristasi pred Kremljem (Telefoto : FaH)

ZDA / PRVA IMENOVANJA

Imena Clintonove vlade, ki obljublja...

Strokovnjaki novega predsednika še naprej opozarjajo na rušilno moč velikega primanjkljaja

BARBARA KRAMZAR

Bill Clinton je mlad in sarmanten človek, a za ameriškega predsednika so ga izvolili samo zato, ker je v predvolilni kampanji obljubljal oživitve za dve leti optekajočega se gospodarstva. Zato ni presenetljivo, da je v četrtek v Little Rocku med prvimi vladnimi imenovanji predstavil gospodarske klane svoje prihodnje administracije. Tisti, ki so Clintonu že vse od novembrske zmage delili nasvete, kako naj ob razkosnih predvolilnih obljubah vseeno ohrani delček gospodarstva zdravja, bodo najbrž zadovoljni vsaj z nekaterimi imenovanji. Teksačan Lloyd Bentsen, ki je do zdaj predsedoval finančnemu komiteju ameriškega senata in bo po januarju Clintonov finančni minister, je znan zagovornik svobodnega trga, ki naj poslovnežem omogoči čim večje dobičke.

Odprte delovnega mesta direktorja državnega proračuna, ki bo enakovredno finančnemu ministru, bo najbrž zbudilo več očitkov o keynesijanstvu. Ker naj bi imel Kalifornijec Leon Panetta, ki se je s proračunom ukvarjal že v predstavniškem domu, sestavljen dolgi spisek gospodarsko malce staromodnih in predvsem dragih projektov, bo najbrž Clintona ostro kritizirala tista polovica ameriških ekonomistov, ki brez prepolovitev velikankega proračunskega primanjkljaja ne vidi prihodnosti za Združene države, pa naj bodo naložbe novega direktorja proračuna se tako premisljene. Zato pa je med ameriški-mi poslovneži bolj splošnovana Panettova namestnica, profesorica z virginjske univerze Alice Rivlin.

Najbolj zanimiv človek nove administracije pa je predsednik prav tako no-

vega sveta za nacionalno gospodarstvo, ki si ga je Clinton v casih gospodarske krize zamislil kot nekakšnega dvojčka svetu za nacionalno varnost. Dosedanji sopredsednik investicijske banke Goldman Sachs Robert Rubin je v ameriških gospodarskih in denarnih krogih zelo spoštovan.

Ameriški predsednik Bill Clinton je torej premisljeno imenoval svojo skupino sodelavcev za gospodarstvo, manjka samo še odgovorni za zunanjo trgovino, ki bo moral nadomestiti odlično Bushovo pogajalko Carlo Hills. Kljub presenetljivemu okrevanju in rasti ameriškega gospodarstva v zadnjih treh mesecih bi Clinton nedvomno potreboval kompetentne gospodarske nasvete, saj strokovnjaki ne pričakujejo boljših časov vse do tlej, dokler se vse svetovno gospodarstvo ne bo izvilo iz recesije.

Clinton s finančnim ministrom Bentsenom in direktorjem proračuna Panetto

VELIKA BRITANIJA / EVROPSKI VRH

Evropski predsedniki v kraljevskem gradu

Srečanje v Edinburghu stane skoraj 7 milijonov funtov

ALJA KOSAK

lijo samostojnost ali pa vsaj lasten parlament.

V Edinburghu, nedvomno arhitektonsko enem najlepših mest v Veliki Britaniji, sicer napeto pričakujejo, kaj bo prinesel evropski vrh, a tisti, ki se trudijo za promocijo mesta, se obenem bojujejo, da bo ime njihove prestolnice zgodovinsko znamenovano z morebitnim neuspehom.

Voditelji 12 evropskih držav pa ne bodo zasedali v znamenitem edinburghskem gradu, ker ni

dovolj prostoren, glavni vhod pa je preozek, da bi lahko zagotovili varnost državljanov. Zato so se odločili, da bo konferenca v kraljevski palači Holyrood iz 16. stoletja, ki je obenem tudi ena od uradnih rezidenc kraljice Elizabete II. V Londonu poročajo, da je kraljica rezidenco le stezka prepustila organizatorjem, kajti novo konferenco središče v Edinburghu bo dograjeno sele leta 1995.

Palaca Holyrood je

Kraljevski dvorec Holyrood nad Edinburghom (Telefoto Reuter)

MODRI TRAMVAJ

Otožna vožnja v dunajskem tramvaju

BRANKO ŠOEMEN

Intimno razsvetljeni tramvaj je drsel skozi decembrsko dunajsko noč. Dezevne kaplje so polzele po steklu in zategnil sem si črni plašč, se pogreznil vase. Ceprav sem bil na Dunaju gost znanega arhitekta, sem se počutil prekleto osamljen, neboljen... Popoldne sem izvedel, da je umrl Feri Zerdin, rojen v prekmurskih Zizkih tako kot moja mama, ujeci, bratranci, sestrice in panonsko domotožje. Bila sva bratranca v drugem kolenu, po dusi in peresu pa več kot prijatelja, več kot rodbina.

V šestdesetih letih sva delala pri Mladini - pred tem je bil Feri sezonski delavec v Nemčiji, od koder se je najprej pripeljal na dvestopetdesetkubicnem motorju BMW, naslednje leto v starem mercedesu, a ga je kmalu prodal in potem postal poleti v Portorožu, jeseni pa v Ljubljani honorarni prometni milnik.

Bil je neskončno duhovit in sarmanten, svetloas in kar naprej nasmejan zeleni kar na nepozabnem akademskem plesu z brucovanjem v Lendavi leta 1960, eden od treh urednikov zgodovinskega, zaplenjenega studentskega glasila Bruc (izšel leta 1963 na brucovanju prekmurskih študentov v Radenci) in poleg Rudija Ringbauerja in mene tretji obtoženi za pisma iz vojske s postnim zlogom Kumanovo in z retoričnim vprašanjem: Zakaj sem

ranju, nesrečam in smrti... Kolikokrat me je Feri med hojo prijel čez rame ter me med smehom vprašal: »A rejsan?« Ali res? ...Dragi moj Feri, si rejsan odiseo... Za sigdar, za vselej?!

Osvetljeni tramvaj se je ustavil. S prijateljem sva izstopila in odprla dežnika. Pridružil se nama je Dunajčan, ki nama je začel govoriti o razmerah v podjetju. Med drugim je zaposlil hrvaška zakonca. Oba sta pobegnila iz Vukovarja: ona je zdaj perica, on popravlja avtomobile in stroje v podjetju. Pred dnevi so prišli k lastniku gradbenega podjetja trije Srbi in zahtevali, da odpusti Hrvata, drugače ga bodo vrgli z gradbenega odra. Avstrijski podjetnik je že nekaj dni ves iz sebe. Sovrstvo se je kot rja zagrizlo tudi v mirno dunajsko življenje in kot vidne kraste prekrilo blišč vsakdanjega avstrijskega standarda. Kdo ve, ali se Dunajčani in drugi Evropejci zavedajo, da sta jih napadli dve boleznici: erotični aids in primitivni Balkan... Najbrž bodo za prvo bolezen kmalu nasli zdravilo, za drugo pa ga se dolgo ne bo, kajti ta bolezen se ne prenaša z dotikom, marveč z geni in miselnostjo - razlagam dunajskima prijateljema, ki me gledata kot samozvanega preroka v blodnjaku političnega trenutka in me sprašujeta kot Feri: Ali res? Ist es Wahr?

MAKEDONIJA / GRŠKI NACIONALISTI SEVERNI SOSEDI ŽE NAPOVEDUJEJO VOJNO

Med socialno krizo in vojaškimi grožnjami

Skrajneži kritizirajo spravljivost kot izdajo nacionalnih interesov

SKOPJE - Zadnja dnevna seja makedonskega parlamenta, na kateri je Kiro Gligorov poslanec obvestil o pogovori, ki jih je imel s predstavnik ES o priznanju makedonske države, bi se lahko končala veliko bolj dramatično.

Medtem ko so se izza govorniškega pulta vsule obtožbe na račun makedonske diplomacije in predsednikove mednarodne dejavnosti, se je pred stavbo sobranja »samoinicijativno« zbrala manjša skupina škopskih studentov, ki je odločno zavrnila možnost kakršnekoli spremembe imena republike Makedonije, tudi taksne, kjer naj bi ji bilo za zunanjo rabo v oklepaju dodano ime glavnega mesta.

Medtem ko so parlamentarji makedonskega nacionalnega bloka (VMRO-DPMNE, VMRO-DP in nekaj neodvisnih poslancev) ocenjevali predsednikove informacije kot izdajo nacionalnih interesov, kot »zadnji dokaz kapitulantstva pred grškimi in evropskimi izsiljevanji«, čes »da do priznanja ne bo prišlo vse dotlej, dokler ima Makedonija komunistično vodstvo« in da predsednik Gligorov in minister za zunanje zadeve Denko Maleski hoteta Makedonijo priključiti Jugoslaviji, so

pred parlamentom studentje vzklikali parole: »Čista Makedonija«, »Vsi Makedonci v eni državi«, »Grki - cigani«. Razpoloženje, ki ga je poznamo iz časov »dogajanja naroda«.

Spopad Makedoncev in Albancev na ozemlju mednarodno nepriznane države bi tako kot začetek srbsko-albanskega spopada na Kosovu pomenil tudi vmesavanje predvsem Albanije in Srbije v novo balkansko vojno.

Ceprav bi se spopadi začeli v zahodni Makedoniji ali na Kosovu, bi Albanci iz zahodne Makedonije in Albanci s Kosova odkrito stopili na stran svojih, saj bi Albanija, kot je večkrat odločno izjavil njen predsednik Sali Berisha, odkrito pomagala Albancem v nesreči.

V obeh primerih pomeni to tudi vpletanje Srbije, ki bi ali posegla na Kosovu ali pa v zahodno Makedonijo. Seveda bi Makedoncem na pomoč priskočili Bolgari, ogroženim Muslimanom pa mogoče Turčija.

Analize zahodnih medijev se ravna po trditvi, da bo, če bi bila Makedonija v Edinburghu priznana, Grčija najprej blokirala severno mejo

in tja napotila 35.000 vojakov.

V teh dneh so iz Grčije prihajala tudi sporočila z raznih srečanj, odkoder so na Skopje naslavljali tudi prave pozive na vojno.

Pojavile so se tudi novice, da tudi Albanija kopici enote na meji z Makedonijo.

Govorice je sicer zanimal nacelnik makedonskega generalstaba Mitre Arsovski, ki je najprej zatrdil, da na grsko-makedonski meji niso opazili kakšnih okrepitev grških enot, ampak samo njihove premike, in da ni znamenj kopičenja vojaških enot na albanski strani.

Moznosti vojne v Makedoniji ne izključuje niti predsednik Gligorov. Sicer pa je odločitev Varnostnega sveta Združenih narodov, da približno 800 pripadnikov modrih celad napoti v Makedonijo, že sama na sebi dovolj zgovorna. Kazne namrec, da se Zahod resno boji možnosti izbruha spopadov tudi na tem delu nekdanje Jugoslavije.

Spopad tokrat ne bi potekal med Makedonci in Albanci, ampak bi do njega prišlo med makedonsko oblastjo in »spontano« organizirani-

mi makedonskimi nacionalnimi strankami in njihovimi privrženici, ki bi »izdajalsko« oblast zrušili po že dobro znanem populističnem receptu.

V teh burnih dneh pa so se v Makedoniji dogajale tudi tako neverjetne stvari, kot je srečanje vodje VMRO-DPMNE Georgijevskega in vodje srbske Narodne stranke Milana Paroskega v Skopju (prvi je znan po protisrbskem stališču, drugi pa Makedonijo obravnava kot južno Srbijo).

Ceprav je bila Bolgarija prva država, ki je priznala makedonsko neo-

dvisnost, Makedonci pri popisu, ki so ga opravili ta teden v Bolgariji, niso bili navedeni kot narodnost. Albanski parlamentarji so podprli Gligorova v parlamentu, niso pa prezrli njihovega obiska v Tirani ter pogorov s predsednikom Berisem, v katerih je Beriša podprl makedonsko državo.

Potemtakem je v Makedoniji vse novo, lahko pa obveljajo tudi stare opcije. V zraku so vse možnosti in dobesedno vse se lahko tudi zgodi. Edino zanesljivo pa je, da brez priznanja Evropske skupnosti tukaj ni nobene možnosti za ohranitev miru.

PRISTINA - Pred kratkim je prišlo na Kosovu do dveh incidentov, v katerih je bil ubit en Albanc, drugi pa težko ranjen.

Kmeta Ragipa Abitija, ki se je pripeljal z vozom in konjem v Vucitrn, kjer je »s sekuro napadel policijsko patrolo«, kot poročajo srbski uradni viri, so preresetali z avtomatskim orožjem nedaleč od nove vucitrnske kasarne. Pri tem je cudno, kako je clovek, ki so ga pred tem menda skušali onesposobiti »z opozorilnimi strelji v noge«, se imel moč napasti srbske policiste.

Naslednjega dne je bil v blizini Pristine težko ranjen Besim Shala iz

okolice Lipljanov, ki je »hotel ukrasti nafto« iz skladišča na letališču, vojaški strazarji pa so vanj streljali. Tudi po operaciji je Shala se vedno v smrtni nevarnosti.

Vsi ti dogodki so pretresli albanske državljane. Gre za tretji umor in drugega ranjenca med Albanci, odkar so uradno razglasili volitve v Srbijo.

Ali gre zgolj za brskanje po odprti rani »južne fronte« ali pa je to del Milosevičeve predvolilne kampanje, bo pokazal čas. Zdi pa se, da je časa malo. Povsem jasno je, da uradna srbska politika se bolj trdno zateguje obroč okoli Kosova.

Ponoči je bilo slisati tudi na poveljstvu pristinskega garnizona tako imenovane jugoslovanske vojske v središču mesta strele, likvidiran pa naj bi bil neki Albanc. Neuradno se je izvedelo, da je incident zrežirala vojska zato, da bi lahko nekaj oseb priprla.

V Pristini so se sicer nadaljevali pogovori o solstvu, ki so potekali med albanskimi, srbskimi in »zvezničmi« prestavniki. Na sestanku je bil navzoč tudi predsednik skupine za Kosovo pri zenevski konferenci amabasador Gert Arens.

Kot se je izvedelo, so

pogovori obstali na mrtvi točki, ker Albanci niso hoteli pristati na vsiljene srbske ucne nacрте, srbska stran pa tudi ni hotela popustiti v znanih zahtevah po uveljavljanju takega ucnega programa, kot ga predpisuje uradni Beograd.

To pomeni, da bi se albanska vecina na Kosovu morala uciti, da je njihova domovina pradomovina Srbov, zgodovine svojega naroda pa po teh načrtih sploh ne bi smeli poznati, saj je »uradno« ni.

Včeraj je Kosovo obiskal tudi francoski minister, ki se posebej posveča vprašanjem beguncev, Bernard Couchner.

Omenjeni dogodki govorijo v prid tistim ugibanjem, ki napovedujejo skorajšnje odprtje tako imenovane južne srbske fronte.

Miloseviču in njegovim pristasem bi očitno ustrezalo, če bi Albanci po dolgih letih sistematičnega zatiranja končno izgubili živce in prisluhnili tistim med svojimi politiki, ki že dalj časa opozarjajo, da je miroljubna, tako rekoč gandhijevska politika vodilne Demokratske stranke Ibrahim Rugove, Albanec doslej prinasala le trpljenje.

Bojijo se, da bi taka politika na koncu pripeljala do uresnitve srbskih nacrtov o delitvi Kosova med Srbijo in Albanijo, pri čemer bi bogatejši severni del (rude, obdelovalna zemlja) pripadel Srbiji, gorati južni del pa Albaniji.

Tako delitev bi seveda spremljalo tudi obsežno preseljevanje nesrbskega življa proti jugu.

Po Kosovu se vsak dan sprehaja zloglasni Zeljko Raznjatović Arkan, tokrat menda kot kandidat za poslanca skupine srbskih državljancev s Kosova, čeprav to vedno počne obdan s svojim potujočim gledališčem, ki ga sestavlja trideset oboroženih varuhov.

Vsemu temu je treba dodati še sirs mednarodni kontekst. Včeraj se je oglašil Butros Gali, ki je napovedal prihod 700 vojaških in policijskih opazovalcev Združenih narodov, ki bodo verjetno razporejeni v skladu s prejšnjimi zahtevami na meji med Makedonijo, Kosovom in Srbijo.

Albanski viri zatrjujejo, da v New Yorku že na glas govorijo, da je tak prihod opazovalcev predviden tudi za Kosovo, ki ga za zdaj obravnavajo se skupaj z delom Makedonije kot enoten geografski klin v primeru morebitne razsiritve spopadov.

SARAJEVČANI SO KRIVI, KER SE NOČEJO VDATI

Civilisti, žrtve bolnih politikov

Padec Sarajeva Srbom ne bi koristil, deblokada pa ne diši Hrvatom

NIJAZ HAMZA

Sarajevo je se en, ceprav skrajno morbiden dokaz, da je vojna le nadaljevanje politike z drugacnimi sredstvi. Bosanska prestolnica je bila vojaško blokirana osem mesecev, dejansko pa vec kot dve leti, oziroma od takrat, ko je bila vzpostavljena nena- ravna koalicijska tih tako imenovanih nacionalnih strank. Takrat se je začelo trganje bosansko-hercegovskega tkiva, blokada Sarajeva kot glavnega mesta in enega simbolov bosanske državnosti pa naj bi bila najboljšje sredstvo za doseganje končnega cilja.

Predstavniki Srbov so delitev Sarajeva predlagali kot začetek delitve Bosne, z njegovim obleganjem pa so hoteli onesposobiti osrednjo oblast, hkrati pa na ostanku ozemlja spodbuditi vzpostavljane treh nacionalnih držav.

Tudi najbolj vplivnim predstavnikom bosansko-hercegovskih Hrvatov ni bila in tudi zdaj ni pogodu osvoboditev prestolnice. O tem po svoje prica tudi abstinenca vojaških enot hrvaskega obrambnega sveta, nastanjenih dvajset ali trideset kilometrov zahodno od Sarajeva, pri neuspešnih poskusih armade BiH, da bi prebila obroč.

V vseh nastopih so hrvaski predstavniki blokado Sarajeva navajali kot edini razlog za vzpostavljanje »zacasnih organov oblasti«, v bistvu pa dejansko državnih organov v tako

imenovani Hrvaski skupnosti Hercegovske-Bosna. Če bi bila prestolnica deblokirana, bi Mate Boban le stezka nasel pretvezo za vzpostavljane hrvaske paradržave na bosanskih tleh.

Niti tretja stran, ki jo predstavlja Alija Izetbegović, ni povsem nedolžna. Po izjavljenih obljubah Zahoda, da Bosna ne bo napadena, je Izetbegovićev krog verjetno pričakoval, da bo trpljenje civilistov vendarle predramilo svet.

Kljub velikanski premoci in orožju se srbskim enotam ni posrecilo zasesti Sarajeva, nekateri analitiki pa trdijo, da se jim ne bo niti v prihodnje. Bosansko prestolnico lahko zrnajajo z zemljo, toda kaj takega bi bilo v tej skrajno racionalni vojni kampanji povsem iracionalno in politično preveč tvegano. Tovrstnemu dejanju verjetno ne bi pritrili niti najbolj zvesti zagovorniki srbskih interesov po svetu.

Zato bo srbsko vodstvo najverjetneje vztrajalo pri dosedanjih metodah izcpavanja oziroma počasnega uničevanja mesta, njegovih ljudi, predvsem pa »sarajevskega duha« kot metafore odprtosti in nedeljivosti Bosne. Izetbegoviću in njegovim ljudem pa je jasno, da bi jim deblokada Sarajeva omogočila nadaljnji politični, obstoj in da bi jim ljudje morda celo oprostili vse dosedanje zgrešene politične poteze.

Za osvoboditev »svete srbske zemlje« je dovoljena uporaba vseh sredstev. Na sliki: srbski bojovniki v BiH. (Foto: Kamenko Pajic)

HRVAŠKA / UGIBANJA O PADCU PRESTOLNICE BIH

Bo Sarajevo doživelo usodo Vukovarja?

Zagreb bi branil le »svoj« del Bosne

INES SABALIĆ

ZAGREB - Takoj ko je bila potrjena novica o padcu Otesa in poskusu srbske pehote, da bi prodrla skozi Stup in Azice, so se dramatično poslabšale razmere za branilce mesta na zahodnem sarajevskem bojišču. Če se jim bo posrečil prodor z zahoda, bodo Srbi prodrli do zgradbe televizije BiH, poulični boji pa bi potekali za občini Stari grad in Center. Padec Otesa in potem se izjava generala Raseka o »popolnem propadu« mirovne misije Združenih narodov v BiH, srbski ultimati bosanskih oblastem, naj cilvilni prebivalci zapustijo Sarajevo, predvsem pa izjava vodje Nata Manfreda Wernerja, v kateri vrača možnost vojnega zahodnega posega v Bosni, napovedujejo končno bitko za Sarajevo.

Sarajevo bi utegnili kloniti na enak način kot Vukovar, čeprav s hujšimi posledicami. Vloga mednarodnega Rdečega kriza v Vukovarju, ki se mu ni posrečilo evakuirati celotne vukovarske bolnisnice, bi v Sarajevu prevzel Unprofor, nevarna stranka v spopadu. To pomeni, da civilnemu prebivalstvu ne bi mogli zagotoviti varnosti, branilcem mesta pa bi se osvajalci mascevali.

Če bi padlo Sarajevo, bi se bistveno spremenile razmere na vsej fronti. Srbi si bodo prizadevali doseči nadzor nad koridorjem od Visokega, Kakanja do Ozrena. Boji se bodo osredotočili okrog Zenice in Tuzle, kar bo pre-

cej oviralo branilce, saj je v teh dveh mestih približno dvesto tisoč beguncev, večina zensk, otrok in starcev. Če bi Sarajevo padlo, bi Srbi pritiskali z vso močjo, da bi tako spopoln celotno severovzhodno Bosno. Predvsem bi skušali zavzeti Zenico in se povezati s silami, ki napadajo Jajce. Drugi korak srbske vojske bi bil silovit napad na Novi Travnik, tretje največje begunsko središče v BiH.

Beguncem iz Sarajeva bodo Srbi verjetno pustili oditi čez Hrasnico. Valovi beguncev bi se zlivali v predel, ki ga nadzorujejo Hrvati. Brez podpore iz Sarajeva bi se branitelji Hrasnice iz podnožja verjetno morali umakniti na Igman. Od tam bi Srbom skušali preprečiti prodor proti Konjicu in proti hidroelektrarnam na Jablanici. Za Hrvate v Hercegovini pa bi to pomenilo nastanek izcpavajoče fronte, ki bi jo morali braniti iz treh razlogov. Najprej zato, ker tam živijo, drugič zato, ker bi v tem primeru to postala najpomembnejša obramba Dubrovnika in južne Dalmacije, in tretjič zato, da bi preprečili koordinirane napade Srbov iz vzhodne Hercegovine in Sarajeva, kjer bi radi prisli do Neretve, prav tako pa zaradi nadzora nad hidroenergetskim sistemom, od katerega je odvisna celotna Dalmacija. Upi, da bi se vzhodna Hrvaska (Vinkovci) po idealni promotivni povezavi (po poti Vinkovci-Doboj-Zenica-Sarajevo-Plöce) povezala z ju-

SANKCIJE / SRBI IN MEDNARODNA SKUPNOST

A. Karadžević o krizi na Balkanu

Srbski prestolonaslednik pri Vanceu

NEVA MIKLAJČIĆ PREDAN

Sestanek srbskega prestolonaslednika Aleksandra Karadževića s posebnim odposlancem generalnega sekretarja OZN Cyrusom Vanceom v Zenevi je trajal dobro uro. V pogovoru, ki je potekal v odprtosti in prijateljskem vzdušju, kot so poudarili v njegovem kabinetu, je prestolonaslednik predstavil poglede na razrešitev jugoslovanske krize. Karadžević je

ob tej priložnosti izročil Vanceu memorandum, v katerem sporoča, da zaradi sankcij proti Srbiji najbolj trpi nedolžno prebivalstvo, ne pa režim, ki je nesrečo povzročil. Zato bi jih bilo treba ublažiti. To bi pomagal borcem za mir, ki od mednarodne skupnosti pričakujejo jasno znamenje, da je v sporu le z nekaterimi funkcijami na oblasti, nikakor pa ne s srbskim narodom. Sankcije so tudi enostranske, saj srbsko stran obravnavajo kot edinega krivca za spopade. Tako je večina Srbov prepričana, da je politika mednarodne skupnosti pristranska in da je plod močnega nemškega pritiska.

Po Karadževićevem mnenju je glavni vzrok za vojno v Jugoslaviji odločitev Evropske skupnosti in Združenih držav, da prizna nekdanje republike kot neodvisne države, preden so se te dogovorile o ustavnih rešitvah in mejah.

Vojna v Bosni se lahko konča le, če bodo vse sprte strani pripravljene sklepati kompromise. Neodvisno Bosno so si zamislili kot centralizirano unitarno državo, čeprav bi lahko vedeli, da je nekdanja Jugoslavija razpadla, ker je bila organizirana na enak način. Razpadla je zaradi nasprotij med narodnostnimi skupinami. Če bi zeleli ohraniti Bosno, bi morala biti zasnovana na soglasju narodov, ki jo sestavljajo.

Od bosanskih oblasti je bilo nerazumno, da so ra-

zglasile neodvisnost, ne da bi z bosanskimi Srbi pred tem dosegli sporazum o ustavni ureditvi. Preuranjeno priznanje Bosne je se zaostroilo spopade, saj je neposredno potem sarajevska vlada prekinila dogovore v Lizboni.

Upravičenost zahtev in težen različnih etničnih skupin v nekdanji Jugoslaviji kaže pretehtati objektivno. Vsiljevanje rešitve, ki ne bi v enaki meri zadovoljila zahtev vseh ključnih etničnih skupin v nekdanji Jugoslaviji, je v bistvu katastrofalna strategija. Če bo katera koli ključna skupina izključena iz dogovora o novem balkanskem redu, bo to povzročilo dolgotrajne spopade in nestabilnost. Vsaj iz pragmatičnih razlogov ne bi smeli nobene skupine izključiti iz sprejemanja odločitev, niti je ne bi smeli nepravilno obtoževati. In navsezadnje bi bilo vsiljevanje rešitev na napačnih političnih predpostavkah neizmerno drago v moralnem in materialnem smislu besede.

Princ Aleksander priporoča Evropski skupnosti, da za trajno rešitev jugoslovanske krize preprosto monarhistično zasnovno oblasti v Srbiji. Španski primer je dal po njegovem mnenju najbolj ustvari okvir za prehod iz avtoritarnega v demokratski sistem. Po besedah princa Karadževića bi bilo to tudi najboljše zagotovilo za trajni mir na celotnem balkanskem področju.

NOVICE

Datum sklica državnega zbora še vprašljiv

LJUBLJANA - Dosedanji predsednik slovenske skupščine France Bučar se bo ta ponedeljek sestel s predsedniki novoizvoljenih parlamentarnih strank. Pogovoril naj bi se o začasnem poslovanju prve konstitutivne seje državnega zbora, ki bo predvidoma sklicana za 23. december. Ta datum se ni dokončen, saj jo po ustavi sklicuje predsedstvo države šele takrat, ko republiška volilna komisija objavi uradne rezultate volitev. Sicer pa naj bi po konstitutivni seji državnega zbora potekala še ena njegova seja na kateri naj bi slovesno zaprisegel predsednik republike Milan Kučan.

Predsednik odbora za javne finance in proračun Janez Kopac pa je v teh dneh razposlal na naslove strank obvestilo, da bi bilo primerno, če bi stranke temu odboru do konca januarja sporočile, koliko so sredstev zbrale in porabile za volitve. To je preporočljivo, ne pa tudi obvezno, saj ni več zakona, ki bi stranke k temu silil.

Zavarovalnica znižala cene

KOPER - Zavarovalna družba Adriatic, d.d., je znižala ceno prostovoljnega zavarovanja za vse, ki bodo zavarovanje sklenili do konca leta. Vsem svojim zavarovancem, ki bodo kot posamezniki sklenili prostovoljno zavarovanje, je zagotovila se dodatni 7-odstotni popust. Cena paketa za zavarovanje vseh doplačil zdravstvenih storitev za zaposlene in clane sindikatov v podjetjih in zavodih, za januar prihodnjega leta znaša 683 tolarjev. Nizja premija velja tudi za tiste, ki so zavarovanje že sklenili. (K.N.)

Sindikati podpisali pogodbo

Pogodbo je za NKSS podpisal France Tomšič

LJUBLJANA - Sindikat Neodvisnost-KNSS je z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije podpisal pogodbo o kolektivnem zavarovanju. Sindikat je le formalni podpisnik pogodbe, saj ZZZS sklence zavarovalne police s podjetjem, ki plačuje zavarovanje za vse delavce, ne glede na članstvo v sindikatu.

Neodvisnost se samo obveže, da bo pridobila vsaj 35 zavarovancev, ki bodo v tem primeru delezni 31 odstotkov popusta. Podjetje mora zavarovalnino plačevati iz posebnega sklada ali dobička, če tega ne zmore, delavci izgubijo zavarovanje.

Podobne pogodbe je ZZZS podpisal se s Svoobodnimi sindikati in Sindikatom delavcev zdravstva in socialnega skrbstva, sicer pa ima Zavod že 2 milijona in 300 tisoč zavarovancev. (A.Z.)

Odprto pismo mariborski županji

MARIBOR - Predsednika Sindikata delavcev v gradbenih podjetjih Konstruktor in Gradis sta mariborski županji Magdaleni Tovornik poslala odprto pismo.

V pismu zahtevata konec političnih igrav z zvezi z gradnjo garaž pri hotelu Slavija, saj se s tem preprečuje, da bi 300 gradbenih delavcev nadaljevalo z delom. Podpredsednik mariborske skupščine Boris Sović je zavrnil trditve, da skupščina nasprotuje začetku gradnje garaž. Dejal je, da je bil izvršni svet občin tisti, ki je vodil postopke pri pripravih za dokončanje gradnje garaž. (STA)

Lady Nott za begunce

VELENJE - V Slovenijo je ponovno pripotovala lady Miloski Nott, slovenskega porekla, in s seboj pripeljala človekoljubno pomoč za begunce. V Velenju je bila že poleti, zdaj pa je z njo se Heather Harris, članica britanskega ženskega inštituta, da je po prav tako sodelovala pri zbiranju pomoči.

Lady Nott so izročili posebno priznanje občinske organizacije Rdečega križa. (Lj.N.)

Se obeta čistejši zrak?

TRBOVLJE - Ta teden so sprejeli odlok o plinifikaciji oziroma o lokacijskem načrtu plinovoda, skladišča in polnilnice plina ter rekonstrukcije toplarne Polaj. S tem so začeli ureničevati sanacijski program za izboljšanje in zagotovite čistejšega okolja in zraka.

Program predvideva, da bi toplotno, v kateri uporabljajo ekološko škodljiv premož, priključili na zemeljski plin, ki bi ga dovajali iz že obstoječega plinovoda med Trojanami in Hrastnikom.

Kot rezervni energent za napajanje toplarne je predviden tekoči naftni plin, zanj pa bi morali zgraditi ustrezno skladišče s pretakalščem, crpalkami, napravami za gašenje in hlajenje ter dovodno cesto. (MOREL)

Vse manj strokovnjakov

SKOFJA LOKA - V občini v zadnjih letih beležijo negativen migracijski saldo, kar pomeni, da odhaja na delo drugim več ljudi, kot jih prihaja. Iz občine odhajajo predvsem strokovnjaki, ki jih sicer potrebujejo, vendar zanje ni ustreznih delovnih mest. Število delovnih mest v družbenem sektorju se je tako v zadnjih dveh letih zmanjšalo za skoraj 2.000. (B. P.)

STRANKE / KOALICIJE

D'Hondt zapletel pogajanja o vladi

SKD ugotovila, da za veliko koalicijo ni možnosti

TANIA STARIC

Zloglasni d'Hondtovi kolicnik je povolilno matematiko očitno zapletel se bolj, kot je bilo videti na začetku.

V parlamentu bi imela prepričljivo večino predvsem velika koalicija (LDS, Združena lista

in SKD). Združena lista takšnih povezav vnaprej ne odklanja, če bo dobila v vladi »enakopravni položaj«. Toda krščanski demokrati so po »osami-

SKD: »Velike koalicije ne bo!« (FOTO: Aleš Pavletič/TRIO)

tvi» ugotovili, da je za takšno koalicijo malo možnosti ali celo nobene. Za to navajajo vrsto razlogov; od »razpoloženja« članstva, ki je proti koaliciji s prenovitelji, do zgodovine te stranke, ki se vedno ni razčiščen. Krščanski demokrati vidijo rešitev v vladi liberalnih demokratov, SKD, Ljudske stranke, socialdemokratov in zelenih. Takšno koalicijo bi sicer podpiralo kar 56 poslancev, vendar je malo verjetna. Ljudska stranka namreč ni v krogu tistih, s katerimi bi liberalni demokrati sklepali koalicije, saj je SLS nasprotovala skoraj vsem gospodarskim ukrepom in zakonom Drnovskove vlade.

SLS je tudi povedala, da se z LDS »zaradi programskih razlik« ne bo povezovala. Obstaja se čisto pragmatična ovira; v koaliciji z dvema sornazmerno močnima desnima strankama bi Liberalno-demokratska stranka politično težko »prežive-la«.

Tako se spet zdi najbolj verjetna »levosredinska« vlada, podobna dosedanji. Poslancev LDS, Združene liste, Zelenih, Demokratske in Socialdemokratske stranke bo skupno 51. Vendar

se je pokazalo, da med petimi poslanci Zelenih verjetno ne bo Petra Tanciga in ne Lea Seserke. Skratka, med njimi ne bo nikogar iz (dosedanjega?) vodstva stranka. Ali bodo podpirali Drnovskovo vlado ali pa bodo, kot so počeli zeleni poslanci doslej, odločali vsak po svoje - tega skorajda ni mogoče predvideti. Kar pomeni, da bi bila vladna koalicija silno nestabilna, saj bi lahko resno računala samo na 46 od 90 glasov v parlamentu.

Pogajanja zapletajo tudi silno velike zahteve strank po ministrskih položajih.

Skorajda ni mogoče verjeti, da bi parlament na prvem zasedanju - kot so napovedovali nekateri - sprejel zakon o vladi, ki bi število resorjev skrčil s 27 na 14. Zakon bodo namreč stranke zagotovo sprejele šele takrat, ko bodo natančno vedele, kdo bo zasedal ministrske stolce.

Naporna bodo tudi pogajanja o delitvi mest v parlamentu, ki se sploh se niso začela. Novosti so le, da so krščanski demokrati odločno zanikali govorice, da je Ivan Oman njihov kandidat za predsednika parlamenta, France Bučar pa je sklical posvet predstavnikov parlamentarnih strank, ki bo v ponedeljek.

STRANKE / ZELENİ

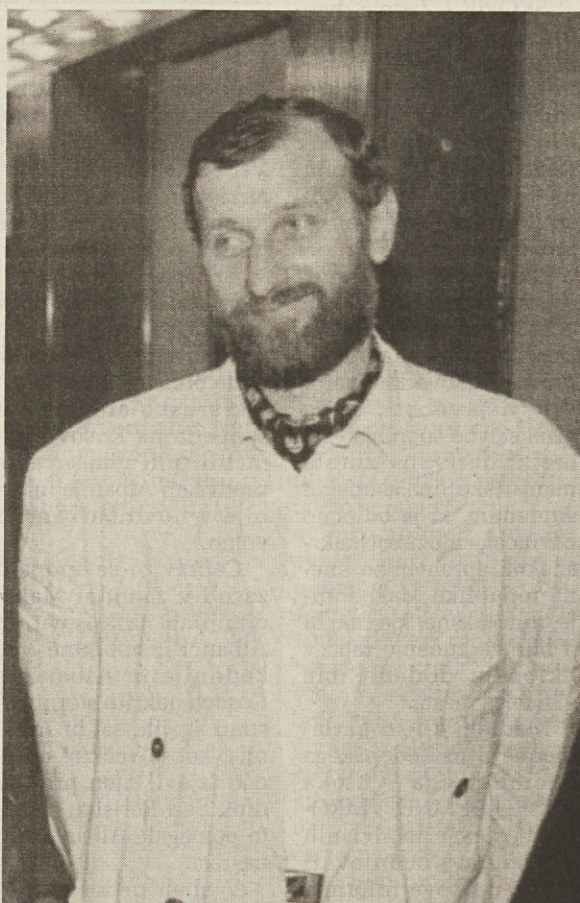
Zeleni Slovenije pred razpadom

Dušan Plut ponuja odstop, podpredsednik Vane Gošnik pa noče odstopiti

Stranka Zelenih je na robu razpada. Novico, da je vrh stranke - Dušan Plut, Leo Seserko, Srečo Kim, Peter Tancig itn. - tako rekoč »v odstopu«, je včeraj potrdil predsednik Plut, ki je tudi povedal, da je razkol razumljiva posledica preteklih konfliktov v stranki in neuspeha na volitvah.

Ni namreč skrivnost, da se del vodstva stranke ni strinjal z ravnanjem in izjavami nekaterih svojih poslancev (posebno Vaneta Gošnika in Huberta Pozarnika). Čeprav so Zeleni imeli svoje ministre v vladi, so poslanci te stranke pogosto glasovali proti vladnim predlogom, podpisali so denimo podporo Ivanu Bizjaku, čeprav so se Zeleni jasno dogovorili, da ne bodo dali podpore nobenemu predsedniškemu kandidatu... Spori so se začeli na politični ravni, med »desnim« in »levim« delom stranke. Slabi volilni izidi so prikrile konflikte se pospešili.

Volilci so Dušanu Plutu, ki zastopa »liberalni« del, namenili več kot 100.000 glasov, vsa stranka pa je dobila le nekaj več kot 40.000 glasov. Po mnenju vodstva je to dovolj jasno pokazalo, kje je mesto Zelenih v političnem prostoru. Pred nekaj dnevi je

Dušan Plut, Zeleni (FOTO: Srdjan Živilović/TRIO)

Dušan Plut na seji koordinacije predlagal odstop podpredsednika Vaneta Gošnika (ta ni bil izvoljen v parlament). Gošnik odstopa ni hotel sprejeti. Na zaprti seji sveta stranke v četrtek se je vse skupaj ponovilo, pokazalo pa se je, da večina občinskih odborov ne daje podpore Du-

šanu Plutu in njegovi »frakciji«, ampak je bolj naklonjena desni politični opciji.

Z odstopom vodstva so zdaj Zeleni pred sklepnim dejanjem »notranje konsolidacije«, ki se bo očitno končala tako kot v nekdanji Slovenski demokratični zvezi - z razpadom. (T.S.)

LJUBLJANA / OTROŠKI PARLAMENT

Zakaj moramo znati le »ribati lonce«?

Malim poslancem je prisluhnil le minister Gaber

IVANKA MIHELČIC

dvorisca in s solskih zelenic odzenejo nadležna vozila.

Prav tako so si zazele bolj sodobno opremljene učilnice, pa tudi, da jih med gospodinjstvom poukom (npr. v Idrji) ne pošiljajo v kuhinjo »ribati lonce«, temveč jih naučijo kuhati...

Mnogi med njimi so spregovorili tudi o prekratkih odmorih in preveliki gneči na solskih hodnikih, o pomanjkanju casa in prostorov za malico, o mamilih, alkoholu in kajenju.

Zelijo si, da bi se učitelji z njimi o tem več pogovarjali, da bi bili z njimi prijaznejši in da bi jih končno začeli obra-

vnavati kot svoje sodelavce in partnerje v ucnem procesu.

Njihovim željam in pogosto tehtnim premislekom je včeraj zal prisluhnil le solski minister Slavko Gaber ter pristojni iz Zavoda za solstvo in Zveze prijateljev mladine, ki so v organizaciji tega srečanja tudi sicer sodelovali.

Cast parlamenta je včeraj delno rešila le Vika Potocnik, saj za male poslance nihce drug iz te mocne stavbe ni našel casa, čeprav so bili ti, na trenutke zelo razigrani otroci, zelo resen zgled tistim »ta zaresnim« ljudem, ki v tem parlamentu krojijo ne le usodo odraslih, temveč predvsem tistih, ki za nami se-le prihajajo.

Resno opravljena poslanska naloga (F.A. Pavletič/TRIO)

Znanost / RAČUNALNIŠKA DELAVNICA

Tudi na takšen način postaja Slovenija enakopraven partner Evropi

BLAZKA KRAMAR

Nova vzorčna računalniška predavalnica pomeni veliko pridobitev za vso Univerzo, je na njeni otvoritvi dejal direktor Kemijskega inštituta dr. Stane Pejovnik. Povedal je, da znaša vrednost predavalnice z opremo vred 60 tisoč nemških mark, sredstva zanj pa so pridobili predvsem iz lastnih virov.

Predavalnico, ki je namenjena predvsem izobraževanju in bo odprta tudi za tiste, ki se zani-

majo za tečaje računalništva, bosta Kemijski inštitut in Fakulteta za kemijo uporabljali v okviru projekta Tempus. O pomenu tega projekta in celotnega raziskovalnega dela na področju znanosti in tehnologije, kamor smo v zadnjih dveh letih uspeli pritegniti številne tuje strokovnjake in znanstvenoraziskovalne ustanove, je govoril tudi minister za znanost in tehnologijo dr. Peter Tancig.

Poudaril je, da smo na tem področju enakoverden partner Evropi, saj so bili tuji strokovnjaki večkrat prijetno presenečeni nad našimi dosežki.

Tako stanje pripisuje predvsem dejstvu, da se v Sloveniji znanost ni usmerjala le na dolgoročne, ampak predvsem na srednje - in kratkoročne projekte, ki zagotavljajo reševanje povsem konkretnih problemov, zlasti tistih, ki so povezani s potrebami slovenske industrije.

POKOJNINE / DRŽAVA

Deset milijard tolarjev dolga

Ministrstvo za finance in ZPIZ se bo sta dogovorila do konca leta

MAJDA JUVAN

Republiki proračun dolguje pokojninskemu zavodu okoli 10 milijard tolarjev. Navkljub trdnim zagotovilom država zavodu ni mogla sproti poravnati dolgov, ki so nastali zaradi prevzema nekaterih t.i. zveznih pokojnin. Zavod mora tako iz svojih tekočih sredstev v celoti nakazovati okrog 5000 vojskih pokojnin in 7500 tistih, ki so si jih nasi državljanji prislužili v drugih republikah nekdanje Jugoslavije. Septembra je parlament sprejel tudi zakon, s katerim je tistim našim državljanom, ki sicer dobivajo komaj omembe vredne pokojnine iz drugih republik, zagotovil izplačevanje (minimalnih) tečajnih razlik. Tudi ta sredstva naj bi zagotavljali slovenski proračun. Teh upokoencev je okoli 4000.

Nespametno bi bilo, če bi v teh dejstvih iskali ključne razloge za vse bolj prazno malho ZPIZ. Stevilo upokoencev se veča,

stevilo zaposlenih pa pada. Gospodarska stagnacija, vedno nižje plače in iskanje vseh možnih oblik predčasnega upokojevanja pa so te stiske se poglabili.

Zato ni seveda nikogar presenetil predlog o povečanju prispevne stopnje za invalidsko in pokojninsko zavarovanje. Ker je z neporavnanim dolga k stiskam prispevala tudi država, je razumljivo, da se je vlada zelo hitro in brez težav strinjala z 2, 2-odstotnim dvigom. To povisane prispevne stopnje naj bi do nadaljnjega okoli 450.000 slovenskim upokoencem zagotovilo re-

dno usklajevanje in izplačevanje pokojnin.

Zaradi nadavnega sklepa Ustavnega sodišča, ki je razveljavil vladin odlok o pogojih za uveljavitev vojaške pokojnine v naši republiki, se bo število vojskih pokojnin nedvomno nekoliko povečalo. Vlada je namreč menila, da mora tisti, ki bi zelel to pokojnino dobiti v Sloveniji, biti seveda nas državljan in imeti tu tudi stalno prebivališče. Ravno ta drugi pogoj je Ustavno sodišče zavrnilo. Pokojnino smejo v Sloveniji zahtevati tudi tisti nekdanji častniki, ki v Sloveniji nimajo stalnega prebivališča. Jasno pa je, da morajo izpolnjevati ostale pogoje o državljanstvu in seveda o neomadeževanosti v lanskih vojnih dogodkih v Sloveniji. Kljub temu bo sklep Ustavnega sodišča stvil vojskih pokojnin se nekoliko povečal, s tem pa bo povečal tudi dolg proračuna.

Na ministrstvu za finance, kjer bdijo nad republiškim proračunom, se zavedajo, da se dolgovi ne morejo kopiciti v nedogled. Osnutek zakona o poravnavi dolga je že pripravljen. Z Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje se pogajajo o posojilni pogodbi, s katero bi se dogovoril za terminsko roko vračila, recimo temu založenega denarja in o možnostih transformacije dolga v vrednostne papirje. Na ministrstvu upajo, da se bodo o teh rešah lahko dogovorili do konca tega leta in da bodo prihodnje leto svoje obveznosti sproti poravnali.

Sodobnosti naproti... (Foto: Jože Suhadolnik/TRIO)

KOROŠKA / NOV KROG POKAJANJ STRANK O VOLILNI REFORMI

Slabi izgledi za manjšinski mandat v deželnem zboru

Potrebna naj bila sprememba avstrijske zvezne ustave

IVAN LUKAN

CELOVEC - »Politčni odpor proti narodnostni zbornici koroskih Slovencev je slej ko prej velik, tako da mislim, da v doglednem času ne bo prišlo do bistvenih sprememb v tem vprašanju. To velja tudi za narodnostni mandat, ki ga predlaga del slovenske narodnostne skupnosti.« To je bila ocena univerzitetnega profesorja Pernthalerja, po razgovoru s koroskimi strankami pretekli cetr-

tek v deželnem zboru v Celovcu. Pernthaler, ki je pred dvema letoma po naročilu koroske deželne vlade izdelal model javnopravnega avtonomnega zastopstva koroskih Slovencev, tako imenovani »Pernthalerjev model«, je ocenil se dodal, da vidijo stranke največji problem pri določanju volilnih upravičencev za volitve v tako zastopstvo. Poudaril pa je tudi, da se stranke izgovarjajo

na nesloznost slovenske narodnostne skupnosti v tem vprašanju.

Glede možnih olajšav za vstop narodnostne stranke v koroski deželni zbor, na primer v obliki odprave osnovnega mandata za narodnostno skupnost, pa je Pernthaler dejal, da je tu cutil največji odpor s strani deželnega glavarja Zernatta.

Pernthalerja rezime: »Ne vidim velikih možnosti, tako za uresničitev narodnostne zbornice koroskih Slovencev, kot tudi za uvedbo narodnostnega mandata v koroskem deželnem zboru.«

Predsednik socialdemokratske stranke, Ambrozy, pa je za »Republiko« izjavil, da je pogovor z ustavnimi strokovnjaki pokazal, da sta modela Ljudske stranke (virilni mandat za slovensko narodnostno skupnost) kot tudi svobodnjasko stranke (narodnostni mandat na osnovi preostalih glasov) po ustavi neuresničljiva. »Edina oblika zastopstva koroskih Slovencev v koroskem deželnem zboru, ki bi bila uresničljiva brez spremembe avstrijske zvezne ustave, je naš integracijski model, torej

Pernthaler: Bistvenih sprememb verjetno ne bo

integracija pripadnikov narodnostne skupnosti v vecinske stranke,« je poudaril Ambrozy. Predsednik koroskih socialdemokratov je temu se dodal, da je tudi ustanovitev narodnostne zbornice vezana na spremembo zvezne ustave, »kar pa ni pričakovati.«

Tudi koroski deželni glavar Zernatto je v zvezi z narodnostno zbornico govoril o težavah glede zvezne ustave, predvsem kar se tiče kroga oseb, ki naj bi imeli ak-

tivno volilno pravico. »Pogajanja med strankami se bodo nadaljevale, velik problem pa je tudi neenotnost narodnostne skupnosti v tem vprašanju,« je za »Republiko« izjavil Zernatto.

Strankinega vrha se je poleg predsednikov vseh v koroskem deželnem zboru zastopanih strank in profesorja Pernthalerja udeležil tudi dr. Tichy, strokovnjak za ustavno pravo pri Uradu zveznega kanclerja na Dunaju.

KOROŠKA / NOVA GONJA

Protesti proti »uvažanju« učiteljev

IVAN LUKAN

CELOVEC - Koroski »Heimatsdienst« in Zveza brambovcev na Koroskem sta našla novo »sliko sovražnika« onstran Karavank: učitelje slovenscine iz Slovenije, ki bi poučevali na dvojezičnih solah na južnem Koroskem.

Za gonjo proti tem učiteljem je zadostoval en sam stavek strokovnega nadzornika Antona Feiniga v razgovoru s slovenskim tednikom »Slovenski vestnik«. Nadzornik oddelka za manjšinsko solstvo na Koroskem si je namreč »upal« povedati, da si ob morebitnemu pomanjkanju učiteljev za dvojezično solstvo na Koroskem, lahko predstavlja uvedbo modela, ki ga prakticirajo ne samo ob slovenski obali, marveč po celi Evropi: izmenjavo učiteljev preko meja!

Ta izjava je sprožila prav plaz protestov iz nemskonacionalnega kota. Pristojnega referenta za solstvo pri koroski deželni vladi, deželnega svetnika Herberta Schillerja, so skoraj zasuli s protestnimi pismi, Haiderjeva svobodnjaska stranka pa je zadevo takoj zagrabila in sprožila debato v plenumu koroskega deželnega zbora.

Schiller je živčne napade KHD in brambovcev ter poslancev svobodnjasko stranke kot popolnoma neutemeljene zavrnil in dejal, da on trenutno ne vidi nikakršne potrebe po uvozu učiteljev slovenscine iz Slovenije. Dejaj je, da je na pedagoški akademiji dosti učiteljskih kandidat in kandidatov za slovenscino, in tudi dolgoročni trend je pozitiven. Schiller v razgovoru z »Republiko«: »Razpravo so zanetli krogi, ki očitno iščejo konflikte.«

Potreba po dodatnih učiteljih slovenscine lahko postane aktualna, če bi Ustavno sodišče na Dunaju pozitivno odločilo o pritožbi staršev iz Podjune, ki zahtevajo dvojezični pouk tudi v četrtem razredu ljudske sole.

Po zakonu o manjšinskem solstvu iz leta 1957 poteka dvojezični pouk na dvojezičnih ljudskih solah samo do tretjega razreda, v četrtem pa se slovenscina poučuje samo se kot jezikovni predmet.

Odločitev Ustavnega sodišča pričakujejo se pred koncem leta, pritožbo staršev pa je podprla Zveza slovenskih organizacij na Koroskem.

NOVICE

Haider tudi za referendum o vključitvi v EGP...

DUNAJ - Sef avstrijske svobodnjasko stranke Jörg Haider po referendumu o tujcih sedaj zahteva tudi referendum o vključitvi Avstrije v Evropski gospodarski prostor. Haider je svojo novo populistično zahtevo utemeljil s tem, da bi Avstrija se morala vzgledovati po Švici, in svojim državljanom nuditi možnost, da glasujejo za ali proti vključitvi v Evropski gospodarski prostor. Generalni tajnik socialdemokratske stranke Josef Cap k Haiderjevemu predlogom: »Zdaj je čas, da Avstriji zvedo, ali je Haider za integracijo ali pa za separatizem.«

Dežela Koroška toži bivšega namestnika deželnega glavarja na 6,5 milijona odškodnine

CELOVEC - Na celovskem sodišču za delovno in socialne zadeve se je včeraj začel proces, ki je došlej v Avstriji enkratni. Dežela Koroška toži bivšega namestnika koroskega deželnega glavarja in bivšega finančnega referenta Erwina Frühbauerja na 6,5 milijonov silingov odškodnine. Frühbauer naj bi bil po mnenju odvetnikov dežele Koroske odgovoren za finančni polom v zadevi tovarne celuloze v St. Magdalenu pri Beljaku. Kot znano, je dežela v tovarno vložila nad milijardo silingov, ta pa je kljub temu propadla. Po mnenju strokovnjakov bo proces trajal leto dni, od rozsodbe pa bo odvisno, ali bo odgovornost politikov v Avstriji merjena z novimi merili.

Težave pri podjetju Haaf: nad 60 delojemalcev mora na prisilni dopust!

BOROVlje - Podjetje Haaf, proizvajalec naprav za precizno tehniko, je zasllo v velike finančne težave. Kot je poslovodja podjetja povedal, bodo v naslednjih treh mesecih morali poslati na prisilen dopust 60 delojemalcev, ker ni zadosti naročil. Promet podjetja se je v zadnjih dveh letih zmanjšal od 150 milijonov silingov na okoli 100 milijonov, ce se položaj v letu 1993 ne bo bistveno izboljšal, grozi celo zaprtje podjetja, katero se je sredi 80-ih let naselilo v Podgorjah pri Borovljah. Lastnik podjetja je nemški državljan, pri ustanovitvi podjetja pa je krepko pomagala tudi dežela Koroška z različnimi finančnimi dotacijami.

DUNAJ / EVROPSKI POSLANEC ALEXANDER LANGER

Ni alternative za vstop v evropsko skupnost

Načelno nasprotovanje vstopu v ES je brezpredmetno

IGOR SCHELLANDER

DUNAJ - »Evropska skupnost ne dopušta alternative,« pravi južnotirolski politik in govornik zunanjepolitičnega odbora Zelenih v Evropskem parlamentu Alexander Langer. Razpust ES bi po njegovem mnenju pomenil veliko nazadovanje.

To velja tudi za zamisel, da bi preko razkroja sedanjih struktur ES uveljavili in ustvarili novo evropsko integracijsko gibanje. Langer dodaja: »Gradnja skupne »evropske hiše« je mogoča le z iz- in pregradnjo Evropske skupnosti.«

Kritika Zelenih na račun ES, tako razlaga južni Tirolec ta teden v pogovoru za dunajski dnevnik »Kurier«, je

prav zato iz taktičnih razlogov koristna. Razlogov za kritiko je več kot dovolj. Vendar naj pri avstrijskih Zelenih ne bi bil prvi cilj kritike precevanje avstrijskega pristopa k ES, saj se v okviru evropske dvanajsterice ponuja dosti možnosti in partnerjev za politiko sprememb.

Vazno je izpostavljati vse argumente, ki govorijo proti ES, pravi Langer, vendar samo deklariranje načelnih pozicij ne koristi dosti kaj. »Treba je podati stališča, ki pomagajo vplivati na pogajanja z ES,« izpostavlja evroparlamentarrec s svarečim prstom napram avstrijskim Zele-

nim, ki so v preteklem letu na avstrijskem političnem prizorišču dostikrat pokazali svojo razdvojenost v načelne in pragmatične kritike ES.

Kot primer Langer navaja tudi švedske Zele- ne, ki so bili vseskozi odločni načelni nasprotniki ES in so naposled lani doziveli takšen poraz pri volitvah, da niso več zastopani v švedskem parlamentu. Obratno je z Zelenimi na Finskem: oni so se vprašanja ES lotili z diferenciranimi stališči in zdaj s svojimi argumenti podpirajo (v okviru pristopnih pogajanj) pomsleke finske vlade na-

pram ES.

Avstriji in drugim nevtralnimi državam, ki so izrazile željo po pristopu k ES, pa južnotirolski zeleni funkcionar v Evropskem parlamentu svetuje, naj se pri pogajanjih za vstop v ES ne spoprijaznijo od vsega začetka s tem, kar jim vodstvo v Bruslju postreže na mizi.

Zakaj naj bi se na primer po diktatu ES odrekle statusu nevtralnosti, namesto da bi razmišljale in razpravljale o tem, »kakšen nenadomestljiv prispevek bi nevtralne države lahko podale za varnost in mir v Evropi?« V okviru ES bi se nevtralni blok lahko opredelil samo za vojaško sodelovanje v okviru OZN.

Republika

Prvi slovenski dnevnik s koroško stranjo

Časopis lahko kupite v naslednjih krajih na Koroskem:

* Celovec

* Beljak

* Bekštanj

* Bilčovs

* Bistrica ob Zilji

* Brnca

* Borovlje

* Čajna

* Galicija

* Globasnica

* Goselna vas

* Grabštanj

* Hodiše

* Kotmara vas

* Labot

* Loče

* Ločilo

* Miklavčevo

* Področca

* Podgorje

* Psinja vas

* Podklošter

* Rožek

* Selo

* pri Škocijanu

* Svatne

* Šteben

* Šentilj

* Šentjakob

* Škocijan

* Šmarjeta

* v Rožu

* Šmohor

* Šmihelj/Pliberk

* Št. Ilj

* Št. Primož

* Struga

* Tinje

* Velikovec

* Vernberk

* Vrba

* Železna

* Kapla

* Žrelec

DUNAJ / PROTI HAIDERJU

Manjšine zaskrbljene zaradi referenduma

DUNAJ/CELOVEC - Zastopniki avstrijskih manjšin so v zvezi z napovedanim referendumom o tujcih, ki bo izveden konec meseca januarja 1993, poudarili svojo zaskrbljenost. Menijo, da je vzdušje strpnosti v državi v veliki nevarnosti. Peter Tyran, predsednik strešne organizacije gradiscansko-hrvaških združenj, je v skrbih predvsem zaradi dvojezičnega solstva, ce naj bi bila realizirana zahteva FPÖ po 30-odstotni klavzuli o solarjih z nemško materinscino, saj veljavni zakon prevede-

va hrvaske razrede sele od 30 odstotkov prijav dalje. Rudolf Sarkózi, predsednik Romov in Sintov v Avstriji, je govoril o veliki nelagodnosti, Erno Deak, ki zastopa Zvezo madžarskih društev pa meni, da obstaja nevarnost, da bi avstrijske manjšine in tujce »atomizirali«. Kot smo že obrisno poročali, sta na Koroskem ZSO in dvojezični tednik »Tango« ustanovila platforma proti Haiderjevemu referendumu. Izdelan je tudi že nacrt za vseavstrijske solidarnostne akcije v podporo tujcem in inozemcem.

Prireditve na Koroskem

Danes, 12. decembra

ZRELEC

Farna cerkev: ob 18.30 adventni koncert. Nastopajo MePZ SPD Radise, Pevski krozek Zrelec, otroška skupina SPD Radise in Radiški fantje.

OBIRSKO

Gostilna Kovac: ob 20. uri Božicnica SPD Valentin Polansek. Nastopajo domači instrumentalisti, MoPZ Valentin Polansek in MePZ Pevskega društva Sele.

BOROVlje

Boroveljski grad: ob 10. do 19. srečanje na gradu s kulturnim sporedom.

Jutri, 13. decembra

SENTJAKOB V ROZU

Farna dvorana: ob 14. uri občni zbor in božicnica Društva upokojenecv.

SMIHEL - PLIBERK

Farna cerkev: ob 15. uri adventno petje. Nastopajo MePZ Podjuna, MePZ Korotan ter instrumentalna skupina in mladinski zbor iz Smihela.

RADISE

Farna cerkev: ob 9. uri adventni koncert SPD Radise in pevskega kroška Zrelec.

KOTMARA VAS

Društvena soba v stari soli: ob 15. uri Božicnica SPD Gorjanci.

OBIRSKO

Gostilna Podobnik: ob 19. uri redni občni zbor Alpskega kluba Obir.

NOVICE

Največji rop na Japonskem izvedli Francozi

PARIZ - Trije Francozi so obtoženi, da so 25. novembra 1986 v srcu Tokia oropali oklepno vozilo banke Mitsubishi. Plen je bil težak okoli 2, 7 milijona ameriških dolarjev, rop pa je presenetil in osupnil Japonce, zlasti zato, ker njihovi gangsterji, ki so organizirani v močne organizirane skupine, ne napadajo bank. Prav zato in seveda zaradi drugih sledi je japonska policija hitro ugotovila, da so roparji tužci. Sledi so jih pripeljale do omenjenih Francozov, ki so v Tokio prisli z lažnimi potnimi listi. Po ropu, ki so ga izvedli, so z letalom pobegnili v Singapur, vendar so za seboj pustili vrsto sledov, ki so kriminaliste navsezadnje pripeljali do njih. Francozi, med osumljenci je tudi ženska, so v ponedeljek stopili pred sodišče v Bobigniju v okolici Pariza.

Britanci nočejo Diana kot kraljico

LONDON - Velika večina Britancev meni, da Diana ne bi smela postati njihova kraljica. Po raziskavi javnega mnenja, ki ga je izvedel Daily Mail 82 odstotkov citateljev je mnenja, da Diana ne bo postala kraljica, 54 odstotkov pa gleda z dokajšnjo skepso tudi možnost, da bi kralj postal Charles. Britancem naj bi torej po tej anketi kraljeval Elizabetin vnuk William, ki ima trenutno 10 let.

V Boliviji pogrešajo še 150 ljudi

LLIPI - Nobene nove vesti se ni iz Bolivije, kjer je usad pokopal zlatokop in rudarsko naselje, ki je zrastle ob najdišču. Doslej so odkopali 71 trupel, pogrešajo pa jih baje se 150. Trenutno so ustavili tudi iskanje, saj nimajo goriva za stroje, odkopali pa so komaj 20 odstotkov blata, ki pokopalo pod seboj nesrečne ljudi. Po nekaterih pričevanjih naj bi bil usad predvidljiv, saj so že nekaj dni opazali, da na naselje pada vedno več kamenja, baje pa se za ta znamenja ni nihče zmenil.

Padlo vojaško letalo

QUITO - V četrtek je pri Quito strmoglavilo vojaško letalo, ki je padlo na poslopje v gradnji. Uradno sporočilo ekvadorske vlade govori o 7 mrtvih castnikov in dveh delavcih. Od od castnikov je bil general Carlo Magnbo Andrade, poveljnik ekvadorske vojske.

Vlak povozil delavce

HAMBURG - Vlak, ki vozi na progi med Hamburgom in Købehavnom je povozil skupino delavcev, ki so delali na progi. Šest ljudi je bilo pri prici mrtvih.

MOGADIŠ / PRVI POLITIČNI REZULTAT VOJAŠKEGA POSEGA

Sporazum med sprtima somalskima voditeljema

*Somalske oborožene skupine so se umaknile in potuhnile
Dva mrtva in sedem ranjenih civilistov zaradi pomote*

MOGADIŠ - Voditelja obeh sprtih somalskih skupin, general Mohamed Farah Adid in zacasni predsednik Ali Mahdi, sta včeraj podpisala mirovni sporazum v sestih točkah, ki predvideva takojšnjo prekinitev sovražnosti, umik gverilcev iz Mogadiša, konec sovražne propagande, sklic »enotnega odbora«, poziv vsem Somalcem, naj takoj prekinejo so-

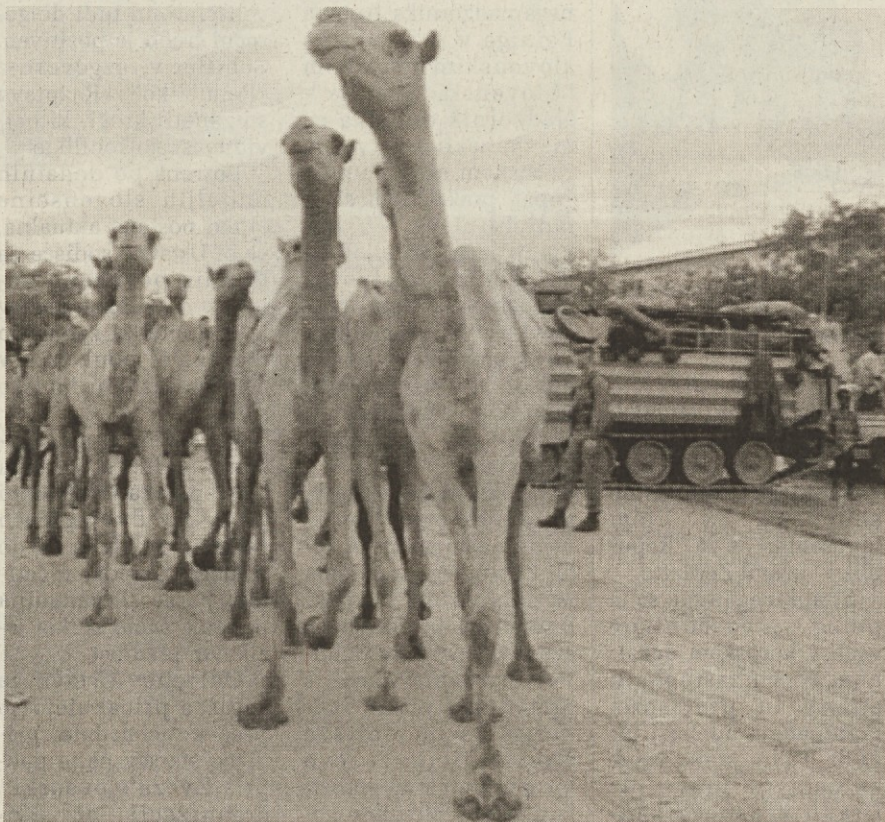
vražnosti, in nazadnje ukinitve »zelene crte«, ki deli na dva dela somalsko glavno mesto.

Voditelja sta se sestala v poslopju ameriške naftne družbe Conoco pod budnim ocesom posebnega odposlanca ZDA Roberta Oakleyja, sestanku pa je prisostvoval tudi poveljnik operacije Vrnimo zaupanje Robert Johnston. Rezultat je bil skoraj neiz-

bežen, ker tako Adid kot Mahdi nista v stanju postaviti se po robu vojaški premoči mednarodnega vojaškega kontingenta. Se več, oba voditelja sta si ob snidenju podala roke in se objela, kot da bi že s tem hotela zbrisati enoletno krvavo državljansko vojno, ki je povzročila na tisoče mrtvih, državo pahnila v popoln kaos in nepopisno bedo, zaradi katere

bo se v prihodnjih tednih zaradi lakote umiralo na tisoče Somalcev. Odgovorni za humanitarno pomoč ZDA Andrew Natsios je moral priznati, da bodo lahko sele čez mesec dni »stabilizirali umrljivost« zaradi bede in lakote, kdaj pa jo bodo odpravili, ni navedel. Danes bi moral v Baidoo, v »mesto smrti« 250 kilometrov severozahodno od Mogadiša, odpeljati prvi konvoj humanitarne pomoči. Begunci iz tega »prekletega« mesta, kjer so se pred dnevi divjali krvavi spopadi, so povedali, da v mestu vlada mir in da so se vsi oboroženi oddelki umaknili, ko so se nad mestom pojavili ameriški F-14.

Za sedaj torej se ni bilo pravih spopadov med mednarodnim vojaškim kontingentom in Somalci, ce izvajamo neljubi incident, ki se je pripetil predsinocnjim, ko se neki v avtobus spremljeni tovornjak ni ustavil pri ameriški cestni zapori. Američani so začeli streljati v zrak, skupina francoskih vojakov pa je mislila, da je napadena in začela streljati v vozilo. Dva mrtva in sedem ranjenih je tragični obračun tega incidenta, ki so mu po vsemu sodeč botrovala strah in pokvarjene zavore. (voc)

Francoski goseničarji so v Mogadišu morali dati prednost kamelam (Telefoto AP)

Francoski legionar nudi prvo pomoč Somalcu iz »zaustavljenega« tovornjaka (AP)

PARIZ-RIM / PROMOCIJA

Božiček na letalu

Božiček deli otrokom čokolado in bombone na letu Pariz-Rim (Telefoto AP)

ŠPANIJA / BRODOLOM

S potopljenega tankerja črpajo nafto na varno

LA CORUÑA (ŠPANIJA) - Včeraj so začeli črpati surovo nafto iz rezervuarjev grškega tankerja Aegean Sea, ki je prejšnji teden doživel brodolom pred galicijskim pristaniščem La Coruña. Črpalke z zmogljivostjo 50 ton na uro bodo obratovalle dan in noč, oblasti pa niso navedle, kdaj bodo iz tankerja izčrpali vso nafto. Aegean Sea je prevazal 79.000 ton surove nafte, ki se je v glavnem po brodolomu razlila v morje, del nafte pa je zgorel.

Krajevne oblasti se trudijo, da bi zmanjšale razsežnosti katastrofe. Včeraj so zatrjevale, da jim gre čiščenje onesnažene obale izredno od rok in da bodo plaze se pred

poletjem brezhibne. Skrb, da ne bi brodolom odvrnil turistov, je torej očitna. Resnici na ljubo so Španci imeli v tej ekološki nesreči se kar precejšnjo mero sreče, saj je razburkano morje razlito nafto strnilo v nekaj zalivskih, kar je in bo olajšalo čiščenje in sanacijo.

Medtem pa preiskava se vedno ni ugotovila točnih vzrokov nesreče. Poleg dejstva, da je kapitan zavrnil pristaniškega pilota pa ekološka združenja trdijo, da je bil tanker v brezupnem stanju, tako da sploh ne bi smel pluti, ladijski motor pa je bil zaradi slabega vzdrževanja presibak, da bi lahko tanker v razburkanem morju varno zaplul v La Coruña.

STOCKHOLM, OSLO / SVEČANA IZROČITEV

Nobelovci 1992

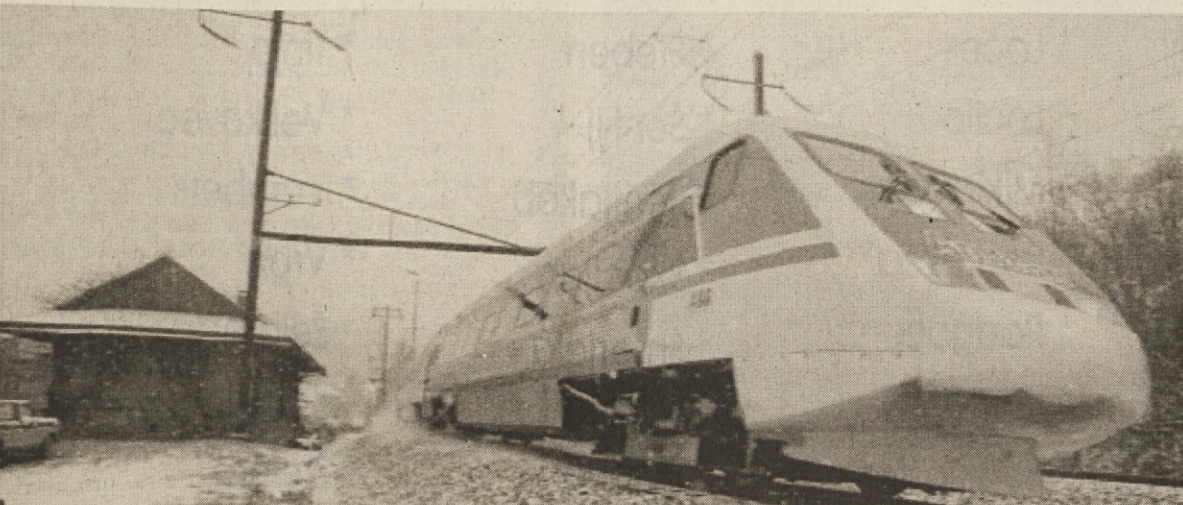
Nagrade izročil švedski kralj Carl Gustaf, nagrado za mir pa v Oslu predsednik Nobelovega odbora Sejersted

Predsednica norveške vlade Gro Harlem Brundland z Rigoberto Manchù (AP)

OSLO, STOCKHOLM - Švedski kralj Carl Gustav je v stockholmski koncertni dvorani izročil letosnje Nobelove nagrade. Med nagradenci izstopa Nobelov nagradenec za književnost Derek Walcott. Tu naj se omnenimo nagradjenca za fiziko prof. Georgesa Charpa, ki poučuje na Francoski visji soli za fiziko, za kemijo, Kanadčana Rudolpha A. Marcusa s Kalifornijskega instituta za tehnologijo, za ekonomijo Garyja S. Beckerja s Chicasko univerze in oba nagradjena za medicino Edmonda H. Fisherja in Edwina Krebsa. Nedvomno pa je najpomembnejša nagrada za mir, ki jo je za leto 1992 prejela indijanka iz Gvatemale Rigoberta Menchù.

ZDA / AMTRAK PREIZKUŠA EVROPSKO TEHNOLOGIJO

Švedski vlak za Ameriko

Ameriška železniška družba Amtrak v teh dneh preizkuša na svojih progah na severovzhodu ZDA hitri vlak X-2000 švedske izdelave. Če ga bodo vključili v redni promet bo to prvi evropski vlak na ameriških progah (Telefoto AP)

KITAJSKA /

Dr. Zmaj - zadnja nada za povmitev moškosti

WUHAN (Kitajska) - V kitajščini njegovo ime pomeni »Zmaj«, njegova kirurška specializacija pa ga je proslavila sirom po Kitajski kot je proslavila po Zahodu prve kirurge, ki so presajevali srce. Dr. Zmaj je tako, kljub puritanstvu svojih sodržavljanov, lahko že na vizitko napisal specializacijo, zaradi katere je zaslovel: daljsanje moških udov.

S svojimi posegi sem vrnil zaupanje in veselje do življenja mnogim moškim, pravi zdravnik, ki se ponasa z dejstvom, da se nihče drug na sve-

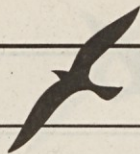
tu ne more pohvaliti z istim uspehom. Dr. Zmaj se ne skriva za lažno sramežljivostjo in rad razkazuje fotografski album, v katerem so ovekovečeni njegovi uspehi. Rad pove tudi, kako se je odločil za to specializacijo, kar se je zgodilo leta 1984, ko se mu je predstavil mladi moški, ki mu je pes odgrizel moškost. Od takrat je opravil že več kot 600 uspešnih posegov, vedno na pacientih, ki so imeli resne probleme z razsežnostmi svojega uda.

S CD ploščami povečujejo fašistične »vrednote«

MILAN - Milanškemu sodišču sta dve naravovarstveni organizaciji naravovarstvenikov prijavili prodajo in reklamiziranje božičnega darila CD plošč z naslovom »Tecno-balilla«, češ da gre za oživljanje fašizma, ker glasba povečuje vrednote fašizma, v TV spotih pa to darilo reklamirajo s slikami Mussolinija, z rimskimi pozdravi in z običajno simboliko fašističnega obdobja.

Preiskovalci našli orožje Okruten zločin pri Fanu zagrešil umobolni sosed

PESARO - Preiskovalci so končno izsledili domnevnega morilca, ki je v noči na ponedeljek pokoncal družino Fernanda Diotallevija v vasi Centinarola pri Fanu. To naj bi bil 38-letni sosed Fernando Pucci. Preiskovalci so že prej sumili, da mora kaj vedeti, saj je njegova hiša oddaljena le dobrih 30 metrov od kraja zločina, preiskovalcem pa je zatrjeval, da ni nicesar slisal. Odločilnega pomena pa je bila ugotovitev, da je morilec zagrešil stitkratni umor s samokresom beretta kalibra 7, 65 z dvojnimi okvirjem. Ko so pregledali sezname vseh orožnih listov, so našli tudi Puccijevo ime. V neki lopi ob hiši je imel shranjeno orožje, balistični izvedenci pa so potrdili, da so bili Diotalleviji pokončani prav s tistim samokresom. Zakaj je Pucci zagrešil tako okruten zločin bodo morali ugotoviti sodniki, ali po vsej verjetnosti psihiatri, ker je Pucci umski bolnik.

PREHRANA

Kaj zmanjšuje količino železa v organizmu?

MILOŠ KRMEJ

Vse kaže, da lahko železo povzroča srčne napade... Na zahodu pokončajo največ ljudi prav srčne bolezni, zanimivo pa je, da so ženske vsaj do starostne mene pred njimi na neki čudezni način varne. Kako to? S tem vprašanjem se je ukvarjalo le malo medicinskih strokovnjakov, saj te ponavadi zanima le-to, kako naj bi se srčnim boleznim s pravilnim način življenja izognili. Po mnenju nekaterih je pri tem pomembna tudi spolna razlika, saj tudi ta določa način življenja. Dr. Jerome Sullivan pa v to ni tako prepričan. Zaradi različne stopnje smrtnosti zensk in moskih je Sullivan, patalog v Medicinskem centru veteranske uprave v Charlestonu v Južni Karolini, prišel na zanimivo misel; po njegovem mnenju menstrualne krvavitve ženske ščitijo pred srčnimi boleznimi, saj zmanjšujejo količino železa v telesu - moski pa se železa lahko znebijo tako, da občasno dajo kri. Sullivanove trditve se niso čisto dokazale. Pred kratkim pa so finski raziskovalci objavili studijo, ki kaže na direktno povezavo med srčnimi boleznimi in količino železa v krvi; z raziskavo so zajeli 2.000 Fincev. Med 19 faktorji, na katere so bili pozorni je od količine železa v krvi bolj rizično samo kajenje. Če bodo nadaljnje raziskave te ugotovitve potrdile, bo to temeljito spremenilo dosedanje teorije o vzrokih srčnih napadov, pa tudi nase prehranebene navade.

Železo je pomemben del naše hrane, zanj so dolgo menili, da je zdravju neskladjivo in celo koristno. Posebno veliko ga je v mesu, ki je tradicionalna sestavina zahodne prehrane. Toda po Sullivanu je kar nekaj stvari, ki kažejo na to, da je železo bolj nevarno od velike količine holesterola v hrani. Količine holesterola se pred menom in po njej le malo spreminjajo, količina železa pa je po meni naenkrat precej večja, poveča pa se tudi stevilno srčnih napadov pri zenskah. Do sedaj so strokovnjaki mislili, da so za nenaden izbruh kardiovaskularnih bolezni pri zenskah po meni krive predvsem hormonske spremembe. Sullivan je v enem od svojih člankov o tem polemiziral že leta 1981. Pri tem se opiral na podatke iz največje ameriške raziskave o rizičnih dejavnikih, ki povzročajo bolezni srca. Ti so pokazali, da imajo ženske, ki so jim kirurško odstranili maternico (mesto menstrualnih krvavitev) več možnosti, da bodo dobile srčni napad, čeprav njihovi ovariji še naprej proizvajajo estrogen. Povezava naj bi bila očitna: brez menstrualnega krvavenja telo v sebi zadrži več železa, le-to pa nekako poskuša kroviti sistem.

Ceprav se na Sullivanovo tezo takrat ni nihče odzval, je ta skušal z njo pojasniti še druge zanimive fenomene. V nasprotju z drugimi teorijami Sullivanova teza pojasnjuje, zakaj imajo mlade ženske z genetskimi motnjami, ki povzročajo izjemno visoko vsebnost holesterola, do mene tako malo težav s srcem. Prav tako se da z njo pojasniti medicinski fenomen, ki so ga opazili pri predstavnikih verske sekte sedemdnednih adventistov; ti imajo za polovico manj srčnih napadov, kot bi jih sicer pričakovali pri nekadilcih s povprečno količino holesterola v krvi. Ti ljudje jedo jajca in mlečne proizvode, ne pa tudi z železom bogatega mesa. Sullivanova teza nam pojasnjuje tudi nekatere odstopne, ki so jih opazili pri statistični obdelavi dejavnikov, ki naj bi povzročali bolezni srca. V svoji studiji iz leta 1989 je harvardski kemik Randall Lauffer pokazal, da povprečna količina holesterola v krvi prebivalcev ZDA ne ustreza številu srčnih napadov v tej državi, če pa pri tem upoštevamo še železo kot rizični faktor, to neskladje izgine.

Seveda pa zagovorniki teorije o škodljivosti železa niso izvedli nobene raziskave, ki bi njihove trditve potrdila. Dr. Jukka Salonen z univerze Kuopio na Finskem je skupaj s sodelavci od leta 1984 pa vse do leta 1989 beležil število srčnih napadov in jih primerjal s količino železa v krvi bolnikov ter se z ostalimi 18 rizičnimi faktorji. Raziskava je zajela 1931 prebivalcev vzhodne Finske. Njeni rezultati so osupljivi. Količina slabega holesterola v krvi ni bistveno vplivala na pogostnost srčnih napadov, ti napadi pa so bili povezani z osebnoštno feritina (proteina, ki je nosilec železa v krvi): vsak odstotek odstopanja vsebnosti feritina v krvi je pomenil tudi za štiri odstotke večjo rizičnost. Srčni napadi so bili dvakrat bolj pogosti pri tistih, ki so imeli v krvi 200 ali več enot feritina, kot pri tistih z nižjo vsebnostjo. Prebivalci, ki so imeli tako visok odstotek železa in holesterola v krvi, so imeli štirikrat večjo možnost, da bodo dobili srčni napad.

Nekateri znanstveniki pa v to še vedno dvomijo. Pa tudi če bi železo res bilo krivo za srčne bolezni - vse kaže, da je tako - nihče ne ve, ali bi zmanjševanje količin železa srčne napade tudi preprečilo. Če bi vsako leto oddal tri enote krvi, bi povprečen moski imel v krvi isto količino železa kot ženske pred menom. Raziskovalci bi morali samo nekaj let opazovati večjo skupino rednih krvodajalcev ter potem primerjati pogostnost srčnih napadov pri tej skupini s pogostnostjo srčnih napadov pri nekrvodajalcih. Tako raziskavo je Sullivan predlagal že pred 11 leti, vendar zanj ni imel sredstev. Morda pa bo sredstva zanj dobil kdo drug? Ali se moramo do tedaj železa varovati? Dr. Basil Rifkind, strokovnjak za bolezni srca in ožilja z Ameriskega instituta za srce pljuca in kri, misli, da nam ni treba pretiravati. Po njegovem mnenju zaradi ene same studije se ne bi smeli vznemirjati javnosti. Drugi pa menijo, da naj bi na količino železa v krvi le nekoliko pazili. Podatke o tem lahko dobimo v vsakem večjem diagnostičnem laboratoriju. Ljudje ne bi smeli jesti preveč mesa (posebno jeter) in nekaterih žitaric. Čeprav se nihče ne more reci, da si bo s tem, ko bo postal krvodajalec, resil življenje, ga bo s tem prav gotovo resil drugemu.

ŽIVILSKA TEHNOLOGIJA / PRIZADEVANJA ZA IZLOČITEV KONZERVANSOV IZ ŽIVIL

Konkurenčnost v ponudbi hrane in mineralnih vod

Nesorazmerja med samoiniciativnostjo in vlaganji

VOJAN LUKIČ - MAJDA BAGAR-POVŠE

Inz. Majda Bagar-Povše je v širši slovenski javnosti postala znana v tistem trenutku, ko se je izvedelo, da je s svojimi sodelavci v Radenski vpeljala proizvodnjo brezalkoholnih pijac brez vsakih konzervansov. Ta velik in pomemben uspeh inz. Majde Bagar-Povše, njenih sodelavcev in kolegov je dokaz, da naši inženirji in tehniki niti malo ne zaostajajo za svojimi svetovnimi kolegi v uporabi najnovejših znanstvenih spoznanj, v tem primeru živilske tehnologije. Tako proizvedene brezalkoholne pijače v Radenski so postale zelo konkurenčne na zahtevnem svetovnem trgu. Uspeh inz. Majde Bagar-Povše je pravzaprav pogoj za se zahtevnejše rezultate v proizvodnji konzervirane hrane in živilskih izdelkov v slovenskih tovarnah. Inz. Majda Bagar-Povše je končala tehnološko fakulteto v Ljubljani in v Radenski dela kot raziskovalka in vodja centra za razvoj novih tehnologij; z družino živi v 12 km oddaljeni Murski Soboti. Doma je iz Novega mesta in, kot pravi, zelo rada zahaja v svoj rojstni kraj.

1. Svetovni trg zeli neoporečno hrano brez konzervansov. Kaj to za živilske tehnologije pomeni v praksi?

Povsod po svetu se živilska industrija usmerja v izdelavo zdravih živil, ta

ko pri pridelovanju kot tudi pri pripravi. Vedno več je proizvodov, ki vsebujejo naravne arome, naravna barvila, vitamine, vsebujejo malo maščob in so brez konzervansov.

Menim, da je priprava proizvoda brez konzervansov za tehnologa ena težjih nalog. To pomeni obvladovanje vseh vhodnih surovin, vodenje tehnološkega postopka od priprave do embalarjanja in sodelovanja s skupino ljudi, ki jim lahko zaupa delo s stroji ter natančno in vestno ravnanje z aparaturami. V naši proizvodnji popravljane ne pride v poštev, zato je odgovornost toliko večja. Vsekar pa si mora živilska industrija še naprej prizadevati za izločanje konzervansov iz živil. Zavedati se moramo, da čiste substance najpogostejših konzervansov (natrijevega benzoata in kalijevega sorbata) niso škodljive za človekov organizem, lahko pa skodujejo, ko se vežejo z nekaterimi snovmi v živilih.

2. Slovenija ima veliko tovarn za proizvodnjo hrane. Ali so lahko na svetovnem trgu konkurenčne?

V Sloveniji imamo reskar nekaj proizvajalcev hrane, ki s svojimi izdelki lahko brez sramu teknuje-

jo s tujimi. Izdelki so organoleptično in vsebinsko kakovostni. Tuji trgi so namreč pripravljeni sprejeti samo taka živila. Posebno uvožena živila so v tujini pod strogim inspekcijskim nadzorom, zato ni dovoljen nikakršen tehnološki spodrsilaj. Vidimo, da se naša sortna vina uspešno prodajajo v tujini, da v svetu dobro poznajo naša kraski pršut, Fructalove sokove, da v Ameriko izvažamo mesne polkondzerve, da mlečni prah iz soboske mlekarne dodajajo v otroško hrano, za katero veljajo najstrožji predpisi. Poleg tega naso mineralno vodo izvažamo v veliko držav po svetu. Svoje mesto med porabniki ima v Italiji, Nemčiji, Avstriji, kjer je konkurenca pri ponudbi mineralnih vod največja.

3. Koliko slovenska industrija vlaga v vsakdanjo znanost?

Če pogledam seznam raziskovalnih enot, raziskovalnih centrov in institutov, registriranih pri slovenskem Ministrstvu za raziskovalno dejavnost in tehnologijo, vidim, da so od skupaj 70 le 4 registrirane za predelavo hrane. Če je to nekakšno merilo, potem je vlaganja pre malo. Mislim pa, da je med našimi strokovnjaki veliko volje in samoiniciativno-

sti. V obratih, kjer imajo taki ljudje podporo vodilnih, se najde tudi denar za nakup literature, aparature in posluh za druge oblike izobraževanja. Le stalen razvoj in izpopolnjevanje nam omogočata, da lahko s ponosom postavimo na prodajne police kakovosne izdelke ob bok tujim.

4. Obveljalo je mnenje, da Slovenija lahko dobro živi od zdravilisc, hrane in zdravil. Kaj mislite o tem?

V Sloveniji je 16 verificiranih naravnih zdravilisc, ki imajo skupaj približno 7000 postelj. Te zmogljivosti so veliko preskromne, je pa v tem pogledu še veliko neizcrpanih možnosti. Slovenija ima toliko različnih termalnih, termalno-mineralnih in mineralnih vod, naravnih peloidov, ugodno klimo, ki vplivajo na človekov organizem, da bi ob racionalni rabi teh naravnih danosti zdravilski turizem lahko veliko pomenil v našem skupnem gospodarstvu. Poleg tega je na našem majhnem slovenskem prostoru toliko drugih naravnih lepot. Imamo pokrajino, ki ima svoje zgodovinske, arhitekturne zanimivosti, kulinarčne posebnosti, ljudi, ki znajo s svojimi rokami ustvarjati domače umetnine, ki so edinstvene - od idrijske ci-

pke do prekmurskih slamatih doznjekov ... in vse to je treba združiti in ponuditi.

5. Delate v Radenski s svojimi kolegi pri kakšnih novih raziskavah?

Trenutno poteka v Radenski več raziskovalnih projektov s področja medicine, geologije in tehnologije. Glede na to da imamo v Radencih stiri naravne zdravilne dejavnike, so naše raziskave usmerjene v potrjevanje teh faktorjev. V zadnjih dveh letih smo kar nekaj naših rezultatov predstavili na svetovni kongresih doma in v tujini. Vse to kaže, da je naša usmeritev v iskanju novih potrjevanj in novih tehnoloških možnosti pravilna; vesela sem, da lahko delam v skupini ljudi, ki zeli vedno kaj novega.

6. Ali imamo v Sloveniji zdravo hrano in pijaco?

Samo toliko, kolikor je v danih možnostih mogoče. Prav gotovo pa si bo treba bolj prizadevati za smotrno rabo umetnih gnojil, škropiv, graditev industrije, odlagališč odpadkov ... Dopovedati si moramo, da se narave na dolg rok ne da prelistati. Ker delam v Radenski, ne zelim, da bi to bila propaganda, vseeno pa bi vam hotela povedati, da je naša mineralna voda zavarovana z več različno debelimi plastmi gline, ki jo varujejo pred možnim onesnazeanjem.

Fotografija: Johannes Armineh

ŽELEZNICE / POVEZOVANJE PREK MODERNIZIRANIH ŽELEZNIŠKIH TRAJČNIC

Načrti za hitre železniške povezave bodo uresničeni že do leta 2010, kar spominja na sloviti vlak prikazni »Breitspurbahn«

Vlaki naj bi bili največji in najboljši doslej - orjaške posasti, ki bi drvele s hitrostjo 250 kilometrov na tri metre širokih tračnicah prek Evrope in celo v Azijo. Vagoni prvega razreda bi imeli kopalnice ter celokinetografije. Sistem se je imenoval »Breitspurbahn« (železnica s širokim tirom). Njen arhitekt je bil Adolf Hitler, leto pa 1941. V naslednjih starih letih se bo na velikanske načrte diktatorja pozabilo.

Petdeset let kasneje se zdi, kot da se prikazuje duh »Breitspurbahna«, ko se je Evropa odločila za graditev integriranega

omrežja železniških povezav, ki naj bi postalo resničnost do leta 2010. Evropska skupnost za železnice (CER) predstavlja 12 članic Evropske skupnosti, skupaj z Avstrijo in Svico. Podala je načrt za že omejeno omrežje, katerega je naceloma že sprejel evropski parlament. Po tem načrtu bi potovanje iz Londona v Lyon trajalo štiri ure in pol, od Milana do Münchena štiri ure in od Pariza do Frankfurtu štiri ure. Hitri in nadvse zmogljivi vlaki pridobivajo na svojem ugledu in pomenu. Prav dobro so znani po svoji izredni varno-

sti. Možnost, da se bi zgodila nesreča pri takem vlaku, je 125-krat manjša kot pri običajnem potniškem avtomobilu. Potovanja z vlakom ne ovirajo prometni zastoj in gostota prometa. ES ocenjuje da stane neko hitri vlaki približno tri odstotke skupnega letnega nacionalnega proizvoda. Železnica potrebuje manj zemljišča kot avtocesta ali letališče, pa tudi manj goriva.

Hitre železniške povezave se počasi krepijo in dograjujejo v Italiji, Nemčiji in Španiji, kjer naj bi bila taka povezava med Madridom in Sevillo kon-

cana leta 1992, ravno v casu svetovne razstave. Navdih za to je seveda uspeh znanih francoskih vlakov TGV. Prvic so bili ti vlaki predstavljeni leta 1981 na odseku med Parizom in Lyonom, dolgem 300 kilometrov in spet pritegnili pozornost potnikov na železnico. Načrti CER vključujejo tehnologijo, ki temelji na TGV, kot tudi obnovitev ter posodobljenje 24.000 kilometrov železniških tirov. Cena celotne investicije znaša 170 milijard dolarjev. Nekatere vlade članic Evropske skupnosti so omahovale, saj CER izključuje možnost

(ki v Veliki Britaniji le obstaja), da tudi zasebni sektor prevzame del investicij in s tem seveda tudi deleže pri novem sistemu hitrih železnic.

Prva hitra železniška povezava bo verjetno med Frankfurtom in Parizom ter Londonom, Amsterdamom in Koelnom. Na nekaterih področjih je napredek počasnejši - predvsem na britanski strani Kanala, kjer infrastruktura in ustrezna oprema železnice nista kos standardom francoskega vlaka TGV. Pomembno je, da obstaja želja po graditvi take železniške povezave. (M.K.)

NOVICE

Italija v timici

RIM - Svetovna javnost, ki se otepa z vsakdanjimi težavami, je kar spregledala, da je italijanska znanost imela vidno vlogo pri zadnjem poletu vesoljskega taksija Columbia, v katerem je šest vesoljcev, med njimi tudi ena ženska, prebilo v vesolju deset dni (od 22. oktobra do 2. novembra). V okviru dejavnosti Evropske vesoljske agencije (ESA) so izstrelili majhen italijanski laserski geodinamični satelit, katerega površina je sestavljena iz 426 prizem. Prizme odbijajo laserske zarke, ki jih pošiljajo z Zemlje, da bi izmerili premike kopnega v Kaliforniji, Sredozemlju in na drugih potresnih območjih. Opravili so tudi poskus, imenovan "demonstracijski program orbitalne tehnologije": iz trupa vesoljskega taksija so skupaj z nosilno strukturo in ploščadjo potegnili tri različne italijanske visinske senzorje s posrečenim imenom "Hitchhiker" (stopar). Preskusi, ki jih je analiziral računalnik agencije ESA, so pokazali, da so senzorji tehnološko brezhibni.

Računalniki za vse čase

SEUL - Prvi proizvajalec računalnikov, ki je razpisal trajno jamstvo za nekatere računalniške izdelke, je južnokorejski Hyundai (pri nas ga bolj poznamo po avtomobilih). Družba je jamstva za vso dobo trajanja zagotovila za svoje družine osebnih računalnikov modelov 386 in 486 ter notesni model. Jamstvo velja samo za prvega uporabnika in po preporadi uglasne. Z njim je pokrit temeljni sistem: matična plošča, video kartica, disketne in diskovne enote ter tipkovnica.

Ekologi na Vzhodu

BUKARESTA - Ohranitev življenjskega okolja je svetovno vprašanje in zato so Združeni narodi razglasili znano geslo "Razmišljaj globalno, deluj lokalno". Zaradi velikih političnih in gospodarskih težav, s katerimi se danes otepa vzhodna Evropa, je varstvo okolja precej zanemarjeno in ZN so zadnje čase zategadelj sprejeli nekaj ukrepov. Strokovnjaki iz Velike Britanije, Nizozemske, Nemčije in Brazilije so prebili nekaj časa v industrijskem mestu Copsa Mica v osrednji Romuniji in zasnovali načrt za hitro akcijo, s katero naj bi zmanjšali onesnaževanje. Gre za popravilo in zamenjavo industrijskih naprav in celo pogonov. Mesto ima namreč hude težave zaradi dima, ki se vali iz tovarne metakrilata in več kot tridesetih kemičnih reaktorjev, ki so brez ustreznih filtrov. Saje so prekrile vso okolico in povsod je že cutiti škodljive učinke (nekaterim ljudem je denimo povsem pocrnela koža). V ozračje uhajajo tudi velike količine cinka, kadmija, svina, predvsem pa zveplovega dioksida iz topilnice cinka.

Beatli med zvezdami

LIVERPOOL - Mnogi ljudje so sele ob proslavi 30. obletnice nastanka najbolj znane glasbene skupine na svetu, legendarnih Beatlesov, zvedeli, da njihovi priljubljeni zvezdniki delajo družbo pravim, vesoljskim zvezdam. To "vnebovzetje" pa je staro že več kot eno leto. Bryan Skiff in Edward Bovell, astronom iz Lowellovega observatorija v Flagstaffu (Arizona), sta med fotografsko raziskavo tistega območja osončja, ki se razprostira med Marsom in Jupitrom, odkrila štiri nove asteroide s sorazmerno majhnimi premeri 8 do 16 km. Astronomi sta sklenila, da jim bosta dala imena članov slovite liverpoolске skupine (Lenon, McCartney, Harrison in Star). Toda Beatlesi tokrat niso prvič zasli v znanost. Znani hominidni skelet Lucy, ki so ga leta 1976 našli v Afriki, je dobil ime po enem izmed hitov te glasbene skupine ("Lucy na nebu z diamanti").

Z utopijo ne bo nič

SYDNEY - Pripovedi o soku prihodnosti, megatrendih in postindustrijski družbi velja jemati z velikimi pridržki, trdi Tom Forester s Sole za računalniško in informacijsko tehnologijo na Griffithovi univerzi v Avstraliji. Napovedi, da bodo mikroprocesorji spremenili svet v utopijo, se niso uresničile. "Večina ljudi še vedno živi po starem," pravi Forester. "Pokazalo se je, da so računalniki zgolj koristna orodja - in nič več."

Po eni izmed najbolj znanih napovedih naj bi večina ljudi kmalu vse opravila doma - službo, nakupe, bančne posle... "Tehnokrati, ki so od telekomuniciranja ("dela na daljavo") pričakovali možno rešitev prometnih zastojev in onesnaževanja zraka, so zelo podcenili težave, ki jih povzroča delo na domu," pravi Forester. Strah pred nezaposlenostjo in želja po zaslužku ljudi sili, da delajo več kot kdajkoli doslej. Povprečni čas, ki si ga zaposleni v ZDA vzamejo za rekreacijo, se je v letih 1973 - 1989 zmanjšal za 37 odstotkov. Povprečno delovno leto pa se je od leta 1969 podaljšalo za en mesec. Zmota napovedovalcev in futurologov Forester pripisuje prevlelikemu opiranju na olespane informacije, ki prihajajo iz raznih firm.

Poletje za vojskovanje

TEL AVIV - Skupina raziskovalcev iz Centra za duševno zdravje Bir-Siva in z Ben Gurionove univerze se je pod vodstvom izraelskega biokemika in psihiatra Gabriela Schreiberja dokopala do sklepa, da dolgi poletni dnevi spodbujajo napadalnost državnih voditeljev. Trditve je oprta na preiskave duševnih bolnikov z afektivnimi oziroma čustvenimi motnjami: poleti so kazali povečano agresivnost.

"Politični in državni voditelji sicer niso duševni bolniki," komentira dr. Schreiber, "vendar utegnejo mnogi izmed njih trpeti zaradi duševnih motenj." Raziskovalci so analizirali več kot dva tisoč vojn v zgodovini človestva in odkrili presenetljivo povezavo med izbruhom sovražnosti in dolžino dneva. Na severni polobli se je med 30 in 60 stopinjami zemljepisne širine v januarju in decembru začelo "samo" 50 vojn. Spomladi to število postopoma raste, v jeseni počasi pada, avgusta pa je najvišje (200 vojn).

Za južno poloblo velja isto pravilo, medtem ko v bližini ravnika med meseci skoraj ni nobenih razlik. Dr. Schreiber meni, da ima ključno vlogo svetloba, ki vpliva na kemične procese v možganih in sprozi močnejše izločanje t.i. nevroprenosnikov, povezanih z napadalnostjo (-npr. serotonina).

domači šport

DANES

SOBOTA, 12. DECEMBRA

ODBOJKA

MOSKA C-1 LIGA

20.30 v Standrežu: Valprapor Imsa - La Sedia.

ŽENSKA C-1 LIGA

20.30 v Trstu, sola Suvich: Bor Tombolini Drinks - Car Friulana Vivil; 20.30 v Vidmu (Cavalicco): Kennedy - Koimpex.

MOSKA C-2 LIGA

18.00 v Trstu, Altura: Bor - Mossa; Sloga prosta.

ŽENSKA C-2 LIGA

20.00 v Sovodnjah: Kmečka banka - Ausa Pav; 20.00 v Fiume Venetu: Libertas Bo Frost - Sokol Indules.

MOSKA D LIGA

20.30 v Vidmu: Volley Ball Udine - Soca Sobema.

ŽENSKA D LIGA

18.00 v Locniku: Lucinico - Koimpex; 18.30 v Paluzzi: Paluzza - Bor Friulexport.

DEKLICE

20.00 v Nabrezini: Sokol - Prevenire.

NARASCAJNICE

15.30 na Proseku: Kontovel - Pallavolo Trst; 15.30 v Trstu, Ul. S. Pasquale, sola Chiadino San Luigi: Oma - Sokol.

NARASCAJNIKI

15.30 v Trstu, sola Morpurgo: Pallavolo Trst - Bor Furlani.

NOGOMET

UNDER 21

16.00 v Attimis (Videm): Stella Azzurra - Breg.

DEZELNI MLADINCI

16.00 v Vermeglianu: Ronchi - Juventina; 16.00 v Trstu, Ul. Felluga: San Luigi - Primorje.

POKRAJINSKI MLADINCI

14.30 v Bazovici: Zarja Adriaimpex - Domio.

ZACETNIKI

15.30 na Proseku: Zarja Adriaimpex B - San Luigi.

NAJMLAJSI

15.00 v Mošu: Mossa - Mladost.

CICIBANI

14.30 na Proseku: Primorje - Portuale; Bor Farco prost.

NAMIZNI TENIS

ŽENSKA A LIGA

18.00 v Bocnu: Recoaro - Kras Corium.

MOSKA B-1 LIGA

18.00 v Zgoniku: Kras Activa - Bresciana.

ŽENSKA C LIGA

17.00 v Bocnu: Rentsch - Kras

SOLSKI NAMIZNI TENIS

14.30 v Trstu, Stadion 1. maj, in Zgoniku: kvalifikacijski namiznoteniški turnir za osnovne in srednje sole.

KOSARKA

MOSKA B LIGA

21.00 v Centu (Ferrara): Cento - Jadran TKB

MOSKA D LIGA

20.30 v Brisicikih, dom Ervatti: Kontovel - Beretich Portogruaro; 20.30 v Trstu, Ul. Gimnastica: SGT - Bor Radenska

PROMOCIJSKA LIGA

18.00 v Dolini: Breg - Autosandra

DRŽAVNI KADETI

18.00 v Brisicikih, dom Ervatti: Bor Radenska - Kontovel

DEZELNI KADETI

15.30 v Dolini: Breg - Don Bosco

NARASCAJNIKI

15.30 v Nabrezini: Sokol - Lega Nazionale

DECKI

16.00 v Brisicikih, dom Ervatti: Polet - Don Bosco

JUTRI

NEDELJA, 13. 12. 1992

ODBOJKA

MLADINCI

11.00 v Trstu, Campi Elisi: Sant'Andrea - Bor Furlani; 11.00 v Trstu, sola Rossetti: Volley Club - Sloga,

10.30 v Muši: Mossa Candolini - Olympia.

MLADINKE

11.00 na Opcinah: Koimpex - Virtus; 9.00 v Trstu, 1. maj: Bor Friulexport - Prevenire.

DECKI

9.30 v Trstu, sola Rossetti: Volley Club - Bor Furlani; 10.00 v Trstu, sola Giotti - Stuparich: Rozzol - Sloga.

DEKLICE

9.30 v Trzicu: Monfalcone - Dom Imsa; 9.00 na Opcinah: Koimpex - Altura.

NARASCAJNICE

11.00 v TRSTU, 1. maj: Bor Friulexport - Altura;

NARASCAJNIKI

12.00 v Trstu, sola Giotti-Stuparich: Rozzol - Sloga.

NOGOMET

PROMOCIJSKA LIGA

14.30 v Percotu: Union 91 - Juventina; 14.30 na Proseku: Primorje - Trivignano.

1. AMATERSKA LIGA

14.30 v Villanovi del Judrio: Villanova - Vesna; 14.30 v Trstu, Drevored Sanzio: Edile - Zarja.

2. AMATERSKA LIGA

14.30 v Repnu: Kras - Bertiole; 14.30 v Trebcah: Primorec - Talmassons; 14.30 v Dolini: Breg - Capriva, 14.30 v Gorici, Ul. Baiamonti: Audax - Sovodnje.

3. AMATERSKA LIGA

14.30 na Padricah: Gaja - Union; 14.30 v Zavljah: San Vito - Mladost.

ZACETNIKI

10.30 v Bazovici: Zarja Adriaimpex A - Fortitudo; 10.30 v Gorici, Ul. Baiamonti: S. Anna - Sovodnje.

NAJMLAJSI

10.30 na Proseku: Primorje A - Portuale; 10.30 v Miljah: Fortitudo - Primorje B.

ROKOMET

MOSKA C LIGA

11.00 v Zgoniku: Kras Trimac - Klausen

KOSARKA

PROMOCIJSKA LIGA

11.30 v Brisicikih, dom Ervatti: Cicibona Plasterediliza - Sokol Warm

NARASCAJNIKI

9.00 v Trstu, Suvich: Bor Radenska - Stefanel

MNINIBASKET

TOFEJA JADRAN

v Brisicikih, dom Ervatti: 14.00: Bor - Kontovel, 15.10: Nova Gorica - Dom, 16.20: Portorož - Sezana, 17.30: Divaca - Polet.

KOŠARKA / V B LIGI JADRAN TKB V GOSTEH

Jadranovci pred zelo težko nalogo v Centu a predaje vnaprej ni

Giorgi Cento trenutno na vrhu lestvice

IGOR CANCIANI

Drevi bodo jadranovski kosarkarji v gosteh in na lastni koži preverili jakost mostva, ki si skupaj s Faenzo deli primat v dosedanjem poteku tekmovanja v B ligi. Ekipa Giorgi iz kraja Cento v bližini Bologne je že vrsto let med protagonisti kosarkarske B-2 lige. Gre za majhno občino, v kateri so vsi krajin dobesedbo »zastupljeni«² s kosarko tako, da je ob vsakem domačem nastopu igralcev iz Centa ozažje živahno, kajti cela vas se zbira in buči navija za svoje izbranec.

V preteklih letih ta ekipa ni bila nič posebnega in je Cento zivotalril neke na sredini razpredelnice. Jadranovski kosarkarji so v tem kraju že nastopili v zadnji Brumnovi sezoni na krmilu naše združene ekipe. Odtlej je emilijanski klub seveda povečal svoje ambicije, tako da je pred dvema letoma že vstopil v »visji kakovostni razred«² italijanske B-2 lige. Dva igralca, ki so ju vzgajili v Centu, sta letos prestopila v vrste prvoliških klubov: to sta branilec Marco Valdi, ki je obelkel dres Caserte in pa center Paul Bodetto, ki kot znano, igra

(sicer ne prevec) pri trzaskem Stefanelu. Marco Valdi pa je bil pred dvema letoma soglasno izbran za najboljšega igralca italijanske B-2 lige. Cento se je letos, kljub odhodu navedenih posameznikov, primerno okrepil. Iz Bergama je prišel bekovski par Pupulin (182 cm, letnik 1970) - Di Gregorio (194 cm, 1976). Iz Caserte je došel perspektivni krilni center Falco (202 cm, 1972), iz Ancone izkušeno krilo Principi (200 cm, 1962), iz San Marina visoki bek Giacometti (196 cm, 1962) in da bo mera polna, ekipi se je pridružil se center Dimatore (204 cm, 1966), ki je prebrel že nekaj prvoliških sredin. Edini igralec, ki je v mostvu že nastopal za casa prvih spopadov z jadranovci, je krilo Cestaro (200 cm, 1966), ki se v Centu očitno dobro počuti in ki ga sredina že sprejema za svojega.

»Plavi bojovniki«² so v nedeljo osvojili zlata vredni točki, ker jim je to (prvic letos) uspelo klub dejstvu, da so zagrali vse prej kot prepriljivo in kakovostno, kar daje slutiti, da so si fantje morda prisvojili

tisto mero samozavesti in umirjenosti, o kateri je bilo toliko govora v prvih tekmah. Vsi prav dobro vemo, da v sportu vsi igrajo za zmago. V tem primeru bi lahko rekli naslednje: glede na zahtevnost gostovanja, bi bilo nasploh pozitivno, da se Jadran TKB v celoti predstavi nasprotnikom s tistim »animusom pugnandi«, ki ga je sprostil na tekmi proti postavi Campi. Zmaga je seveda prva misel, ob upoštevanju dejstva, da se nikakor ne ponovi medle predstave iz Ravenne. To bi namreč lahko zapustilo hude posledice in porušilo motivacijski naboj Drvariceve vrste, v tem trenutku pa jadranovci tega res ne potrebujejo, saj so komaj nakazali, da so verjetno ubrali smer, ki jih bo vodila iz kriznega bazena. V Jadranovem taboru ni bilo večjih novosti glede zdravstvenega stanja posameznikov, tako da bi moral trener Drvaric razpolagati z vsemi igralci.

Srečanje Giorgi Cento - Jadran TKB bo drevi v Centu pri Bologni, s pricetkom ob 21. uri, neposredni prenos pa bo mogoče poslušati po Radiu Opcone.

NAMIZNI TENIS / V ŽENSKI A LIGI

Morda odločilno gostovanje Krasovk pri Recoaru v Bocnu

Pred lažjo nalogo fantje v B ligi doma proti Brescii - Tudi v C ligi Kras v Bocnu - V Trstu in Zgoniku danes zanimiv turnir za šolsko mladino

Cristian Mersi (Kras Activa) v B ligi danes proti Brescii

JASNA JURECIC

ŽENSKA A LIGA

Krasove prvolišnice odhajajo v Bocen k Recoaru s trdnim namenom, da obdrzijo cetrtomesto na lestvici (Recoaro ima enako stevilo točk), ker jim le-ta lahko zagotovi igre v play-outu, ki nudi dodatno možnost za obstanek na prvoliški sceni. Obe ekipi sta v preteklosti doživljali isto usodo. Bili sta premagani od vseh nasprotnikov, le proti Scordii sta bili zmagovalki. V povratnem delu najbrž ne bo dosti drugače, zlasti ker v A skupini nastopa državni prvak Coccaglio, lani tretje uvrščena Verona in mocna Muravera. Tekma zadnjega kola prvega dela prvenstva bo tako usodno odločala o usodi Krasa Corium v razigravanju med marca prihodnjega leta. Tekma bo prav gotov napeta,

kajti tudi Recoaru teče voda v grol.

Trener Matjaz Serzer zaupa v sposobnosti svojih varovank, ki se že dalj casa vneta pripravljajo na to pomembno tekmo. Simonetova, Radovicева in Bersanova se jasno zavedajo, kako važen je izid z Recoarom. Res je, da so v Bocnu vključili v ekipo tudi Slovenko Ojsterskovo, vendar so naša dekleta sposobna preskociti tudi to oviro.

PARI 5. KOLA: Coccaglio - Verona, Scordia - Muravera, Recoaro Bocen - Kras Corium.

IZIDI 4. KOLA: Kras Corium - Coccaglio 1:5, Verona Scordia 5:2, Muravera - Recoaro Bocen 5:0.

VRSTNI RED : Coccaglio in Verona 8, Muravera 6, Kras Corium in Recoaro Bocen 5, Scordia 4.

MOSKA B1 LIGA

Po 4. kolu v moski B1 ligi je Kras Activa med tremi vodilnimi ekipami, ki imajo enako stevilo točk. Drevi bo Kras igral z Brescio, ki zavzema zadnje mesto. Po naporni tekmi prejšnjega kola si bodo Krasovi fantje nekoliko oddahnili in drevi ob 18. uri stopili na domači parket sproščeni. Krasovci so prav gotovo favoriti. Volta Bresciana razpolaga z igralci tretje državne kategorije, nasi pa so boljši na papirju. Predvidoma ne bo imel nobenih težav za zeleno mizo Igor Milic (2. kat., st. 20), da o Mersijevi zanesljivosti niti ne govorimo (2. kat., st. 9), tretjekategornik Marjan Milic pa je s svojimi zadnjimi zmagami že pokazal, da mu postaja okvir tretje kategorije preozek.

PARI 5. KOLA: Verona - Marling, Marostica - Villazzano, Domodossola - Lega Nazionale Gorica, Kras Activa - Brescia.

IZIDI 4. KOLA: Lega Nazionale - Brescia 5:1, Marling - Marostica 5:2, Kras Activa - Verona 5:4, Villazzano - Domodossola 2:5.

VRSTNI RED: Villazzano, Domodossola in Kras Activa 7, Verona, Lega Nazionale Gorica in Marling 6, Marostica 5, Brescia 4.

ŽENSKA C LIGA

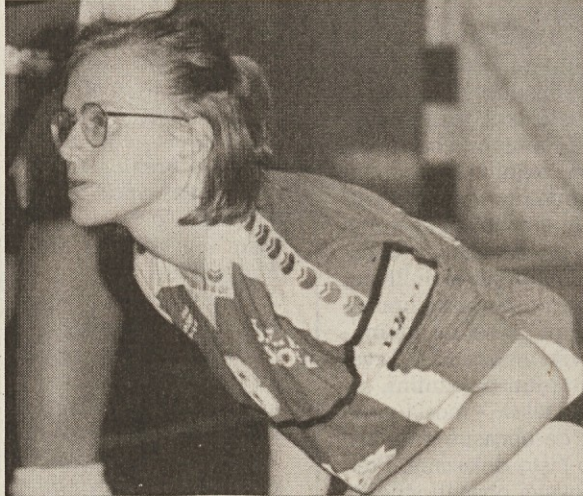
V zadnjem kolu prvega dela prvenstva bodo narascajnici Katja Milic in Erika Radovic ter mlajša pionirka Vanja Milic gostovale v Bocnu. Klub Rentsch je doslej pozel tri zmage in je na tretjem mestu, medtem ko mla-

ODBOJKA / MOŠKA IN ŽENSKA C-1 LIGA

Valprapor Imsa računa na nadaljevanje serije

Težko gostovanje Koimpexa v Vidmu pri Kennedyju - Bor Tombolini doma z Vivilom za vrh prvenstvene lestvice

Ce bi pri napovedih rezultatov upoštevali samo trenutno stanje na lestvici, bi o današnji tekmi med Valpraporjem Imso in gostujočo ekipo La Sedia napisali, da je goriska ekipa absolutni favorit in da bo tudi gladko zmagala. Valprapor je namreč se nepremagan na vrhu lestvice, medtem ko je La Sedia na dnu lestvice brez točk. Toda lestvica je lahko varljiva in La Sedia po svoji moči prav gotovo ne zasluži zadnjega mesta. Zato tudi v goriskem taboru nasprotnika nikakor ne podcenjujejo in pričakujejo zelo zahtevno tekmo. Pred prvenstvom so to ekipo že srečali v prijateljskem srečanju in zgubili s 3:1. Letos se je La Sedia okrepila s tremi igralci, ki so lani nastopili v C-1 ligi v Cedadu in in osvojili zelo dobro sesto mesto. Stebra ekipe pa sta tolkac Sodorman in center Pittolo, ki sta že igrala v B-1 ligi. Poleg tega je La Sedia letos že trikrat izgubila po tie-breaku in to tudi proti se nepremagani ekipi Riviera del Brenta. Tudi trener te ekipe se je čudil, da je La Sedia se brez točk. Poudaril pa je, da ima ta ekipa posebno dobro obrambo. K vsemu temu je treba se do-

Katja Fabrizi - večkrat odločilna za Koimpex (F. Ferrari)

dati, da bo vzdusje za to tekmo podobno vzdusju derbija. Pred nekaj leti, ko je La Sedia nastopala se v B ligi, je mnogo Goricanov hodilo v San Giovanni al Natisone gledat njihove tekme, danes pa verjetno gostje nekoliko zavidajo Goricanom tako dobre rezultate. Zato bo tekma izredno zanimiva in važna. Valprapor Imsa se je nanjo dobro pripravil, razpoložljivi pa so tudi vsi igralci, zato računajo na zmago.

V ženski C-1 ligi caka težka naloga Koimpex. Odpravlja se namreč na gostovanje v Videm h Kennedyju. Ne sme varati niti torkov poraz Kennedyja proti videmske- mu Cusu, saj je bil to

derbi, v katerem se obema ekipama moči potroji in lahko to tekmo zares osvoji ena ali druga ekipa. O realni moči Kennedyja je bolj zgovorna gladka zmaga, ki jo je videmska ekipa dosegla v tekmovalstvu za zvezni pokal proti trzaski Omi, ki nastopa v B-2 ligi. Letos se je Kennedy precej prenovil, saj je z novim trenerjem iz Pordenona prislo se šest igralc. Najboljša igralca ekipe je visoka Marega, ki je v napadu skoraj neustavljiva, zelo solidno pa igra tudi v obrambi. Koimpex pa se na to tekmo ne odpravlja že vnaprejšnjem porazu. Tudi psihološka postavka ni pretirano negativna, saj so slogasice v terek odigrale dobro

DEŽELNE ODBOJKARSKÉ LIGE

Sokol Indules v goste le s šestimi igralkami

Popravni izpit za Olympio CDR - Borovci doma - V D ligi sočani v gosteh, prav tako Koimpex in Friulexport

V moski C-2 ligi je to kolo prosta Sloga, Bor in Olympia CDR pa igra doma. Olympia CDR igra proti Petrisu iz Tolmece. Po izredno slabem nastopu v prejšnjem kolu zdaj vsi pričakujejo reakcijo goriskih odbojkarjev proti skromnemu nasprotniku, ki imale dve točki. Na razpolago so vsi igralci, ki so trenirali se kar v redu. Zaradi smrti v družini je vprašljiv le nastop bratov Sfiligoy. Kljub temu pa Olympia ne bi smela imeti večjih težav. Tezjo nalogo bo imel Bor proti Mossi. To ekipo tvorijo starejši igralci, ki igrajo precej umazano odbojko in ne znajo igrati na moč. Treba jim je zato vsiliti lasten tempo igre predvsem z dobrim servisom. Pri Boru mirno pričakujejo to tekmo, saj nimajo kaj izgubiti. Skoraj zanesljivo ne bo nastopil Ceresari, vprašljiv pa je tudi nastop Pavlice, ki ima težave s hrbtom.

V ženski D ligi bo osrednja tekma kola v Vidmu, kjer se bosta spoprijela domaći Vbu in Soca Sobema. Ekipi imata na lestvici enako stevilo točk in zasedata drugo mesto, tako da je ta tekma za Socane izredno pomembna. Videmsko mostvo namreč ne skriva svojih ambicij za napredovanje, postavljajo pa ga mladi

ANDREI MAVER

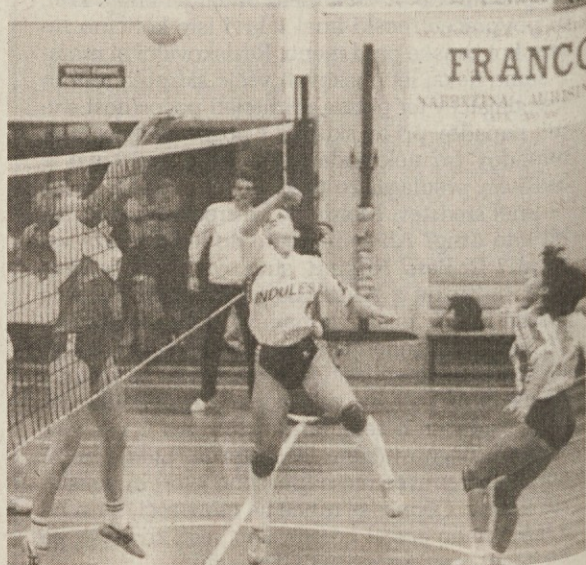
pri Kmečki banki stanje ni najboljšo. Zaradi raznih poškodb, boleznih in službenih obveznosti je bila udeležba na trenin- gih precej slaba. Poleg tega bo na današnji tekmi odsoten tudi trener Joze Cej. Cervignano je vsekakor dobra ekipa in za Kmečko banko v tem trenutku verjetno tudi premocna. Edino z zagrizeno igro lahko Goricanke upajo na boljši izid.

V moski D ligi bo osrednja tekma kola v Vidmu, kjer se bosta spoprijela domaći Vbu in Soca Sobema. Ekipi imata na lestvici enako stevilo točk in zasedata drugo mesto, tako da je ta tekma za Socane izredno pomembna. Videmsko mostvo namreč ne skriva svojih ambicij za napredovanje, postavljajo pa ga mladi

V ženski C-2 ligi ima vedno večjo smolo Sokol Indules. Zbolela je namreč se edina rezerva na torkovi tekmi Karmen Brumat, tako da bodo Nabrezinke zelo verjetno odpotovale na gostovanje le s šestimi igralkami. Ekipa Fiume Veneto je ob Gemoni in Tarcentu eden izmed favoritorov za prestop v visjo ligo in sokolovke bodo poskusile onemogociti njihovo igro s svojim najboljšim orožjem, to je z dobrim servisom. Z zagrizeno igro pa lahko pričakujejo tudi dober rezultat. Tudi

igralci, ki pa so se letos okrepili tudi z bivsim igralcem A lige. Goricani so se na to tekmo pripravili dobro. Med igralci bo morda odsoten le Battisti, ki je lažje poškodovan.

Pri dekletih se igralke Koimpexa odpravljajo na gostovanje v Locnik, ki je v tem prvenstvu zmagal le enkrat, vendar tekma kljub temu ne bo lahka. Upamo pa, da bo Koimpex končno prebil led tudi v gosteh. Bor Friulexport igra v Paluzzi proti solidni ekipi, ki pa bo tokrat verjetno nastopila brez svojega najboljšega centra. Poleg tega ima ekipa precej nihanj v igri in nekoliko pomanjkljiv sprejem. Pri borovkah pa bosta spet odsotni Ferausova in Stopperjeva zaradi službenih obveznosti. Vseeno pa bodo borovke poskusile popraviti sled vtis, ki so ga pustile v zadnjem kolu.

Danes težko za sokolovke in Goricanke (Foto Ferrari)

SMUK ZA SP / NA »AVTOCESTI« V VAL GARDENI

Besse še podaljšal serijo švicarskih zmag

Švicarji v zadnjih sedmih smukih vedno najboljši

ANDREJ DEKLEVA

VAL GARDENA - Ob smukaski progi Saslong se je na prvem od dveh tukajšnjih smukov za svetovni pokal zbralo le malo gledalcev. Čeprav je pred tednom dni smuk v Val d'Iseru »odpnilo« in je bil petkov spust v Val Gardeni tako prvi smuk sezone, so si južnotirolski smučarski navijači za vzpodbujanje svojih dveh smukaskih asov, Petra Runggaldiera in Kristiana Ghedine, izbrali bolj praktično soboto.

Na progi, že od krsta ob svetovnem prvenstvu leta 1976 znani kot »avtocesti«, so bile razmere idealne, tudi za tekmovalce z visjimi startnimi številkami. Najbolje je »drsel« in morda imel tudi najprimernejše pripravljene smuči Švicar William Besse, ki je progo pri povprečni hitrosti 103 kilometre na uro edini presmucal v manj kot dveh minutah. A zaradi do zadnjega tekmovalca hitre proge je malce prestrašeno pogledoval na semafor in na veliki televizijski ekran v ciljnih prostorih ter zmagoslavni izjav ni dajal prav do konca tekmovalja.

Z njegovo zmago se nadaljuje veriga švicarskih zmag v smukih sve-

Švicar Besse je visoko dvignil smuči po včerajšnji zmagi v Val Gardeni (Telefoto AP)

tovnega pokala, od smuka v Kitzbühlu januarja letos so Švicarji slavili že sedem zapored: trikrat Franz Heinzer, po dvakrat Daniel Mahrer in William Besse. Bo tako hitri švicarski vrsti kdo kos na današnji ponovitvi?

Rezultati: 1. Besse (Svi) 1:59, 49; 2. Thorsen (Nor.) 2:00, 06; 3. Ortlieb (Avs.) m 2:00, 10; 4. Lehmann (Svi) in Stock (Avs.) 2:00, 23; 6. Heinzer (Svi) 2:00, 41; 7. Skaardal (Nor.) 2:00, 48; 8. Höflehner (Avs.) 2:00, 60; 9. Girardelli (Luks.) 2:00, 74; 10. Trinkl (Avs.) 2:00, 77. Svetovni pokal: 1. Thorsen (Nor) 180; 2. Heinzer (Svi)

120; 3. Strolz (Avs.) 120; 4. Tomba (Ita) 116; 5. Aamodt (Nor.) 113... 45. Kosir 28; 74. Miklavc 9; 80. Grilc (vsi Slo) 7.

SKUPNI VRSTNI RED V SVETOVNEM POKALU: 1. Thirsen (Nor) 180 točk, 2. Heinzer (Svi) 120, 3. Strolz (Avs) 120, 4. Tomba (It) 116, 5. Aamodt (Nor) 113, 6. Bittner (Nem) 110, 7. Sycora (Avs) 109, 8. Tescari (It) 106, 9. Ortlieb (Avs) 105, 10. in 11. Besse (Svi) in Fogdgoe (Sve) 100 itd.

Jure Kosir soliden tudi na slalomu za evropski pokal

OBBEREGGEN - Po četrtkovem uspehu Jureta

Kosirja, ki je bil na superveleslalomu za evropski pokal odlični drugi za ameriškim državnim prvakom Schloppejem, so v včeraj slovenski smučarji nastopili se na slalomu s tekmeči svetovnega pokala. Dobro voznjo je ponovil Jure Kosir, ki je bil trinajsti, solidno pa je svojo nalogo opravil tudi Grilc, ki je zasedel 16. mesto.

Rezultati: 1. Eberle (Avs.) 1:33, 12; 2. Staub (Sv.) 1:33, 25; 3. Nilsson (Sve.) 1:33, 41; 4. Thoeni (Avs.) 1:33, 42; 5. Puckett (ZDA) 1:33, 51... 13. Kosir 1:34, 49; 16. Grilc 1:35, 40; 28. Pavlovic 1:37, 23; 44. Kontrec (vsi Slo) 1:41, 49.

VAIL / NA TRENINGU SMUKA

Huda poškodba Nataše Bokal

Morda konec njene bogate kariere

VAIL - Lani pozimi v Hinterstoderju, na osamljeni kmetiji kaskadnih 10 kilometrov od prizorišča veleslalom in slaloma za svetovni pokal, je bila Nataša Bokal zelo otožna. Nic ji ni slo od rok, potočila pa je tudi zaradi nerazumevaja reprezentance, ki ji ne dovoli nastopati (in trenirati) v smuku. Ko se je po zelo slabem izkupičku spomladi odločila za svojo pot, s svojim trenerjem in programom, je bilo jasno, da bo hotela startati tudi na smukih. Poleti je skorajda ni bilo videti. Iz smučarskih krogov je sem ter tja pricurljala vest, da pridno trenira, da dosega dobre rezultate na treningih in preglednih tekmah. Tudi uvod v sezono je pokazal, da je Nataša res naša najboljša smučarka, saj je edina dosegla točke prav na vseh tekmah, na obeh veleslalomih in slalomih, na zadnjem v Park Cityju je bila celo peta. V Vailu, kjer je bilo pred skoraj stiri leti svetovno prvenstvo, pa je bil tretji trening smuka zanjo usoden. Nataša je v želji doseči čim boljši čas, nesrečno padla in si pretrgala križne vezi, kar se ji je zdaj zgodilo že drugič. Zdravniki pravijo, da bo po operaciji potrebna dolga rehabilitacija, zato

Nataša Bokal bo morala spet na operacijo kolena

bo Skofjeloganka nared za nove treninge sele konec pomladi ali zgodaj poleti. O razpoloženju zdaj 26 letne svetovne podprvakinja v slalomu ni treba pisati, saj je vse stavila na kokco, v to sezono vložila svoj denar in ogromno volje.

Bolje jo je odnesla Nemka Katja Seizinger,

ki je padla na treningu pred dobrim mesecem, zdaj pa se ze veseli prve tekme: »Pripravljena sem. Smuk je vedno doživljate.«

In slovenski tabor? Brez Nataše ima le na eno orožje, Urško Hrovat, morda se Spelo Pretnar v veleslalomu. (M.M.)

KOŠARKA / EVROPSKO KLUBSKO PRVENSTVO

Hud spodrslijaj Knorra Kukoč rešil Benetton

'Bolonjčani doma izgubili s Paokom - Skansijevo moštvo uspešno v Leverkusnu - Real nepremagan

BOLOGNA - S četrtkovim domaćim porazom v A skupini evropskega klubskega košarkarskega prvenstva si je najbrž bolonjski Knorr pripravil se zadnjo možnost, da bi si priigral mesto v finalni skupini tega pokala. Bolonjčani so namreč izgubili doma proti poprečnemu Paoku iz Soluna. Dokler je Predrag Danilo- vić igral na običajni ravni, je bolonjsko moštvo se držalo korak z gosti, potem ko je se bivši Partizanov igralec popustil, so Grki, s Prelevicem (dal je kar 27 točk) in Americanom Levingtonom (19 točk) na celu, strli odpor gostiteljev in povsem zasluženo zmagali.

Do presenečenja pa ni prišlo v Pesaru, kjer je Scavolini brez težav odpravil Makabi iz Tel Aviva, ki je na tem srečanju precej razocaral. Vsa ekipa, ki jo trenira Alberto Bucci, je z igrigov povsem zadovoljila, mladi, temopoliti Carlton Myers pa je spet dokazal, da se uveljavlja tudi na evropski sceni.

Za zmago v Leverkusnu je bil za Benetton spet najzaslužnejši Toni Kukoč, ki je v prvem polcasu sicer igral pod pričakovanji, v nadaljevanju pa je pokazal vso svojo košarkarsko moštvo. Dosegel je sicer le 11 točk, imel pa je kar 10 asistenc, poleg tega pa si vzel odgovornost za zadnji met pet sekund pred koncem srečanja. Z akrobatskim porodom mu je to tudi uspelo in tako je Benetton osvojil novi, zlata vredni točki na tujem, s katerima je po petih kolih na drugem

mestu skupine B. V tem srečanju je blestel mladi argentinski košarkar italijanskega porekla German Scarone, ki je dosegel 17 točk. Naj omenimo, da ta košarkar igra tudi v mladinskem državnem prvenstvu, kjer igra tudi slovensko moštvo Jadran Farco.

V obeh skupinah je po petih kolih le Real Madrid se nepremagan. V tem kolu pa nedvomno preseneča visok poraz zagrebške Cibone v Limoges, Zadar pa je osvojil novi točki proti Olympiakosu.

Skupina A
IZIDI 5. KOLA: Scavolini - Makabi 90:70, Knorr - Paok 64:75, Limoges - Cibona 83:52, prost Joventut.

VRSTNI RED: Scavolini

ni Pesaro 8, Cibona Zagreb 6, Makabi Tel Aviv, Paok Solun in Limoges 4, Joventut Badalona in Knorr Bologna 2.

PRIHODNJE KOLO (17.12.): Makabi - Knorr, Scavolini - Limoges, Paok - Joventut, Cibona prosta.

VRSTNI RED: Real Madrid 10, Benetton Treviso 8, Bayer Leverkusen in Orthez 6, Zadar 4, Malines, Olympiakos Pirej in Estudiantes Madrid 2.

PRIHODNJE KOLO (17.12.): Real Madrid - Estudiantes, Orthez - Zadar, Olympiakos - Benetton, Malines - Bayer.

KOŠARKA / V A-1 LIGI

Tržaški Stefanel že danes v gosteh proti Bialeltiju

TRST - Tržaški Stefanel bo danes v anticipiranem srečanju 13. kola italijanske košarkarske A-1 lige igral v Montecatiniju proti Bialeltiju. Tekma se bo začela ob 17. uri in od 17.45 je bo prenasalata tudi italijanska TV na drugem sporedu. Po neverjetnem domaćem spodrslijaju v nedeljo proti ekipi iz Fabiana se bo skušala Tanjevičeva ekipa oddolžiti za poraz. Pri ekipi iz Montecatinija nastopa tudi Mario Boni, ki je drugi na lestvici najboljših strelcev v tej ligi. Tu so se Americana Mcnealy in Johnson, veliki borec Grattoni, trener pa je stari lisjak Benvenuti. Bialelti je doslej v tem prvenstvu igral povsem zadovoljivo, saj je v 12 kolih zbral 6 zmag in ima le dve točki manj od Stefanela.

Tržancani morajo prav na takih tekmah dokazati, da sodijo v krog kandidatov za zgornji del lestvice. **JUTRISNI SPORED A-1 LIGE:** Knorr - Robe di Kappa, Virtus Rim - Kleenex, Clear - Benetton, Baker - Scavolini, Bialelti - Stefanel (danes), Marr - Panasonic, Teamsystem - Philips, Scaini - Phonola.

TENIS / GRAND SLAM CUP V MUENCHNU

Ivanišević danes v polfinalu proti »malemu« Changu

V polfinalu tudi ljubljenelec nemškega občinstva Stich

Ameriški Kitajec Michael Chang bo danes Ivaniševićev nasprotnik v polfinalu (AP)

SRECKO KLAPS

MUENCHEN - V včerajšnjem prvem četrtfinalnem dvoboju med Mihaelom Stichom in Rihardom Krajčekom smo videli najslabšo teniško predstavo na Grand Slam Cupu doslej. Oba četrtfinalista namreč izredno dobro servirata, tako da sta dvoboj odločili dve »mini break zogi« v podaljšani igri prvega niza (Stich 7:6 (7:4)) in odvzem servisa v 12. igri drugega niza, ki ga je Stich dobil s 7:5. Edini nemski igralec je tako na veliko veselje publike, zene Jessice, nemskih medijev in prireditelja se naprej ostal v igri za Grand Slam pokal. Neatraktivna igra obeh in veliko direktnih točk pa so se enkrat potrdile

bojazni, ki jo je te dni v Muenchnu izrazil Andre Agassi: »Zaradi vse hitrejših teniskih podlag in s tem povezanim vedno večjim številom dobih serverjev, se bojim za teniško prihodnost.« Domaci ljubljenelec v polfinalu danes caka zmagovalca med Samprasom in Lecontom.

Novinarji, ki spremljajo tretji Grand Slam Cup pred današnjim prvim polfinalnim srečanjem med Ivaniševićem in Changom ugibajo ali bo Splitcanu uspelo ustaviti Changa na njegovem pohodu do drugega finala v zadnjih treh letih. Z uvrstitvijo v polfinale sta oba že bogatejša za 450 tisoč dolarjev. Zmagovalec pa bo na svoj bančni račun

vpisal se novih 550 tisoč dolarjev. Goran Ivanišević je prav zaradi tega na zadnji novinarski konferenci moral odgovoriti na vprašanje, če se mu zdi, da so teniški igralci na muenchenskem turnirju »preplačani.« »Tennis je moje življenje, zato nisem kriv če prireditelji in sponzorji vlagajo astronomске vsote v ta sport. Igram dobro, zato tudi zaslužim dobro,« je bil njegov kratek in jednat odgovor.

Sicer pa si je Ivanišević za nasprotnika v polfinalu zelet Changa, saj je menil, da ima zaradi njegovega ritma igre z zadnje crte več možnosti za zmago, kot bi jih imel v dvoboju z nepredviljivim Kordo.

Poleg vrhunskih te-

niskih igralcev velike dobičke zanjejo tudi prireditelji, saj so ze pred začetkom muenchenskega turnirja prodali 90 odstotkov vstopnic, tudi tiste po 1000 mark za petičneze v lozah. Zato pred številnimi vhodi v olimpijski kompleks cveti črni trg. Najbolje gredo v promet vstopnice za dvoboj domačina Sticha, ki so jih pred včerajšnjem četrtfinalnim srečanjem prodajali po 300 nemških mark. V prvih starih dneh turnirja je 35 tisoč obiskovalcev pojedlo 12 ton hrane, popilo 11 hektolitrov piva in 2 tisoč steklenic sampanjca, seveda po zaslojenih cenah. Vodstvo turnirja vzorno skrbi tudi za množico novinarjev iz vsega sveta, saj je informacij, hrane in pižame pretek.

V uvodniku enega izmed dnevnih biltenov pa je izpod peresa urednika Ulricha Kaiserja odmeval tudi začetek veljskega evropskega prvenstva skupine C, ki poteka prav tako kot Grand Slam Cup v Muenchnu pod okriljem Mednarodne teniske zveze (ATF). Med drugim je zapisal tudi izjavo predstavnika Teniske zveze Slovenije: »Vrhunski tenis in velike teniske prireditve je potrebno kjerkoli na svetu zaceti graditi od spodaj.«

Današnja polfinala od 15. ure dalje: Goran Ivanišević (Hrvaska) - Michael Chang (ZDA); Michael Stich (Nemcija) - zmagovalac sinočnjega dvoboja Pete Sampras (ZDA) - Henry Leconte (Francija).

NOVICE

Fabrice Guy pripravlja revanšo

COURCHEVEL - Francoski tekmovalci v nordijski kombinaciji in olimpijski prvak iz Albertvill Fabrice Guy po polomu na premierni tekmi za svetovni pokal v finskem Vuokattiju, kjer je zasedel skromno 35. mesto, obljublja revanšo. Druga tekma bo v francoskem Courchevelu, kjer mu proga »leži«, saj je tu osvojil zlato olimpijsko kolajno. V borbi za osvojitve svetovnega pokala mu bosta ob Norvežanu Fredu - Børre Lundbergu strene mesala predvsem Japonca Ogiwara in Kono, ki sta v uvodni tekmi dosegla senzacijsko dvojno zmago.

Prepričljivi zmagi Coma in Dome

PARIZ - V tretjem kolu finalne skupine pokala prvakinja za košarkasice so bili doseženi naslednji rezultati: Ruzomberok - Challes 68:67, Como - PVSK Pecs 93:62, Dinamo Kijev - Dorna Valencia 72:96. Vrstni red: Como 6, Dorna, Challes, Ruzomberok 5, Dinamo in PVSK 3 točke.

V NBA favoriti na vrhu

NEW YORK - Po sinočnih tekmah v ameriški profesionalni ligi je vrstni red v konferencah naslednji: VZHODNA KONFERENCA - Atlantska divizija: New York (11:7), New Jersey (11:8), Orlando (8:8), Boston (9:10), Washington (7:11), Miami (5:12), Philadelphia (4:11). Centralna divizija: Chicago (12:5), Milwaukee (10:8), Indiana (10:8), Atlanta (9:8), Charlotte (10:9), Cleveland (8:10), Detroit (6:9). ZAHODNA KONFERENCA - Divizija srednji zahod: Utah (11:6), Houston (9:6), San Antonio (8:9), Denver (7:9), Minnesota (5:11), Dallas (1:14). Divizija Pacifik: Phoenix (12:4), Portland (12:5), Seattle (11:6), LA Lakers (10:6), LA Clippers (10:7), Golden State (7:11), Sacramento (6:11).

Ogorčenje in odobravanje v Franciji zaradi F 1

PARIZ - Kot je bilo pričakovati, je odlocitev mednarodne avtomobilске zveze, da izbriše s sporeda svetovnega prvenstva formule 1 Veliko nagrado Francije zaradi strogih zakonov proti kajenju v tej državi, »razdvojlja« Francoze.

Ljubitelji F1 so seveda nad to odločitvijo ogorčeni, nekadilci pa so jo sprejeli z zmernim zadovoljstvom.

Francoski senator Michel Charasse je predlagal amandam glede zakona proti kajenju, s katerim naj bi v Franciji dovolili reklamo za tobacne izdelke med tekmo formule 1. Suslja se tudi, da se je za predlog ogrel sam predsednik Francije Mitterrand, ki je velik ljubitelj avto-moto sporta.

Onizuka ostal prvak

TOKIO - Japonski boksar Katsuya Onizuka je ubranil naslov svetovnega prvaka v supermški kategoriji (verzija WBA), s tem da je po točkah v 12 krogih premagal Mehikanca Armanda Castra.

Pele za zgledno kazen proti Juniorju

SAO PAULO - Pele, najboljši nogometaš vseh časov, je včeraj izjavil novinarjem, da ne more razumeti početja tako izkušenega nogometaša, kot je Junior, ki je na derbiju v Rio de Janeiru med Flamengo in Vasco da Gama z glavo udaril sodnika. »Juniorja je treba zgledno kaznovati, da bi ne prišlo do podobnih in se hujskih prekrškov,« je dejal Pele.

Junior, ki je star kar 38 let in je že igral v Italiji pri Torinu in Pescari, tvega, da bo s tem skrajno nesportnim dejanjem sklenil svojo, sicer bogato in vselej vzorno sportno kariero. Igralec se je po tej gesti sicer javno opravičil. Disciplinska komisija bo obravnavala ta dogodek 17. t.m. in bo verjetno kaznovala nogometaša najmanj z enoletno prepovedjo igranja.

Maradona bo igral meniskusu navkljub

SEVILLA - Diego Armando Maradona ima težave z meniskusom, vseeno pa namerava danes igrati na tekmi z Real Sociedadom.

»Prevzemam vso odgovornost za moj današnji nastop. Če bom igral slabo, se ne bom skliceval na meniskus. V svoji karieri sem vedno rad tvegval, ker menim, da samo, kdor tvega, zmaga. In ne samo: v tem trenutku me Sevilla se kako potrebuje, je samozavestno izjavil Maradona.

Zatopek, olimpijski ambasador za berlinsko kandidaturo za OI

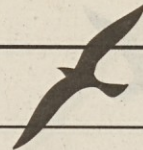
BERLIN - Emil Zatopek, eden največjih atletov vseh časov, bo uradni olimpijski ambasador za kandidaturo Berlina za letne olimpijske igre leta 2000.

Bivši češki dolgoprogras, ki je star 70 let, je bil olimpijski prvak na 10.000 m na OI leta 1948 in 1952, ko je poskrbel za zgodovinski podvig in zmagal tudi na 5.000 m ter v maratonu. Kot je znano se za organizacijo OI leta 2.000 poteguje tudi Milan.

Primorska košarkarska liga za pionirje

JADRAN ZSSDI - Nova Gorica 35:105 (18:65)

JADRAN ZSSDI: Senica, Starc 6 (0:1), Stokelj 11 (5:6), Lista 2, Sosic, Pipan, Genardi 3 (1:3), Lakovic 8, Velinski 8 (0:4), Jagodic. NOVA GORICA: Devetak 25 (4:7), Maksimovic 20, Zgavac 14, Marcetic 2 (0:2), Zeljak 6 (0:2), Jereb 11 (5:6), Delpin 19 (1:3), Antler 4, Pipian 4. Proti eni izmed boljših postav v Sloveniji Jadranovi pionirji niso zmogli več, saj je bila tehnična, predvsem pa fizična razlika prevelika. Gostje imajo za to kategorijo res vrhunsko ekipo, ki je po fizičnih in tehnično-taktičnih zmogljivostih daleč pred jadrancovi, ki so bojazljivo zaceli, nato pa v drugem polcasu kljub očitni premoči nasprotnikov vseeno zaigrali, tako kot so pac mogli. Zaradi prevelike razlike ne bi nikogar posebej pohvalili, lahko omenimo, da sta že od prvega trenutka bolje od ostalih zaigrala Lakovic in Velinski, ki se nista »prestrasila« mnogo višjih in fizično močnejših nasprotnikov. (Cancia)

GORICA / JUTRI SEMINAR V DIJAŠKEM DOMU

ZSKD o svojih načrtih in vlogi

Utrditi je treba sodelovanje

DAMIANA OTA

Najboljše sodelovanje z društvu in skupinami, ki sestavljajo neko krovno organizacijo, prav gotovo lahko dosežemo samo po poti tesnejšega stika in odprte izmenjave mnenj. Zvezo slovenskih kulturnih društev na deželni ravni tvori skoraj sedemdeset kulturnih društev oziroma interesnih skupin, znotraj le-teh delujejo se posamezni zbori ali pevske skupine, dramski odseki in sploh razne skupine, ki pestrijo tradicionalno zasnovano posameznih društev. Prav gotovo gre za »neenotno«stvarnost, ki jo v zemljepisnem in družbenem okolju spremljajo bistveno različni ali pa sorodni problemi. Resnično tvorno in koristno delo torej lahko gradimo samo na boljših in predvsem pogostejših stikih med obema sogovornikoma, na eni strani je to seveda ZSKD, na drugi pa so številna kulturna društva in posamezne interesne skupine.

Poglavitna potreba je torej utrditev ali celo vzpostavitev sodelovanjskih odnosov. Obenem pa se postavljajo se druga vprašanja, vezana predvsem na bodoče možnosti vloge in funk-

cije ZSKD. S temi vprašanji se cedalje pogostje srečuje predvsem deželno predsedstvo Zveze, veliko se razpravlja tudi na ravneh posameznih pokrajinskih vodstev. Da bi bila pa slika čim bolj stvarna - torej ne osnovana na hipotezah, temveč usidrana na dejanskih potrebah in zahtevah - je seveda potreben (celo nujen!) pristop tudi članov vseh društvenih stvarnosti, ki sestavljajo živo tkivo ZSKD. V ta namen Zveza prireja jutri v Dijaskem domu v Gorici, celodnevni seminar: posvečen bo vsebinskim in organizacijskim vprašanjem oz. dilemam, ki se vedno odločneje postavljajo v svetu ljubiteljske kulture. Seminar naj bi omogočil predvsem odkrito razpravo, torej pravo izmenjavo mnenj brez katerikoli predsodkov ali zadržanj, ki po navadi označujejo »klasične« oblike množičnega srečevanja med vodstvi in člani.

Uvodoma bodo na seminarju spregovorili tudi predstavniki treh velikih kulturnih stvarnosti, s katerimi Zveza slovenskih kulturnih društev v Italiji goji tesne sodelovaljske od-

nose, in sicer Zveze kulturnih organizacij Slovenije, Slovenske prosvetne zveze iz Celovca in vsedravnega združenja ARCI. Njim je poverjena naloga, da v glavnih obrisih predstavijo kulturno ljubiteljsko stvarnost, v kateri deluje posamezna organizacija, in se posebej spregovorijo o izbirah in poglavitnih smernicah, po katerih se tovrstne dejavnosti razvijajo v Sloveniji, avstrijski Koroski in na vsedravnici oz. deželni ravni.

V popoldanskih urah bo pozornost posvečena razpravi, torej pravemu »spodbujanju k besedi« vseh udeležencev. V tem soočenju naj bi izpostavili osnovne probleme: združeni v celoto naj bi nato ponudili osnovo za kovanje nacrtov in sploh nadaljnje snovanje predsedstva ZSKD. Če bo ob tem enodnevem snidenju prisoten vsaj en predstavnik vsake društvene stvarnosti, bosta razprava in soočenje plodnejša.

Seminar se bo začel ob 10. uri s poročili in posegi gostov. Po kosilu naj bi se razvila razprava najprej po skupinah, nato naj bi bili podani zaključki.

TRST / JUTRI V KULTURNEM DOMU

Ko ljubezen premaga vse težave

ZORKO HAREJ

Jutri bo skupina, ki deluje v okviru Zveze slovenske katoliške prosvete v Gorici, v tržaškem Kulturnem domu uprizorila spevoigro »Srce in denar« V. Vodopivca, ki ga letos slavimo ob 40-letnici smrti.

Vodopivec je znan avtor cerkvenih in posvetnih zbornikov skladb, mas, nekaj samospevov; manj kot avtor skladb za tamburaski ansamble in godbe na pihala.

Malokdo pa ve, da je pisal, prevajal in prirejal krajše gledališke igre, predvsem za igralško družino, ki je delovala v okviru Slovenskega katoliškega izobraževalnega društva, v katerem so bili aktivni se mesani, moski in zenski zbor ter tamburaski orkester. Vodopivec je društvo ustanovil leta 1907 in vse odseke sam vodil in zanje pisal.

Goriški skladatelj, ki je skoraj pol stoletja upravljal zupnjo v Kromberku, je bil ljudski clovek, preprost, mehak, občutljiv, obcudovalec naravnih lepote, vever in saljiv.

Spevoigro je napisal leta 1931, v času hude gospodarske krize in nasilnega političnega pritiska. Razumljivo je, da so ljudje radi prihajali na

take »veselice«, kakor smo jim pravili v prejšnjih casih. Goricanom je treba dati priznanje, da so uspešno prikazali ta manj znan, melodramski del njegovega ustvarjanja. Srce in denar je preprosta in kratka zgodba, kjer zmaga ljubezen nad gospodarskimi interesi in dobički.

Tekst je napisal Filip Terčelj, organizator prosvetnega življenja na Goriskem in pisatelj, Vodopivec sodelavec, ki je prijatelju spenil veliko tekstov, zlasti za cerkvene skladbe. Prvotno besedilo je podaljšal in priredil pesnik Marij Cuk in odrsko predelal režiser Aleksij Pregarc. Glasbo, namenjeno petju s spremljavo harmonija ali klavirja, kar je bilo edino izvedljivo v tedanjih skromnih razmerah, je dirigent Hilarij Lavrencic orkestral, dodal zbor, samospeve, orkestralne vloške, da izstopa v polni luci Vodopivčeva umetniška osebnost. pevci, solisti, igralci, plesalci, izbrani kostumi in domiselna scena ustvarjajo živo, pisano in svežo predstavo, ki cloveka prevzame in razveseli, kar je konec koncev hotel doseči avtor s tem delom.

TRST / ABONMAJSKA SEZONA DEŽELNEGA GLEDALIŠČA FJK

Pretiran Lavijev pečat v Strindbergovi drami

Branje Gopodične Julije in vseh likov je precej enostransko, pač pa je Gabriele Lavia odličen igralec

BOJANA VATOVEC

Strindbergova Gospodična Julija v režiji poliedričnega zvezdnika italijanskega gledališča Gabriella Lavie je izrazito »lavianska« z vsemi skoraj do skrajnosti pretiranimi značilnostmi, ki so mu izrazito lastne, in vključno z ozkimi strimimi stopnicami na dnu odra, ki so mu tako ljube. Poleg tega Gabriele Lavia tokrat ni samo režiser in glavni igralec, ampak tudi avtor scene in kostumov, tako da postavitev res nosi izključno njegov pečat.

Naturalistična tragedija Gospodična Julija velja za najbolj domisljeno dramsko stvaritev švedskega pisatelja Augusta Strindberga. V zgodbi nesrečne grofice, ki je zaradi neuravnovešene materine vzgoje in prav tako usodnega očetovega vpliva ostala v duši nedorasla, neodločni in nemočni otrok in po bežnem, nepo- mebnem razmerju s hsinim sluzabnikom Jeanom ne najde druge rešitve kot samomor, je avtor najizčrpnje podal spopad med moskim in zensko kot dvema poceloma in principoma sveta, nenehni boj za prevlado med spoloma. Strindberg sam pravi, da je zalosno usodo gospodične

Gabriele Lavia in Monica Guerritore v Gospodinčni Juliji

Julije utemeljil s celotno množico okološčin od družinskega in družbenega vpliva do slovesnega razpoloženja v kresni noči in afrodizijskega vonja roz ter naključja, ki pripelje dva cloveka na stiri oči v samotnem prostoru.

Znacaji nastopajočih oseb tako celovito rastejo iz dogodkov, v katere so vpletene.

Gabriele Lavia je morda nekoliko preveč enostransko poudaril Jeanovo skoraj prostakost ne-

posrednost, tako da ostale lastnosti njegovega znacaja skoraj izginejo. Zato razvoj zgodbe postane manj razviden in tudi znacaji ostalih oseb so prav tako statično podani. Poleg tega so dogodki in odnosi med osebami, na katere je avtor le namignil, se pretirano jasno prikazani na odru. Kljub temu je Lavijeva postavitev izredno spostljiva od avtorjevega besedila tudi v scenografiji, pa ceprav je veliko kuhinjo gosposke hise ob-

dal z bogatimi rdecimi draperijami, s katerimi morda namiguje na turški padiljon, kjer je mali Jean prvič spoznal, kaj je bogastvo. In ceprav bi Lavii tako reziserju kot igralcu in scenografu lahko očitati pretuiranost, ki ne pozna meja, in celo plagiatorstvo nad soigralkami Monico Guerritore - Julijo in Ester Galazzi - kuharico Kristin, mu je treba priznati vrhunsko profesionalnost in veliko ljubezen do gledalstva.

NOVICE

Dve novi ponudbi Založništva tržaškega tiska

V ponedeljek bodo na sedzu ZTT predstavili dve knjigi, s katerimi bo »most med slovensko in italijansko kulturo bogatejši za dva nova knjižna podpornika«, kot izrecno poudarja vabilo Knjižnih izdaj ZTT. Gre za studije in eseje Marije Pirjevec. Na pretoku dveh literatur« in za prevod romana Alojza Rebule »V Sibilinem vetru« Nel vento della Sibilla. Rebulov roman je prevedla Diomira Fabjan Bajc. Na predstavitvi, ki bo v ponedeljek, 14. decembra, ob 12. uri, bodo prisotni avtorji, prevajalka, uredniki in prof. Ivan Verc.

Zaključuje se tržaški niz sodobne glasbe All Frontiers

Z drevisnjim koncertom angleskega glasbenika Petra Hammilla se v gledališču Miela zaključuje letošnja ponudba All Frontiers, ki je namenjena raziskavi avtorske sodobne glasbe. Pravzaprav sodi nocojsnji koncert, ki se bo pričel ob 21. uri, kar v dva zelo zanimiva niza te sodobne glasbene zvrsti: zastavljen je bil v okviru predlogov Zattere2, ki ga za Zadruzo Bonaventura organizira More Music, istocasno pa so ta koncert izbrali kot zaključno srečanje petega tržaškega niza All Frontiers. Kot že posredno izdaja tudi ime, gre za pobudo, ki je razpeta preko meja in zajema razna mesta: prve del letošnjega niza se je odvijal v Gorici in Ljubljani, zadnji pa v tržaškem gledališču Miela. Pri organizaciji letošnjih glasbenih prireditev so sodelovali Združenje More Music, goriska pokrajinska uprava, Goriski pokrajinski muzeji, Gledališče Miela in Zadruza Bonaventura. Obalna scena iz Slovenije, pokroviteljstvo pa je prevzela deželna uprava FJK. Peter Joseph Andrew Hammill, letnik 1948, avtor in izvajalec, je v Trstu nastopil že na prvi izvedbi niza All Frontiers. Tokrat bo predstavil skladbe s svoje zadnje plošče »Fireship«, v gledališču Miela pa bodo na ogled (in verjetno tudi v prodaji) vse njegove plošče in drugo gradivo o tem sodobnem angleškem glasbeniku.

Jutri zadnja matineja v dvorani muzeja Revoltella

Jutri dopoldne se bo izpel niz »Nedelje mlade glasbe«, ki jo je organiziralo gledališče Verdi v znamenju Rossinija in Tartinija. Na zadnjem koncertu, ki se bo pričel ob 11. uri, bo nastopil mladi tržaški violinist Emanuele Baldini. Ob spremljavi pianista Lorenza Baldinija bo najprej zaigral sonato st.1 op. 1 Giuseppea Tartinija, s čimer se želi pokloniti spominu istrskega glasbenika v letu, ki je globoko zaznamovano z njegovo 300-letnico. Na nedeljski metineji v dvorani muzeja Revoltella so se skladbe Richarda Straussa, Schuberta in Pabla de Sarasata.

Ameriške ljudske pesmi s pevko Judy Moss

Na sedzu Italijansko-ameriškega združenja (Ul. Roma 15) bo v torek, 15. t.m., ob 18.30 s kratkim izborom ameriških ljudskih pesmi nastopila pevka Judy Moss.

TRST / V SREDO SE PRIČENJA SEZONA OPERNE HIŠE

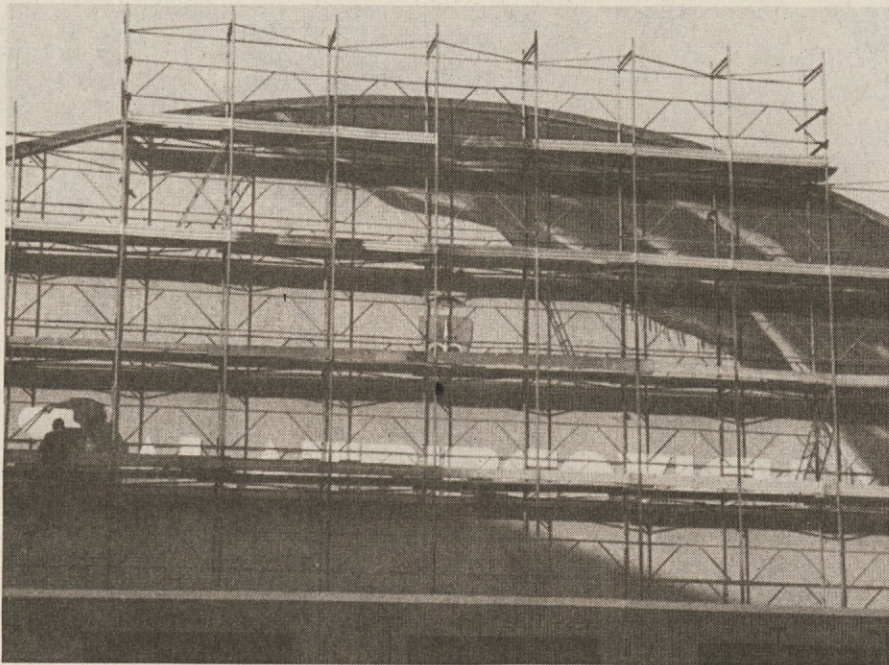
Gledališče Verdi v novem domu novi sezoni naprofi

Bivša avtobusna postaja bo kmalu »Palatripcovich«

JOZE KOREN

Operno-baletna sezona gledališča Verdi 1992/93 je takorekoc pred pragom. Uradno se bo začela v sredo, 16. t.m. s slavnostnim simfoninim koncertom orkestra in zbora gledališča Verdi in solistov, dan prej pa bo nekakšna zasebna gala otvoritev na vabila družbe Tripco- vich, ki je vložila največji finančni napor za preureditev bivše avtobusne postaje včasno gledališko dvorano, ki bo tudi nosila ime po tej znani tržaški pomorski družbi.

Kot znano so Verdijevo domaco gledališko zgradbo začeli preurejati v skladu z vanostnimi in dugimi predpisi pa tudi zato, ker je zgradba sama bila v dokaj zalostnem stanju. Obnovitvena in preureditvena dela naj bi trajala do zacetka sezone 1993/94, vendar je se bolj verjetno, da se bodo zavlekla še v naslednjo sezono, saj bo hitrost del odvisna tudi od sportne razpoložljivosti finančnih sredstev. Prav to je zelo vprašljivo sprico najavljene drastičnega krčenja sredstev iz ministrskega proračuna za državna gledališča, pri čemer je celo predvideno deklasiranje nekaterih, če ne celo kar crtanje dvoh ali treh gledalisc iz sedanjega seznama trinajstih »prednostnih« opernih gledalisc v Italiji, med katerimi je bilo doslej in je vsaj zaenkrat tudi tržaško gledališče Verdi. To bo jazen je nakazala v teh

Bivša avtobusna postaja se spreminja v gledališče

(Foto Krizmančič)

dne same ministrica za kulturne dejavnosti Boniver, kar je zaskrbljenost za Verdija usodo se povečalo.

Toda naj se stvari razpletejo kot se pač bodo, Verdijeva gledališka sezona 1992/93 bo v celoti potekala v kasni dvorani »Tripco- vich« v bivši avtobusni postaji, ki je v teh dneh spremenjena v mrzlično delovnico, saj manjka do odprtja sezone le še nekaj dni. V cetrtek smo si sicer bolj na hitro ogledali dela v dvorani.

Marsikaj je ze narejenega, mnogo pa je se treba narediti tako na odru kot v dvorani sami. Vhodni del bo na strani, kjer so bili prej izhodi avtobusov, oder pa na nasprotni strani. V dvorani bo 936 udobnih sedezev seveda samo v parterju, saj balkonov in galerij ne

bo. Zagotavljajo, da bodo uredili tudi vedno perec problem parkirišč, ceprav proti placilu 3000 lir na 4 ure obicajnega trajanja predstav in seveda na podlagi abonmaj-ske izkaznice ali vstopnice za vsako predstavo.

Gradbena dela izvaja podjetje Scarcia-Rossi po nacrtih in vodstvu inž. Malagrande, umet-niskem in utesnitve-nem nacrtu inž. Andrea Viottija in strukturalnih racunih inž. Sforzine.

Slavnostni otvoritveni koncert orkestra in zbora gledališča Verdi bo vodil madžarski dirigent, sicer v zadnjem letu kar pogosti gost v Trstu, Carl Melles, na sporedu pa bosta Beethovnovo deli simbolinco izbrana uvertura op. 124 »Die Weihe des Hauses« (Posvetitev doma) s sodelovanjem

sopranistke Tiziane So-jat, mezzosopranistke Cinzie De Mola, tenorista Etienne Martina-Du-préja in basistov (v alter-naciji) Roberta Holzerja in Claudia Otellija, ter v drugem delu simfonija st.9 op.25 v d-molu.

Otvoritevni koncert bo doživel se 5 ponovi-tev do 23. t.m., 12. januarja pa bo na sporedu prva predstava Čajkov-skega baleta »Hrestač« z domacim dirigentom Guerrinom Gruberjem, baletnim zborom gledališča Verdi in mednarodno zasebo v solisticnih vlogah z mnogimi »e-toil« plesalci.

Za slavnostno otvori-tev sezone vlada, tudi sprico radovednosti kako se bo obnesla nova zacasna dvorana Tripco-vich, v mestni kulturni javnosti veliko zani-manja.

TRŽIČ / RAZTAVA ILUSTRACIJ ALESSANDRE D'ESTE

V Zimski pravljici čar božične noči in zime po beneških vaseh

JASNA MERKU

Oprema knjig, ki so namenjene najmlajšim presega golo estetsko raven v iskanju vzgojnih vrednot. Alessandre D'Este sodi med tiste ilustratorje, ki si znajo prikupiti pozornost mladih bralcev preko liricnega pogleda na stvarnost. V dobi homologacije podob stripovskega tipa postaja umetniški način upodabljanja dragocen zaklad, ki ga lahko posredujemo bodocim generacijam.

Prejšnji teden so v trziških razstavnih prostorih »Sala antiche mura« odprli osebno razstavo ilustracij beneske umetnice in profesorice graficnega oblikovanja na videmskem Zavodu za umetnost Alessandre D'Este. Na ogled so izvirne ilustracije, ki jih je D'Estejeva ustvarila za Zimsko pravljico (ZTT 1990), ki predstavlja alegorijo božične noči in iz- vira iz tradicije Nadiških dolin.

Kot je poudaril umetnostni kritik Livio Sossi med predstavitvijo, preveva omenjene podobe ljubezen do rodne zemlje v se tako težkem letnem casu, ob clovekovih nebo- gljenosti do naravne moči; upanje izzareva iz poetično naslikanih pri- zorov in zna utreti v gledalcu zaupanje v močno- st premostitve težav.

Omenjene ilustracije bogati ritmično nisanje sorodnih barvnih tonov, ki se v mehkih prehodih skladno spajajo v liric- no pretoku kompozicijske organizacije prostora. Posamezni liki ustvarjajo

oblikovni dialog s pisano besedo in tvorijo tako harmonično celoto. Ni naključje, da je bila knji- ga delezna prve nagrade na natečaju mladinske li- terature, ki ga je razpisal tržaški studijski cen- ter »A. Alberti«.

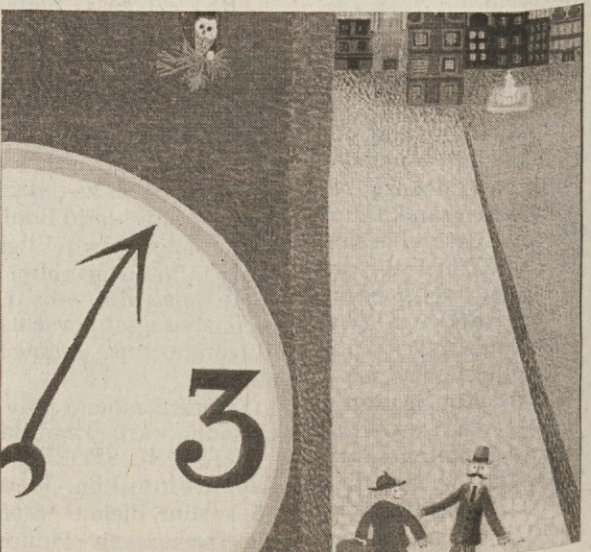
Na nasprotni steni raz- stavisca lahko obcuduje- mo ilustracije na tekst Maure Piccinich: »L'uomo con la valigia«, ki je prav tako osvojila prvo nagra- do na tkemovanju za mladinsko literaturo »Ar- palioe Cuman Pertile Città di Marostica« leta 1989.

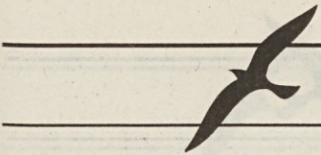
Omenjene izvirne ilu- stracije so se pravkar vr- nile iz korejske razstave ilustratorjev.

D'Estejevo redno sre- čujemo na pomembnih mednarodnih srečanjih, kot so mednarodni sejem mladinske knjige v Bolo- gni in na Japonskem, ali na pred kratkem odprti razstavi ilustratorjev v Sarmede pri Trevisu. Po-

leg omenjenih slikovno bogatih temper je odsek trziške razstave posvečen perorisbi: preko skic in bolj izdelanih krajinskih motivov odk- rijemo ob slikarsko izpo- vedni moči izredno bo- gato graficno govorico, ki dopolnjuje umetniški temperament D'Estejeve z risarsko izpovednimi crtnimi potezami, iz ka- terih prav tako cutimo ljubezen do narave. Raz- stavo dopolnjuje didak- tični odsek, namenjen zlasti solskim obiskom, kjer je razviden postopek ilustratorskega dela od prvotnih skic in oblikov- nih osnutkov, mimo bolj izdelanih barvnih va- riant do dokončno do potankosti izdelanih ori- ginalov.

Na ogled so številne knjige, ki jih je D'Este- va opremila od leta 1977 dalje, ko je svojo pozor- nost usmerila v svet otroške knjižne ilustra- cije.

Gledališče

Slovenija

LJUBLJANA

DRAMA SNG LJUBLJANA

NAPOVEDUJEMO: 18. t.m. J.B.P. Molière: Svatba po sili. Premiera. Informacije in rezervacije na tel. 061/221-511.

OPERA SNG LJUBLJANA

DANES: ob 19. uri Puccini: Tosca. Dirigent: Vladimir Kobler. Pojejo: Toić, Enčev, Damjanov. NAPOVEDUJEMO: 19. t.m. - gostovanja solistov v Tosci: Veneta Iveljič, Igor Filipović.

Blagajna je odprta med 11. in 13. uro in od 16. do 19. ure, rezervacije na tel. 331-950 samo med 9. in 11. uri.

MESTNO GLEDALIŠCE LJUBLJANSKO

DANES: ob 19.30 E. Flisar: Kaj pa Leonardo? (za izven in konto)

Ob 22.30 uri Z. Petan: Don Juan in Leporella (za izven in konto). Vstopnice za vse predstave v prodaji v PIC MGL vsak dan od 10. do 12. ure in uro pred predstavo. Tel. 210-852.

SLOVENSKO MLADINSKO GLEDALIŠCE

DANES: ob 22. uri Izbor Miss Psiha. Finale izbora igralke za glavno vlogo Psihe v istoimenski tragediji-komediji E.Filipića in režiji V.Tauferja. Nastopajo: 12 kandidat za glavno vlogo, Jurij Souček Janez Skof, Uros Maccek in Jozef Roposa. Zaradi omejenega števila sedežev pohitite z rezervacijami. Prodaja in rezrvacija vstopnic v Galeriji SMG na Trgu franc. revolucije med 10. in 12. uro ter med 15.30 in 17.30. Tel. 061/153-312.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠCE

DANES: ob 19.30 uri Levstik-Jovanović-Partljič: Martin Krpan.

JUTRI: ob 16. uri Levstik-Jovanović-Partljič: Martin Krpan.

Gledališka blagajna je odprta od 17. do 19. ure, informacije na tel. 061/312-860.

MARIBOR

SNG DRAMA

DANES: ob 19.00 uri (odkupljena predstava) W.Shakespeare: Hamlet.

Ob 21.00 uri Kabaret 20. stoletja: As Time Goes By.

JUTRI: ob 19.00 uri (za abonma Rdeci) W. Shakespeare: Hamlet.

Informacije na tel. 062/211-461.

SNG OPERA

V PRIHODNIH DNEH: 14.t.m. ob 20. uri in 15.t.m. ob 18. uri Kalman: Kneгинja Cardasa (odkupljeni predstavi in izven). 16. t.m. ob 18. uri Verdi: Traviata (za izven)

KRANJ

PRESEKNOVO GLEDALIŠCE

DANES: ob 19. uri H.Ibsen: Nora (za abonma Sobota 1, konto in izven).

JUTRI: ob 16.00 uri Milan Dekleva: Mi se ne damo (za izven)

Informacije na tel. 064/222-681, 222-701.

PORTOROŽ

AVDITORIJ

DANES: ob 19.30 uri Gavran: Mož moje zene. Gostuje Kulturni dom Spanski borci iz Ljubljane.

SEŽANA

KULTURNI CENTER SRECKA KOSOVE-LA

DANES: ob 20. uri A.P. cehov: Česnjev vrt (za gledališki abonma in izven). Gostuje SSG iz Trsta. Z glavno vlogo v tem gledališkem delu praznuje velika igralca Mira sardoc 40 let umetniškega delovanja.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

KULTURNI DOM

JUTRI: ob 16. uri, spevoigra Vinka Vodopivca Srce in denar. Režija Aleksij Pregarc, dirigent Hilarij Lavrenčič. Edino gostovanje na Trzaskem.

GLEDALIŠCE ROSSETTI

Stalno gledališče FJK
DANES: ob 20.30 (red 1. sobota) ponovitev predstave gledališke skupine Gabriela Lavie z delom Johana Augusta La Signorina Giulia. Režija Gabriele Lavia. Nastopata Monica Guerriero in Ester Galazzi. Predstava v abonmaju. odrezek št. 5. Predprodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasazi Protti in v gledališču Rossetti.

SALA TRIPCOVICH

V PRIHODNIH DNEH: v sredo, 16. decembra, otvoritev novih prostorov v dvorani Tripovich, kjer se bodo odvijale predstave gledališča Verdi. Otvoritveni koncert orkestra in zbora gledališča Verdi bo vodil Carl Melles. Solisti Tiziana Sojat, Helga Müller Molinari, Etienne Dupré in Robert Holzer.

GLEDALIŠCE CRISTALLO

DANES: ob 20.30 ponovitev predstave Carpinterija & Faragune Due paia di calze di seta di Vienna v izvedbi La Contrada. Režija Francesco Macedonio. Nastopajo Ariella Reggio, Mimmo Lo Vecchio, Orazio Bobbio. Ponovitev jutri ob 16.30

GORICA

KULTURNI DOM GORICA

V PRIHODNIH DNEH: 15. decembra bo predstava SSG, P.A. Cehova, Česnjev vrt. 22. decembra: B. Slade, Ob letu osorej. Gostovanje Cankarjevega doma iz Ljubljane. Predstave se bodo odvijale v teatru G. Verdi v Gorici (ul. Garibaldi 4), s pricetkom ob 20.30. Informacije v uradu Kulturnega doma v Gorici (ul. I. Brass 20) tel.: (0481) 33288.

TRZIC

OBCINSKO GLEDALIŠCE

V PRIHODNIH DNEH: v ponedeljek, 21. in v torek, 22. decembra, ob 20.30 gostovanje gledališča iz Sardinije z delom A. Brofferia »Il Vampiro«. Režija Beppe Navello.

ČEDAD

GLEDALIŠCE RISTORI

V PRIHODNIH DNEH: v torek, 22. decembra, ob 20.30, Pierre Chesnot - L'inquillina del piano di sopra. Izvajajo gledališki skupini La Pro.Sa in Teatro. Režija Gianfranco De Bosio. Nastopajo Lia Tanzi in Giuseppe Pambieri.

Koroška

CELOVEC

MESTNO GLEDALIŠCE

DANES: ob 19.30 Shakespeare - Der Widerspenstigen Zähmung.

V PRIHODNIH DNEH: v sredo, 16. t. m., ob 19.30 Franz von Suppe - Boccaccio.

Glasba

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

DANES: ob 19.30 uri (Gallusova dvorana) Od Kolpe do Rabe, nastop Akademsko folklorne skupine France Matolt. Gostje: trio kurja koza in cimbalist Andi Sobocan. Vstopnice 180 in 250 SIT.

V PRIHODNIH DNEH: 15.t.m. ob 19.30 Letni koncert studentov Akdemije za glasbo (Gallusova dvorana). Vstopnina 150 in 100 SIT. Informacije na tel. 061/222-815.

URSULINSKA CERKEV

DANES: ob 19.30 uri Pesem upanja (v okviru zborovskega seminarja, ki ga organizirata ZKOS in Slovenska pevsko zveza, v sodelovanju s CD). Program: AAllahu akbar (tradicionalna glasba), Jom Kippur (Scholom Secunda), Mokranjac, Rami-rez. Informacije na tel. 061/151-028, int. 38, 18.

OPERA SNG LJUBLJANA

V PRIHODNIH DNEH: 14. t. m. ob 20. uri bo koncert basista Franca Jovornika v okviru Gikla Mojstri pevci, ki ga organizira Festival Ljubljana. Informacije in rezervacije na tel. 061/221-948.

KLUB K4

V PRIHODNIH DNEH: 14.t.m. ob 21. uri Koncert New Age glasbe. Andraz Polić igra na SAZ-tursko glasbilo, svobodno izrazni ples, predstavitev skupine Komaja iz Svice. Informacije na tel. 061/113-282.

KUD FRANCE PRESEREN

NAPOVEDUJEMO: 17. t.m. ob 21.00 uri R'n'roll zur s KUD Idioti in Hladnim pivom. Informacije na tel. 061/332-288.

MARIBOR

UNIONSKA DVORANA

DANES: ob 19.30 Rossini: Stabat Mater (za koncertni abonma, abonente SNG in izven). Dirigent: Stane Jurgec. Solisti: Maria Luisa Nave, Doina Dinu Palade, Gianfranco Pastine in Valentin Pivovarov. Vse abonente, ki želijo vstopnice za ta koncert, prosijo, da jih z abonmajskimi vstopnicami pravocasnno dvignejo pri gledališki blagajni. Tel. 062/221-206.

MARIBORSKA STOLNICA

V PRIHODNIH DNEH: 15. t. m. ob 19.00 uri dobrodelni božični koncert v organizaciji Združenja katoliških studentov Maribora in Graza ter mariborskega Karitasa. Izvajalci: instrumentalisti iz Graza, zbor Slomsek in vokalna skupina Lira. Denar od prodanih vstopnic je namenjen božičnim darilom za begunske otroke.

KOPER

STOLNICA

DANES: ob 19.30 bo jubilejni koncert ob 15-letnici delovanja mešanega pevskega zbora Obala Koper. Zborovodja Walter Lo Nigro. Vstopnine ni. Prostovoljne prispevke namenjajo v Sklad za pocastitev 350-letnice rojstva A. Tarcic.

KAMNIK

DVORANA VERONIKA

DANES: ob 19. uri skupni koncert Mešanega pevskega zbora Titan Kamnik in tunjskega okteta.

ROVTE

KULTURNI DOM

DANES: ob 20. uri New Swing Quartet z Alenko Godec, predbožični koncert v organizaciji Kulturno-umetniškega društva Rovte.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

AVDITORIJ MUZEJA REVOLTELLA

Do 13. decembra bodo na sporedu koncerti posvečeni 300-letnici Tartinijevega in 200-letnici Rossinijevega rojstva.

JUTRI: ob 11. uri koncert dua Emanuele (violina) in Lorenzo (klavir) Baldini. Na sporedu Tartini, Strauss, Schubert, Brahms.

Prodaja vstopnic pri blagajni gledališča Verdi na Trgu Unità in v Muzeju Revoltella eno uro pred pricetkom koncerta.

GLEDALIŠCE MIELA

JUTRI: ob 21. uri v okviru prireditve All frontiers, celovečerni koncert angleškega pevca, pianista in kitarista Petra Hammila.

V PRIHODNIH DNEH: v četrtek, 17. decembra, ob 21. uri: koncert dua Kenny Drew in Niels O. Pedersen. Večer organizirata Trzaski jazzovski krožek.

V petek, 18. decembra, ob 20.30 abonmajski koncert Glasbene matic - Violina pri Kogoju ter sodobniki. Izvajata Tomaz Lorenz (violina) in Alenka Seck (klavir). Na programu Kogoj, Dallapiccola in Britten.

V nedeljo, 20. t. m., ob 21. uri jazz koncert skupine Mella & Allione quartetto.

V ponedeljek, 21. t. m., ob 20.30 koncert ameriških skladb za harfo Good-bye American Year 1492-1992. Nastopa Jasna Corrado Merlak. Na programu F. Vidal, N. Gustavson, P. Chertok, C. Salzedo, D. Ellington, C. Porter in G. Gheršhwin.

GLEDALIŠCE ROSSETTI

V PRIHODNIH DNEH: v ponedeljek, 14. t. m., ob 20.30 koncert Trzaskega koncertnega društva. Nastopili bodo Bruno Canino, Antonio Ballista in Gruppo Amadinna.

NAPOVEDUJEMO: 25. januarja 1993 koncert Francesca De Gregorija: 26. in 28. marca musical My fair lady s Sandrom Massiminiem; 29. in 30. aprila koncert Giorgia Gaberja.

MILJE

GLEDALIŠCE VERDI

V PRIHODNIH DNEH: v četrtek, 17. t. m., ob 20.30 koncert violinista Roberta Marchiò z naslovom Bach in blues.

VIDEM

TEATRO LUIGI BON- COLUGNA

JUTRI: ob 21.00 koncert Godalnega kvarteta iz Zagreba »Quodlibet Ensemble«, v okviru sezone - Luci della ribalta -

- Program obsega Haydnove in Rossinijeve skladbe. Vstop prost.

Koroška

CELOVEC

Farna cerkev

Nocoj ob 18.30 - Adventni koncert. Nastopajo: MePZ SPD Radise, Pevki krožek Zrelec, otroška skupina SPD Radise, Radiski fantje.

ŠMIHEL-PLIBERK

Farna cerkev

Jutri ob 15.00 - Adventno petje. Natopajo MePZ Podjuna, MePZ Gorotan, instrumentalna skupina in mladinski zbor iz Šmihela.

Razne prireditve

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

DANES: ob 8. do 18.45 ure (dvorana V-1/2) 28. redni seminar za zborovodje odraslih pevskih zborov. Seminar je pripravljen v organizaciji Zveze kulturnih organizacij Slovenije, Slovenske pevске zveze, d.o.o. Gallus Carniolus in Cankarjevega doma. Informacije na tel. 061/222-815 in 061/151-028 int.38, 18.

V PRIHODNIH DNEH: ob 14. do 18. t.m. ob 20. uri (Linhartova dvorana): Najboljši filmi Akija Kaurismakija. Vstopnina je 300 SIT. 16. t.m. ob 19. uri (Sejna E3) Skale-rasov večer - srečanje z vsemi dosežanji Skalersovimi gosti. Vstopnina je 180 SIT. Informacije na tel. 222-815.

KAPELICA K4

DANES: ob 19. uri Oranges are not the Only Fruit. Ob 22. uri nočna projekcija lezbiznih kratkih filmov. V okviru 8. dnevoj gay in lezbiznega filma.

KUD FRANCE PRESEREN

V PRIHODNIH DNEH: 15. in 18. t.m. ob 21. uri Diamonds are Girls best Friends- historični modni spektakel avtorice Neve faninger, Moje Dreu in Janete Coh. Vstopnina je 400 SIT, za študente 200 SIT. 16. t.m. ob 20. uri - Filozofija v operi II. - v okviru Vesele znanosti bo predaval Mladen Dolar. Informacije na tel. 061/332-288.

LOGATEC

KINODVORANA NARODNEGA DOMA

DANES: ob 18. uri Moja Punca, ameriski film. Vstopnina je 150 SIT. Prvih dvajset vstopnic je zastojni.

Furlanija-Juljska krajina

GORICA

DIJASKI DOM

Dveja slovenskih kulturnih društev prireja jutri, 13. t. m. delalni seminar o ljubiteljski kulturi. Na seminarju se bodo srečali vsi predstavniki naših kulturnih društev in skupin, da bi prosto spregovorili o zahtevah in potrebah, o smernicah in izbira na področju ljubiteljske kulture.

Koroška

CELOVEC

UNIVERZA (Predavalnica)

V PRIHODNIH DNEH: v ponedeljek, 14. t.m., ob 20.00 - Predavanje univ. prof. dr. Petra Gsettnerja ob Dnevu človekovih pravic: Die multiculturelle Gesellschaft un ihre Feinde - Oesterreich zuert, und was dann?

Za najmlajše

LJUBLJANA

LUTKOVNO GLEDALIŠCE

DANES: ob 15.30 in 18.00 uri Jan Zakonjšek: Hudic in pastir (za izven).

JUTRI: ob 19.30 Svetlana Makarovič: Gal med lutkami. Premiera - krstna uprizoritev.

Gledališka blagajna je odprta v sredo, četrtek in petek in uro pred predstavo. Informacije na tel. 061/314-795.

KULTURNI DOM SPANSKI BORCI

DANES: ob 16.00 uri Erik Vos: Plesoci osilček - sobotno popoldne za otroke. Tel. 061/448-920, 448-922.

KUD RANCE PRESEREN

DANES: ob 17. uri Kozle - igriva v izvedbi LS Zoom. Vstopnina je 130 SIT. Informacije na tel. 061/332-288.

KRIZANKE - VITESKA DVORANA

JUTRI: ob 17.00 Trnjuljica - lutkovna predstava gledališča Ti in jaz. Informacije in vstopnice : med 11. in 13.00 uro in med 18. in 19. uro ter uro pred predstavo. Tel. 061/226-544.

CANKARJEV DOM

NAPOVEDUJEMO: 19. in 20. t.m. ob 11.00 in 17.00 uri (Linhartov dvorana) Pika Nogavička- balet. Gostovanje Državne opere za otroke in mlade iz Kijeve. Cena vstopnic 350 SIT. Tel.:061/222-815.

MARIBOR

DRAMA SNG

DANES: ob 10.00 (Kazinska dvorana) Macja godba v izvedbi Nece Falk. Prva predstava je odkupljena, druga za izven.Predstava

je odkupljena, nekaj vstopnic pa je se možno kupiti. Cena vstopnic za predšolske otroke je 150 SIT, za solarje in odrasle 200 SIT.

CELJE

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠCE

JUTRI: ob 10.00 uri otvoritev razstave otroških risb v foyerju SLG Celje. Ob 16.00 uri otvoritev 7. tedna otroškega programa z nastopom 90 klovnov v izvedbi Studia za ples Igen in dramske igralke Anice Kumer. Ob 16. uri L.F.Baum: Čarovnik iz Oza. Režiser Franci Krizaj. (premiera za izven). Informacije po tel. 063/441-814.

VELENJE

DOM KULTURE VELENJE

DANES: ob 11.00 in 19. uri Medvedek na obisku (Pikin abonma). Gostuje Sentjabsko gledališče Ljubljana. Vstopnina je 150 SIT.

KOPER

GLEDALIŠCE KOPER

V PRIHODNIH DNEH: 15. t. m. ob 18.00 uri predstava skupine Blesočih 6: Iz življenja nekega pubertetnika. Predstava je nastala v sodelovanju Zveze društev za cerebrarno paralizo Slovenije in Zveze kulturnih organizacij Koper.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

GLEDALIŠCE CRISTALLO

JUTRI: ob 11. uri »Povem ti pravljico«. Na sporedu bo Andersenova pravljica Svinčeni vojak v izvedbi gledališča La Contrada.

VIDEM

FELETTU UMBERTO

OBCINSKI AVDITORIUM

JUTRI: ob 15.30 druga predstava ciklusa L'Accordeon. Na sporedu bo pravljica Il Teatrino di Gelsomina v izvedbi Lucie Osellieri.

Koroška

SKOCIJAN

DVORANA KASSI

DANES: ob 19. uri ekoloska pravljica Vike Grobovsek Do tiste stezice, tam je moje, v izvedbi Mladinske igral-ske skupine Skocijan.

CELOVEC

MESTNO GLEDALIŠCE

JUTRI: ob 11. uri Matineja Untergründiges zu Orpheus in der Unterwelt. Vstop prost.

V PRIHODNIH DNEH: v sredo, 16. t. m. in četrtek, 17. t. m., ob 15. uri pravljica Kitajski slavec - Die chinesische Nachtigall.

Razstave

Slovenija

LJUBLJANA

NARODNA GALERIJA

Do 31. decembra je odprta razstava Metamorfoze. Razstava otroških glinastih kipcev, ki so nastali po vzgledu gotške plastike iz stalne zbirke Narodne galerije. Galerija je odprta od torka do sobote od 10. do 18., v nedeljo pa od 10. do 13. ure.

Vstopnina je 100 SIT, za študente, dijakne in upokojen-ce 60 SIT, za učence v skupinah pa 30 SIT. Informacije: tel. 061/219-716.

MODERNA GALERIJA

V spodnjih prostorih galerije je odprta razstava Studentske grafike iz zbirke Akademije za likovno umetnost. Izbor obsega grafične liste slusateljev Akademije v letih 1966 in 1972. Galerija je odprta od torka do sobote med 10. in 18. uro, ter v nedeljo med 10. in 13. uro. Vstopnine ni. Tel. 061/214-106.

Kako lepo je živeti na Repentabru

Najmanjša občina v Italiji je tudi občina z najvišjim življenjskim standardom v deželi Furlaniji-Juljski krajini — Največje bogastvo ostaja skoraj neokrnjena narava — »Naredi si sam« je učinkovito geslo domačega prebivalstva

Pred skoraj tremi desetletji so nas v osnovni soli učili, da je trzaska pokrajina najmanjša v Italiji. Nic cudnega, ce je sestavljalo najmanjšo pokrajino tudi najmanjše stevilo občin, sest, med katerimi je bila tudi sploh najmanjša italijanska občina - Repentabor.

Kakšno začudenje pa, ko je pred dnevi goriski zavod ISIG objavil anketo, iz katere izhaja, da je v deželi Furlaniji-Juljski krajini prav občina Repentabor tista, v kateri se najlepše živi.

»Rezultati ankete so presenetili domala vse občane«, meni župan Pavel Colja, socialist, ki vse od leta 1975 vodi levičarsko upravo. »Življenje poteka tu povsem normalno, brez kakih bistvenih posebnosti. Naše največje bogastvo je se neokrnjena narava, ce izvzamemo veliko cementno in asfaltno rano na Fernetičih, kjer je zraslo tovarno postajališče.«

Repentabor je res najmanjša občina, a jo je videti daleč naokrog na trzaski in na sezanski konec. Nanjo opozarja stoletna cerkev na Tabru, ostanek naselbine se izza turskih vdorov,

ki so jo pred nekaj leti licno preuredili. Z repentabske cerkve, ki je cilj številnih romanj, seže pogled na gricevato krasko pokrajino, v kateri se jeseni druga v drugo pretakajo tancine zelenorumene in rjave barve. Narava tu res pomirja oko popotnika in dušo domaćina.

Ob zadnjem štetju lanskega oktobra je občina stela skupno 876 prebivalcev: 481 moških in 395 žensk. K moškemu primatu so odločilno pripomogle tri kasarne, v katerih biva začasno nad sto finančnih stražnikov, karabinjerjev in policistov. Samo v kasarni pri Fernetičih živi 63 finančnih stražnikov.

»Prisotnost finančnih stražnikov v občini se kako občutimo. Pri nas je največ finančnih pregledov v deželi: k nam pridejo »pogledat« povprečno vsakih dvajset dni«, pravi Branko Krizman, gostinec iz Repna.

Gostinstvo je v občini zelo razvito: v treh vaseh - v Repnu, na Colu in na Fernetičih - je odprtih osem priznanih gostinskih obratov. Ob teh delujeta še dva bara. Tudi trgovina »vle-

ce«, medtem ko je zob casa nacel eno od nekdanjih tradicionalnih obrtniških dejavnosti v občini: kamnoseštvo. Sedaj delujejo le še stirje kamnolomi; nekdanji jih je bilo mnogo več.

»Velika večina prebivalstva so odvisni delavci, ki pa so pripravi za vsako delo. Le tako si lahko razlagamo »razrast« številnih lepih hiš v zadnjih dveh desetletjih. Tržanci nam te hiše zavidajo, ne zavedajo pa se, da so si jih domaćini zgradili skoraj sami, z velikim trudom, z žrtvami, z odpovedovanjem. Do pred kakim desetletjem si je malokdo od naših občanov privosil polti dopust. Raje je gradil hišo, jo popravljaj, sedaj pa lahko zaslužno uživa sadove tega dela. Tudi to je lepa vizitka za našo občino«, je povedal župan Colja.

Prvi mož občine Repentabor je vsekakor mnenja, da povprečni materialni standard v občini ni visok. »Ljudje pri nas nimajo visokih dohodkov. Zelo malo ljudi je takih, ki prijavijo v letnih davčnih prijavah dohodek višje od 50 milijonov lir. Vsega jih je le kakih 15 do 20. Stevilo je majhno, a ne

zato, ker bi bili davčni utajevalci...«

Posebna značilnost občine so družbene strukture. Na Colu, vasi pod Repentabrom, delujeta slovenski otroški vrtec in osnovna šola, ki nosi ime po pesniku iz Goriskih Brd Alojzu Gradniku. Domaćini imajo na razpolago večjo dvorano v prostorih bivše sole na Colu in manjšo v domu Albina Bubniča v Repnu. Tu si delata družbo Kraški muzej in Kraska hiša, ki je vsaki dve leti središče osrednje zamejske etnografske prireditve - Kraske ohceti.

Ob kulturi je poskrbljeno tudi za sport: občinska telovadnica in nogometno igrišče uporabljajo ne le domači športniki, ampak tudi društva iz drugih občin. Poglavje zase predstavlja balinarska steza in koča pod Rupo. Zgradili so ju in ju odlično uredili domači balinarski zanesenjaki z lastnim prostovoljnim delom po nacelu »Naredi si sam, da ti bo bog pomagal«. Objekt velja sedaj kakih 400 milijonov lir!

Nadaljnja značilnost Repentabra je tesna povezanost uprave s pre-

bivalstvom in s tem pripravljenost k sodelovanju. »Občina je majhna, kar omogoča takorekč neposredno povezavo med upravo in občani; občan dobi hitro odgovor na lastna vprašanja, na lastne zahteve,« meni podžupan Dimitrij Krizman, član Demokratske stranke levice.

Natasa Skrk in Dario Zidaric sta povsem potrdila njegovo mnenje. Skrkova se je pred tremi leti z mozem in dvema »lušnima pamzema« preselila iz Saleza v zgoniški občini v Repen. »Sprva sem se bala, da bo kontaktiranje z oblastmi, z občinskimi službami in s servisi težavno, ker sem bila v Zgoniku navajena na zelo domač odnos. No, kmalu sem sprevidela, da so tudi tu prav tako prijazni in učinkoviti kot v Zgoniku,« je povedala.

Zidaric, po rodu sicer iz Praprota v devinsko-nabrežinski občini, je predsednik združne mlekarne na Colu, zivilskega obrata, ki je zavel v občini v osemdesetih letih in si je znal s svojim sirom Tabor v kratkem času utreti pot v sam vrh deželnihi sirarn. »Občina nam gre na roko, zna

ceniti naše delo in je dovolj prozna, kadar pride do problemov,« je bilo njegovo mnenje.

Velika večina prebivalstva občine je slovenske narodnosti. V sedemdesetih letih je prislo do priliva italijanskega živilja: bili so to predvsem trzaski trgovci, ki so jim jugoslovanski kupci napolnili mošnjice. Le-ti pa se niso - razen castnih izjem - vrasli v domače

družbeno tkivo.

Slovenscina ostaja tako prvi jezik v občini. Ce bi hoteli pripraviti nekakšno lingvistično prednostno lestvico, bi ji sledila seveda italijanska, zanjo pa bi se gnetel pravcat jezikovni babilon s središčem na Fernetičih. Sem pripelje vsak dan na desetine tovornjakov. Na postajališču je mogoče med parkiranimi težkimi vozili slišati romunscino,

madžarscino, bolgarscino, cescino, grščino, arabscino, kdaj pa kdaj tudi ruscino. Soferji tu čakajo na carinske preglede. Med postankom že pustijo nekaj denarja, kar pa ne vpliva mnogo na kvaliteto življenja v občini z najvišjim standardom v Furlaniji-Juljski krajini.

Vzroke za prestižno prvo mesto gre iskati drugje. Prvenstveno v samih ljudeh, ki tu pre-

bivajo. »Življenje je kot kuhanje: ce skuhas dobro, bos jedel dobro, ce skuhas slabo, bos jedel slabo; ce se prismodi, bo se slabse,« je modro povedala gospa Olga Krizman.

V tej ljudski resnici je morda napisana tudi resnica o Repentabru, najmanjši italijanski občini, v kateri se izmed vseh občin v Furlaniji-Juljski krajini, najlepše živi.

Repentabska cerkev (foto D. Krizmančič)

RECEPT

Zrezek s figami

SESTAVINE: (za štiri osebe)

4 zrezki po 150 gr, 50 gr rdečega vina, 100 gr temne omake, sol, poper, gorčica, smetana po želji, 200 gr suhih fig, 50 gr masla

CAS PRIPRAVE: 15 minut

Zrezke potolčemo, solimo, popopravimo in premažemo z gorčico. Opečemo jih na segretem maslu in damo na toplo. Na to maslo vlijemo rdeče vino, temno omako, malo vode - po potrebi se dosolimo in popopravimo in nekoliko pokuhamo. V omako nato zložimo zrezke, dodamo oprane in na krljeh narezane fige, prilijemo smetano in prevremo.

Kot prilogo ponudimo na ploščice narezan krompir (rezine), ki smo mu dodali sol, maslo, rozmarin, zdrobljene brinove jagode in vse skupaj spekli v pečici.

(Slavko Adamlj)

ZELENI RECEPT

Koromačeva juha

SESTAVINE:

2 glavici koromača, 1/2 čebule, 50 g masla, 1/4 mleka, 1 l vode, 2 žlici soljne omake, 1 jajce, 2 žlički cele moke, 2 žlički koromačevih lističev

Koromačevi glavici operemo in ju na tenko narežemo, čebulo pa nasekljamo. Oboje tri minute dušimo na maslu. Nato zalijemo z mlekom in četrt litra vode, začínimo s soljno omako in kuhamo 7-10 minut. Iz juhe pobereemo polovico koromača, drugo polovico pa ga v mešalniku zmešamo z jajcem in moko in zlijemo nazaj v juho. Juho se malo pokuhamo, da se speni, dodamo drugo polovico koromača in ponudimo z nasekljanimi koromačevimi lističi.

(Neva Miklavčič Predan, iz knjige Stirje letni casi v kuhinji - jesen)

NAVTIKA

Elanov »malček« uspešen na izpitu

MATILJA GORJAN

de. Nizka krmna pregrada je ob hitrem ustavljanju z valovi v krmo sicer »zajela«, kar pa se v takih razmerah zgodi tudi pri večjih colnih. Motilo je le predolgo iztekanje vode skozi eno, in po mojem mnenju tudi premajhno, odprtino. Na krmi je

prostor se za nosilec rezervenga motorja in kopalno lestev.

Poleg zajetnega prostora pod široko klopjo na krmi ima elan 15 sc v premcu se veliko zaprto komoro za prtljago in opremo ter locen prostor za sidro. Volumen, ki ne gre v škodo

prostora za večjo družino, bo zadosčal potrebam obilnejšega piknika med celodnevniim uživanjem na najbolj priljubljenem koticku obale, pa četudi je ta bolj oddaljen. V primernih razmerah ste v dobri urici iz Kopra na prvih istrskih otokih.

V večernih urah lepe poletne nedelje pa se, s colnom na prikolic, lahko ze vrčate proti domu. Proizvajalec ponuja tudi niz dodatne opreme. Sem sodijo: nosilec pomožnega motorja, kopalna lestev, vložek za kopalno ploscad, blazine in kosnik (podaljšani premec) s

podaljšano ograjico. Pogesam lok nad občutljivim vetrobranom, ki bi hkrati dajal tudi dober oprijem.

Dvomi, ki sem jih imel zaradi kratke vodne linije, so se razblinili, takoj ko sem dobil občutek za coln in ga malo bolje pognal. Sele ko sta mi elanovca Joze in Blaž »pozirala« za fotografije, pa sem videl, kaj coln v resnici prenese in zmore. Vsekakor več kot jaz.

Tehnični podatki:
Dolžina 4,60 m, sirina 2,05 m, ugrez 0,24 m, teža 280 kg, nosilnost 5 oseb/Motor /max/ 58,80 KW/80 KM.

Dvomi zaradi kratke vodne linije so se razblinili, ko sta mi Joze in Blaž pokazala, kaj coln zmore.

Fotografija: Matilja Gorjan

JUTRI

13. decembra

13. decembra 1797 je bil v Düsseldorfu rojen eden največjih nemških pesnikov, satirik in publicist Heinrich (-Harry) Heine. Rojen je bil v židovski družini. Kot poslovnež se ni izkazal. Tudi studij prava ga ni pritegnil in lotil se je studija literature.

Presenetil je s svojimi poznoromantičnimi pesmimi, za katere so znameniti skladatelji vneto pisali glasbo. Med bivanjem v Parizu, kamor je imigiral, se je seznanil s saintsimoniisti, Marxovi nauki pa so ga usmerili v socialno problematiko.

Zaradi protizidovskega razpoloženja se je dal 28. junija 1825 krstiti. Toda tudi to ni pomagalo; ko ga je bavarski notranji minister imenoval za profesorja nemške literature na Münchenski univerzi, so katoliški krogi preperečili, da bi Luis I. imenovanje potrdil.

Nato je deloval v Franciji, podpiral pojske upornike in kritiziral zatiralske režime v Nemčiji, Avstriji in Rusiji. Pozdravljal je revolucionarne spremembe v Franciji. Ponudili so mu francosko državljanstvo z znatnimi ugodnostmi, vendar ga je odklonil. Čeprav je sprejel posebno podporo 4.800 frankov na leto, ga to ni oviralo, da bi ne napadal razmer v Franciji.

Sporna, a pokončna osebnost.

ODDAJE V SLOVENŠČINI

SLOVENIJA 1	
07.50	Zlati prah: O kraljčici, ki si je sama služila kruh
08.00	Radovedni Tacek: Zrak
08.15	Lonček, kuhaj: Sirov puding
08.30	Oscar Junior: Zdravo NLP, 10/11 del češke nanizanke
08.40	Utonilo je sonce: Sledovi casa
	5/6 del slovenske mladinske nadaljevanke
09.10	Zgodbe iz školjke, ponovitev
11.05	Poročila
12.00	Vecerni gost, ponovitev, VPS 1345
12.35	Tednik, ponovitev
15.25	Ostrzkove prigode, 6., zadnji del, italijanske nadaljevanke, VPS 1525
16.20	Marijana, 6/13 del francoske risane serije, VPS 1620
17.00	TV dnevnik I
17.10	Clive James kot avtomobilski dirkač, ponovitev
18.00	Prisluhnimo tišini
18.30	Dober tek!, Kuharski nasveti Paula Bocuseja, 14/22 del
19.10	Zrebanje 3 x 3
19.30	TV dnevnik II, vreme, sport, Utrip
20.30	Krizkraz
21.35	Hilton, Bangkok, 6., zadnji del, avstr. nad., VPS 2135
22.15	TV dnevnik III, vreme, sport, VPS 2215
	SOVA:
22.50	Popolna tujca, 8/28 del am. nanizanke, VPS 2250
23.20	Zelite, milord?, 1/6 del angl. nanizanke, VPS 2320
00.15	Amytyville II: Obsedenost, ameriški film, VPS 0015

SLOVENIJA 2	
10.35	Video strani
10.45	Tok tok, ponovitev
12.30	Sova, ponovitev: Bagdad Café, 9/15 del ameriške humoristične nanizanke Sam Sobota, 6., zadnji del angleske nanizanke
13.55	Tenis, prenos iz Münchna
17.45	Poglej in zadeni
18.00	Izbir Miss sveta, prenos iz Bocvane
20.15	Feliks '92, prenos iz Berlina
22.15	Tracarje
23.15	Tenis, posnetek iz Münchna

KANAL A	
10.30	Ris, risanke in spoti
11.00	Otroci Ninje, ponovitev ameriškega filma
19.00	Napoved sporeda in vreme
20.00	Risanka
20.15	Dnevnoinformativni spored
20.32	Verdi, 13. del italijanske nadaljevanke
21.20	BMX: Tone in Simon Stojko, 7. del
21.52	Dnevno informativni program
22.10	Poročila v angleščini: Deutsche Welle
22.30	Celovečerni film
00.00	Video grom, glasbena oddaja z Anjo Rupel
01.40	Erotična uspavanka
02.00	Astrološka napoved

KOPER	
18.00	Globus

RAI 1	
6.00	Variete: Telethon (vodita Daniele Piombi, M.T. Ruta)
11.50	Il mercato del sabato
12.25	Vreme in dnevnik
12.35	Rubrika: Check up
13.25	Izrebanje lota
13.30	Dnevnik in Tri minute
14.00	Poldanski Telethon, vmes (14.45) sportna sobota, avtomobilizem, IP v odbojki
16.50	Disney club
18.00	Vesti in loto
18.15	Variete: Telethon
19.25	Nedeljski evangelij
19.50	Vreme in dnevnik
20.25	Sportne vesti
20.40	Variete: Scommettiamo che?
23.00	Nočni dnevnik
23.15	Variete: Telethon Gran Finale (vodita Piero Badaloni, Elisabetta Gardini), vmes (24.00) dnevnik in vreme
2.00	Film: Indagine a Chinatown (krim., 1982, r. Wim Wenders)

RAI 2	
6.10	Metropolitan Police
7.00	Aktualno: Mattina 2, vmes (8.00,9.00, 9.40) kratke vesti
9.45	SP v smučanju
11.00	Nan.: Lassie
12.00	Aktualno: Scrupoli
13.00	Dnevnik
13.50	Dribbling in vreme
14.10	Nad.: Quando si ama, 14.40 Santa Barbara
15.25	Zanimivosti o filmu Dov'eri quella notte?
16.05	Izrebanje lota
16.10	TGS Parquet, vmes IP v odbojki, 17.45 kosarka, nato Hunter
19.35	Vreme in dnevnik
20.15	Sportne vesti
20.30	Film: Rischio assoluto (krim., ZDA 1990)
22.05	Nan.: L'ispettore Sarti
22.15	Dnevnik in vreme
23.30	Aktualno: Senza scrupoli (vodi E. Sampò)

RAI 3	
6.30	V kioskih in Drobc
11.15	Koncert RAI 3
12.00	Film: L'avventura di Mister Bliss (kom., 35)
13.25	Dok.: Pred 20 leti
14.00	Deželne vesti
14.20	Popoldanski dnevnik
14.50	Okolje Italija
15.15	Samo za sport
18.00	Sportni tehnik: Scusat l'anticipo, vmes SP v smučanju
18.50	Vreme in dnevnik
19.30	Deželne vesti
19.45	Videoobox
20.30	Nan.: Perry Mason - Per un attimo amore
22.30	Dnevnik ob 22.30
22.45	Aktualno: Harem
23.45	Resnične zgodbe
0.40	Dnevnik in vreme

RETE 4	
6.30	Aktualno: Telesveglia, vmes od 7.00 dalje vsakih 30 min. vesti
10.00	Nad.: Marcellina, 10.30 Ines, Celeste
11.25	Variete: A casa nostra
11.40	Kratke vesti
13.00	Nad.: Sentieri
13.30	TG 4 vesti
14.00	Variete: A casa nostra
14.30	Nad.: Sentieri
15.10	Variete: Buon pomeriggio
15.15	Rubrika o lepoti
15.45	Nad.: Amanda, Febbre d'amore
17.30	TG 4 vesti
17.40	Aktualno: Lui, lei l'altro (vodi M. Balestri)
18.00	Kviz: La cena è servita
19.00	TG 4 vesti
19.35	Nad.: La signora in rosa, 20.30 Cristal
22.30	Parlamento in
23.15	TG 4 nočne vesti
23.30	Film: Che fine ha fatto Baby Jane? (dram., ZDA 1962)

CANALE 5	
6.30	Na prvi strani
8.30	Nan.: Casa Keaton
9.10	Aktualno: Sabato 5, Nonsolomoda, Antepima
11.30	Variete: ore 12
13.00	Dnevnik TG 5
13.25	Kviz: Lingo
13.55	Aktualno: Arca di Noè
14.30	Dnevnik TG 5 Forum, 15.00 Amici
16.00	Otroski variete: Topo Gigio in risanke
18.00	Kviz: OK il prezzo è giusto, 19.00 La ruota della fortuna
20.00	Dnevnik TG 5
20.25	Striscia la notizia
20.40	Variete: Paperissima (vodi Ezio Greggio)
22.30	Nan.: Casa dolce casa
23.00	Proza: Le balene restino sedute (i. Alessandro Bergonzoni), vmes (24.00) nočni dnevnik
1.30	Striscia la notizia

ITALIA 1	
6.20	Pregled tiska
6.30	Otroski variete
9.15	Nanizanke
12.45	Odpri studio
13.00	Nan.: Lepotica in zver
14.00	Otroski variete
16.00	Variete: Unomania
16.05	Glasba: TopVenti
16.35	Variete: E' pericoloso sport
16.50	Aktualno: A tutto volume
17.25	Variete: Mitico
17.50	Film, vmes Studio sport
20.00	Variete: Karaoke
20.30	Film: Sotto il vestito niente (krim., It. 1988)
22.30	Film: La vergine, i. toro e il capricorno (kom., It. 1977)
0.15	Odpri studio in sport

TMC	
8.30	Nan.: Batman
9.00	Rubrika: Snežni planet (pon.)
9.45	Nan.: Get Smart
10.15	Risanke
10.50	SP v smučanju: moski superveleslalom
12.15	Rubrika o motorjih
13.00	Sport Show, vmes kosarka NBA, 16.30 tenis: Shoot Out
18.50	Gamesmaster
19.25	Vremenska napoved
19.30	Vesti: TMC News
19.55	Nan.: Maguy - La crisi cardiaca
20.30	SP v smučanju: ženski slalom
21.30	Film: Una pillola per due (kom., 1990, r. G. Wiseman, i. Guy Marchand)
22.25	Glasba: Viaggio al centro della musica (Anna Oxa)
23.45	Film: Il clan dei Barker (dram., ZDA 1970, r. Roger Corman, i. Shelley Winters, Robert De Niro)
1.25	Aktualno: CNN News

ITALIA 7	
7.30	Risanke
11.15	Gremo v kino
11.30	Nad.: Aspettando il domani
12.00	Glasba in show
12.30	Borsaffari
13.10	Nan.: I Campbell
13.40	Aktualno: USA Today
14.00	Nad.: Aspettando il domani, Il tempo della nostra vita
15.15	Deželni programi
17.20	Risanke
16.45	Dok.: Clovek in zemlja
17.15	Sette in allegria
19.00	Nan.: I Campbell, 19.30 Diamonds
20.30	Film: Una spada per l'impero (pust., It. 1964, i. Lang Jeffries)
22.15	Nan.: Mike Hammer
23.30	Film: Attento sicario

TELEFRIULI	
15.00	Rubrika: Parliamone
16.55	Kratke vesti
17.00	Dok.: Zgodovina ZDA
17.30	Rubrika: Mavrica
18.00	Cinquestelle
19.00	Vesterne vesti
19.30	Posebnosti TG
20.15	Udine economia
20.30	Glasbeni teden
22.00	Nan.: Anna e il suo re
22.30	Nočne vesti

TELE 4	
(Se povezuje s sporedi Italia 1)	
14.00	Lastne oddaje:
19.30	Kronika in komentar
	Dogodki in odmevi

Koper	
13.00	Rayanovi
13.20	Zdravniki s krili, avstralska nadaljevanke
14.10	Polnočni teror, ameriški policijski film
15.20	Carobna svetilka: Robin Hood v boj za krono, angleški barvni film
16.50	5. mednarodno srečanje pevskih zborov, ponovitev 1. dela
17.30	G. Gershwin: Porgy in Bess, ponovitev
18.00	Globus
19.00	TV dnevnik
19.25	Verska oddaja
19.35	Zdravniki s krili, avstralska nadaljevanke
20.30	Meteor, am. pust. film; igrajo: Sean Connery, Natalie Wood in drugi
22.15	TV dnevnik
22.25	Stanje stvari, aktualna oddaja
23.25	Polnočni teror, ponovitev am. policijskega filma

Avstrija 1	
9.00	Cas v sliki
9.05	Hooperman
10.30	Buddy v Hongkongu, it. film z Budom Spencerjem
13.00	Cas v sliki
13.35	Vrseca plesna noc, nemski film
15.30	Otroski program
15.35	Risanke
17.00	Mini cas v sliki
17.10	Moja knjiga o džungli
18.00	Cas v sliki
18.30	Grad ob Vrbskem jezeru
20.00	Sport
20.15	Show R. Carrella
21.45	Zlata dekleta: Gospodinja
22.30	Zivijo, ameriška znanstvenofant. srhljivka
23.50	Off Beat, ameriška komedija
1.20	Mannix: Stiri obicajni primeri
2.05	Porocila; Ex libris

Avstrija 2	
9.30	Anglescina: Family Album, USA
11.00	Francoscina
11.30	Ruscina
12.40	SP v smučanju, smuk (M), iz Groedna
12.55	Sport
14.50	Car instrumenta-viola
16.00	Adventne pesmi
17.00	Ljuba družina
17.45	Zivali isčejo dom
18.00	Sport
19.00	Avstrija danes
20.00	Kultura
20.15	Usodna napaka, 2. del it. filma
22.20	Opera za dva groša
23.05	James Bond-30 let
1.00	007: Roger Moore
	Claptonov koncert, odlomki

Hrvaška 1	
9.00	Dobro jutro
10.30	Solska kontaktna oddaja
11.30	Ilijina oporoka, ponovitev 1/2 dela
12.00	Porocila
12.05	Moc in slava, ponovitev 5. dela sportne dokumentarne serije
12.35	Alo, Alo, ponovitev 10. dela humoristične nanizanke
13.15	Slika na sliko, ponovitev
15.15	Beverly Hills, 90210, ponovitev 10. dela
16.00	Porocila
16.10	Dokumentarna oddaja
16.40	Saljivi hišni video
17.05	Blufanci, 12/13 del
18.00	Porocila
18.20	Santa Barbara, 272. del ameriške nadaljevanke
19.15	Risanke
19.30	Dnevnik
20.05	Zagreb-Fest 92, prenos
22.00	Dokumentarna oddaja
22.35	Dnevnik II
23.00	Slika na sliko
23.45	Porocila v nemščini
23.50	Zagreb-Fest 92, posnetek glasovanja
0.10	Porocila
0.20	Sanje brez meja

Hrvaška 2	
13.55	Tenis, Compaq Grand Slam cup, prenos iz Münchna
19.30	Dnevnik
20.00	TV teden
20.20	Crno-belo v barvah: Avtobus, 15/51 del angleske humoristične nanizanke
20.50	Izbir za Miss sveta 92, posnetek iz Bocvane
23.55	Tenis: Compaq Grand Slam Cup, posnetek 2. dela dvoboja iz Münchna
	Horoskop

Madžarska	
6.10	Dobro jutro, Madžarska
8.05	Reformatorski verski program
8.15	Za otroke
12.00	TV magister
13.40	Panorama
14.30	Za ljubitelje rocka in heavymetala
15.00	Komunikacije sveta
15.30	Pokrajine, mesta, ljudje
16.00	Popoldne z Disneyem, ameriški film
17.50	Gospodarski magazin
18.10	Stanovanjska kultura
19.20	Zaklad Templarjev, mladinske serija
20.00	Dnevnik, telesport
20.15	Miami Vice
21.35	Michael Jackson v Bukaresti

SATELIT	
SUPER	
6.30	Poslovne novice; 7.00 The mix; 8.00 Porocila; 8.30 Financial; 9.00 Super Shop; 10.05 Mix; 14.00 Youthquake; 14.30 Eco record; 15.00 Travel magazin; 15.30 Beyond tomorrow; 16.00 Sport; 16.30 Focus; 17.00 Scena; 17.30 Absolutely live; 18.30 Videofashion; 19.00 Filmska matineja; 20.00 Courageous Dr. Christian (ZDA 1940); 21.30 Filmski magazin; 22.30 High Aspirations; 23.00 Scena; 23.30 Hang loose; 24.00 The Monster Maker (srh., ZDA 1944); 1.15 The mix all night; 2.00 China News Europe

SKY ONE	
7.00	Nevarni zaliv; 7.30 Elephant boy; 8.00 Fun factory; 13.00 Barney Jones; 14.00 Nashville Grab (ZDA 1981); 16.00 Risanke; 17.00 The Dukes of Hazard; 18.00 Ameriška rokborba; 19.00 Knights and Warriors; 20.00 Uk Top 40; 21.00 Nerešene skrivnosti (vodi Robert Stack); 22.00 Cops I; 23.00 Cops II; 23.00 Izbir za Miss sveta

EUROSPORT	
9.00	Aerobika; 9.30 Ski Report; 10.30 Smučanje; 12.00 Boks; 13.30 Smučanje; 14.30 Nogomet; Evropski pokal; 17.00 Ritmčna gimnastika; 22.30 Boks; 23.00 Euroscores; 24.00 Mednarodni mošport

SCREENSPORT	
-------------	--

7.00 Hokej na ledu; 8.00 Ski report; 9.00 Tenis; 10.00 Smučanje; 11.00 Go; 12.00 World Sport Special; 12.30 SP v smučanju; 14.00 Kosarka; 16.00 Golf; 17.50 Power-sport; 18.50 SP v smučanju; 21.00 Boks; 22.00 SO v boksu; Benn-Piper (superrednejezka kat.); 24.00 Golf; 5.00 Snooker.	
--	--

MTV	
-----	--

8.00 Awake On The Wild Side; 11.00 Erasure: The Hits; 11.00 The Big Picture; 11.30 US Top 20; 13.30 XPO; 14.00 Video; 16.30 Week in Rock; 17.00 Vol; 18.00 The Real World; 18.30 The Big Picture; 19.00 Braun European Top 20; 21.00 Saturday Night Live; 21.30 MTV Sports; 22.00 The Soul of MTV; 23.00 Partyzone; 1.00 Video: Ereasure Weekend; 3.00 Nočni video.	
---	--

SKY MOVIES	
7.00	Pregled programa; 8.40 Entertainment Tonight; 9.00 Aces High; 11.00 National Lampoon's Christmas Vacation; 13.00 Kiss Shot; 15.00 Mustang Country; 17.00 Evil Under The Sun; 19.00 Baby Of The Bride; 20.40 Entertainment Tonight; 21.00 Born To Ride; 23.00 Pink Cadillac; 1.00 Alexa; 2.25 Repossessed; 3.55 National Lampoon's Vacation; 5.30 When Your Lover Leaves.

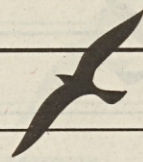
MOVIE CHANNEL	
6.00	Never Ateal Anything Small; 8.00 All The King's Men; 10.00 American Rabbit; 12.00 The Skin Game; 14.00 Duel of Hearts; 16.00 Sleeping Beauty; 17.55 Show White And The Seven Dwarves; 19.30 Xposure; 20.00 Dick Tracy; 22.00 Everybody Wins; 24.00 Cold Justice; 1.50 Checking Out; 3.30 Night Game.

PRO 7	
5.55	Serije: Lassie, 6.20 V kraljestvu divjih zivali; 7.05 Tisoč milj prahu; 7.55 Fant z druge zvezde; 8.55 Robinson Crusoe na Marsu (fant., ZDA 1964); 10.45 Anton Zadnji (kom., 1939); 12.20 Mash; 12.45 Eddie Dodd; 13.40 V kraljestvu divjih zivali; 14.30 Loterija; 15.25 Objubi ji vse (kom., VB 1965, i. Leslie Caron, Warren Beatty); 17.10 Morilec dnevnik (srh., ZDA 1962, i. Vincent Price, Nancy Kovack); 19.00 Srečno pot; 20.00 Porocila; 19.05 Ekspres polkovnika Von Ryana (vojni, ZDA 1964, i. Frank Sinatra, Trevor Howard); 22.25 Presidio (krim., ZDA 1987, i. Sean Connery, Mark Harmon); 0.20 Simon Templar; od 1.15 do 4.40 Porocila, 1.25 Fantovščina, 3.15 T.J. Hooker, Porocila, Mash, 4.40 Gene Bradley.

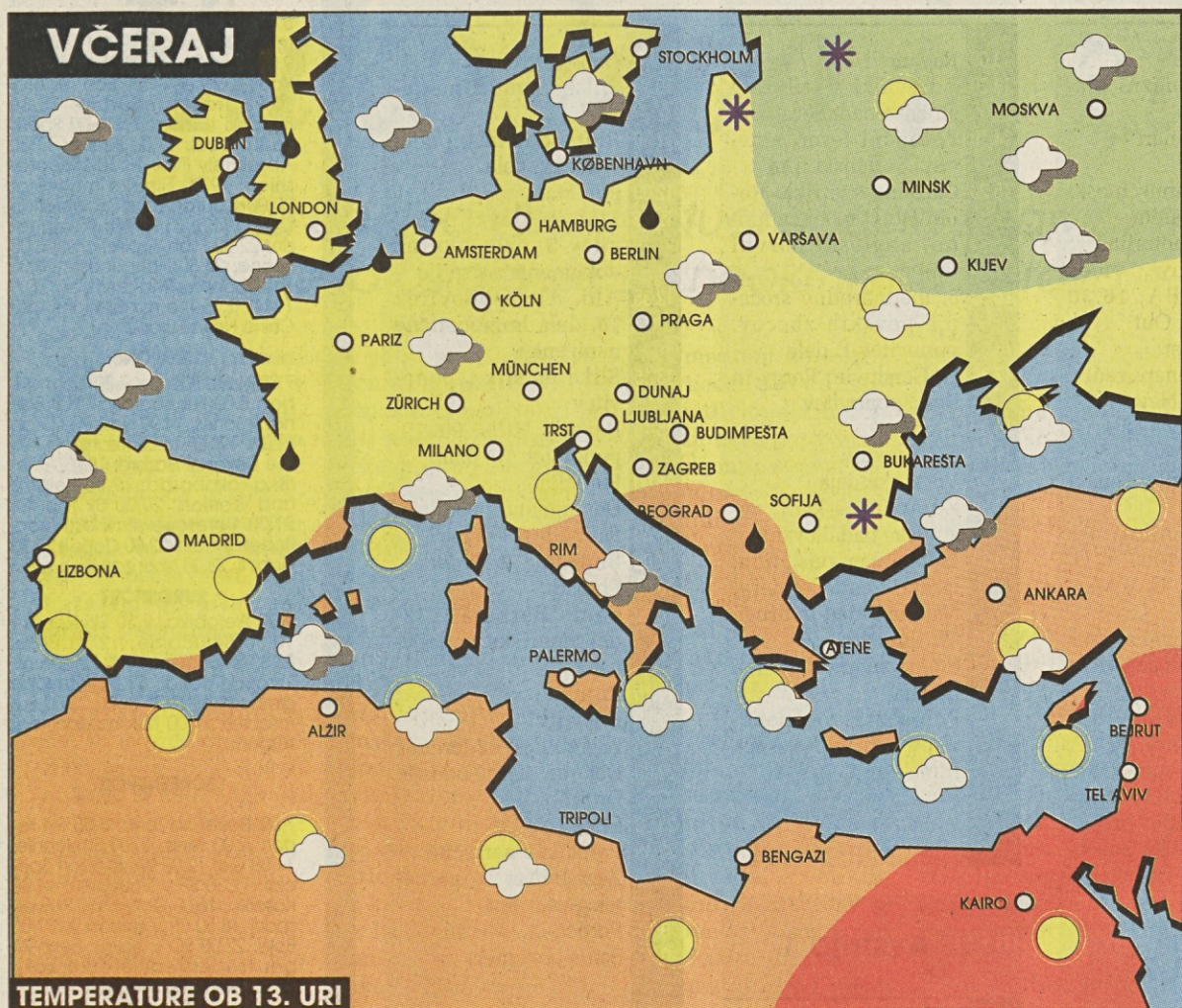
RTL	
6.00	Risanke; 8.00 Otroška oddaja: Klak; 8.45 Igra: Pobegla miš; 9.00 Risanke; 13.30 Princ iz Bel Aira; Obisk iz Bel Aira; 14.00 Ultraman; Napačno castillepje; 14.25 Policijsko porocilo: S padalom v smrt; 14.55 Knight Rider: Trgovci s smrtjo; 15.50 A-Team: Knevez; 16.50 21 Jump Street; Croak I; 17.45 Cena je vroča; 18.15 Družinski dvoboj; 18.45 Porocila; 19.15 Beverly Hills 90210; 20.15 Ukana z alimenti (kom.); 22.00 Bambi 92; 23.20 Zapeljevanje v solski klopi (pomo, Nem. 1979); 0.40 Charlyeve nečakinje (kom., Nem. 1974); 2.00 Tutti frutti; 2.50 Roznata nanizanka; 3.20 Zapeljevanje na solski klopi; 4.30 Preprosto dekle (glas., Nem. 1957, i. Caterina Valentine).

SAT 1	
6.15	Nogomet; 7.15 Risanke in serije; 10.50 Lepotica in zver; 11.35 Kolo sreče; 12.30 Gospodski forum; 13.05 Na potep; Dolomiti; 13.30 Nenavadni par; 14.00 Tenis: Grand Slam Cup; 18.00 Nogomet; 19.30 Kolo sreče; 20.15 Jackie in Denise (dram., ZDA 1988, i. David Caradine, Dinah Manoff); 23.00 Vroča pravoslavna (porno, Nem. 1984); 0.35 Ponovitev: Ljubezen v 3 dimenziji; 2.05 Vroča pravoslavna, 3.25 Lepotica in zver, 4.15 Nenavadni par, 4.40 Batman, 5.05 Superboy.

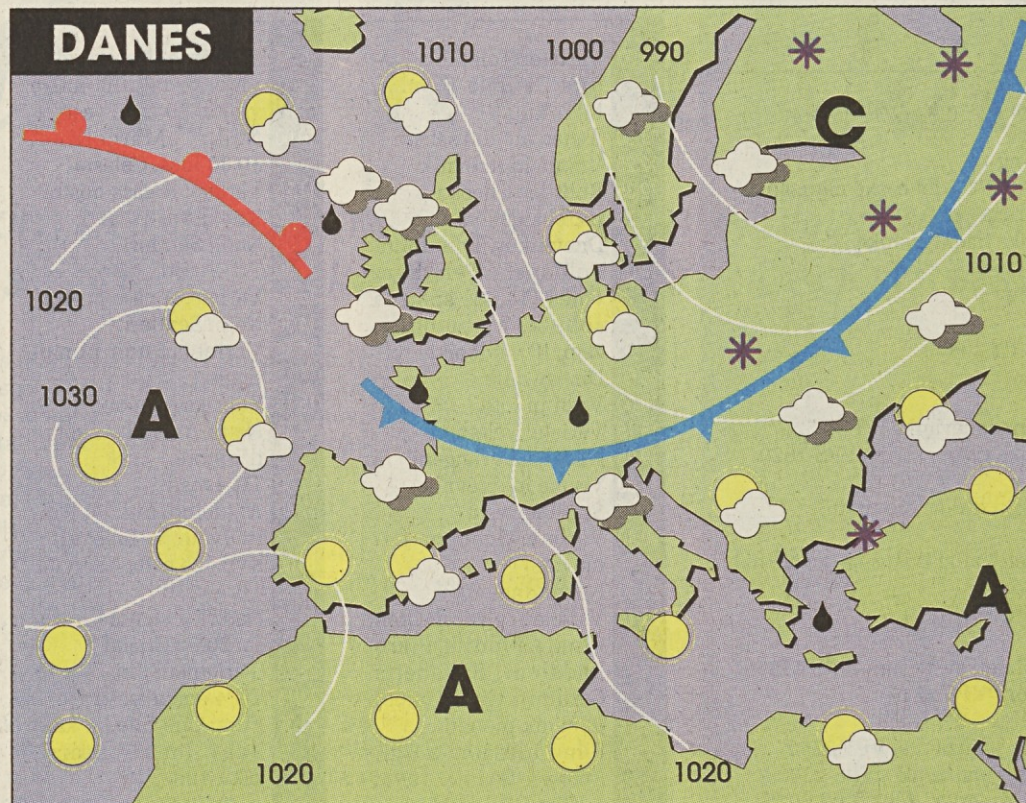
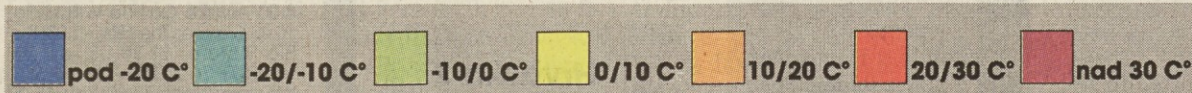
TELE 5	
--------	--

EVROPA / OD SEVERA DOTOK HLADNEJŠEGA ZRAKA

TEMPERATURE OB 13. URI

VREMENSKA SLIKA
Nas Skandinavijo, srednjo in delom vzhodne Evrope je območje nizkega zračnega pritiska. Frontalni val bo v soboto zvečer hitro prešel naše kraje, pred njim bo k nam došel nekoliko toplejši zrak.

DOLŽINA DNEVA
Sonce bo danes vzhlo ob 07.35 in zašlo ob 16.17. Dan bo dolg 8 ur in 42 minut. Luna bo vzhla ob 19. uri 13 minut in zašla ob 09. uri 30 minut.

C središče ciklona
A središče anticiklona

PLIMOVANJE
Danes: ob 4.29 najnižje -12 cm, ob 10.05 najvišje 45 cm, ob 17.00 uri najnižje -65 cm, ob 23.51 najvišje 38 cm. Jutri: ob 5.18 najnižje -10 cm, ob 10.45 najvišje 37 cm, ob 17.37 najnižje -59.

VREMENSKA NAPOVEDI
HIDROMETEOROLOŠKEGA
ZAVODA SLOVENIJE

TEMPERATURE

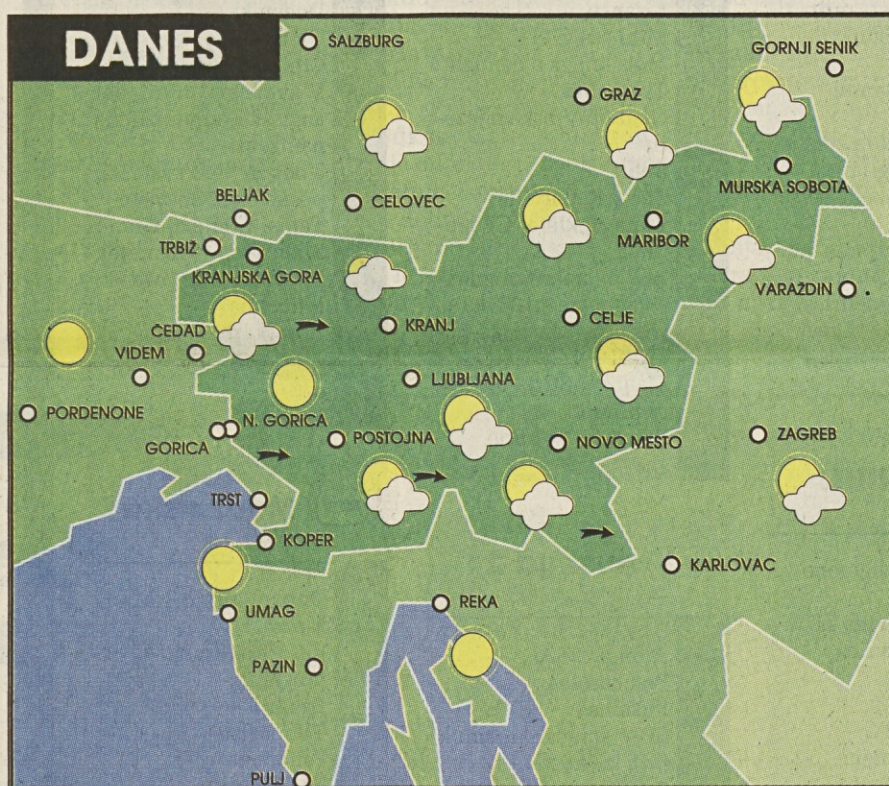
PO SVETU	
HELSINKI.....	2/2
OSLO.....	1/1
STOCKHOLM.....	2/2
KØBENHAVN.....	3/6
MOSKVA.....	-1/
BERLIN.....	3/4
VARSAVA.....	0/1
LONDON.....	2/7
AMSTERDAM.....	-1/5
BRUSELJ.....	2/4
BONN.....	3/4
FRANKFURT.....	3/4
PARIZ.....	3/4
DUNAJ.....	0/4
MÜNCHEN.....	0/1
ZÜRICH.....	1/2
ZENEVA.....	3/4
RIM.....	7/12
MILAN.....	4/10
BEOGRAD.....	3/6
NICA.....	8/14
BARCELONA.....	3/11
BUKARESTA.....	0/6
CARIGRAD.....	7/14
MADRID.....	1/11
LIZBONA.....	-1/7
ATENE.....	13/19
LARNAKA.....	10/19
TUNIS.....	9/16
ALŽIR.....	7/18
MALTA.....	11/17
JERUZALEM.....	7/16
KAIRO.....	11/24

ALPE-JADRAN / PREHOD FRONTE BO POVZROČIL OTOPLITVE

TEMPERATURE

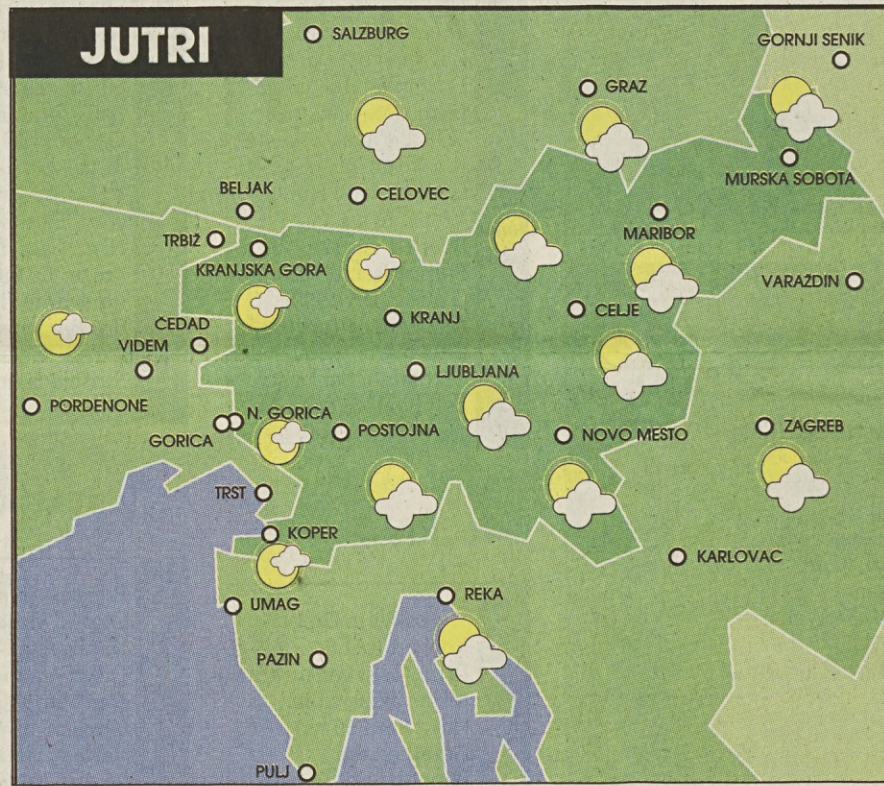
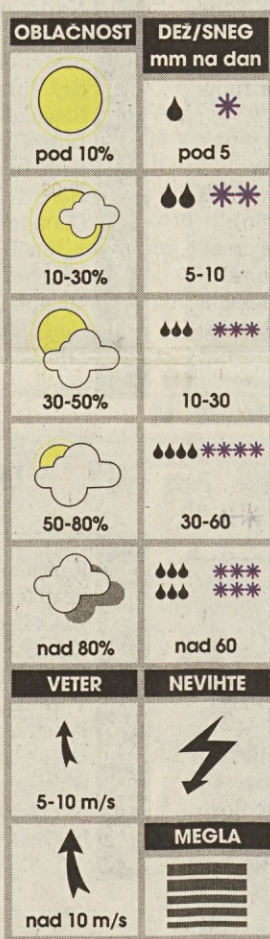
VČERAJ
OB 7. IN OB 13. URI

LJUBLJANA.....	2/3
TRST.....	7/9
CELOVEC.....	0/1
BRNIK.....	1/2
MARIBOR.....	2/3
CELJE.....	1/2
NOVO MESTO.....	0/2
NOVA GORICA.....	5/9
MUR. SOBOTA.....	1/3
PORTOROŽ.....	7/9
POSTOJNA.....	1/2
IL. BISTRICA.....	3/7
KOČEVJE.....	0/1
ČRNOMELJ.....	2/3
SL. GRADEC.....	1/2
BOVEC.....	-2/7
RATEČE.....	-2/0
VOGLJ.....	-5/4
KREDARICA.....	-10/8
VIDEM.....	2/-
GRADAC.....	1/2
MONOSTER.....	0/2
ZAGREB.....	3/3
REKA.....	10/8

V SLOVENIJI: Dopoldne bo deloma jasno, čez dan se bo od severa pooblačilo. Najvišje dnevne temperature bodo od 3 do 8 °C.

SOSEDNJE POKRAJINE: Jutri se bo iznad Alp oblačnost razširila proti jugu. V vzhodni Avstriji, ponekod na Madžarskem ter v severni in vzhodni Hrvaški bo prehodno deževalo.

V SLOVENIJI: Na Primorskem bo precej jasno. Drugod po Sloveniji bo delno jasno. Ponekod se bo ves dan zadrževala nizka oblačnost. Ohladilo se bo.

OBETI: V ponedeljek bo suho, na Primorskem pretežno jasno. Po nekaterih nižinah se bo zjutraj zadrževala megla.

ONESNAŽENOST
ZRAKA

Povprečne 24-urne koncentracije SO₂ v mikrogramih na m³ zraka:

Ljubljana	33
Maribor	105
Celje	113
Trbovlje	85
Hrastnik	31
Zagorje	82
Šoštanj	7

Kritična 24 ura koncentracija SO₂ je 375 mikrogramov na m³ zraka.

STANJE VODA

Višina vode v cm ob 7. uri:

Mura, G. Radgona:	197
Drava HE Dravograd:	—
Sava Radovljica:	105
Sava HE Mavčice:	—
Sava Radeče:	256
Sora Suha:	155
Ljubljana Moste:	187
Savinja Laško:	186
Krka Podbočje:	244
Kolpa Radenci:	141
Soča Solkan:	312

HOROSKOP

Pise:
Aleksandra Zorc Berce

OVEN 21-3/20-4 : Prevzeli boste organizacijo v svoje roke; družina bo zadovoljna, vi pa tudi, saj boste na svoj način rešili večino problemčkov, ki se pojavljajo.

BIK 21-4/20-5 : Če so bile skupne obveznosti kot npr. krediti, davki, zavarovanje... že nekaj časa preveč spotakljive, bodo odslej potekale mnogo bolj zadovoljivo.

DVOJČKA 21-5/21-6 : Pogovor z dobrim prijateljem vam bo pomagal razkriti popolnoma nov pogled na dolgotrajno dilemo. Sveže ideje in inovativnost se bodo ponujale na pladnju.

RAK 22-6/22-7 : Ravno danes je lahko narediti velikanski korak k uresničevanju tega, kar si najbolj želite. Samozavestni ste in poslušate dober vtis.

LEV 23-7/23-8 : Ta vikend so vaše misli usmerjene na otroke, umetniške in rekreacijske dejavnosti, ljubezen in uživanje. Diplomatsko se boste izognili neprijetni situaciji.

DEVICA 24-8/22-9 : Danasnja povabila in možnosti obljublajo precej živahen vikend na družabni sceni. Novo prijateljstvo bo razlog vasega zagona k bolj aktivnemu življenjskemu stilu.

TEHTNICA 23-9/22-10 : Če boste morali zaradi nujnega dela nekaj ur vikenda posvetiti službi, vas bo prav gotovo motiviralo dodatno plačilo in dober ugled.

SKORPIJON 23-10/22-11 : Udeležili se boste nekega na pol poslovnega in na pol družabnega dogodka, kar bi lahko pozitivno vplivalo na vašo prihodnost. Nakupi vas tudi se čakajo.

STRELEC 23-11/21-12 : Začetek vikenda je še posebno obetaven za rekreacijske in zabavne dejavnosti v prijetni družbi. Če se bodo hoteli pogovarjati o temi, ki vas razburja, jih kar utisajte.

KOZOROG 22-12/20-1 : V tednih, ki prihajajo, boste večino svojih misli in razmišljanj zadržali zase. Zdeli se boste kot tujec, ki se ne zanima za dogajanja in predpraznično vzdušje.

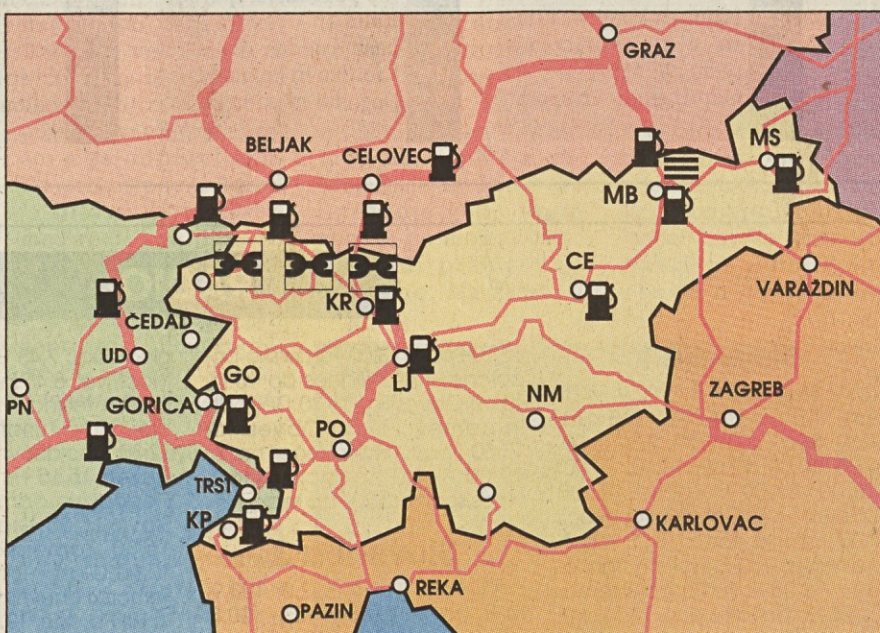

VODNAR 21-1/19-2 : V naslednjih tednih se vam bodo porodile zelo izvirne in inovativne ideje. Če se boste modro odločali, vam tudi moči ne bodo posle.

RIBI 20-2/20-3 : Morda boste uspeli prepričati partnerja, da se vam pridruži pri ustvarjalnem projektu, ki ste ga pred kratkim zaceli. Povabila na zabave kar dežujejo.

CESTE / VEČINOMA MOKRE IN SPOLZKE

Za ceste čez gorejske mejne prehode je potrebna zimska oprema. Na Ljubelju sneži, vendar se sneg še ne oprijema cestišča. Na Jezerskem velja prepoved vožnje za tovorna vozila in avtobuse. Občasno sneži tudi na Postojnskem.

Megla zmanjšuje vidljivost na cesti Maribor — Dravograd na 100 m. Sicer poteka promet v notranjosti tekoče in brez zastojev, na mejnih prehodih pa ni daljšega čakanja za prestop meje.

ZASTOJI

ZAPRTA
CESTAPOPRAVILA
NA CESTIŠČU

POLEDICA

SAMO Z
ZIMSKO
OPREMOSPORTNA
PRIREDITVEGOSTA
MEGLABENCINSKE
CRPALKE
24 UR

belinka®
ambient

ekološka
barva
za les

V VEDNOST

Vreme v preteklem tednu

Od ponedeljka do večera je na vreme v Sloveniji in njeni bližnji okolici vplivalo območje nizkega zračnega pritiska, ki se je zadrževalo nad srednjo Italijo in srednjim Jadranom. Po deževni in topli soboti ter suhi in hladnejši nedelji se je v ponedeljek vreme od zahoda spet poslabšalo. Popoldne se je v severnem Sredozemlju in nad srednjo Italijo ponovno pričelo poglobljati območje nizkega zračnega pritiska. Z vzhodnimi do jugovzhodnimi vetrovi je k nam pritekel hladen in vlažen zrak. V večjem delu Slovenije je snežilo nad nadmorsko višino 700 metrov, pod to višino pa sta se menjavala dež in sneg. Na Primorskem in po nižinah Furlanije je deževalo, na avstrijskem Koroškem pa snežilo. Snežna odeja je tam po nižinah debela okoli 15 centimetrov. Več kot pol metra snega je v hribovitih svetovih vzhodne Slovenije. Na Lisci, 945 metrov visokem hribu nad

Sevnico, je snežna odeja debela 59 centimetrov. V visokogorju Julijskih Alp je padlo več kot meter novega snega. Pred tem poslabšanjem je bila snežna odeja na Kredarici debela en meter, sedaj je tam že 210 centimetrov snega. Zaradi obilice novozapadlega snega je nastopila velika in splošna nevarnost proženja plazov. Tudi na smučiščih je snežilo. Z meter in pol debelo snežno odejo se lahko pohvalijo na Kaninu, na Voglu pa je snega le okoli pol metra. Prebivalcem obmorskih krajev, kot sta Piran in Benetke, jo je v tork zagozdilo morje. Visoka plima in globoko območje nizkega zračnega pritiska nad srednjo Italijo in se močan vzhodni veter so povzročili, da je morje poplavlilo obalo. Ker je močan veter narival morje proti toku reke Pad, je nekatere kraje v delti poplavlila tudi reka. Isti dan je v Vipavski dolini pihala močna burja, ki je v sunkih dosegala hitrost 160 km/h. Janez Markošek